348/3 S 3 2

N.º de Registo 348
Estante S
Prateleira 3
N.º de Ordem 2

EX LIBRIS

S. SCHWARZ

BIBLIA
PARVA
HEBRAEO-LATINA

IN QVIBVS
DICTA INSIGNIORA OMNIA
EX VNIVERSO
CODICE HEBRAEO

SECVNDVM ORDINEM
LIBRORVM BIBLICORVM
ET IN HIS
MAXIMA PARS VOCVM
HEBRAICARVM ET CHALDAICARVM
CODICIS SANCTI
CVM CVRA EXHIBENTVR
IN VSVM SS. THEOL. ET SACRATIORIS
PHILOLOGIAE CVLTORVM
ADORNATA
A
HENRICO OPITIO

CVM PRIVILEGIO REG. POL. ELECT. SAX.

LIPSIAE MDCCLXXII.
SVMTIBVS IO. MICH. LVD. TEVBNERI.

INSTITUTO DE HISTORIA
ANTIGA E JUDAICA

26 Авг 2016
71452

PARAENESIS.

AD LECTOREM

DE PRAESENTIS OPERIS INSTITVTO.

En tibi, L. B. *Biblia noſtra parua hebraeo-latina*, opus, ſi molem ſpectes, ſatis quidem exiguum; ſed opinor, vtilitate ſua maximum; in quod antequam te intimius intro mittam, non omnino in caſſum laborabo, ſi te conſilii mei, quod in his edendis habui, participem fecero.

Cum ſemper iudicauerim, vix vllum ſtudium futuro aliquando pio ac orthodoxo Theologo magis eſſe neceſſarium, ac ſtudium linguarium orientalium et imprimis originalium V. et N. T. et vero quotidie viderim, quantis contra machinis et in ſpeciem fucatis rationibus μηχανορράφος ille, et

cum eo multi, quorum vtique conſcientia et officium aliud poſcebat, laborarint, vt hoc ſanctiſſimum ac longe vtiliſſimum ſtudium ex eccleſia Chriſti tollerent, et ſi non alio, hoc ipſo tamen ſub praetextu, quaſi difficultatum Grammaticarum et tricarum inutilium pleniſſimum ex eadem proſcriberent: non potui non tam inique graſſanti malo iam olim ingemiſcere ac ſemper eo laborare, vt illud tam odioſe traductum ſtudium facilius in dies ac iucundius addo et ſolidius eius redderem cultoribus. Rebus autem accurate hic expenſis omnibus, obſeruauimus cum Viris et Philologis celeberrimis, totum illud ſtudium duplici imprimis niti fundamento, *theoria* ſcil. et *praxi:* illam accurata praeceptorum perceptione; hanc vero dextra illorum applicatione et continua ac conſtanti lectione praecipue abſolui, nobis hactenus fuit perſuaſiſſimum. Vtramque igitur, vt ſuo modo ornaremus, et primo quidem *theoriam*, edebamus abhinc biennium *ATRIVM noſtrum linguae S. tripartitum*, quo 1) *conſilium* de ſtudio linguarum orient. bene et feliciter inſtituendo. 2) *compendium grammat. hebr.* incomparabilis illius et nunquam ſatis laudandi *operis hebraiſmi reſtituti celeb. Dn. D. Waſmuthi.* 3) *praxis analytica* textuum aliquot biblicorum ſec. paginas grammat. praemiſſae inſtituta, vna

cum

cum append. *lexici* et *indicis* omnium fere *difficultatum Biblic.* in opere Waſmuth. ſolutarum, exhibentur, atque hoc per Dei gratiam effectum, vt non ſolum plurimi eius cultores, ſed et coniunctis poſtea reliquis ad hoc ſtudium neceſſariis iamtum nonnulli indefeſſi ac feliciſſimi eius exiſtant propagatores, qui hoc noſtro *atrio* vna cum *celeb. Waſmuthi hebraiſmo reſtituto* ceu feliciſſimis ac compendioſiſſimis ad linguae ſanctae theoriam accuratius, quam vulgo ſolet percipiendam, vtuntur adminiculis. Sed vti in aliis rebus, ita praecipue in hoc et aliis linguis *vmbratile quiddam et euanidum eſt omnis theoria, niſi operoſa accedat praxis*, vt ſimili in re magnus loquitur *Buxtorfius.* Vtraque igitur *et theoria et praxis* ſtabili iungatur connubio neceſſe eſt, et euoluendus ac peruoluendus eſt codex hebraeus, ſi quis hic eximii quid praeſtare velit. Ergone iſte *codex*, inquis, *hebraeus*, mihi ſtatim comparandus, et tanta pecuniae ſumma expendenda? Ita et ego olim quaerebam, Lect. Beneu. et hoc ſub initium huius ſtudii me nonnihil, fateor, ſolicitum habuit. Nec vitio forte vertendum eſt ſtudioſis talia quaerentibus, imprimis antequam ſciant, num etiam poſſint aut debeant vltra vulgo ſtatutum in hoc ſtudio terminum *radicis ſcil. extractionem* progredi? Accedit quod pauciſſimi ſtudio-

ſorum Theologiae tam aequa gaudeant fortuna aut tam benigno ferantur affectu erga haec ſanctiora ſtudia, vt initio ſtatim aliquot imperiales expendant pro Bibliis hebraeis. Atque hinc plerumque hactenus neglectus aut deſperatio de vllo vlteriori in his ſtudiis ſucceſſu aut perfectione. Huic malo vt occurrerent multi, multa adhibuerunt media, ſed vario certe et plerumque infelici ſucceſſu et effectu. Plerique feſtinarunt ad *Pſalterium hebraicum* coacti magis defectu alius libri, quam adducti aut illecti eiusdem vſu, id quod multorum de eo teſtantur querelae certe non ſine ratione hactenus vbique proditae: nam quod latinae linguae tironi eſt *Horatius*, hoc eſt *Pſalterium* hebraeae linguae cultoribus. Alii igitur felicius rem aggreſſuri ediderunt pauca quaedam dicta claſſica quatuor forte aut quinque quaternionum, qualia ſunt e. g. *clariſſ. Schickardi eclogae et Baueri Profeſſoris olim lipſ. ſelectiora. V. T. Oracula*, quae vti in commodum ſtudioſae iuuentutis ſunt edita: ita quoque a nobis magni hactenus ſunt facta. Aſt cum dicta illa (vti nuper *elariſſ. quidam Vir in lit. ſuis* querebatur,) tum ipſa raritate, hodie ſint rariora; tum voces ſuis deſtituantur accentibus (qui vtique defectus non plane nihili faciendus, ceu talis, qui vltro mancum reddit characterem S.); tum et

cum

cum paucis illa pagellis conſtent (quibus etſi probe perceptis omnibus, vix tantam tamen linguae S. cognitionem quis acquireret, quantam forte ex textibus illis in *atrio noſtro* exhibitis); hinc demum nos perpetuo hoc defectu in colleg. noſtris laborantes cogitauimus (approbantibus et poſtea etiam enixe flagitantibus multis fautoribus et amicis), de edendo quodam libello, quo partim philologiae ſtudioſi in addiſcenda *lingua hebraea et chaldaea*; partim Theologiae cultores in *Theologia thetico-polemica* partim et concionatores in *Theologia homiletica* commode vti poſſent. Atque inde natum eſt opuſculum, quod iuſtis de cauſis inſcripſimus *Biblia parua hebraeo-latina*, in quibus quid praecipue a nobis praeſtitum, paucis his habe:

Primo, attente perlegimus vniuerſa *Biblia hebraica*, atque cum cura ſelegimus *dicta inſigniora ac claſſica fere omnia*, quae praecipuum in Theologia vſum habere videbantur, ſepoſitis ſic iis, quae vel ad hiſtorica vel ceremonialia ſpectabant, ne hoc opuſculum vltra inſtitutum noſtrum nimium excreſceret. *Ordinem* vero *librorum et numerum capitum et commatum* ſeruauimus eundem, qui vel in Aria Montano vel et praecipue in *Bibliis noſtris germanicis* habetur, vt hoc vtentibus opuſculo vtrinque eadem inueniendi ſit facilitas.

2) Et vt textus originarii maxime insignis prae versionibus eluceret vsus, exhibuimus hic *illa* etiam dicta, quae vel in textu originali magnas habent emphases, versionibus earum nihil agnoscentibus; vel et quae ex versionibus iudicari possent nimis emphatica, nihil emphaseos habente textu originali, idque praecipue in gratiam partim *studiosorum philologiae*, quo se et iudicium suum in his exerceant; partim et *concionatorum* quo cogitent, non nudis semper versionibus fidendum, sed et in concionibus ad textum originalem subinde esse respiciendum.

Sic et 3) interdum vnum alterumue dictum bis, diuersis tamen ex libris, praecipue semel ex *prosaicis*, et altera vice ex *metricis* posuimus, non quasi paginas implendi nobis studium fuerit, sed vt perpetua certitudo ac constans *accentuationis et prosaicae et metricae* tenor in collegiis nostris priuatis demonstrari possit, id quod rerum harum peritis facile patescet, si dicta e. g. 2 Sam. 22, 7. 26, 27. cum Ps. 18, 7. 25. 27. nec non 1 Paral. 17, 8. 9. 10. 11. 12. etc. cum Ps. 105, 1. et sqq. aliaque plurima inter se conferre velint. Eandem fere ob causam totum decalogum etiam ex Exod. XX. exhibuimus, vt praeter coelestia, quae ibidem habentur, legis iura *duplicis* quoque *accentuationis* vsus monstrari posset.

Et

Et quia 4) praecipuus nobis in hoc libello ſcopus fuit praefixus, vt *intimiorem linguae S. cognitionem* hebraeophilis noſtris conciliaremus; hinc dicta interdum ſelegimus, quae ob materiae forte qualitatem omitti potuiſſe videbantur, ſed ſi multitudinem et raritatem vocum in iis occurrentium ſpectemus, digniſſima ea iudicauimus, quae ſimul hic ſiſterentut. Exempli loco adduci poſſent illa Deut. 28, 22. et 28. 1 Sam. 8, 11 ſqq. Eſ. 3, 16. ad 24. imprimis vero totum *canticum Moſis*, Deut. 32. deſcriptum, quod praeter materiae elegantiam tot rara ſimul diſcenti ſiſtit vocabula, quod vix viginti alia capita. Huc quoque reuocanda erunt illa *Danielitica*, quae ob *chaldaicae linguae* vſum largiori paulo manu huic noſtro opuſculo inſerere voluimus. Quo igitur factum, vt *pleraeque hebr. et chald. linguae voces* in paruo hoc libello comprehendantur, vnde ſua ſponte fluit, quod his, qui hunc libellum tenent, non facile occurrere poſſit in Script. S. locus, quem non plerumque feliciter interpretari valeant, id quod *experientia* fida rerum magiſtra nos per auditores noſtros iamtum edocuit, aliosque facile edocebit, quibus volupe erit ſuauiſſimum hoc Scripturae S. Manna in ſuccum et ſanguinem conuertere.

5) *Verſionem* iam quod ſpectat, eam elegimus *Ariae Montani*, non quod in omnibus

cum

cum ipſo faciamus, ſed ob rationes, quas domi habuimus plurimas. Nam nos diuerſum non raro ab ipſo ſentire e. g. Gen. 4, 1. quando verba ibid. hebraea vertit: *acquiſiui virum a vel cum Domino*, puto ſat manifeſtum eſſe ex diſputat. noſtra de *votiua matris* Euae *exclamatione Kiloni in Holſatia* Anno 1670. habita, qua prolixe oſtenſum ac demonſtratum dedimus, vertendum potius fuiſſe: *acquiſiui virum τὸν Dominum, ſ. IEHOVAM* h. e. *genui hominem, qui ipſe ſimul eſt Iehoua* vt ita firmiſſime perſuaſus ſim, matrem Euam credidiſſe, ac exſpectaſſe *Meſſiam* non nudum hominem ſed θεάνθρωπον futurum, quicquid ſit de erronea eius ad Kaiinum applicatione. Conf. *et Atrii part. III. ad h. l.* Sic Gen. 6, 3. Deut. 6, 7. Iſ. 7, 14. it. Cap. 53, 9. aliisque nonnullis in hoc opuſculo exhibitis locis non poſſumus adduci, vt noſtrum adderemus calculum ob rationes alio forte loco et tempore expromendas: illa tamen omnia hac vice intacta et immutata linquere voluimus ob cauſas iterum hac vice reticendas chartae anguſtia easdem non ferente.

Si quis tamen miretur, cur verſionem hanc non *interlinearem* eſſe voluerimus, ille ſciat, nos hebraizantium commodo hic ſtuduiſſe. Neque enim *verſionem interlinearem* commodam aut aptatam eſſe linguam S. diſcentibus, puto tam manifeſtum

eſſe

eſſe, vt nemo facile, qui animum experientiae adiunxerit, contradicere poſſit. Cauſam ſi quis poſcat, damus hanc vel infimis puerorum praeceptoribus notam, quod ſcil. animus ſic a verſione illa interſerta et exteriori oculorum ſenſu abſtrahatur, quo minus debita cum attentione textum legat ac voces earumque ſignificata memoriae, vt decet imprimat; ſed potius ignauiae a natura fere inſitae vel inuitus cedat, et quae minori cum labore acquirit, minori quoque cum cura poſſideat ac conſeruet. Vt ita confidenter dicam: Ariam Mont. tironibus vix aliud eſſe, quam foedae pigritiae aſylum, id quod abunde arguunt hae multorum ignauae voces: *Sibi ſufficere in lingua S. modo radicem extrahere poſſint, reliqua omnia ſe ex Ar. Montani verſione interlineari praeſtare poſſe, quae vtique hodie vbique habeatur.* Et haec de diſcentibus dicta ſunto. Aliter vero res ſeſe habet cum viris occupatis et huius linguae iamtum peritis: hi enim vtique magno cum temporis et laboris lucro eadem vti poſſunt.

7) Quandoquidem vero et hoc opuſculum in gratiam tironum adornatum eſt, qui variis adhuc in progreſſu linguae S. opus habent adminiculis; ſubiecimus quoque in fine paginarum difficiliores quasque *radices*, quibus illi ceu ſcipione quodam in hoc decurſu vti poſſint.

De-

Denique 8) ne linguae S. cultoribus duplici cum hoſte et difficultatum et errorum typographicorum conflictandum ſit, propoſuimus nobis opuſculum hoc ab omni eiusmodi labe immune ſiſtere: ſed cum id in hoc literarum genere plane fuerit ἀδύνατον (vt illi facile intelligent, qui vnquam aliquot ſaltim quaterniones hebraicae literaturae cum punctis ediderunt): hinc relicta illa σφάλματα omnia per peritos harum rerum correctores *calamo* corrigi curauimus.

Atque haec fuere, L. B. quae hac vice, deficiente charta et tempore, monere voluimus, antequam te in ipſum opuſculum intromitteremus. Iam ſi in eo diſcendo hunc adhibueris animum, quem nos in eo edendo, certi ſumus te aliquando non poenitere poſſe hunc didiciſſe libellum. Vale L. B. ac, ſi Deus vitam et pacem dulciſſimae patriae vlterius conceſſerit, breui a nobis expecta *vniuerſa Biblia hebraea accuratiſſima cum verſione marginali ſec. accentuum hebr. diuinam interſtinctionis authentiam, ceu ſummi momenti ac neceſſitatis principium hermeneuticum interpuncta, et quidem in forma octaua maiori portatili.* Interea his noſtris laboribus faue.

בשם

בשם אלקינו

HENRICI OPITII

BIBLIA PARVA

HEBRAEO-LATINA.

GENESIS CAP. I.

V. 1. 2.

בראשית

בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃
וְהָאָרֶץ b הָיְתָה c תֹהוּ d וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־
e פְּנֵי f תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים g מְרַחֶפֶת עַל־
פְּנֵי הַמָּיִם׃

1) In principio creauit Deus coelos et terram. 2) Et terra erat ſolitudo et inanitas: et caligo ſuper facies (tenebrae in ſuperficie) abyſſi: et Spiritus Dei motabat (flabat) ſuper facies aquarum.

---

a ראש b היה c תהה d בהה e פנה f תהם

g רחף

Vers. 26. 27. 28.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים a נַעֲשֶׂה אָדָם b בְּצַלְמֵנוּ
c כִּדְמוּתֵנוּ d וְיִרְדּוּ e בִּדְגַת f הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ
עַל־הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים, אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר g וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:
וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים h פְּרוּ
i וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ k וְכִבְשָׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ:

26) Et dixit Deus: faciamus hominem in imagine noſtra (ad imaginem noſtram) ſec. ſimilitudinem noſtram, vt dominentur in piſces maris et in volatile coeli, et in iumentum et in omnem terram, et in omne reptile reptans ſuper terram. 27) Et creauit Deus hominem in imagine ſua (ad imaginem ſuam): in imagine (ad imaginem) Dei creauit illum; maſculum et feminam creauit eos. 28) Et benedixit eis Deus, et dixit ad eos Deus: creſcite et multiplicate vos, et replete terram, et ſubiicite eam: et dominamini in piſces maris, et in volatile coeli, et in omnem beſtiam reptantem ſuper terram.

Vers. 31.

l וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב
מְאֹד

31) Et

a עשה b צלם c רמה d רוה e רוג et רגה f ימם
g נקב h פרה i רבה k כבש l ראה

31) Et vidit Deus omne, quod fecerat, et ecce bonum valde.

CAPVT II. v. 3.

a וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־ b מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים
c לַעֲשׂוֹת׃

3) Et benedixit Deus diei ſeptimae, et ſanctificauit illum, quia in eo requieuerat ab omni opere ſuo, quod creauerat Deus, vt faceret.

Verſ. 7.

d וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־
e הָאֲדָמָה f וַיִּפַּח g בְּאַפָּיו h נִשְׁמַת i חַיִּים k וַיְהִי
הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃

7) Et formauit Dominus Deus hominem puluerem de terra (e puluere terrae,) et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitae; et fuit homo in animam viuentem.

Verſ. 16. 17.

l וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל
עֵץ־m הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל׃ וּמֵעֵץ n הַדַּעַת טוֹב o וָרָע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃

16) Et praecepit Dominus Deus ad hominem dice do: Ex omni arbore horti comedendo co-

a ברך b לאך c עשה d יצר e אדם f נפח g אנף
h נשם i חיה k היה l צוה m גנן n ירע o רוע

medes. Et ex arbore ſcientiae boni et mali, non comedes ex ea: quia in die comedere te (quo, comederis) ex ea, moriendo morieris.

Verſ. 18.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב a הֱיוֹת הָאָדָם
b לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃

18) Et dixit Dominus Deus: Non (eſt) bonum eſſe hominem ſolum: faciam ei adiutorium, tanquam coram eo (quod ſit coram eo).

Verſ. 22. 23. 24.

c וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלָע אֲשֶׁר־לָקַח
מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה d וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר
הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי
לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ e לֻקְחָה־זֹּאת׃
עַל־כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־ f אָבִיו וְאֶת־ g אִמּוֹ
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד׃

22) Et aedificauit Dominus Deus coſtam, quam ceperat de homine in mulierem: et adduxit eam ad hominem. 23) Et dixit homo: Hac vice os ex oſſibus meis, et caro ex carne mea. Ad hanc (qua propter) vocabitur virago (Viriſſa), quia ex viro ſumta eſt ipſa. 24) Idcirco relinquet vir (vnusquisque) patrem ſuum et matrem ſuam, et adhaerebit in vxore ſua (vxori ſuae) et erunt in carnem vnam (caro vna).

CAP.

a היה b ברו c בנה d בוא e לקח f אבה g אמם

CAPVT III. v. 14. 15.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי a עָשִׂיתָ
זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
עַל־גְּחֹנְךָ b תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־ c יְמֵי d חַיֶּיךָ׃
e וְאֵיבָה f אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין
זַרְעָהּ הוּא g יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃

14) Et dixit Dominus Deus ad ſerpentem, quia feciſti hoc, maledictus tu prae omni animali, et prae omni beſtia agri. Super ventrem tuum gradieris, et puluerem comedes omnibus diebus vitae tuae. 15) Et inimicitiam ponam inter te et inter mulierem, et inter ſemem tuum, et inter ſemen eius: Ipſum conteret tibi caput, et tu conteres ei calcaneum.

Verſ. 16.

אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ h וְהֵרֹנֵךְ
בְּעֶצֶב i תֵּלְדִי k בָּנִים וְאֶל־אִישֵׁךְ l תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא
יִמְשָׁל־בָּךְ׃

16) Ad mulierem dixit, multiplicando multiplicabo dolorem tuum, et conceptum tuum: cum dolore paries filios, et ad virum tuum appetitus tuus (erit deſiderium tuum) et ipſe dominabitur in te.

a עשה b ילך c יום d חוה e איב f שת g שוף
h הרה i ילד k בנח l שוק

Verſ. 17. 18. 19.

וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל
מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר a צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ
אֲרוּרָה הָאֲדָמָה b בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ: וְקוֹץ c וְדַרְדַּר d תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ
אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: e בְּזֵעַת f אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם
עַד g שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי־
עָפָר אַתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב:

17) Et homini ait: Quia paruiſti voci vxoris tuae, et comediſti ex arbore, quam praecepi tibi dicendo, non comedes ex ea: Maledicta terra propter te. In labore comedes ex ea cunctis diebus vitae tuae. 18) Et ſpinam et tribulum germinabit tibi, et comedes herbam agri. 19) In ſudore vultus tui veſceris pane, vsque reuerti te (donec reuertaris) in terram, quia ex ea ſumtus es: nam puluis tu (es) et in pulueream reuerteris.

CAPVT IV. v. 1.

וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה h אִשְׁתּוֹ i וַתַּהַר k וַתֵּלֶד
אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר l קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה:

1) Et homo ipſe cognouit Euam vxorem ſuam, et concepit et peperit Cain, et dixit: Acquiſiui virum τὸν Dominum.

Verſ.

---

a צוה b עבר c דור d צמח e וע f אנף g שוב
h איש i הרה k ולד l קנה

Verſ. 7.

הֲלוֹא אִם a תֵּיטִיב b שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵּיטִיב
לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ c תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה
תִּמְשָׁל־בּוֹ׃

7) Nonne ſi benefeceris, eleuare (venia erit)? Et ſi non benefeceris, ad oſtium peccatum cubans (cubat)? Et ad te (et in te erit) appetitus eius, et tu dominaberis in eum (ei).

Verſ. 10. 11.

וַיֹּאמֶר מֶה d עָשִׂיתָ קוֹל e דְּמֵי f אָחִיךָ צֹעֲקִים
אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה׃ וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר g פָּצְתָה אֶת־ h פִּיהָ i לָקַחַת אֶת־דְּמֵי
אָחִיךָ מִיָּדֶךָ׃

10) Et dixit: Quid feciſti? vox ſanguinum fratris tui clamantium (clamat) ad me e terra. 11) Et nunc maledictus tu a terra (eris ſuper terram) quae aperuit os ſuum, vt ſuſciperet ſanguines fratris tui de manu tua.

CAPVT V. v. 24.

וַיִּתְהַלֵּךְ l חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים m וְאֵינֶנּוּ כִּי־
לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃

24) Et ambulauit Chanoch cum Deo, et non ipſe (fuit), quia tulit eum Deus.

a יטב b נשא c שוק d עשה e רם f אחה g פצה
h פה i לקח k יר l הלך m אין

CAPVT VI. v. 3:

וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־ a יָדוֹן רוּחִי בָּאָדָם לְעוֹלָם
בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר׃

3) Et dixit Dominus, Non contendet (erit vt in vagina) ſpiritus meus cum homine in ſeculum in eo quod etiam ipſe (ſit) caro.

Verſ. 5. 6.

וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה b רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל־
c יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם׃ d וַיִּנָּחֶם
יְהוָה כִּי־ עָשָׂה אֶת־ הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֶל־לִבּוֹ׃

5) Et vidit Dominus quod multa malitia hominis in terra: Et omnis imaginatio cogitationum cordis eius tantum (tantummodo eſſet) malum omni die. 6) Et poenituit Dominum quod feciſſet hominem in terra: et indoluit ad cor ſuum (doluit in corde ſuo).

CAPVT VII. v. 1.

וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ e בֹּא־ אַתָּה וְכָל־ בֵּיתְךָ
אֶל־ f הַתֵּבָה כִּי־ אֹתְךָ g רָאִיתִי צַדִּיק h לְפָנַי
i בַּדּוֹר הַזֶּה׃

1) Et

---

a דון b רוע c יצר d נחם e בוא f תבה g ראה
h פנה i דור

1) Et dixit Dominus ad Noach: Ingredere tu, et omnis domus tua in arcam; quia te vidi iustum in conspectu meo in generatione ista.

CAPVT VIII. v. 21. 22.

a וַיָּרַח יְהוָה אֶת־רֵיחַ b הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
לִבּוֹ לֹא c אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת־ הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר
הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע d מִנְּעֻרָיו וְלֹא־
אֹסִף עוֹד e לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־ f חַי כַּאֲשֶׁר g עָשִׂיתִי׃
עֹד כָּל־ יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר h וְקֹר i וָחֹם
וָקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ׃

21) Et odoratus est Dominus odorem quietis. Et dixit Dominus ad cor suum (in corde suo): Non addam ad maledicendum adhuc (vt maledicam vltra) terrae propter hominem, quia cogitatio cordis hominis mala (est,) a pueritia: et non addam adhuc ad percutiendum (vltra vt percutiam) omne viuens quemadmodum feci. 22) Adhuc omnes dies terrae sementis, et messis, et frigus, et aestus, et aestas, et hyems, et dies, et nox non cessabunt.

CAPVT IX. v. 6.

שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְצֶלֶם
אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־ הָאָדָם׃

a רוח b נוח c יסף d נער e נכה f חיה g עשה
h קור i חמם

6) Effundens (qui effuderit) ſanguinem hominis in homine (per hominem), ſanguis eius effunditur: quia in imagine (ad imaginem) Dei fecit hominem.

Verſ. 11.

a וַהֲקִמֹתִי אֶת־ b בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת כָּל־
בָּשָׂר עוֹד c מִמֵּי d הַמַּבּוּל וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל
e לְשַׁחֵת הָאָרֶץ׃

11) Et ſtatui pactum meum vobiſcum, et non excidetur omnis caro adhuc (vltra) ab aquis diluuii: et non erit adhuc diluuium, ad diſperdendum (vt diſperdat) terram.

Verſ. 13.

אֶת־קַשְׁתִּי f נָתַתִּי בֶּעָנָן g וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית
בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ׃

13) Arcum meum dedi (ponam) in nube, et erit in ſignum fœderis inter me et inter terram.

Verſ. 26. 27.

וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם h וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד
לָמוֹ׃ i יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי־שֵׁם
וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃

26) Et dixit: Benedictus Dominus Deus Sem, et ſit Chenahan ſeruus ei. 27) Dilatet Deus Iephet,

a מום b ברה c מים d נבל e שחת f נתן g ענן
h היה i פתה

Iephet, & habitet in tabernaculis Sem: et ſit Chenahan ſeruus ei.

CAPVT XII. v. 1.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם a לֶךְ־לְךָ מֵאַרְצְךָ
b וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
c אַרְאֶךָּ׃

1) Et dixit Dominus ad Abram: vade tibi e terra tua, et e cognatione tua, et e domo patris tui, ad terram quam videre faciam te.

Verſ. 3.

d וַאֲבָרְכָה מְבָרַכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ e אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ
כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה׃

3) Et benedicam benedicentibus tibi: et maledicentibus tibi maledicam. Et benedicentur (benedicent ſe) in te omnes familiae terrae.

CAPVT XIII. v. 8. 9.

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־לוֹט אַל־נָא תְהִי f מְרִיבָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָּ וּבֵין g רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי־אֲנָשִׁים
h אַחִים אֲנָחְנוּ׃ הֲלֹא כָל־הָאָרֶץ i לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד
נָא מֵעָלָי אִם־ k הַשְּׂמֹאל l וְאִימְנָה וְאִם־הַיָּמִין
וְאַשְׂמְאִילָה׃

8) Et

---

a ילך b ילד c ראה d ברך e ארר f רוב g רעה
h אחח i פנה k שמל l ימן

8) Et dixit Abraham ad Loth: Ne quaeso sit contentio inter me et inter te, et inter pastores meos, et inter pastores tuos, quia viri fratres nos. 9) Nonne omnis terra ad conspectum tuum (est coram te)? Separare nunc desuper me (separa te nunc a me). Si sinistram, et dextrabo (si ieris ad sinistram, dexteram tenebo) et si dexteram, et sinistrabo (et si ad dexteram ieris sinistram tenebo).

CAPVT XIV. v. 19.

יְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל a עֶלְיוֹן קֹנֵה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

19) Et benedixit ei, et dixit: Benedictus Abram Deo altissimo possessori coeli et terrae.

CAPVT XV. v. 1.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם
b בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל c תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי d מָגֵן
לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד׃

1) Post verba haec (haec) fuit verbum Domini ad Abram in visione, dicendo: Ne timeas Abram. Ego (ero) scutum tibi: merces tua multa valde.

Vers. 6.

e וְהֶאֱמִן בַּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה׃

6) Et credidit in Dominum (Domino) et imputauit illud ei iustitiam (sibi ad iustitiam).

CAP.

a עלה b חוה c ירא d גנן e אמן

CAPVT XVII. v. 1.

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן־תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים
a וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל
b שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה c תָמִים׃

1) Et fuit Abram filius nonaginta annorum et nouem annorum. Et visus est Dominus ad Abram, et dixit ad eum: Ego Deus omnipotens: ambula in conspectu meo, et esto perfectus.

Vers. 7.

d וַהֲקִמֹתִי אֶת־ e בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ
אַחֲרֶיךָ f לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם g לִהְיוֹת לְךָ
לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ׃

7) Et statuam foedus meum inter me et inter te, et inter semen tuum post te, in generationes suas in pactum seculi, ad existendum (vt sim), tibi in Deum, et semini tuo post te.

Vers. 10. 11.

זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין
זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ h הִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר׃ וּנְמַלְתֶּם אֵת
בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם׃

10) Hoc pactum meum quod custodietis inter me, et inter vos, et inter semen tuum post te: circumcidi vobis omnem masculum (vt circum-

---

a ראה b שוד c תמם d קום e נרה f דור
g היה h מול

cumcidatur in vobis omnis masculus). 11) Et circumcidetis carnem praeputii vestri: et erit in signum foederis inter me et inter vos.

Vers. 14.

וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתוֹ
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא a מֵעַמֶּיהָ אֶת־בְּרִיתִי b הֵפַר׃

14) Et praeputiatus masculus cum non circumcidetur caro praeputii eius, et excidetur anima illa de populis suis: (quia) foedus meum fregit fecit irritum).

CAPVT XVIII. v. 14.

c הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר d לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת
חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵּן׃

14) An erit difficilis a Domino res (nunquid abscondetur a Domino quidquam)? Ad tempus reuertar ad Te secundum tempus vitae, et (erit) ipsi Sarah filius.

Vers. 17. 18. 19.

וַיהוָה אָמָר e הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה׃ וְאַבְרָהָם f הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל g וְעָצוּם
וְנִבְרְכוּ־בוֹ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ כִּי h יְדַעְתִּיו לְמַעַן
אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת־ i בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ
דֶּרֶךְ יְהוָה k לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן l הָבִיא
יְהוָה עַל־אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלָיו׃

17) Et

---

b צמם b פור c פלא d יעה e כסה f היה g עצם
h ירע i בנה k עשה l בוא

17) Et Dominus dixit: Nunquid celans ego ab Abraham (celo ego Abraham), quod ego faciens (facio). 18) Et Abraham essendo erit in gentem magnam, et fortem: et benedicentur (benedicent sibi) in eo omnes gentes terrae. 19) Quia noui eum. Propterea quod (propterea) praecipiet filiis suis, et domui suae post se, et custodient viam Domini ad faciendum (vt faciant) iustitiam et iudicium; vt venire faciat Dominus super Abraham, quod locutus est super eum.

Vers. 25.

חָלִלָה לְךָ מֵעֲשֹׂת כַּדָּבָר הַזֶּה a לְהָמִית צַדִּיק
עִם־רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע חָלִלָה לָךְ הֲשֹׁפֵט כָּל־
הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃

25) Absit tibi a faciendo (vt faeias secundum rem hanc,) ad mori faciendum (vt mori facias) iustum cum impio, et sit sicut iustus, sicut impius. Absit tibi. Nunquid iudex omnis terrae non faciet iudicium.

CAPVT XIX. v. 22.

מַהֵר הִמָּלֵט שָׁמָּה כִּי לֹא b אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר
עַד־בֹּאֲךָ שָׁמָּה׃

22) Festina erue te illuc, quia non potero ad faciendum rem, vsque ad ingredi tuum facere (quicquam, donec ingrediaris) illuc.

CAP.

a מות b יכל

CAPVT XXII. v. 12.

וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־ a תַּעַשׂ
לוֹ b מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־ c יְרֵא אֱלֹהִים
אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃

12) Et dixit: Ne mittas (extendas) manum tuam ad puerum, et ne facias ei quicquam, quia nunc cognoui quod timens (times) Deum tu, et non prohibuisti filium vnicum tuum a me.

Vers. 16. 17. 18.

וַיֹּאמֶר בִּי d נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־
יְחִידֶךָ׃ כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ
כְּכוֹכְבֵי e הַשָּׁמַיִם f וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־ g שְׂפַת
הַיָּם h וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר i אֹיְבָיו׃ וְהִתְבָּרֲכוּ
בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי׃

16) Et dixit: In me (per me) iuraui, dixit Dominus: quia pro eo, quod feciſti verbum hoc (rem hanc), et non prohibuiſti filium tuum vnicum tuum. 17) Quia benedicendo benedicam tibi, et multiplicando multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas coelorum, et ſicut arenam, quae ſuper labium (eſt iuxta littus) maris: et haereditabit ſemen tuum portam inimicorum ſuorum

---

a עשח b מאם c ירא d שבע e ככב f חול
g שפה h ירש i איב

ſuorum. 18) Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terrae, eo quod audiuiſti in vocem meam (obediuiſti voci meae).

CAPVT XXVII. v.28.29.

a וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים b מִטַּל הַשָּׁמַיִם c וּמִשְׁמַנֵּי
הָאָרֶץ d וְרֹב דָּגָן e וְתִירֹשׁ : יַעַבְדוּךָ עַמִּים
f וְיִשְׁתַּחֲוּ (ק׳ וישתחוו) לְךָ לְאֻמִּים g הֱוֵה
גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲוּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר
וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ :

28) Et det tibi Deus de rore coeli et de pinguedinibus terrae, et multitudinem frumenti, et vini noui. 29) Seruiant tibi populi, et incurvent ſe tibi populi: Eſto Dominus fratribus tuis, et incuruent ſe tibi filii matris tuae. Maledicentes tibi maledictus, benedicentes tibi benedictus. (Maledicentes tibi maledicti erunt, et benedicentes tibi, benedicti erunt).

CAPVT XXVIII. v. 12. 13.

h וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם i מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ k מַגִּיעַ
הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה l מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ :
וְהִנֵּה יְהוָה m נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ n אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ :

B 12) Et

a נתן b טלל c שמן d רבב e ירש f שחה g היה
h חלם i יצב k נגע l לאך m יצב n נתן

12) Et ſomniauit: et ecce ſcala erecta (erat) ſuper terram, et caput eius attingens (tangebat) coelum: et ecce angeli Dei aſcendentes et deſcendentes in ea (aſcendebant et deſcendebant per eam). 13) Et ecce Dominus ſtans ſuper (ſtabat iuxta) eam, et dixit: Ego Dominus Deus Abraham patris tui, et Deus Iſchac. Terram quam tu iacens ſuper eam (ſuper quam tu dormis) tibi dabo eam et ſemini tuo.

Verſ. 15. 16.

וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־a תֵּלֵךְ
b וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֶזָבְךָ
עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ: c וַיִּיקַץ
יַעֲקֹב d מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה
וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי: וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם
הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם:

15) Et ecce ego ſum (ſum) tecum, et cuſtodiam te in omni quo ibis (quocunque perrexeris), et redire faciam te ad terram hanc: quia non de relinquam te, vsque quo ſi (donec) fecero, quod locutus ſum tibi. 16) Et expergefactus eſt Iahacob a ſomno ſuo, et dixit: Vere eſt Dominus in loco iſto, et ego non ſciebam, et timuit, et dixit: quam terribilis (eſt) locus iſte: non eſt hic niſi domus Dei, et hoc (et hic eſt) porta coeli.

CAP.

a ילך b שוב c יקץ d ישן

CAPVT XXXII. v. 2. 3.

וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים׃
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר a רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה
וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם׃

1) Et Iahacob abiit in viam ſuam, et occurrerunt in eum (ei) angeli Dei. 2) Et dixit Iahacob, quando vidit eos: Caſtra Dei ſunt haec. Et vocauit nomen loci illius, Machanajim (duo caſtra).

Verſ. 11.

קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי b בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת׃

10) Paruus ſum prae omnibus (minor ſum cunctis) miſericordiis, et prae omni (et omni) veritate, quam feciſti cum ſeruo tuo. Quia in virga mea (baculo meo) tranſiui Iarden hunc et nunc fui in duo caſtra (habeo duas turmas).

Verſ. 26. 27. 28.

וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא
אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם־בֵּרַכְתָּנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה־שְּׁמֶךָ
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב׃ וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ
כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־ c שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעִם־
אֲנָשִׁים d וַתּוּכָל׃

a ראה b מקל c שרה d יכל

26) Et dixit: Dimitte me, quia aſcendit aurora. Et dixit: Non dimittam te, quin (niſi) benedixeris mihi. 27) Et dixit ad eum: Quod (eſt) nomen tuum? Et dixit: Iahacob. 28) Et dixit: Non Iahacob dicetur vltra nomen tuum: quinimo (ſed) Iſrael: quia princeps fuiſti cum Deo, et cum hominibus, et praeualuiſti.

Verſ. 30.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי־רָאִיתִי
אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי׃

30) Et vocauit Iahacob nomen loci Peniel (facies Dei): quia vidi Deum facies ad facies (facie ad faciem), et liberata eſt (et euaſit) anima mea.

CAPVT XXXV. v. 2. 3.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר עִמּוֹ
a הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי b הַנֵּכָר אֲשֶׁר c בְּתֹכְכֶם d וְהִטַּהֲרוּ
e וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם׃ f וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּית־
אֵל וְאֶעֱשֶׂה־שָּׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם
g צָרָתִי וַיְהִי עִמָּדִי בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי׃

2) Et dixit Iahacob ad domum ſuam et ad omnes (familiae ſuae et reliquis) qui (erant) ſecum: Remouetes Deos alienigena (alienigenarum), qui (ſunt) in medio veſtri, et mundate vos, et mutate veſtimenta veſtra. 3) Et ſurgamus

---

a סור b נכר c תוך d טהר e חלף f קום g צור

mus et ascendamus (in) Bethel, et faciam ibi altare Deo, exaudienti (qui exaudiuit) me in die angustiae meae, et fuit mecum in via, quam ambulaui.

CAPVT XXXIX. v. 9.

וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה a הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים׃

9) Et quomodo faciam malum grande hoc, et peccabo (vt peccem) contra Deum.

CAPVT XLV. v. 7.

וַיְשַׁלְּחֵנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ b וּלְהַחֲיוֹת לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה׃

7) Et misit me Deus ante vos, ad ponendum (vt ponam) vobis residuum (reliquas) in terra, et ad victum dandum vobis in euasionem magnam, (et viuificem vos euasione magna).

CAPVT XLVII. v. 9.

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פַּרְעֹה c יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה מְעַט וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלֹא הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי d בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם׃

9) Et dixit Iahacob ad Parhoh: Dies annorum peregrinationum mearum, triginta et centum

a רוע b חיה c יום d יום

tum anni: pusillum (parui) et mali fuerunt dies annorum vitae meae, et non attigerunt dies annorum vitae patrum meorum in diebus peregrinationum suarum.

CAPVT XLVIII. v. 15. 16.

וַיְבָרֶךְ אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמַר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר a הִתְהַלְּכוּ
אֲבֹתַי לְפָנָיו אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָאֱלֹהִים b הָרֹעֶה
אֹתִי מֵעוֹדִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃ c הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי
מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי
וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק d וְיִדְגּוּ לָרֹב
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

15) Et benedixit ipsi Ioseph, et dixit: Deus cuius ambulauerunt patres mei ad facies eius (in cuius conspectu ambulauerunt patres mei) Abraham, et Ischac, Deus, qui pascit me ab adhuc me (a tempore praecedenti) vsque ad diem hanc. 16) Angelus qui redemit me ab omni malo, benedicat pueris, et vocetur in eis nomen meum, et nomen patrum meorum Abraham, et Ischac, et instar piscium sint in multitudinem in medio terrae.

CAPVT XLIX. v. 5. 6. 7.

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים e כְּלֵי חָמָס f מְכֵרֹתֵיהֶם׃
g בְּסֹדָם אַל־ h תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל־ i תֵּחַד כְּבֹדִי
כִּי k בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ l וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ־שׁוֹר׃ אָרוּר
אַפָּם

a הלף b לעה c לאף d רגה e כלה f מכר g סוד
h בוא i יחד k אנף l רצה

אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב
a וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃

5) Simhon et Leui fratres, arma iniquitatis machaerae eorum (in habitationibus ſuis). 6) In ſecretum eorum non veniat anima mea, in coetu eorum ne vniat ſe (non uniaris) gloria mea. Quia in furore ſuo occiderunt virum, et in voluntate ſua eradicarunt murum. 7) Maledictus furor eorum, quia fortis (pertinax): et ira eorum, quia indurata eſt. Diuidam eos in Iahacob et diſpergam eos in Iſrael.

Verſ. 10. 11. 12.

לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה b וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו
c עַד כִּי־ d יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃ אֹסְרִי
לַגֶּפֶן e עִירֹה וְלַשֹּׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ
וּבְדַם־עֲנָבִים f סוּתֵהוּ׃ g חַכְלִילִי עֵינַיִם h מִיָּיִן
i וּלְבֶן־שִׁנַּיִם מֵחָלָב׃

10) Non recedet virga ex Iehudah, et legislator de inter pedes eius (de pedibus eius), vsquequo veniat Siloh (Meſſias) et ei obedientia (erit aggregatio) populorum. 11) Ligans ad vitem pullum ſuum, et ad vitem optimam filium aſinae ſuae: Lauit in vino veſtimentum ſuum et in ſanguine vuatum operimentum ſuum. 12) Rubicundior oculis vino, et candidor dentibus prae lacte.

a פוץ b חקק c בוא d יקה e עיר f נסה g חכל
h יין i לבן

Vers. 18.

a לִישׁוּעָתְךָ b קִוִּיתִי יְהוָה׃

18) Salutem tuam expectaui Domine.

Vers. 25.

מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃

25) A Deo patris tui, et adiuuabit te; et omnipotente, et benedicet tibi benedictionibus coeli desuper: benedictionibus abyssi cubantis subtus; benedictionibus vberum, et vuluae.

CAPVT L. v. 19. 20.

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם c יוֹסֵף אַל־ d תִּירָאוּ כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי׃ וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה e לְהַחֲיֹת עַם־ רָב׃

19) Et dixit ad eos Ioseph: Ne timearis: quoniam num quid pro Deo ego (sum)? 20) Et vos cogitastis aduersus me malum. Deus cogitauit illud in bonum, propter facere (vt faceret) secundum diem hanc ad viuificandum (vt viuificaret) popnlum magnum.

EX

---

a ישע b קוה c יסף d ירא e חיה

EX EXODO. CAP. I.

v. 12.

וְכַאֲשֶׁר a יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן b יִפְרֹץ

12) Et quemadmodum (quando magis) afligebant eum, sic (eo magis) multiplicabatur, et sic crescebat:

Vers. 21.

וַיְהִי כִּי־יָרְאוּ c הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים d וַיַּעַשׂ לָהֶם e בָּתִּים׃

21) Et fuit, quia timuerunt obstetrices Deum, et fecit eis domos.

CAPVT III. v. 14. 15.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃ וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי a אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה־ b שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי c לְדֹר דֹּר׃

14) Et dixit Deus ad Moseh: Ero qui ero. Et dixit: Sic dices filiis Israel: Ero misit me ad vos. 15) Et dixit adhuc Deus ad Moseh: Sic dices ad filios Israel: Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Ischac, et Deus Iahacob misit me ad vos. Hoc nomen meum in seculum, et haec mentio mei in generationem generationis (et generationem).

a אבה b שם c דור

CAPVT IV. v. 11. 12.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי a שָׂם פֶּה לָאָדָם אוֹ מִי־
יָשׂוּם אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ b פִּקֵּחַ אוֹ c עִוֵּר הֲלֹא
אָנֹכִי יְהוָה׃ וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם־ d פִּיךָ
e וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר׃

11) Et dixit Dominus ad eum: Quis posuit os homini, vel quis posuit mutum, vel surdum, vel videntem vel coecum? Nonne ego Dominus? 12) Et nunc vade, et ego ero cum ore tuo, et docebo te, quae loqueris.

CAPVT VI. v. 3.

f וָאֵרָא אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל
g שַׁדָּי וּשְׁמִי יְהוָה לֹא h נוֹדַעְתִּי לָהֶם׃

3) Et visus sum ad Abraham, ad Ischac, et ad Iahacob (ipsi Abraham, Ischac, et Iahacob), in Deo omnipotente, et (in) nomine meo Dominus (Adonai) non cognitus sum eis.

CAPVT VII. v. 15.

וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת־לֵב פַּרְעֹה i וְהִרְבֵּיתִי אֶת־
k אֹתֹתַי וְאֶת־ l מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

3) Et ego indurabo cor Parhoh, et multiplicabo signa mea et portenta mea in terra Aegyti.

CAP.

שום b פקח c עור d פה e ירת f ראה g שוד
h ידע i רבה k אות l יפת

CAPVT VIII. v. 15.

וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי הָיְתָה a הָרְוָחָה וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ
וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃

15) Et vidit Parhoh quod esset respiratio, et aggrauavit cor suum et non audiuit ad eos (eos) quemadmodum locutus est Dominus.

CAPVT IX. v. 16.

וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ
אֶת־כֹּחִי b וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל־הָאָרֶץ׃

16) Et profecto propter hoc stare feci te, vt videre faciam te potentiam meam, et ad narrandum (narrare faciam) nomen meum in vniuersa terra.

CAPVT XIII. v. 2.

קַדֶּשׁ־לִי כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא׃

2) Sanctifica mihi omne primogenitum. Apertio omnis vuluae (quicquid primum aperuit vuluam) in filiis Israel, in homine, et in animali, mihi ipsi (tam in homine, quam in iumento, meum est).

Vers. 21.

וַיהוָה הֹלֵךְ c לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן d לַנְחֹתָם
הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ e לְהָאִיר לָהֶם f לָלֶכֶת
יוֹמָם וָלָיְלָה׃

21) Et

a חוח b מען c פנה d נחה e איר f ילך

21) Et Dominus ibat ante eos interdiu in columna nubis, ad ducendum eos via (vt duceret eos per viam): et noctu in columna ignis, ad illucendum eis ad eundum (vt lumen faceret eis, vt ambularent) die et nocte.

CAPVT XIV. v.14.15.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־ a תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ
אֶת־ b יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי
אֲשֶׁר c רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא d תֹסִפוּ
לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם: יְהוָה יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם
תַּחֲרִשׁוּן:

13) Dixitque Moſeh ad populum: Ne timeatis, ſtate, et videte ſalutem Domini, quum faciet vobis hodie. Nam quos vidiſtis Aegyptios hodie, non addetis ad videndum eos (non eſtis viſuri) vltra vsque in ſeculum. 14) Dominus pugnabit (pro) vobis, et vos tacebitis.

CAPVT XV. v. 2.

e עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי
f וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי g וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ
מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ:

2) Fortitudo mea, et laus Dominus, et fuit mihi in ſalutem. Iſte Deus meus, et tabernaculum faciam ei: (Iſte Deus patris mei, et ex altabo eum. 3) Dominus vir belli (bellator) Dominus nomen eius.

Verſ.

---

a ירא b ישע c ראה d יסף e אנה f נוה g רום

Vers. 6. 7.

a יְמִינְךָ יְהוָה b נֶאְדָּרִי c בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְהוָה
תְּרַעַץ d אוֹיֵב: e וּבְרֹב f גְּאוֹנְךָ g תַּהֲרֹס h קָמֶיךָ
תְּשַׁלַּח i חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ k כַּקַּשׁ:

6) Dextera tua Domino magnificata est in fortitudine: dextera tua Domine franges (confregit) inimicum. 7) Et in multitudine celsitudinis (magnificentiae) tuae dirues (diruisti) consurgentes tuos (in te): mittes (misisti) iram tuam, devorabit (quae deuorauit) eos sicut stipulam.

Vers. 11.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ
l נוֹרָא m תְּהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא:

11) Quis sicut tu in Diis Domine, qui sicut tu magnificus in sanctitate, terribilis laudibus, faciens mirabile (mirabilia)?

Vers. 26.

וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
n וְהַיָּשָׁר o בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ p לְמִצְוֹתָיו
וְשָׁמַרְתָּ כָּל־ q חֻקָּיו כָּל־ r הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־ s שַׂמְתִּי
בְּמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ:

26) Et dixit: Si audiendo audieris vocem (obediendo obedieris voci) Domini Dei tui, et rectum

---

b ימן c אור d בוח e איב f רבב g גאה h קום
i חרה k קשש l ורב m הלל n ישר o עין p צוה q חקק
r חלה s שום

tectum in oculis eius feceris, et auscultaueris (obtemperaueris) praeceptis eius, et custodieris omnia statuta eius, omnem infirmitatem quam posui in Aegypto, non ponam super te: quia ego Dominus sanans te.

CAPVT XVII. v. 11.

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר a יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל
וְכַאֲשֶׁר b יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק׃

11) Et fuit, quando eleuabat Moseh manum suam, et praeualebat Israel: et quando demittebat manum suam, et praeualebat Hamalec.

Vers. 15. 16.

וַיִּבֶן c מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה d נִסִּי׃
וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־ e כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה בַּעֲמָלֵק
f מִדֹּר דֹּר׃

15) Et aedificauit Moseh altare; et vocauit nomen eius: Dominus eleuatio mea (signum meum). 16) Et dixit, quia manus super thronum Domini, bellum Domini in Hamalec, a generatione (in) generationem.

CAPVT XVIII. v. 11.

עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בַדָּבָר
אֲשֶׁר g זָדוּ עֲלֵיהֶם׃

11) Nunc cognoui, quod magnus Dominus prae omnibus diis, quia in re qua superbierunt (eo quod superbe egerunt) contra eos.

Vers.

a רום b נוה c בנה d נסס e כסא f רור g זד

Vers. 21.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים
אַנְשֵׁי a אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָּצַע b וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם c שָׂרֵי
אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת׃

21) Et tu videbis (conſidera) ex omni populo viros virtutis (fortes) timentes Deum, viros veritatis (veridicos), odientes auaritiam, et pones ſuper eos principes millenorum, principes centenorum, principes quinquaginta, et principes decem (tribunos, centuriones quinquagenarios, decanos).

CAPVT XIX. v. 4. 5. 6.

אַתֶּם d רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם e וָאֶשָּׂא
אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים f וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי׃
וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
בְּרִיתִי g וִהְיִיתֶם לִי h סְגֻלָּה מִכָּל־ i הָעַמִּים
כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ׃ וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי k מַמְלֶכֶת
כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ

4) Vos vidiſtis, quae feci Aegyptiis. Et elevaui vos ſuper alas aquilarum, et adduxi vos ad me. 5) Et nunc, ſi obediendo obedieritis voci meae, et cuſtodieritis pactum meum, et eritis mihi peculium (tanquam theſaurus dilectus) prae omnibus populis, quia mihi mea eſt) omnis

---

a אמן b שום c שרה d ראה e נשא f בוא g היה
h עגל i עמם k מלך

omnis terra. 6) Et vos eritis mihi regnum sacerdotum (sacerdotale), et gens sancta,

CAPVT XX.

a vers. 1. vsque ad 17.

1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃
2. ס אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר a הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ 3. לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים עַל־פָּנָי׃ 4. לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל־
b תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת
וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ 5. לֹא־ c תִשְׁתַּחֲוֶה
לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא
פֹּקֵד עֲוֹן d אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־
רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ 6. וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי
וּלְשֹׁמְרֵי e מִצְוֹתָי׃ ס 7. לֹא f תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־
יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃

פ

8. זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת g יָמִים
תַּעֲבֹד h וְעָשִׂיתָ כָּל־ i מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה
וּבִנְךָ k וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ l וַאֲמָתֶךָ m וּבְהֶמְתֶּךָ n וְגֵרְךָ
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ 11. כִּי־שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
בָּם

---

a יצא b מון c שחה d אבה e צוה f נשא g יום
h עשה i לאך k בנה l אמה m בהם n גור

בָּם a וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: ס 12. כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ
וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן b יַאֲרִכֻן c יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: ס 13 לֹא תִרְצָח:
ס לֹא תִנְאָף: ס לֹא תִגְנֹב: ס לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ
עֵד שָׁקֶר ס 14. לֹא תַחְמֹד בֵּית d רֵעֶךָ ס לֹא־
תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל
אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

1) Et locutus est Deus omnia verba ista, dicendo: 2) Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te e terra Aegypti, e domo servorum. 3) Non erit (erunt) tibi dii alii super facies meas (coram me). 4) Non facies tibi sculptile et omnem similitudinem quae (est) in coelis desuper (sursum), et quae (est) in terra de subter (deorsum), et quae in aquis de sub (subter) terram. 5) Non incurvabis te eis, neque servies eis (coles ea). Quia ego Domi- Deus tuus, Deus Zelotes, visitans iniquitatem patrum super filios, super tertios, et super quartos odientibus me. 6) Et faciens misericordiam millibus, diligentibus me; et custodientibus praecepta mea. 7) Non feres (assumes) nomen Domini Dei Tui in vanum: quia non mundificabit (innocentem iudicabit) Dominus eum, qui tulerit (assumserit) nomen eius in vanum. 8) Recordare diei Sabbathi,

a ניח b ארך c יום d רעה

ad sanctificandum eum. 9) Sex diebus operaberis, et facies omne opus tuum. 10) Et die septimo sabbathum (est) Domino Deo tuo. Non facies omne opus tu, et filius tuus, et filia tua, servus tuus et ancilla tua, et animal tuum, et peregrinus tuus, qui (est) in portis tuis. 11) Quia sex diebus fecit Dominus coelos et terram, mare et omnia quae (sunt) in eis, et requievit in die septimo. Idcirco benedixit Dominus diei quietis (Sabathi), et sanctificavit eum. 12) Honora Patrem tuum, et Matrem tuam, vt prolongent (prolongentur) dies tuos (tui) super terram, quam Dominus Deus tuus dans (dat) tibi. 13) Non occides. 14) Non adulterabis (committes adulterium). 15) Non furaberis. 16) Non respondebis in socium tuum testis falsitatis (testificaberis in proximum tuum testimonium mendax). 17) Non concupisces vxorem socii tui, et servum eius, et ancillam eius, et bovem eius, et asinum eius, et omne quod (est) socio tuo.

Vers. 24.

בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי a אָבוֹא
אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ׃

24) In omni loco, quo memorare faciam nomen meum, veniam ad te, et benedicam tibi.

CAP.

a בוא

CAPVT XXI. v. 12.

a מַכֵּה אִישׁ וָמֵת מוֹת יוּמָת

12) Percutiens (qui percuſſerit) virum et mortuus fuerit, moriendo morietur.

Verſ. 15.

וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃

15) Et percutiens (qui percuſſerit) patrem ſuum, et matrem ſuam, moriendo morietur.

Verſ. 17.

b וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃

17) Et maledicens patri ſuo, et matri ſuae, moriendo morietur.

CAPVT XXII. v. 17.

c וְגֵר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים d הֱיִיתֶם
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

21) Et peregrinum non populabis (peregrino non inferes vim), et non opprimes eum: quia peregrini fuiſtis in terra Aegypti.

Verſ. 22. 23.

כָּל־ e אַלְמָנָה f וְיָתוֹם לֹא g תְעַנּוּן׃ אִם־
עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ כִּי אִם־צָעֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמֹעַ
אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ׃

22) Omnem viduam, et pupillum non affligetis. 23) Si affligendo afflixeris eum, quia

a נכה b קלל c גור d היה e אלם f יתם g ענה

si clamando clamaverit ad me, audiendo audiam clamorem eius.

Vers. 28.

אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל a וְנָשִׂיא בְּעַמְּךָ לֹא b תָאֹר׃

28) Diis (iudicibus) non maledices, et elevato (principi) in populo tuo non maledices.

CAPVT XXIII. v. 2.

לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת וְלֹא־תַעֲנֶה
עַל־רִב לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים c לְהַטֹּת׃

2) Non eris post multos ad mala, et non respondebis super lite, ad declinandum (in causa, vt declines) post multos ad pervertendum.

Vers. 5.

כִּי־תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת d מַשָּׂאוֹ
וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ׃

5) Cum videris asinum odientis te cubantem sub onere suo, et cessabis a deserendo ei (desines auxiliari ei): Deserendo deseres (auxiliando auxiliaberis) cum eo.

Vers. 6.

לֹא e תַטֶּה מִשְׁפַּט f אֶבְיֹנְךָ g בְּרִיבוֹ׃

6) Non declinabis (pervertes) iudicium egeni tui in lite eius.

Vers. 7.

מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג כִּי
לֹא־אַצְדִּיק רָשָׁע׃

7) A

a נשא b ארר c נטה d נשא e נטה f אבה g רוב

7) A verbo, mendacii elongabis te, et innocentem et iustum ne occidas, quia non iustificabo impium.

Vers. 8.

וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח a כִּי הַשֹּׁחַד b יְעַוֵּר פִּקְחִים
וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים׃

8) Et munus non accipies, quia munus excoecabit apertos (excoecat videntes), et pervertet (pervertit) verba iustorum.

Vers. 20. 21. 22.

הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ c מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ
d וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל־ e הַמָּקוֹם אֲשֶׁר f הֲכִנֹתִי׃ הִשָּׁמֶר
מִפָּנָיו וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ אַל־ g תַּמֵּר בּוֹ כִּי לֹא h יִשָּׂא
לְפִשְׁעֲכֶם כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ׃ כִּי אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע
בְּקֹלוֹ וְעָשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר i וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ
k וְצַרְתִּי אֶת־צֹרְרֶיךָ

20) Ecce ego mittens (mitto) angelum coram te, ad custodiendum te in via, et ad introducendum te in locum quem paravi. 21) Observa te (cave) a faciebus eius, et audi in voce (vocem) eius, ne rebellis sis (exacerbes) in eum, quia non parcet praevaricationi vestrae, quia nomen meum in interiori (medio) eius. 22) Quia si audiendo audieris vocem eius, et feceris omnia quae loquar, et inimicabor inimicis tuis,

a שהד b עור c לאך d בוא e קום f נון g מרר h נשא i איב k צור

(loquor, odio habebo odio habentes te): et coarctabo coarctantes te.

Vers. 25. 26.

וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת־לַחְמְךָ
וְאֶת־מֵימֶיךָ a וַהֲסִרֹתִי b מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ: לֹא־
תִהְיֶה c מְשַׁכֶּלֶת וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ
אֲמַלֵּא:

25) Et servietis Domino Deo vestro (coletis Dominum Deum vestrum) et benedicet pani tuo, et aquis tuis; et removebo infirmitatem de interiori tuo (e medio tui). 26) Non erit abortiens et sterilis in terra tua. Numerum dierum tuorum complebo.

CAPVT XXIV. v. 17.

וּמַרְאֵה כְּבוֹד יְהוָה כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר
לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

17) Et aspectus gloriae Domini sicut ignis comedens (ardens) in vertice montis in oculis filiorum Israel.

CAPVT XXXI. v. 13. 14.

וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי
תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם d לְדֹרֹתֵיכֶם
e לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם f מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת
כִּי

a סיר b חלה c שכל d דור e ירע f חלל

כִּי כָּל־הָעֹשֶׂה בָהּ a מְלָאכָה b וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃

13) Et tu loquere ad filios Iſrael dicendo: Veruntamen ceſſationes meas (ſabbatha mea) cuſtodietis. Quia ſignum iſtud (eſt) inter me et inter vos, in generationibus veſtris, ad ſciendum, (ut ſciatis) quia ego (ſum) Dominus ſanctificans vos. 14) Et cuſtodietis quietem (ſabbathum), quia ſanctitas ipſa (eſt) vobis. Polluens illud, moriendo morietur; quia omnis faciens in eo opus, et excidetur anima ipſa ab interiori (e medio) populorum ſuorum.

CAPVT XXXII. v. 33. 34.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי אֶמְחֶנּוּ
מִסִּפְרִי׃ וְעַתָּה c לֵךְ׳ נְחֵה אֶת־הָעָם אֶל אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ d לְפָנֶיךָ וּבְיוֹם פָּקְדִי
וּפָקַדְתִּי עֲלֵהֶם חַטָּאתָם׃

33) Et dixit Dominus ad Moſeh: quis qui peccavit (quisquis peccaverit) mihi, delebo eum de libro meo. 34) Et nunc vade, duc populum ad quod (quo) locutus ſum tibi. Ecce angelus meus ibit ante te. Et in die viſitandi me (qua viſitabo), et viſitabo ſuper eos peccatum eorum.

CAPVT XXXIII. v. 5.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אַתֶּם עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף רֶגַע אֶחָד אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ
וכליתיך

a לאך b כרת c ילך d פנה

a וְכִלִּיתִיךָ וְעַתָּה הוֹרֵד b עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ וְאֵדְעָה מָה
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃

5) Et dixit Dominus ad Moſen: Dic ad filios Iſrael, Vos populus durus cervice. Momento vno aſcendam in interius tuum, (medium tui), et conſumam te. Et nunc fac deſcendere ornatum tuum deſuper te, et ſciam quid faciam tibi.

Verſ. 19.

וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי
בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי
אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃

19) Et dixit: Ego tranſire faciam omne bonum meum ſuper facies tuas (faciem tuam), et inuocabo in nomine (nomen) Domini coram te, et gratiam addam cui gratiam addam (et miſerebor cui miſerebor), et miſerebor cui miſerebor.

Verſ. 20.

וַיֹּאמֶר לֹא c תוּכַל לְרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי
הָאָדָם d וָחָי׃

20) Et dixit: Non poteris videre facies meas, (faciem meam); quia non videbit me homo, et viuet.

CAPVT XXXIV. v. 6. 7.

וַיַּעֲבֹר יְהוָה׳ עַל־פָּנָיו׳ וַיִּקְרָא יְהוָה׳ יְהוָה
אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם e וְרַב־חֶסֶד f וֶאֱמֶת׃
בצר

---

a כלה b ירע c יכל d חיה e רבב f אמן

נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה ז
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים
וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃

6) Et transivit Dominus super facies eius (ante eum). Et clamavit: Dominus, Dominus, Deus, misericors, et gratiosus (clemens), longus narium (tardus ad iram) et multus misericordia et veritate: 7) Servans misericordiam millibus, ferens iniquitatem, et praevaricationem et peccatum: et purificando non purificabit, (innocentem iudicando non innocentem iudicabit), visitans iniquitatem patrum super filios, et super filios filiorum, super tertios et super quartos.

EX LEVITICO.

CAPVT X. v. 3.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכָּבֵד

3) Et dixit Moseh ad Aharon: Hoc (est) quod locutus est Dominus dicendo: In propinquis meis sanctificabor, et super facies omnis populi (coram omni populo) glorificabor.

CAPVT XI. v. 14.

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי

44) Quia ego Dominus Deus veſter, et ſanctificabitis vos, et eritis ſancti, quia ſanctus ego (ſum).

CAPVT XVIII. v. 5.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־a חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
אֹתָם הָאָדָם b וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה׃

5) Et cuſtodietis ſtatuta mea, et iudicia mea, quae faciet ea homo, et viuet in eis: Ego Dominus.

CAPVT XIX. v. 2.

דַּבֵּר אֶל־כָּל־c עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

2) Loquere ad omnem coetum filiorum Iſrael, et dices ad eos: Sancti eritis, quia ſanctus (ſum) ego Dominus veſter.

Verſ. 13.

לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־d רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־e תָלִין
פְּעֻלַת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר׃

13 Non opprimes ſocium tuum, (vim inferes proximo tuo), neque rapies. Non pernoctabit opus mercenarii tecum (apud te) vſque mane.

Verſ. 14.

לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי f עִוֵּר לֹא g תִתֵּן מִכְשֹׁל
h וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃

14)

---

a חקק b חוח c יאר d רעה e לון f עור g נתן h ירא

14) Non maledices ſurdo, et ad facies coeci (coram coeco) non dabis offendiculum: ſed timebis a Deo tuo. Ego Dominus.

Verſ. 15.

לֹא־a תַעֲשׂוּ b עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט לֹא־c תִשָּׂא פְנֵי־
d דָל וְלֹא e תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ׃

15) Non facietis iniquitatem in iudicio: non feres facies tenuis (ſuscipies faciem pauperis), neque decorabis facies (honorabis faciem) magni, in iuſtitia iudicabis proximum tuum.

Verſ. 17.

לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ f הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ
אֶת־עֲמִיתֶךָ וְלֹא־g תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא׃

17) Ne odio habes fratrem tuum in corde tuo, Corripiendo corripies proximum tuum, et ne feras (ſuscipias) ſuper illo peccatum.

Verſ. 18.

לֹא h תִקֹּם וְלֹא־ תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ
לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה׃

18) Non vlciſceris te, et non obſeruabis filios (ſeruabis odium cum filiis) populi tui: Et diliges ſocium (proximum) tuum ſicut te. Ego Dominus.

Verſ. 32.

מִפְּנֵי i שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן וְיָרֵאתָ
מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה

32)

---

a עשה b עול c נשא d דלל e הדר f יכח g נשא
h נקם i שוב

32) A faciebus canitiei consurges, et decorabis facies (Ante canitiem consurge, et honora faciem) senis, et timebis (time) a Deo tuo. Ego Dominus.

Vers. 35. 36.

לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל
a וּבַמְּשׂוּרָה׃ b מֹאזְנֵי צֶדֶק c אַבְנֵי־צֶדֶק אֵיפַת
צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם

35) Non facietis iniquitatem in iudicio, in mensione (mensura magna), in pondere, et in mensura. (mensura parua). 36) Staterae iustitiae, (statera iusta), lapides iustitiae, (pondera iusta) epha iustitiae (iustum), et hin iustitiae (iustum) erit vobis.

CAPVT XX. v. 6.

וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר d תִּפְנֶה אֶל־ e הָאֹבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים
f לִזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בַּנֶּפֶשׁ הַהִוא
g וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃

6) Et anima quae verterit se ad pythones, et ad diuinos (haruspices) ad fornicandum post eos, et dabo facies meas (ponam faciem meam) in animam ipsam, et succidere faciam eum ex interiori (eam e medio) populi sui.

CAPVT XXV. v. 17.

וְלֹא h תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

17)

---

a שור b אזן c אבן d פנה e אוב f זנה g כרת h תונה

17) Et non decipietis vnusquisque proximum ſuum. Et timebis a Deo tuo: quia ego Dominus Deus veſter.

Verſ. 35. 36.

וְכִי־a יָמוּךְ אָחִיךָ b וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ
בּוֹ גֵּר c וְתוֹשָׁב וָחַי עִמָּךְ׃ אַל־d תִּקַּח מֵאִתּוֹ
נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחַי אָחִיךָ עִמָּךְ׃

35) Et cum attenuatus fuerit frater tuus, et nutaverit (declinauerit) manus eius tecum, et corroborabis in eo; (tenebis eum); peregrinus et aduena, et (vt) viuat tecum. 36) Ne accipias a cum eo (ab eo) vſuram et incrementum; et timebis a Deo tuo: et viuet frater tuus tecum.

CAPVT XXVI. v. 3. 4.

אִם־בְּחֻקֹּתַי e תֵּלֵכוּ וְאֶת־f מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃ וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה
הָאָרֶץ g יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ׃

3) Si in decretis meis ambulaueritis, et praecepta mea ſeruaueritis, et feceritis ea: 4) Et dabo pluuias veſtras in tempore ſuo; et dabit terra productionem ſuam (fructum ſuum) et arbor agri dabit fructum ſuum.

Verſ. 6.

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי
חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃

6) Et

a מוך b מוט c ושב d לקח e ילך f צוה g יבל

6) Et dabo pacem in terra, et iacebitis (dormietis autem) et non (erit) exterrens: et ceſſare faciam viuentem (beſtiam) malam e terra, et gladius non [a]tranſibit in terra veſtra (per terram veſtram).

Verſ. 11. 12.

וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי [a]בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי
אֶתְכֶם: וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם:

11) Et ponam habitationem meam (tabernaculum meum) in medio veſtri: et non reprobabit (abominabitur) anima mea vos. 12) Et ambulabo in medio veſtri, et ero vobis in Deum; et vos eritis mihi in populum.

Verſ. 16.

אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם
[b]בֶּהָלָה אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־הַקַּדַּחַת [c]מְכַלּוֹת
עֵינַיִם [d]וּמְדִיבַת נָפֶשׁ וְזָרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם
וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם:

16) Etiam ego faciam haec vobis, et viſitare faciam ſuper vos terrorem phthiſim, corporis inflationem), et ardorem oſſium, conſumentes (tabificam febrem quae conſumant) oculos, et dolore afficientes (afficient) animam: et ſeretis in vacuum (fruſtra) ſemen veſtrum, et comedent illud inimici veſtri.

EX

a תיך b בהל c בלה d ראב

EX NVMERORVM

CAPVT VI. v. 23. 24 22. 26.

כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם׃ יְבָרֶכְךָ
יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃ a יָאֵר יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ b וְיָחֻנֶּךָּ׃
c יִשָּׂא יְהוָה׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ d וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

23) Sic benedicetis filiis Iſrael, dicendo eis: 24) Benedicat tibi Dominus, et cuſtodiat te: 25) Lucere faciat Dominus facies ſuas ad (faciem ſuam ſuper) te, et miſereatur tui. 26) Eleuet Dominus facies (faciem ſuam) ſuas ad te, et ponat tibi pacem.

Verſ. 27.

וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

27) Et ponent nomen meum ſuper filios Iſrael, et ego benedicam eis.

CAPVT X. v. 35. 36.

וַיְהִי e בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה׀ פ
יְהוָה f וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ g וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ פ
h וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי ש
יִשְׂרָאֵל׃

35) Et erat in proficiſcendo (quando proficiſcebatur) arca, et dicebat Moſeh: Surge Domine,

---

a אור b חנן c נשא d שום e נסע f פוץ g נוס h נוח

mine, et diſpergantur inimici tui, et fugiant odio habentes te a faciebus tuis (facie tua). 36) Et inquieſcendo eam dicet: (quando requieſcebat dicebat): Reuertere Domine decem millia millium Iſrael.

CAPVT XI. v. 23.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲיַד יְהוָה תִּקְצָר עַתָּה
תִּרְאֶה a הֲיִקְרְךָ דְבָרִי אִם־לֹא׃

23) Et dixit Dominus ad Moſeh: Num (numquid) manus Domini abbreuiabitur (abbreuiata eſt)? Nunc videbis an eueniat tibi verbum meum; an non.

Verſ. 29.

וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה b הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי וּמִי יִתֵּן
כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ
עֲלֵיהֶם׃

29) Et dixit ei Moſeh: Num Zelans (vt quid aemularis) tu mihi (propter me)? Et quis det omnem populum Domini prophetas, quod det Dominus ſpiritum ſuum ſuper eos?

CAPVT XIV v. 17. 18.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
לֵאמֹר׃ יְהוָה אֶרֶךְ c אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נֹשֵׂא
עָוֹן וָפָשַׁע וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־
בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃

17) Et

a קרה b קנא c אנף

17) Et nunc magnificetur obsecro fortitudo Domini, quemadmodum locutus es, dicendo: 18) Dominus longus narium, (tardus ad iram) et multus misericordia, portans iniquitatem, et praeuaricationem: et mundando non mundabit, visitans iniquitatem patrum super filios, super tertios, et super quartos.

Vers. 21.

וְאוּלָם־חַי־אָנִי וְיִמָּלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ׃

21) Et profecto vivens (vivo) ego, et implebitur gloria Domini omnis terra.

CAPVT XVI. v. 22.

a וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי b הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל־c הָעֵדָה תִּקְצֹף׃

22) Et ceciderunt (proiecerunt se) super facies suas et dixerunt: Deus, Deus spirituum omnis carnis, vir vnus peccabit, et super omnem coetum ira fervebis? (peccavit, et contra vniuersam congregationem irasceris)?

CAPVT XXI. v. 8.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף d וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֵס וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי׃

8) Et dixit Dominus ad Moseh: Fac tibi Saraph, (ignitum serpentem), et pone eum su-

a נפל b רוח c יצר d שום

per vexillum (perticam). Et erit omnis morsus (qui morsus fuerit), et videbit eum, et viuet.

CAPVT XXIII. v. 8.

מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם
יְהוָה׃

8) Quid cur maledicam non maledixit ei (cui non maledixit) Deus? et quid (cur) detestabor (quem) non detestatus est Dominus?

Vers. 10.

מִי מָנָה׀ עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל
תָּמָת נַפְשִׁי מוֹת b יְשָׁרִים c וּתְהִי אַחֲרִיתִי כָּמֹהוּ׃ a

10) Quis numerabit puluerem Iahacob, et numerum quarti (numerabit quartam partem) Israel? Moriatur anima mea morte rectorum, et sit nouissimum meum sicut ipse.

Vers. 19.

לֹא אִישׁ אֵל׀ וְיִכָּזֵב וּבֶן־אָדָם וְיִתְנֶחָם הַהוּא
אָמַר׀ וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה׃

19) Non (est) vir Deus, vt mentiatur; et filius hominis, vt poeniteat eum, an ipse dixit, et non faciet? et locutus est, et non stabiliet illud?

CAPVT XXIV. v. 17. 19.

d אֶרְאֶנּוּ׀ וְלֹא עַתָּה e אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ
כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב f וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמָחַץ g פַּאֲתֵי
מואב

---

a מות b ישר c היה d ראה e שור f קום g פאה

מוֹאָב a וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃ b וְיֵרֶד מִיַּעֲקֹב
וְהֶאֱבִיד שָׂרִיד מֵעִיר׃

17) Videbo eum, et non nunc; intuebor eum, et non prope. Inceſſit ſtella ex Iahacob, et ſurget virga ex Iſrael. Et transfiget angulos (terminos) Moab et deſtruet omnes filios Seth. 19) Et dominabitur de Iahacob, et perdere faciet ſuperſtitem de ciuitate.

CAPVT XXVII. v. 16. 17.

יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי c הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־
d הָעֵדָה׃ אֲשֶׁר־יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם
e יוֹצִאֵם וַאֲשֶׁר d יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה
כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה׃

16) Viſitet (praeficiat) Dominus Deus ſpirituum omnis carnis, virum ſuper coetum; (congregationem): 17) Qui egrediatur ad facies eorum (ante eos) et qui ingrediatur ad conſpectus eorum (ante eos), et qui educat eos, et qui introducat eos; et non ſit coetus (congregatio) Domini, ſicut pecus, cui (pecudes, quibus) non eis (eſt) paſtor.

CAPVT XXXV. v. 31.

וְלֹא־f תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע
לָמוּת כִּי־מוֹת g יוּמָת׃

 31) Et

a קיר b רדה c יעד d יצא e בוא f לקח g מות

31) Et non accipietis expiationem animae (praetium pro anima) homicidae; qui ipſe (eſt) impius ad moriendum: quia moriendo morietur.

Verſ. 33.

וְלֹא־תַחֲנִיפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי דָּם הוּא יַחֲנִיף אֶת־הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ לֹא־יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃

33) Et non vitiabitis impie (polluetis) terram qua vos in ea (in qua eſtis), quia ſanguis iſte maculabit impietate (polluet) terram: et terrae (terra) non fiet propitiatio ſanguini (expiabitur propter ſanguinem) qui effuſus eſt in ea, quinimo in ſanguine effundentis illum (niſi per ſanguinem illius, qui effudit illum).

EX DEVTERONOMIN.

CAPVT I. v. 17.

לֹא־a תַכִּירוּ b פָנִים בַּמִּשְׁפָּט כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל תִּשְׁמָעוּן לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תַּקְרִבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו׃

17) Non agnoſcetis facies (faciem) in iudicio. Sicut paruum, ſic magnum audietis. Non timebitis a vultibus (facie) viri; quia iudicium Deo illud: et verbum quod durum erit a vobis, acce-

a נכר b פנה

accedere facietis (Dei eſt, quod veſtras ſuperat vires, referetis) ad me, et audiam illud.

CAPVT II. v. 7.

כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ יָדַע
a לֶכְתְּךָ אֶת־הַמִּדְבָּר הַגָּדֹל הַזֶּה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר׃

7) Quia Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manus tuae. Nouit ambulare tuum (ingreſſum tuum) (per) deſertum magnum illud. Iam quadraginta annis, Dominus Deus tuus (fuit) tecum. Non indiguiſti re (caruiſti aliquo).

CAPVT III. v. 24.

אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה b הַחִלּוֹתָ c לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ
אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה d כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶיךָ׃

24) Domine Deus tu coepiſti videre facere ſeruum tuum (oſtendere ſeruo tuo) magnitudinem tuam, et manum tuam validam: nam quis (eſt) Deus in coelis et in terra, qui faciat ſecundum facta (opera) tua, et ſecundum fortitudines tuas?

CAPVT IV. v. 2.

לֹא e תֹסִפוּ עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־ f מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃

a ילך b חלל c ראה d עשה e יסף f צוה

2) Non addetis ſuper verbum, quod ego praecipiens (praecipio) vobis, et non diminuetis ex eo, ad cuſtodiendum (vt cuſtodiatis) praecepta Domini Dei veſtri, quae ego praecipio vobis.

Verſ. 7. 8.

כִּי מִי־גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו
כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו: וּמִי גּוֹי גָּדוֹל
אֲשֶׁר־לוֹ a חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל b הַתּוֹרָה
הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם:

7) Nam quae gens (eſt) magna cui ei (ſunt) Dii propinqui ad eam, ſicut Dominus Deus noſter in omnibus clamare nos ad (quibus inuocauerimus) eum? 8) Et quae gens magna cui ei (ſunt) ſtatuta, et iudicia iuſta, ſicut omnis lex iſta quam ego dans ad facies veſtras (do coram vobis) hodie?

Verſ. 29.

וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי
תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:

29) Et quaeretis (quaeres) inde Dominum Deum tuum, et inuenies, cum quaeſieris eum in toto corde tuo, et in tota anima tua.

Verſ. 33.

הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ
כַּאֲשֶׁר־שָׁמַעְתָּ אַתָּה c וַיֶּחִי:

33) Nun-

a חקק b ורה c חיח

33) Nunquid audiuit populus vocem Dei loquentis e medio ignis quemadmodum audisti tu, et vixit?

Vers. 35. 36.

אַתָּה a הָרְאֵתָ b לָדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים
אֵין עוֹד c מִלְבַדּוֹ: מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ
לְיַסְּרֶךָּ וְעַל־הָאָרֶץ d הֶרְאֲךָ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה
וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ:

35) Tu es factus videre ad sciendum, (datum est tibi vt videres, et scires), quod Dominus ipse (est) Deus: Non amplius praeter eum. 36) E coelis audire fecit te vocem suam ad erudiendum te: et super terram videre fecit te ignem suum magnum: et verba eius audisti e medio ignis.

Vers. 39. 40.

וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם e וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה
הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם f מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת
אֵין עוֹד: וְשָׁמַרְתָּ" אֶת־g חֻקָּיו וְאֶת־h מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ
אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל־הַיָּמִים:

39) Et scies (scito) hodie, et reduces (redi) ad cor tuum, quia Dominus ipse (est) Deus, in coelis desuper, et super terram desubter

a ראה b ירע c בור d ראה e שוב f עלה
g חקק h צוה

(deorsum); non (est) amplius. 40) Et custodies (custodi) statuta eius, et praecepta eius, quae ego praecipio tibi hodie, vt bene sit tibi, et filiis tuis post te; et vt facias prolongare dies super humum (terram) quam Dominus Deus tuus dans (dat) tibi omnibus diebus.

CAPVT V. v. 26.

מִי־a יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי
וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־b מִצְוֹתַי כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב
לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃

29) Quis det et erit (vt sit) cor eorum hoc eis, ad timendum (vt timeant) me, et ad custodiendum (vt custodiant) omnia praecepta mea omnibus diebus, vt bene sit eis, et filiis eorum in seculum?

Vers. 32.

וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֶתְכֶם לֹא c תָסֻרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל׃

32) Et custodietis ad faciendum (custodite vt faciatis), quemadmodum praecepit Dominus Deus vester vobis. Non declinetis dextrorsum, et sinistrorsum (ad dexteram et ad sinistram.

CAPVT VI. v. 4. 5.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה׳ אֶחָד׃
וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃

4) Au-

a נתן b צוה c סור

4) Audi Iſrael, Dominus Deus noſter Dominus vnus (eſt). 5) Et diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota vehementia (fortitudine) tua.

CAPVT VI. v. 6. 7.

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי a מְצַוְּךָ הַיּוֹם
עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם b בְּשִׁבְתְּךָ
בְּבֵיתֶךָ c וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ:

6) Et erunt verba iſta, quae ego praecipiens (praecipio) tibi hodie, ſuper (in) corde tuo. 7) Et repetes ea filiis tuis, et loqueris in (cum) eis, in ſedendo te (quando ſedebis) in domo tua, et in eundo te in via et in accumbendo te, et in ſurgendo te), quando ambulabis per viam et quando accumbes, et quando ſurges).

Verſ. 25.

וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ:

25) Et iuſtitia erit nobis, cum ſi cuſtodierimus ad faciendum (vt faciamus) omne praeceptum iſtud ad facies Domini Dei noſtri (coram Domino Deo noſtro), quemadmodum praecepit nobis.

CAPVT VII. v. 9. 10.

וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים

a צוה b ושב c ילך

הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו
וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָו לְאֶלֶף דּוֹר: וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו
אֶל־פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר לְשֹׂנְאוֹ אֶל־a פָּנָיו
יְשַׁלֶּם־לוֹ:

9) Et ſcias quia Dominus Deus tuus ipſe (eſt) Deus, Deus fidelis, cuſtodiens pactum, et miſericordiam diligentibus eum, et cuſtodientibus mandata eius, milleſimae durationi (mille generationibus). Et rependens (reddens) odio habentibus eum, ad facies (contra faciem) eius, ad perdere faciendum eum (vt perdere faciat eum): non tardabit odio habenti eum; in facies (faciem) eius reddet ei.

CAPVT VIII. v. 3.

b וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־
יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־
הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־c מוֹצָא
פִּי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם:

3) Et afflixit te, et eſurire fecit te, et comedere fecit te man, quod non cognouiſti nec cognouerunt Patres tui, vt cognoſcere faceret te quod non ſuper (in) pane ſolo ipſo viuet homo, quin ſuper omni egreſſione oris (ſed in omni quod egreditur ex ore) Domini viuet homo.

Verſ.

a ענה b ענה c יצא

Verſ. 10.

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃

10) Et comedes et ſaturaberis, et benedices Domino Deo tuo, ſuper (propter) terram bonam quam dedit tibi.

Verſ. 19. 20.

וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם a וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לָהֶם b הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃ כַּגּוֹיִם
אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא
תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

19) Et erit, ſi obliuiſcendo oblitus fueris Domini Dei tui, et ambulaveris poſt Deos alienos, et ſeruieris eis (colueris eos), et incuruaueris te eis: ſum teſtificatus in vos (teſtificor vobis) hodie, quod pereundo peribitis. 10) Sicut gentes quas Dominus perdit a faciebus veſtris (facie veſtra), ſic peribitis; eo quod non audieritis in voce (parueritis voci) Domini Dei veſtri.

CAPVT X. v. 12.

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי
אִם־לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ c לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
ולאהבה

---

a שחה b עור c ילך

וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃

12) Et nunc Iſrael, quid Dominus Deus tuus petens a tecum, quin ad timendum (petit a te, niſi vt timeas) Dominum Deum tuum? ad eundum in (vt ambules per) omnes vias eius, et ad diligendum (diligas) eum, et ad ſerviendum Domino Deo tuo (colas Dominum Deum tuum) in toto corde tuo, et in tota anima tua?

Verſ. 14.

הֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם
הָאָרֶץ־אֲשֶׁר־בָּהּ׃

Ecce Domini Dei tui (ſunt) coeli, et coeli coelorum; terra, et omnia quae (ſunt) in ea.

Verſ. 16. 17. 18. 19. 20. 21.

a וּמַלְתֶּם אֶת עָרְלַת לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ
עוֹד׃ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר
לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד׃ עֹשֶׂה מִשְׁפַּט
יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב c גֵּר d לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה׃
וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים e הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ
תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ הוּא f תְהִלָּתְךָ וְהוּא
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלָת וְאֶת־
הַנּוֹרָאת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃

16) Et

---

a מול b ירא c גור d נתן e היה f הלל g ואה

16) Et circumcidetis (circumcidite) praeputium cordis veſtri, et ceruicem veſtram ne induretis amplius. 17. Quia Dominus Deus veſter ipſe (eſt) Deus Deorum, et Dominus Dominorum; Deus magnus, potens et terribilis, qui non tollet facies, (accipit perſonam) neque accipiet (accipit munus. 18) Faciens iudicium pupilli, et viduae; et diligens peregrinum, dando ei panem, et veſtimentum. 19) Et diligetis (diligite) peregrinum, quia peregrini fuiſtis in terra Aegypti. 20) Dominum Deum tuum timebis, ei ſeruies (ipſum coles), et in eo (ei) adhaerebis, et in nomine (per nomen) eius iurabis. 21) Ipſe (eſt) laus tua, et ipſe Deus tuus, qui fecit tecum magna et terribilia iſta, quae viderunt oculi tui.

CAPVT XI. v. 26.27.28.

רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה׃
אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־ a מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃ וְהַקְּלָלָה
אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם b וְסַרְתֶּם
מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם c לָלֶכֶת
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃

26) Vide, ego dans ad facies veſtras (do coram vobis) hodie benedictionem, et meledictionem. 27) Benedictionem cum audieritis ad praecepta (ſi obediueritis praeceptis) Do-

a צוה b סור c אבה

Domini Dei vestri, quae ego praecipiens (praecipio) vobis. 28) Et maledictionem, si non audieritis ad praecepta (obediueritis praeceptis) Domini Dei vestri, et recesseritis de via, quam ego praecipiens (praecipio) vobis hodie, ad ambulandum post deos alienos, quos non nouistis.

CAPVT XV. v. 11.

כִּי לֹא־יֶחְדַּל a אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי
מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ b לַעֲנִיֶּךָ
וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃

11) Quia non cessabit [egenus de interiori (mendicus de medio) terrae. Idcirco ego praecipiens (praecipio) tibi dicendo: Aperiendo aperies manum tuam fratri tuo, et afflicto (pauperi) tuo, et egeno (mendico) tuo in terra tua.

CAPVT XVII. v. 18. 19. 20.

וְהָיָה c בְשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת־
מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם׃ וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן
יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
d הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־ c הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם׃
f לְבִלְתִּי רוּם־לְבָבוֹ מֵאֶחָיו וּלְבִלְתִּי סוּר מִן־
הַמִּצְוָה יָמִין g וּשְׂמֹאול לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל־
מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃

18) Et

---

a ענה b ושב c ירה d חקה e עשה f בל g שמל

18) Et erit, ſecundum ſedere eum (quando ſedet) ſuper ſolium regni ſui, et ſcribet ſibi duplum (deuteronomium) legis huius ſuper (in) libro a facieſbus ſacerdotum Leuitarum. (Coram ſacerdotibus Leuitis). 19) Et erit ſe-ſecum, et clamabit (leget) in eo, omnibus die-bus vitae ſuae: vt diſcat timere Dominum Deum ſuum, ad cuſtodiendum (vt cuſtodiat) verba omnia legis iſtius, et ſtatuta iſta, ad faciendum (vt faciat) ea. 20) Pro non eleuari (vt non eleuetur) cor eius a fratribus ſuis, et pro non declinare (ſuper fratres ſuos, neque declinet) a praecepto dextera et ſiniſtra; (ad dexteram, et ad ſiniſtram) vt prolonget dies ſuper regnum ſuum ipſe, et filii eius in interiore (medio) Iſrael.

CAPVT XVIII. v. 18. 19.

נָבִיא a אָקִים לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כָּמוֹךָ וְנָתַתִּי
דְבָרַי b בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר c אֲצַוֶּנּוּ׃
וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר
בִּשְׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃

18) Prophetam ſuſcitabo eis de interiore (medio) fratrum eorum ſicut tu (es): et dabo (ponam) verba mea in ore eius, et loquetur ad eos omnia quae ego praecepero ei. 19) Et erit, vir qui non obedierit ad verba mea, (verbis meis), quae loquetur in nomine meo; ego requiram a cum (ab) eo.

CAP.

a קום b פה c צוה

CAPVT XXIII. v. 21. 21. 23.

כִּי־a תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
כִּי־דָרוֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ
חֵטְא׃ וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא־יִהְיֶה בְךָ חֵטְא׃
b מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר c וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ d בְּפִיךָ׃

21) Cum (ſi) voueris votum Domino Deo tuo, non tardabis rependere (reddere) illud; quia requirendo requiret illud Dominus Deus tuus a tecum (te); Et erit in te peccatum. 22) Et cum (ſi) deſieris vouere, non erit in te peccatum. 23) Egreſſionem labiorum tuorum (quod egredietur e labiis tuis) cuſtodies, et facies, quemadmodum vouiſti Domino Deo tuo ſpontaneum, quod locutus es in ore tuo.

CAPVT XXIV. v. 16.

לֹא־e יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ
עַל־אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃

16) Non morientur patres ſuper (pro) filiis, et filii non morientur ſuper (pro) patribns: unusquisque in (pro) peccato ſuo morientur (morietur).

CAPVT XXV. v. 4.

לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר f בְּדִישׁוֹ׃

4) Non obturabis bouem in tritura ſua (os bouis eo triturante).

CAP.

a נדר b וצא c עשה d פה e מות f דוש

CAPVT XXVII. v. 15.

אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת
יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר a וְעָנוּ כָּל־
הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן

15) Maledictus vir qui fecerit ſculptile, et conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificis, et poſuerit in abſcondito. Et reſpondebunt omnis populus, et dicent Amen.

Verſ. 26.

אָרוּר אֲשֶׁר לֹא־ b יָקִים אֶת־דִּבְרֵי c הַתּוֹרָה־
הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃

26) Maledictus qui non ſtatuerit verba legis iſtius ad faciendum ea. Et dicet omnis populus, Amen.

CAPVT XXVIII. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־ d מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם וּנְתָנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ e עֶלְיוֹן עַל כָּל־גּוֹיֵי
הָאָרֶץ׃ וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה f וְהִשִּׂיגֻךָ
כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר
וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ בָּרוּךְ g פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי
אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ h וְעַשְׁתְּרוֹת
צֹאנֶךָ׃ בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ
וּבָרוּךְ אַתָּה i בְּצֵאתֶךָ׃

a ענה b קום c ורה d צוה e עלה f נשג g פדה
h עשתר i יצא

1) Et erit, ſi obediendo obedieris in voce (voci) Domini Dei tui, ad cuſtodiendum (vt cuſtodias) faciendo omnia praecepta eius, quae ego praecipio tibi hodie, et dabit (ponet) te Dominus Deus tuus excelſum ſuper omnes gentes terrae. 2) Et venient ſuper te omnes benedictiones iſtae, et apprehendent te, cum (ſi) obedieris in voce (voci) Domini Dei tui. 3) Benedictus tu (eris) in ciuitate; et benedictus tu (eris) in agro. 4) Benedictus fructus ventris tui, et fructus humi (terrae) tuae, et fructus animalis tui; emiſſio (foetus) boum tuorum, et greges pecoris tui. (gregum pecudum tuarum). 5) Benedictum caniſtrum tuum, et maſſarium tuum. (reliquiae tuae). 6) Benedictus tu (eris) in intrando te: (quando ingredieris): et benedictus tu (eris), in egrediendo te. (quando egredieris).

Verſ. 22.

a יַכְּךָ יְהוָה בַּשַּׁחֶפֶת וּבַקַּדַּחַת וּבַדַּלֶּקֶת
וּבַחַרְחֻר וּבַחֶרֶב וּבַשִּׁדָּפוֹן וּבִירַקּוֹן וְיִרְדְּפוּךָ עַד
אָבְדֶךָ׃

22) Percutiet te Dominus in Phthiſi, et in ardore continuo, et in inflammatione, (tumore, febri et ardore) et in ethica, et in ſiccitate, (aeſtu et gladio) et in vredine, et in aurugine et perſequentur te, vsque ad perire te (donec pereas).

Verſ.

a נכה

Verſ. 28.

יַכְּךָ יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן a וּבְעִוָּרוֹן וּבְתִמְהוֹן לֵבָב׃

28) Percutiet te Dominus in amentia, et in coecitate, et in ſtupore cordis.

CAPVT XXIX. v. 29.

הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ b וְהַנִּגְלֹת לָנוּ
וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
c הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃

29) (Quae) abſcondita (ſunt) Domino Deo noſtro, et reuelata nobis, et filiis noſtris, vſque in ſeculum, ad faciendum (vt faciamus) omnia verba legis huius.

CAPVT XXX. v. 11. 14.

הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא־
נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא־רְחֹקָה הִוא׃ כִּי־קָרוֹב
אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד d בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ׃

11) Praeceptum hoc quod ego praecipiens (praecipio) tibi hodie, non mirabile illud (occultum eſt) a te, neque longinquum illud (eſt).
14) Quia (ſed) propinquum ad te (eſt) tibi verbum valde, in ore tuo, et in corde tuo, ad faciendum (vt facias) illud.

a עור b גלה c ירה d פה

Verſ. 19.

a הֵעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
b הַחַיִּים c וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה
וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ׃

19) Conteſtatus ſum in vos (conteſtor vobis) hodie coelos et terram, vitas (vitam), et mortem dedi ad facies tuas (coram te) benedictionem et maledictionem: et eliges in vitis (elige ergo vitam), vt viuas tu, et ſemen tuum.

CAP. XXXII. v. 1. vſque ad 44.

1 הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה
וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי׃
2 יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי
d תִּזַּל e כַּטַּל אִמְרָתִי
כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃
3 כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא
f הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃
4 הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ
כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט
אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל
צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃
5 שִׁחֵת לֹא בָּנָיו מוּמָם
דּוֹר עִקֵּשׁ g וּפְתַלְתֹּל׃

הלויהוה

a עוד b חיה c מות d נזל e מלל f יהב g פתל

6 הַלַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת
עַם נָבָל וְלֹא חָכָם
הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ a קָנָּךְ
הוּא b עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃
7 זְכֹר c יְמוֹת עוֹלָם
d בִּינוּ שְׁנוֹת e דֹּר־וָדֹר
שְׁאַל אָבִיךָ f וְיַגֶּדְךָ
זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ־לָךְ׃
8 בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם
בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם
יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים
לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
9 כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃
10 יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
g וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן
יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ
יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃
11 כְּנֶשֶׁר h יָעִיר i קִנּוֹ
עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף
יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ
k יִשָּׂאֵהוּ עַל־אֶבְרָתוֹ׃
12 יְהוָה בָּדָד l יַנְחֶנּוּ
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃

יוכבהו

a קנה b עשה c יום d בין e דור f נגר g תהה
h עיר i קנן k נשא l נחה

13 יַרְכִּבֵהוּ עַל־a בָּמֳתֵי אָרֶץ
וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי
וַיֹּנִקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע
וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר׃
14 חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן
עִם־חֵלֶב כָּרִים
וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן וְעַתּוּדִים
עִם־חֵלֶב b כִּלְיוֹת c חִטָּה
וְדַם־עֵנָב תִּשְׁתֶּה־חָמֶר׃
15 וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט
שָׁמַנְתָּ d עָבִיתָ e כָּשִׂיתָ
וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַ עָשָׂהוּ
וַיְנַבֵּל צוּר f יְשׁוּעָתוֹ׃
16 יַקְנְאֻהוּ g בְּזָרִים
בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻהוּ׃
17 יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ
אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם
חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ
לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם׃
18 צוּר יְלָדְךָ h תֶּשִׁי
וַתִּשְׁכַּח אֵל i מְחֹלְלֶךָ׃
19 k וַיַּרְא יְהוָה וַיִּנְאָץ
מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו׃

מהם

---

a במה b בלה c חנט d עבה e ישע f זור
g נשה h הול i ראה

20 וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם
אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם
כִּי דוֹר a תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה
בָּנִים לֹא־אֵמֶן בָּם׃
21 הֵם קִנְאוּנִי בְלֹא־אֵל
כִּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם
וַאֲנִי אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם
בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם׃
22 כִּי־אֵשׁ קָדְחָה b בְאַפִּי
c וַתִּיקַד עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית
וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָּהּ
וַתְּלַהֵט d מוֹסְדֵי הָרִים׃
23 אַסְפֶּה עָלַימוֹ רָעוֹת
e חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃
24 f מְזֵי רָעָב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף
וְקֶטֶב מְרִירִי
g וְשֶׁן־בְּהֵמוֹת אֲשַׁלַּח־בָּם
עִם־h חֲמַת וֹחֲלֵי עָפָר׃
25 מִחוּץ תְּשַׁכֵּל־חָרֶב
וּמֵחֲדָרִים אֵימָה
גַּם־בָּחוּר גַּם־בְּתוּלָה
יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃

26 אמרתי

a אנף b יקד c חצץ d מוה e שנן f יחם g פאה h צור

26 אָמַרְתִּי i אַפְאֵיהֶם
אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם
27 לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר
פֶּן־יְנַכְּרוּ b צָרֵימוֹ
פֶּן־יֹאמְרוּ יָדֵנוּ d רָמָה
וְלֹא יְהוָה פָּעַל כָּל־זֹאת׃
28 כִּי־גוֹי אֹבַד c עֵצוֹת הֵמָּה
וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃
29 לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת
d יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃
30 אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף
וּשְׁנַיִם e יְנִיסוּ רְבָבָה
אִם־לֹא כִּי־צוּרָם מְכָרָם
וַיהוָה הִסְגִּירָם׃
31 כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם
וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃
32 כִּי־מִגֶּפֶן סְדֹם גַּפְנָם
וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה
עֲנָבֵמוֹ עֲנְבֵי־רוֹשׁ
f אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃
33 חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם
וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃
34 הֲלֹא הוּא כָּמֻס עִמָּדִי
חָתוּם בַּאֲוֹצְרֹתָי׃

לי 35

a צור b לום c יעץ d בין e נוס f שכל

35 לִי נָקָם וְשִׁלֵּם
לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם
כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם
a וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃
36 כִּי־b יָדִין יְהוָה עַמּוֹ
וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם
כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד
וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃
37 וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ
צוּר c חָסָיוּ בוֹ׃
38 אֲשֶׁר חֵלֶב זִבְחֵימוֹ יֹאכֵלוּ
d יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם
יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם
e יִהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃
39 f רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא
וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי
אֲנִי g אָמִית וַאֲחַיֶּה
מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא
וְאֵין מִיָּדִי g מַצִּיל׃
40 כִּי אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי
וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לְעֹלָם׃
41 אִם־h שַׁנּוֹתִי בָּרַק חַרְבִּי
וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי

a רון b חסה c שתה d היה e ראה f מות
g נצל h שנן

a אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי
וְלִמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃
42 אַשְׁכִּיר b חִצַּי מִדָּם
וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר
מִדַּם חָלָל c וְשִׁבְיָה
מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃
43 d הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ
כִּי דַם־עֲבָדָיו e יִקּוֹם
וְנָקָם יָשִׁיב f לְצָרָיו
וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ׃

1) Percipite auribus coeli, et loquar: et audiat terra eloquia oris mei. 2) Stillabit vt pluuia assumtio (doctrina) mea; fluet vt ros dictum (eloquium) meum: vt imbres (pluuiae) super germen, et vt stillae super herbam. 3) Quia nomen Domini inuocabo: date magnitudinem Deo nostro. 4) Petra (Dei) perfectum (est) opus eius; nam omnes viae eius iudicium: Deus veritas, et non (est) iniquitas: iustus et rectus (est) ipse. 5) Corrupit sibi (corruperunt se) non filii eius, macula eorum, generatio peruersa, et contorta. (praua). 6) Nunquid Domino retribuetis (retribues) istud, populе ingrate, (stulte), et non sapiens? Nonne (est) ipse Pater tuus, acquisitor tui, (qui possedit te) ipse fecit te, et firmauit (formauit) te. 7) Memento dierum seculi, intelligite annos

a שוב b חצץ c שבה d רנן e נקם f צוב

annos generationis, et generationis: interroga Patrem tuum, et annunciabit tibi; ſenes tuos, et dicent tibi: 8) In (quando) haereditare faciendo (fecit) excelſus gentes, in (quando) ſeparare faciendo eum (fecit) filios hominis, (hominum), ſtatuit terminos populorum ad (ſecundum) numerum filiorum Iſrael. 9) Quia pars domini populus eius, Iahacob funiculus hereditatis (ſors haereditatis) eius. 10) Inueniet (inuenit) eum in terra deſerti, et in vaſtitate vlulatus ſolitudinis; (ſolitudine Ielel deſerti): Circuire faciet; (fecit) eum intelligere faciet (fecit) eum, cuſtodiet (cuſtodiuit) eum, vt pupillam oculi ſui, 11) vt aquila excitabit (quae excitat) nidum ſuum, ſuper pullos ſuos motitabit ſe; (cubat) expandet (expandit) alas ſuas, accipiet (accipit) eum, portabit (portat) eum ſuper alam ſuam. 12) Dominus ſolus ducet (duxit) eum, et non (erat) cum eo Deus alienigenae. 13) Equitare fecit eum ſuper excelſa terrae, et comedit prouentus (fructus) agri, et ſugere fecit eum mel e petra, et oleum e ſilice petrae. 14) Butyrum bouis, (boum) et lac ouis (ouium) cum adipe agnorum, et arietes filios Baſan, et hircos cum adipe renum (granorum) tritici, et ſanguinem vuae bibes (bibiſti) merum. 15) Et impinguatus eſt rectus, (Iſrael) et calcitrauit, impinguatus fuiſti, incraſſatus fuiſti, operuiſti, et dereliquit Deum (qui) fecit eum, et vilipendit petram (deſpexit Deum) ſalutis ſuae. 16) Zelare fecerunt eum,

in

in (propter) extraneos, in abominationibus (propter abominationes) irritauerunt eum. 17) Sacrificarunt daemoniis, non Deo, diis (quos) non nouerunt eos; nouis (qui) de propinquo venerunt, (quos) non exhorruerunt eos (timuerunt) patres veſtri. 18) Petrae (Dei qui) genuit te, obliuiſceris; et obliuioni trades Deum parturientem te (oblitus es, et es oblitus Dei formatoris tui). 19) Et vidit Dominus, et reprobauit (exacerbatus eſt) prae indignatione (ira in) filios ſuos, et filias ſuas. 20) Et dixit: Abſcondam facies meas (faciem meam) ab eis; videbo quid nouiſſimum (in nouiſſimo) eorum: nam generatio peruerſitatum (ſunt) ipſi: filii non fides in eis (in quibus non eſt fides). 21) Ipſi zelare fecerunt me in non Deo (re quae non eſt Deus) concitarunt (iraſci fecerunt) me in vanitatibus ſuis; et ego zelare faciam eos in non populo: (vt non ſint populus) in gente ingrata (ſtulta) iraſci faciam eos. 22) Quia ignis ſuccenſus eſt in furore meo, et ardebit vſque ad voraginem (infernum) inferiorem: et peredet (conſumet) terram, et productionem (fructum) eius, et inflammabit fundamenta montium. 23) Addam ſuper eos mala, ſagittas meas conſumam in eis. 24) Combuſti fame, et comeſti pruna (auibus) et excidio (morſu) amaro: et dentem animalium (beſtiarum) mittam in eos cum veneno ſerpentium terrae. 25) Ab extra (foris) orbabit gladius, et a conclauibus (in cubiculis) terror, etiam electum

(iuue-

(iuuenem), etiam virginem, lactentem cum viro caniciei (cano), 26) Dixit: Exterminabo (dispergam per angulos) eos, cessare faciam ex homine memoriam eorum. 27) Nisi indignationem (iram) inimici timerem, ne forte abalienarent se hostes eorum, ne forte dicerent; Manus nostra excelsa, et non Dominus operatus est totum hoc. 28) Quia gens periens consiliis ipsi (sunt), et non (est) in eis intelligentia. 29 Vtinam sapientes essent, intelligerent hoc; intelligerent nouissimo suo (nouissimum suum). 30) Quomodo persecutus fuisset vnus mille, et duo fugassent decem millia, si non quia petra eorum vendidisset eos (nisi Deus eorum dedisset eos), et Dominus concluisset (tradere fecisset) eos? 31) Quia non sicut petra nostra, petra eorum (est sicut Deus noster, deus eorum): et inimici nostri (fuerunt) iudices. 32) Quia ex vite Sedom (est) vitis eorum: et ex aruis (vitibus) Hamorah, vuae eorum: vuae veneni, botri amari (sunt) eis. 33) Venenum draconum, vinum eorum; et caput (venenum) aspidum crudele. 34) Nonne ipsum reconditum (absconditum est) apud me, sigillatum in thesauris meis? Mihi (mea est) vltro, et retributio, in tempore (quo) nutabit pes eorum: quia propinquus dies exitii (mali euentus) eorum, et (festinant) futura eis: 36) Quia iudicabit Dominus populum suum, et super seruos suos poenitebit eum: quia videbit quod abierit manus et nihil retentum (non esse clausum) et derelictum.

ctum. 37) Et dicet, vbi dii eorum? petra ſperauerunt)? in eam (Deus in quo ſperauerunt) 38) Qui adipem ſarificiorum eorum comedent (comedebant), bibent (bibebant) vinum libaminis eorum: Surgant, et auxilientur vobis, ſit ſuper vos abſconſio. 39) Videte nunc quod ego ego ipſe (ſum), et non (ſunt) dii mecum. Ego mori faciam, et viuere faciam: transfixi, et ego ſanabo; et non (eſt) de manu mea eruens. 40) Nam leuabo ad coelos manum meam: et dicam, viuens (viuo) ego in ſeculum. 41) Si acui fulgur (acuero aciem) gladii mei: et apprehenderit (in) iudicium manus mea: reddam vltionem anguſtiatoribus (hoſtibus) meis, et odio habentibus me rependam (reddam). 42) Inebriare faciam ſagittas meas ex ſanguine, et gladius meus comedet (deuorabit) carnem, de ſanguine (propter ſanguinem) occiſi, et captiuitatem a capite nudationum (vltionum) inimici. 43) Perſonate (laudate) gentes populum eius, quia ſanguinem ſeruorum ſuorum vindicabit; et vindictam reddet anguſtiatoribus (hoſtibus) ſuis, et propitiabitur humo ipſius populi ſui (terrae ſuae populo ſuo).

CAPVT XXXIII. v. 2. 3.

וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי a בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ
b הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ

אש

a בוא b יפע

אֵשׁ דָּת לָמוֹ: אַף חֹבֵב עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו
בְּיָדֶךָ וְהֵם a תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ

2) Et dixit: Dominus de Sinai venit, et ortus eſt e Sehir eis. Illuxit e monte Paran, et venit (cum) a decem millibus ſanctitatis: (ſanctorum); a dextera eius ignis (ignea) lex eis. 3) Etiam diligit populus? omnes ſancti eius in manu tua (ſunt in poteſtate tua): et ipſi (qui) coniuncti ſunt ad pedem tuum, feret (accipient) de eloquiis tuis.

Verſ. 9.

הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת־אַחָיו
לֹא b הִכִּיר וְאֶת־בָּנָיו לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ c וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ:

9) Dicens (qui dicit) patri ſuo; et matri ſuae, non vidi eum; et fratres ſuos non agnouit, et filios ſuos non cognouit; quia cuſtodierunt dictum (eloquium) tuum, et pactum tuum ſeruabunt.

Verſ. 26.

אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ d וּבְגַאֲוָתוֹ
שְׁחָקִים:

26) Non (eſt) ſicut Deus o recte (Iſrael), equitans coelos in auxilium tui, et in magnificentia ſua coelos.

EX

a תנה b נכר c ברה d גאה

EX LIBRO IOSVAE.

CAPVT I. v. 8.

לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר a הַתּוֹרָה הַזֶּה b מִפִּיךָ
c וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
כְּכָל־הַכָּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶךָ וְאָז
תַּשְׂכִּיל׃

8) Non recedat liber legis huius ab ore tuo, et (sed) meditaberis in eo die ac nocte, vt custodias ad faciendum (obserues et facias) secundum omne (quod) scriptum (est) in eo. Quia tunc secundabis vias tuas, et tunc intelliges.

CAPVT II. v. 11.

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת׃

11) Dominus Deus vester ipse (est) Deus in coelis desuper (sursum) et super terram desubter (deorsum).

CAPVT V. v. 14.

אֲנִי שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָאתִי

14) Ego princeps exercitus Domini. Nunc veni.

CAP.

---

a ירה b פה c הגה

CAPVT XXI. v. 45.

לֹא־נָפַל דָּבָר מִכֹּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר־דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל a בָּא׃

45) Non cecidit verbum ex omni verbo bono, quod locutus est Dominus ad domum Israel, omne venit.

CAPVT XXII. v. 5.

רַק׀ שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת־ b הַמִּצְוָה וְאֶת־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְאַהֲבָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם c וְלָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר
מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם׃

5) Tantum custodite valde ad faciendum (vt faciatis) praeceptum, et legem quam praecepit vobis Moseh seruus Domini ad diligendum (vt diligatis) Dominum Deum vestrum, et ad eundum (ambuletis) in omnibus viis eius, et ad seruandum (seruetis) praecepta eius, et ad adhaerendum in eo (adhaereatis ei), et ad seruiendum (et seruiatis ei) in toto corde vestro, et in tota anima vestra.

CAPVT XXIII. v. 11.

וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

a בוא b צוה c ילך

11) Et custodimini (custodite) valde animabus vestris, ad diligendum (propter animas vestras, vt diligatis) Dominum Deum vestrum.

CAPVT XXIV. v. 14.

וְעַתָּה a יִרְאוּ אֶת־יְהוָה וְעִבְדוּ אוֹתוֹ בְּתָמִים
b וּבֶאֱמֶת c וְהָסִירוּ אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָבְדוּ
אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה׃

14) Et nunc timete Dominum, et seruite ei in perfectione, et in veritate, et remouete deos, quibus seruierunt patres vestri in transitu fluminis (trans flumen) et in Aegypto, et seruite Domino.

Vers. 19. 20.

לֹא d תוּכְלוּ לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־אֱלֹהִים קְדֹשִׁים
הוּא אֵל־קַנּוֹא הוּא לֹא־e יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם
וּלְחַטֹּאתֵיכֶם׃ כִּי תַעֲזֹבוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהֵי נֵכָר f וְשָׁב g וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה אֶתְכֶם אַחֲרֵי
אֲשֶׁר־הֵיטִיב לָכֶם׃

Non poteritis seruire Domino, quia Deus sancti ipse, (sanctus est) Deus aemulator (est) ipse: non parcet sceleri vestro, (vestris sceleribus) atque peccatis vestris. 20) Cum dereliqueritis (si demiseritis) Dominum, et seruieritis diis alienigenae, (deo alieno) et conuertet se et malefaciet vobis, et consumet vos, postquam benefecrit vobis.

EX

a יראו b ואמת c סורו d יכול e נשא f שוב g רוע

EX LIBRO IVDICVM.

CAPVT I. v. 7.

וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי־בֶזֶק שִׁבְעִים מְלָכִים a בְּהֹנוֹת
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מְקֻצָּצִים הָיוּ מְלַקְּטִים תַּחַת
שֻׁלְחָנִי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן שִׁלַּם־לִי אֱלֹהִים

7) Dixitque (Dominus Bezec) Adonibezec: ſeptuaginta reges, pollicibus manuum eorum, et pedum eorum abſciſſis, fuerunt colligentes (colligebant) ſub menſa mea: Sicut feci, ſic rependit (reddidit) mihi Deus.

CAPVT V. v. 4. 5.

יְהוָה b בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם
אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם־שָׁמַיִם נָטָפוּ גַּם־עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶה סִינַי מִפְּנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

4) Domine in exeundo te (cum exires) e Sehir, in incedendo te (dum incederes) ex agro Edom, terra commota (concuſſa) eſt, etiam coeli ſtillauerunt, etiam nubes ſtillauerunt aquas. 5) Montes fluxerunt a faciebus (facie) Domini: iſte Sinai (tremuit) a faciebus (facie) Domini Dei Iſrael.

a בהן b יצא

Verſ. 14.

מִמֵּנִי מָכִיר יָרְדוּ a מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֻן מֹשְׁכִים
בְּשֵׁבֶט סוֹפֵר׃

14) De Machir deſcenderunt legislatores, et de Zebulum trahentes in virga (ſtilo) ſcribae.

Verſ. 20.

מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ
עִם־סִיסְרָא׃

20) De coelis pugnauerunt ſtellae, de exaltationibus (gradibus) ſuis pugnauerunt cum Siſera.

Verſ. 31.

כֵּן יֹאבְדוּ כָל־אוֹיְבֶיךָ יְהוָה וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת
הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ׃

31) Sic peccant omnes inimici tui Domine: et diligentes eum ſecundum exire (exitum) Solis in fortitudine ſua.

CAPVT VII. v. 20.

b וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְשַׁבְּרוּ
c הַכַּדִּים וַיַּחֲזִיקוּ בְּיַד־שְׂמֹאוֹלָם בַּלַּפִּידִים וּבְיַד־יְמִינָם
הַשּׁוֹפָרוֹת לִתְקֹעַ וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב לַיהוָה וְלְגִדְעוֹן׃

20) Et clanxerunt tria capita in tubis, et fregerunt hydrias, et apprehenderunt in manu ſiniſtra ſua in titiones (lampades), et in manu dextera ſua tubas ad clangendum; clamauerunt-que Gladius Domino, et Guidhon.

CAP.

a תקק b תקע c כדו

CAPVT VIII. v. 23.

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשֹׁל אֲנִי בָּכֶם וְלֹא־
יִמְשֹׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל בָּכֶם׃

23) Et dixit ad eos Ghidhon: Non dominabor ego in vos (vobis); nec dominabitur filius meus in vos (vobis): Dominus dominabitur in vos (vobis).

CAPVT X. v. 15.

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה חָטָאנוּ עֲשֵׂה־אַתָּה
לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ אַךְ a הַצִּילֵנוּ נָא הַיּוֹם הַזֶּה׃

15) Dixeruntque filii Iſrael ad Dominum: Peccauimus; fac tu nobis ſecundum omne (quod eſt) bonum in oculis tuis: veruntamen (tantum) libera nos nunc (quaeſumus) die hac.

CAPVT XIII. v. 23.

לוּ חָפֵץ יְהוָה b לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ עֹלָה
וּמִנְחָה וְלֹא c הֶרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְכָעֵת לֹא
הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃

23) Si voluiſſet Dominus occidere nos, non ſuſcepiſſet de manu noſtra aſcenſionem et munus (holocauſtum et oblationem), nec oſtendiſſet nobis omnia haec; et ſecundum tempus non audire feciſſet nos ſicut iſta (talia).

a נצל b מות c ראה

EX LIBRO RVTH.

CAPVT I. v. 20.

וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאןָ
לִי מָרָא כִּי־a הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃

20) Et dixit ad eos: Ne voceris me Nahomi, (decoram) vocata me Mara (amaram) quia dedit amaritudinem sibi sufficiens mihi (amaritudine affecit me omnipotens) valde.

CAPVT II. v. 12.

יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ b וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה
מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־c בָּאת לַחֲסוֹת
תַּחַת־כְּנָפָיו׃

12) Rependat (reddat tibi) Dominus opus tuum, et sit merces tua perfecta a cum Domino Deo Israel, cuius venisti ad sperandum sub alis eius.

CAPVT IV. v. 11.

יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֵךְ כָּרָחֵל
וּכְלֵאָה אֲשֶׁר d בָּנוּ שְׁתֵיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־
חַיִל בְּאֶפְרָתָה וְקָרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃

11) Det Dominus mulierem venientem (quae ingreditur) in domum tuam, sicut Rahel et sicut Leah, quae aedificauerunt ambae ipsae domum Israel; et fac (faciat) virtutem in Ephratha, et voca (celebre) nomen in Bethlehem.

EX

a מרר b היה c בוא d בנה

EX LIBRO I. SAMVELIS.

CAPVT II. v. 1.

וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה
קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי עַל־אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ׃

1) Et orauit Channah, et dixit: Exultauit cor meum in Domino, exaltatum eſt cornu meum in Domino: dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos, quia laetata ſum in ſalute tua.

Verſ. 2.

אֵין־קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־אַיִן בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃

2) Non (eſt) ſanctus ſicut Dominus, quia non (eſt) praeter te, et non (eſt) petra (fortis) ſicut Deus noſter.

Verſ. 6.

יְהוָה a מֵמִית וּמְחַיֶּה b מוֹרִיד שְׁאוֹל c וַיַּעַל׃

6) Dominus mortificat, et viuificat: deſcendere facit infernum (ad inferos), et aſcendere facit.

Verſ. 7. 8.

יְהוָה d מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף־e מְרוֹמֵם׃
f מֵקִים מֵעָפָר g דָּל h מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן i לְהוֹשִׁיב
k עִם־נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה l מְצֻקֵי
אֶרֶץ m וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל׃

a מות b יור c עלה d ירש e רום f קום g רלל
h אשף i ישב k נדב l צוק m שות

7) Dominus pauperem facit, et ditat; cadere facit (humiliat), etiam exaltat. 8) Suscitat e puluere tenuem (pauperem), e stercore elevabit egentem, (mendicum) ad sedere faciendum (vt sedere faciat) cum ingenuis (principibus), et solium gloriae faciat haereditate (sortiri) eos; quia Domino stationes (Domini sunt cardines) terrae: et posuit super eas confusionem (eos orbem).

Vers. 9.

רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ a יִדָּמּוּ כִּי־
לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ׃

9) Pedes piorum suorum seruabit, et impii in obscuritate (tenebris) conticescent; quia non in fortitudine roborabitur vir.

Vers. 10.

יְהוָה b יֵחַתּוּ c מְרִיבָו עָלָיו בַּשָּׁמַיִם
יְרִעֵם יְהוָה d יָדִין אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִתֵּן־e עֹז
לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃

10) Domine conterantur rixantes (rixae) eius, super ipsum in (e) coelis tonabit: Dominus iudicabit fines terrae, et dabit fortitudinem regi suo; et sublimabit cornu Christi sui.

Vers. 25.

אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְאִישׁ וּפִלְלוֹ אֱלֹהִים וְאִם
לַיהוָה יֶחֱטָא אִישׁ מִי יִתְפַּלֶּל־לוֹ

25) Si

a רמם b חתת c רוב d דון e עז f רום

25) Si peccauerit vir in virum; et iudicabit eum Deus: et si in Dominum peccauerit vir (quispiam), quis orabit ei (pro eo)?

Verſ. 30.

וְעַתָּה נְאֻם־יְהוָה חָלִילָה לִּי כִּי־מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ׃

30) Et nunc dicit dominus: Abſit mihi, quia honorantes me, honorabo: et contemnentes me, vilipendentur (contemnentur).

CAPVT III. v. 10.

דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ׃

10) Loquere, quia audiens (audit) ſeruus tuus.

Verſ. 18.

יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃

Dominus ipſe (eſt); bonum in oculis ſuis, faciat.

CAPVT VIII. v. 7.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֹתְךָ מָאָסוּ כִּי־אֹתִי מָאֲסוּ מִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם׃

7) Dixitque Dominus ad Samuel: Audi in voce (vocem) populi in omnibus quae dicent ad te: quia non te faſtidierunt (ſpreuerunt), ſed me faſtidierunt (ſpreuerunt), a regnando (ne regnem) ſuper eos.

Verſ. 11. vsque ad 17.

וַיֹּאמֶר זֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
עֲלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשָׂם לוֹ a בְּמֶרְכַּבְתּוֹ
וּבְפָרָשָׁיו b וְרָצוּ לִפְנֵי מֶרְכַּבְתּוֹ: וְלָשׂוּם לוֹ c שָׂרֵי
אֲלָפִים וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלִקְצֹר קְצִירוֹ
וְלַעֲשׂוֹת d כְּלֵי־מִלְחַמְתּוֹ וּכְלֵי רִכְבּוֹ: וְאֶת־
בְּנוֹתֵיכֶם יִקַּח לָרַקָּחוֹת וְלַטַּבָּחוֹת f וְלָאֹפוֹת: וְאֶת־
שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֶת־כַּרְמֵיכֶם g וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח
וְנָתַן לַעֲבָדָיו: וְזַרְעֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם יַעְשֵׂר וְנָתַן
לְסָרִיסָיו וְלַעֲבָדָיו: וְאֶת־עַבְדֵיכֶם וְאֶת־שִׁפְחֹתֵיכֶם
וְאֶת־בַּחוּרֵיכֶם הַטּוֹבִים וְאֶת־חֲמֹרֵיכֶם יִקַּח וְעָשָׂה
h לִמְלַאכְתּוֹ: צֹאנְכֶם יַעְשֵׂר וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים:

11) Et dixit: Haec erit ratio (lex) Regis qui regnaturus eſt ſuper vos: filios veſtros capiet, et ponet ſibi in curru ſuo (curribus ſuis), et in equitibus ſuis, et current ad facies currus (ante currum) eius. Et ad ponendum ſibi principes millium, et principes quinquaginta (ponet ſibi tribunos, et quinquagenarios), et ad arandum arationem ſuam, et ad metendum meſſem ſuam, et ad faciendum vaſa belli ſui, et vaſa currus ſui (bellica ſua et arma curruum ſuorum. 13) Et filias veſtras capiet in pigmentarias, et in coquinarias, et in piſtrices (tollet pro vnguentariis, et pro coquinariis, et panificis). 14) Et agros veſtros, et vineas veſtras, et oliuetra

a רכב b רוץ c שור d כלה e בנה f אפה
g זית h לאך

ueta veſtra bona (optima) accipiet, dabitque ſeruis ſuis. 15) Et ſemina veſtra, et vineas veſtras decimabit; (de ſeminibus veſtris, et vineis veſtris capiet decimas); et dabit eunuchis ſuis, atque ſeruis ſuis. 16) Et ſeruos veſtros, et ancillas veſtras, et electos (iuuenes) veſtros optimos, et aſinos veſtros capiet (tollet); et faciet in opere ſuo. 17) Pecus veſtrum decimabit (de pecoribus veſtris decimam capiet), et vos eritis ei in ſeruos (ſerui).

CAPVT XII. v. 20. 21. 22.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ אַתֶּם עֲשִׂיתֶם
אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ אַל־תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ וְלֹא
a תָסֻרוּ כִּי אַחֲרֵי b הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־c יוֹעִילוּ וְלֹא
d יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ הֵמָּה׃ כִּי לֹא־e יִטֹּשׁ יְהוָה
אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְהוָה
לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃

20) Dixitque Semuel ad populum: Ne timeatis? vos feciſtis omne malum hoc: veruntamen ne declinetis a poſt Dominum, et ſervietis (tergo Domini, ſed ſeruite) Domino in toto corde veſtro. Et non (inquam) declinetis, quia poſt vana (idola declinabitis), quae non proderunt, nec eruent, quia vanitas ipſa (ſunt). 22) Quoniam non derelinquet Dominus populum ſuum propter nomen ſuum magnum:

a סור b תהה c יעל d נצל e נטש

gnum: quia voluit (iurauit) Dominus facere vos ſibi in populum.

Verſ. 23. 24. 25.

חָלִילָה לִי מֵחֲטֹא לַיהוָה מֵחָדֵל לְהִתְפַּלֵּל
a בַּעַדְכֶם וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה b וְהַיְשָׁרָה:
אַךְ יִרְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל־
לְבַבְכֶם כִּי רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגְדִּיל עִמָּכֶם: וְאִם־
c הָרֵעַ תָּרֵעוּ גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם d תִּסָּפּוּ:

23) Abſit mihi a peccando (vt peccem) Domino, a ceſſando (vt ceſſem) orare pro vobis: doceboque vos in via bona et recta (viam bonam et rectam). 24) Veruntamen timete Dominum, et ſeruite ei in veritate in toto corde veſtro: quia videre quod magnifice fecit vobiſcum. 25) Et ſi malefaciendo malefeceritis: etiam vos, etiam rex veſter, peribitis.

CAPVT XIV v. 6.

אֵין לַיהוָה מַעְצוֹר e לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִּמְעָט:

6) Non Domino reſtrictio (eſt prohibitio) ſeruandi in multo (cum multis), vel in pauco (in paucis).

CAPVT XV. v. 17.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ
רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל:

17) Di-

---

a ירה b ישר c רוע d סנה e ישע

17) Dixitque Semuel: Nonne ſi (cum) paruus tu (eſſes) in oculis tuis, caput tribuum Iſrael tu (fuiſti): vnxitque te Dominus in regem ſuper Iſrael?

Verſ. 22. 23.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֵפֶץ לַיהוָה a בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים
כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב
מֵחֶלֶב אֵילִים: כִּי חַטַּאת־קֶסֶם b מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים
הַפְצַרְתָּ יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ:

22) Et dixit Semuel: Numquid voluntas Domini in aſcenſionibus (holocauſtis), et victimis, ſicut audire in voce (vt in obtemperando voci) Domini? Ecce audire prae ſacrificio bonum intendere prae adipe (parere quam ſacrificium melius eſt: auſcultare quam adeps) arietum? 23) Quia peccatum diuinationis (eſt) rebellio, et mendacium (idolum), et Theraphim (imagines) transgredi: eo quod reprobaſti (contempſiſti) verbum Domini et reprobauit te a Rege (abiecit te ne ſis rex).

Verſ. 29.

וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא
אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29) Et etiam victoria (fortitudo) Iſrael non mentietur, et non poenitebit: quia non (eſt) homo ipſe ad poenitendum (vt poeniteat).

CAP.

a עלה b מרה

CAPVT XVI. v. 7.

לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לַעֵינַיִם
וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב׃

7) Non quod videbit homo (ſicut homo videt Deus): nam homo videbit ad oculos (videt quae ſunt prae oculis), et Dominus videbit ad cor (videt quae ſunt in corde).

CAPVT XVII. v. 45.

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה a בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב
וּבַחֲנִית c וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי בָא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם b יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ׃

45) Et dixit Dauid ad Peliſſaeum: Tu veniens (venis) ad me in (cum) gladio et in (cum) lancea, et in (cum) clypeo: et ego veniens (venio) ad te in nomine Domini exercituum, Dei ordinum (aciernm) Iſrael, quem probris affeciſti.

CAPVT XXIV. v. 14.

כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע

14) Quemadmodum dicit prouerbium antiqui (antiquorum): Ab impiis egredietur impietas:

CAPVT XXVI. v. 23.

וַיהוָה d יָשֵׁב לָאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־אֱמֻנָתוֹ

23) Et Dominus reddat vnicuique iuſtitiam ſuam, et fidem ſuam:

EX

a בוא b חנה c כיר d שוב

EX LIBRO II. SAMVELIS.

CAPVT III. v. 39.

יְשַׁלֵּם יְהוָה לְעֹשֵׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃

39) Reddat Dominus facienti malum iuxta malitiam ſuam.

CAPVT VI. v. 21. 22.

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּחַר־
בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ a לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל־עַם
יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל־וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה׃ b וְנִקַלֹּתִי
עוֹד מִזֹּאת c וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי וְעִם־הָאֲמָהוֹת
אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבֵדָה׃

21) Dixitque Dauid ad Michal: Ad facies Domini (coram Domino) qui elegit in me prae patre tuo et prae omni domo (potius quam patrem tuum, et quam omnem domum) eius, praecipiendo mihi ducem (vt eſſem dux) ſuper populum Domini ſuper Iſrael et Iudam ad facies Domini (coram Domino). 22) Et leuis ero (vilior fiam) amplius prae (quam) hoc, et ero humilis in oculis meis, et cum ancillis, quibus dixiſti cum eis (de quibus dixiſti) gloriſicabor.

CAPVT VII. v. 12. 13. 14. 15.

כִּי׳ יִמְלָאוּ d יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ e וַהֲקִימֹתִי
את

---

a צוה b קלל c היה d יום e קום

אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא a מִמֵּעֶיךָ b וַהֲכִינֹתִי
אֶת־מַמְלַכְתּוֹ: הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־
כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם: אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא
יִהְיֶה־לִּי לְבֵן אֲשֶׁר c בְּהַעֲוֹתוֹ d וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט
אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי אָדָם: וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ
כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ:

12) Cum completi fuerint dies tui, et iacueris (dormieris) cum patribus tuis, et ſtatuam ſemen tuum poſt te, quod egredietur e viſceribus tuis (ventre tuo), et firmabo regnum eius. 13) Ipſe aedificabit domum nomini meo; et firmabo ſolium regni eius vſque in ſeculum. 14) Ego ero illi in Patrem, et ipſe erit mihi in filium: quem in agendo peruerſe eum, (cum inique geſſerit,) et arguam eum, in virga virorum, et in tactibus (plagis) filiorum hominis (hominum). 15) Et miſericordia mea non recedet ab eo; quemadmodum recedere feci a cum Saul, quem recedere feci a faciebus tuis. (facie tua).

Verſ. 18. 19.

מִי אָנֹכִי אֲדֹנָי יֱהוִה וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־
הֵלֹם: וַתְּקַטֵּן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֱהוִה וַתְּדַבֵּר
גַּם אֶל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וְזֹאת e תּוֹרַת הָאָדָם
אֲדֹנָי יֱהוִה:

18) Quis ego (ſum) Domine Deus, et quae (eſt) domus mea, quia adduxiſti me vsque huc? 19) Et

a מעה b כון c צוה d יכח e ירה

19) Et parum fuit adhuc hoc in oculis tuis Domine Deus, et locutus es etiam ad (ſuper) domum ſerui tui in longinquum: et iſta (eſt) lex hominis (Adam) Domine Deus.

Verſ. 21. 22. 23.

בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ a עָשִׂיתָ אֵת כָּל־הַגְּדוּלָה
הַזֹּאת b לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ: עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָה
אֱלֹהִים כִּי־אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־
שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ: וּמִי כְעַמְּךָ כְיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ־אֱלֹהִים c לִפְדּוֹת־לוֹ לְעָם וְלָשׂוּם
לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוֹלָה d וְנוֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ
מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלֹהָיו:

21) Propter verbum tuum, et ſecundum cor tuum feciſti omnem magnitudinem hanc, ad ſcire faciendum (vt ſcire faceres) ſeruum tuum. 21) Ideo magnificatus es Domine Deus: quia non ſicut tu, et non (eſt) Deus praeter te, ſecundum omnia quae audiuimus in auribus noſtris. 23) Et quis ſicut populus tuus ſicut Iſrael, gens vna in terra, quam iuerunt dii ad redimendum (propter quam iuit Deus, vt redimeret) ſibi in populum et ad faciendum (vt faceret) vobis magnitudinem, et terribilia terrae tuae, a faciebus (facie) populi tui, quem redemiſti tibi ex Aegypto gentibus et diis eius.

a עשה b ירע c פרה d ירא

Vers. 28. 29.

וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ
יִהְיוּ a אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדֶּךָ אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃
וְעַתָּה b הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם
לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה דִּבַּרְתָּ וּמִבְּרָכָתְךָ יְבֹרַךְ
בֵּית־עַבְדְּךָ לְעוֹלָם׃

28) Et nunc Domine Deus, tu ipse (es) Deus, et verba tua erunt veritas: et locutus es ad seruum tuum bonum hoc. 29) Et nunc velis (incipe), et benedic domui serui tui, ad existendum (vt sit) in seculum ad facies tuas (coram te); quia tu Domine Deus locutus es, et ex benedictione tua benedicetur domus serui tui in seculum.

CAPVT X. v. 12:

חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ
וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃

12) Robora te, et robusti simus (esto robustus) pro populo nostro, et pro ciuitatibus Dei nostri: et Dominus faciat (quod est) bonum in oculis suis.

CAPVT XII. v. 13. 14.

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חָטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן
אֶל־דָּוִד גַּם־יְהוָה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת׃ אֶפֶס
כִּי־

a אמן b יאל

כִּי־נִאַצְתָּ אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה בַּדָּבָר הַיֶּזֶה גַּם הַבֵּן הַיִּלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת׃

13) Et dixit Dauid ad Nathan: Peccaui Domino. Dixitque Nathan ad Dauid: Etiam Dominus tranſire fecit peccatum tuum, non morieris. 14) Veruntamen, quia conuiciando conuiciari (contemnendo contemnere) feciſti inimicos Domini, in verbo hoc (propter hoc) etiam filius (qui eſt) natus tibi, moriendo morietur.

CAPVT XIV. v. 14.

מָוֹת נָמוּת וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאָסֵפוּ וְלֹא־a יִשָּׂא אֱלֹהִים נָפֶשׁ וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי b יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח׃

14) Moriendo morimur, et veluti aquae effuſae (quae defluunt) in terram, quae non colligentur (congregantur): et non tollet (accipiet) Deus animam: (ſed) et cogitabit cogitationes, vt non expellat a ſe expulſum.

CAPVT XV. v. 25. 26.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָצָדוֹק c הָשֵׁב אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֶמְצָא d חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה וְהֵשִׁבַנִּי וְהִרְאַנִי e אֹתוֹ וְאֶת־f נָוֵהוּ׃ וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא חָפַצְתִּי בָּךְ הִנֵּנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו׃

G 2 25) Di-

a נשא b נדח c שוב d חנן e ראה f נוה

25) Dixitque rex ad Sadoc, reduc arcam Dei in vrbem; si inuenero gratiam in oculis Domini, et reducet me, et videre faciet me (ostendet mihi) eam, et domicilium (tabernaculum) eius. 26) Et si sic dixerit: Non complacui in te, ecce ego; faciat mihi, sicut quod bonum (est) in oculis suis.

CAPVT XVI. v. 10. 11. 12.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי
יְקַלֵּל וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד וּמִי
יֹאמַר מַדּוּעַ עָשִׂיתָ כֵּן׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
אֲבִישַׁי וְאֶל־כָּל־עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר יָצָא
a מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי וְאַף כִּי־עַתָּה בֶן־
הַיְמִינִי b הַנִּיחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי־אָמַר לוֹ יְהוָה׃
אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה c בְּעֵינִי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי
טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתְיוֹ הַיּוֹם הַזֶּה׃

10) Dixitque Rex: quid mihi et vobis filii Seruiah, quia (si) maledicat? et quia (si) Dominus dixit ei: Maledic Dauid, et quis dicet: Cur feciſti ſic? 11) Et dixit Dauid ad Abiſai, et ad omnes ſeruos ſuos: Ecce filius meus, qui eſt egreſſus de viſceribus meis, quaerens (vtero meo, quaerit) animam meam; et etiam quia (quanto magis) nunc filius Iemini? Dimittite ei (ſinite illum), et maledicat, quia ei dixit Dominus. 12) Forſan reſpiciet Dominus in oculum meum

a מעה b ינח c עין

meum (ad afflictionem meam), et reddet Dominus mihi bonum pro maledictione eius die hac.

CAPVT XXII. v. 2. 3.

וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצָדָתִי וּמְפַלְטִי־לִי׃ אֱלֹהַּ
צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמָנוֹסִי
a מוֹשִׁיעִי מֵחָמָס תּוֹשִׁיעֵנִי׃

2) Et dixit: Dominus petra mea, et munitio (arx) mea, et liberator meus mihi. 3) Deus petra (fortitudo) mea, sperabo in eo: scutum meum, et cornu salutis meae, eleuator meus et refugium meum: Saluator meus, a rapina saluum fecisti me.

Vers. 4.

מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃

4) Laudabilem inuocabo Dominum, et ab inimicis meis saluus ero.

Vers. 7.

b בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי c וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו׃

7) In anguſtia mihi inuocabo (tribulatione mea inuocaui) Dominum, et ad Deum meum clamabo (clamaui). Et exaudiuit de palatio (templo) ſuo vocem meam, et clamor meus in aures eius.

a ישע b צרר c שוע

Verſ. 26. 27.

עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
עִם־a נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל׃

26) Cum pio pius eris: cum forti (viro) perfecto perfectus eris. 27) Cum mundo mundus eris: Et cum peruerſo peruerſum facies (te, peruerſus eris).

Verſ. 28.

וְאֶת־עַם עָנִי b תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל׃

28) Et populum afflictum (pauperem) ſaluum facies: et oculos tuos (pones) ſuper excelſos, humiliabis (eos).

Verſ. 29.

כִּי־אַתָּה c נִירִי יְהוָה וַיהוָה d יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃

29) Quia tu (es) lucerna mea Domine, et Dominus illuſtrabit obſcuritatem meam, (illuminabit tenebras meas).

Verſ. 31.

הָאֵל e תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה f מָגֵן
הוּא לְכֹל g הַחֹסִים בּוֹ׃

31) Dei perfecta (eſt) via eius: eloquium Domini conflatum (ſublimatum) ſcutum (eſt) ipſe omnibus ſperantibus in ſe.

Verſ. 32.

מִי־אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ׃

32) Quia

a ברר b ישע c נור d נגה e תמם f גנן g חסה

32) Quis (eſt) Deus praeter Dominum? et quis petra (fortis) praeter Deum noſtrum.

Verſ. 36.

a וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וַעֲנָתְךָ b תַרְבֵּנִי׃

36) Et dediſti mihi ſcutum ſalutis tuae: et (in) manſuetudine tua multiplicabis (multiplicaſti) me.

Verſ. 47.

חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי c וְיָרֹם אֱלוֹהֵי צוּר יִשְׁעִי׃

47) Viuit Dominus et benedictus petra (fortitudo) mea: et exaltetur Deus petra (fortitudo) ſalutis meae.

CAPVT XXIII. v. 2. 3.

רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי d וּמִלָּתוֹ עַל־לְשׁוֹנִי׃ אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל e יִרְאַת אֱלֹהִים׃

2) Spiritus Domini locutus eſt in (per) me et ſermo eius (fuit) ſuper linguam meam. 3) Dixit Deus Iſrael; mihi locutus eſt petra (fortis) Iſrael: dominans in homine (dominator in hominibus) iuſtus (fit) dominator timoris (cum timore) Dei.

CAPVT XXIV. v. 10.

f וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי

a נתן b רבה c רום d מלל e ירא f נבה

וְעַתָּה יְהוָֹה הַעֲבֶר־נָא אֶת־ a עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי
נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃

10) Et percussit cor Dauid eum, postquam numerauit populum. Dixitque Dauid ad Dominum peccaui valde (in eo) quod feci. Et nunc Domine fac transire quaeso peruersitatem (iniquitatem) serui tui, quia stulte egi valde.

Vers. 14.

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד b צַר־לִי מְאֹד נִפְלָה־נָא בְיַד־
יְהוָֹה כִּי־ c רַבִּים רַחֲמָו וּבְיַד אָדָם אַל־ d אֶפְּלָה׃

14) Dixitque Dauid ad Ghad: Angustia mihi (angnstiis afficior) valde. Incidamus obsecro in manum Domini, quia multae miserationes eius; et in manum hominis (hominum) ne incidam.

EX I. REGVM.

CAPVT II. v. 3.

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ e לָלֶכֶת
בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר f חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו g וְעֵדְוֹתָיו
כַּכָּתוּב h בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם׃

3) Et custodies (custodi) custodiam Domini Dei tui, ad ambulandum (vt ambules) in viis eius,

a עוה b צור c רבב d נפל e ילך f חקק g עוד h ירה

eius, ad cuſtodiendum (vt cuſtodias) decreta eius, et praecepta eius, et iudicia eius, et teſtimonia eius, ſicut ſcriptum (eſt) in lege Moſeh, vt prudenter agas (ſecundes) omnia, quae feceris, et omnia (ad) quae reſpicies illuc (te verteris).

CAPVT III. v. 9. 10.

a וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ לְהָבִין
בֵּין־טוֹב b לְרָע כִּי מִי c יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַכָּבֵד
הַזֶּה׃ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

9) Dabisque ſeruo tuo cor audiens ad iudicandum (intelligens vt iudicet) populum tuum, ad intelligendum (vt diſcernat) inter bonum ad (et) malum. Quia quis poterit iudicare populum tuum grauem iſtum; 10) Et bonum fuit (placuit) verbum in oculis Adonai (Domini); quod poſtulauerat Selomoh verbum hoc.

CAPVT VIII. v. 23.

וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית
וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃

23) Et dixit: Domine Deus Iſrael, non ſicut tu (eſt tibi ſimilis) Deus in coelis deſuper, nec ſuper terram deorſum, cuſtodiens pactum, et

a נתן b רוע c יכל

miſericordiam ſeruis tuis ambulantibus ad facies tuas (qui ambulant coram te) in toto corde ſuo.

Verſ. 27.

כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם
וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא a יְכַלְכְּלוּךָ אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה
אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃

27) Quoniam nunc vere habitabit Deus ſuper terram? ecce coeli, et coeli coelorum non continent te, etiam quia (quanto magis) domus haec quam aedificaui!

Verſ. 39.

וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם b מְכוֹן c שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ
וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר d תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ
כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃

39) Et tu exaudies (de) coelis loco parato ſeſſionis (habitationis) tuae, et parces, ac facies dabisque viro (vnicuique) ſecundum omnes vias ſuas, cuius cognoſces (cognouiſti) cor eius: quoniam tu noſti ſolus tu cor omnium filiorum hominis (hominum).

Verſ. 46.

אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא

46) Non (eſt) homo qui non peccet.

Verſ. 57. 58. 59.

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ

אל

a בול b כון c ישב d ירע

אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־ a יִטְּשֵׁנוּ׃ b לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו
c לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר d מִצְוֹתָיו e וְחֻקָּיו
וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְּבָרַי אֵלֶּה
אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים אֶל־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת׳ מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

57) Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum Patribus noſtris, ne derelinquat nos, neque deſerat nos. 58) Ad faciendum inclinare (vt inclinare faciat) cor noſtrum ad ſe, ad ambulandum (vt ambulemus) in vniuerſis viis eius, et ad cuſtodiendum (cuſtodiamus) praecepta eius, et ſtatuta (decreta) eius, et iudicia eius, quae praecepit patribus noſtris. 59) Et ſint verba mea haec, quibus deprecatus ſum ad facies Domini (coram Domino) propinqua ad Dominum Deum noſtrum die et nocte, ad faciendum (Domino Deo noſtro per diem et noctem, vt faciat) iudicium ſerui ſui, et iudicium populi ſui Iſrael verbum diei in die ſuo (per ſingulos dies).

CAPVT XIX. v. 4.

רַב עַתָּה יְהוָה׳ f קַח נַפְשִׁי כִּי לֹא־טוֹב אָנֹכִי
מֵאֲבֹתָי׃

4) Multum (ſufficit) nunc Domine, cape (tolle) animam meam, quia non bonus ego prae (melior ſum) patribus meis.

Verſ.

---

a נטש b נטה c ילך d צוה e חקק f לקה

Vers. 18.

וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־הַבִּרְכַּיִם
אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ׃

18) Et remanere faciam in Israel septem millia, omnia genua, quae non curuauerunt se ipsi Bahal, et omne os quod non dedit osculum ei (osculatum est eum).

CAPVT XX. v. 11.

אַל־וְתַהֵלֵל חֹגֵר כְּמְפַתֵּחַ׃

11) Ne laudet se accinctus sicut apertus (discinctus).

EX II. REGVM.

CAPVT V. v. 15.

הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי
אִם־בְּיִשְׂרָאֵל

15) Ecce nunc noui, quod non (est) Deus in omni terra, nisi in Israel:

CAPVT VI. v. 16.

וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר
אוֹתָם׃

16) Et dixit: ne timeas, quia multi (plures sunt) qui nobiscum, quam qui cum eis.

CAP.

CAPVT XIX. v. 3.

יום־a צָרָה b וְתוֹכֵחָה וְנָאצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־
בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר c וְכֹחַ אַיִן d לָלֶדֶת׃

3) Dies anguſtiae, et increpationis, et blaſphemiae (conuitii in Deum eſt) dies haec: quia venerunt filii vſque ad rupturam vteri (matricem) et vis (virtus), non (eſt) pariendi.

Verſ. 15.

וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ
לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ׃

15) Et orauit Chizchijahu ad facies Domini (coram Domino), et dixit: Domine Deus Iſrael, habitans (ſedens ſuper) Cherubim, tu ipſe (es) Deus, ſolus tu omnium regnorum terrae. Tu feciſti coelos et terram.

Verſ. 16.

הַטֵּה e יְהוָה אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחָרֵף
אֱלֹהִים חָי׃

16) Inclina Domine aurem tuam, et audi, aperi Domine oculos tuos, et vide: et audi verba Sancherib, qui (quae) miſit ipſum ad exprobrandum Deo viuenti (vt probro afficeret Deum viuentem).

Verſ.

---

a צור b יכח c בוז d ילד e נטה

Vers. 19.

וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ a הוֹשִׁיעֵנוּ נָא מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ
כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃

19) Et nunc Domine Deus noſter, ſaluos fac nos obſecro de manu eius: et ſcient omnia regna terrae, quod tu (es) Dominus Deus ſolus tu.

CAPVT XX. v. 1.

b צַו לְבֵיתֶךָ כִּי c מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃

1) Praecipe domui tuae, quia moriens tu (morieris) et non viues.

Vers. 5.

שָׁמַעְתִּי אֶת־d תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי
רֹפֵא לָךְ׃

5) Audiui orationem tuam. Vidi lachrymam tuam. Ecce ego ſanans (ſano) te.

CAPVT XXII. v. 19.

יַעַן e רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִפְּנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשָׁבָיו f לִהְיוֹת
לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבְךְּ לְפָנָי
וְגַם אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

19) Propterea emollitum eſt cor tuum, et humiliatus es a faciebus (facie) Domini, in audiendo te (quando audiſti) quae locutus ſum ſuper

a ישע b צוה c מות d פלל e רכך f היה

ſuper locum iſtum, et ſuper habitatores eius, ad exiſtendum (vt ſint) in deſolationem; et ſcidiſti veſtimenta tua; et fleuiſti ad facies meas (coram me) et etiam ego audiui, dixit Dominus.

EX I. PARALIPOM.

CAPVT IV. v. 10.

וַיִּקְרָא יַעְבֵּץ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּרֵךְ
תְּבָרְכֵנִי a וְהִרְבִּיתָ אֶת־גְּבוּלִי וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי
וְעָשִׂיתָ מֵרָעָה לְבִלְתִּי עָצְבִּי וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֵת־אֲשֶׁר
שָׁאָל׃

10) Et inuocauit Iahabes Deum Iſrael, dicendo: Si benedicendo benedixeris mihi, et multiplicaueris terminum meum, et fuerit manus tua mecum, et feceris a malo (me eruere), pro non dolere me (vt non dolore afficiar). Et attulit Deus quod petiit.

CAPVT V. alias VI. v. 20.

לֵאלֹהִים וַיִּצָּקוּ בַּמִּלְחָמָה וַיֵּעָתֵר לָהֶם כִּי־
בָטְחוּ בוֹ׃

20) Ad Deum clamauerunt in bello, et exorabilis fuit eis, quia ſperauerunt in eo.

CAP.

a ובר

CAPVT XIII. alias XII. v. 18.

וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשְּׁלִשִׁים
לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶּן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ
וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ

18) Et ſpiritus induit Hamaſai caput triariorum (ducem triginta). Tui (erimus inquit) Dauid, et tecum fili Iſai (erimus), pax pax tibi, et pax adiutori tuo (vt iuuemus te), quia iuuat te Deus tuus.

CAPVT XVII. alias XVI. v. 8. ad 12.

a הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ b הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילֹתָיו׃ c שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ d שִׂיחוּ בְּכָל־
נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי
יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה e וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃
זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה f מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־g פִיהוּ׃

8) Confitemini Domino, inuocate in nomine (nomen) eius, notificate in populis ad inuentiones (opera) eius. 9) Cantate ei, pſallite ei, meditamini in (loquimini de) omnibus mirabilibus eius. 10) Laudamini in nomine ſanctitatis (ſancto) eius. Laetetur cor quaerentium Dominum. 11) Quaerite Dominum, et fortitudinem eius: quaerite facies (faciem) eius ſemper. 12) Recordamini mirabilium eius, quae fecit, prodigiorum eius, et iudiciorum oris eius.

Verſ.

---

a ירה b ידע c שור d שוח e עוז f יפת g פה

Verſ. 15.

זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃

15) Recordamini in ſeculum pacti eius, verbum (Verbi quod) praecepit mille generationibus.

Verſ. 22.

אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־a תָּרֵעוּ׃

22) Ne tangatis in vnctos (Chriſtos) meos et in prophetis meis ne malignemini.

Verſ. 25.

גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד b וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים׃

25) Magnus Dominus et laudabilis valde, et terribilis ſuper omnes Deos.

Verſ. 31.

יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם c וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם
יְהוָה מָלָךְ׃

31) Laetentur coeli, et exultet terra: et dicant in gentibus, Dominus regnauit.

Verſ. 34. 35.

d הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְאִמְרוּ
הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ e וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃

34) Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius. 35) Et

a רוע b ירא c גול d ירה e נצל

dicite, ſerua nos Deus ſalus noſtra, et congrega nos et erue nos de gentibus, ad agendum gratias (vt confiteamur) nomini ſanctitatis tuae (ſancto tuo) ad gloriandum (vt laudemur) in laude tua.

Verſ. 36.

בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם
וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה׃

36) Benedictus Dominus Deus Iſrael a ſeculo, et vſque in ſeculum, et dicant omnis populus, Amen: et lauda (laudate) Dominum.

CAPVT XIIX. alias XVII. v. 16.

מִי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי כִּי a הֲבִיאֹתַנִי
עַד־הֵלֹם׃ וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר
עַל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק b וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר הָאָדָם
הַמַּעֲלָה יְהוָה אֱלֹהִים׃

16) Quis ego (ſum) Domine Deus; et quae (eſt) domus mea, quia feciſti venire me huc vſque? 17) Et parum fuit hoc in oculis tuis Deus et locutus es ſuper domum ſerui tui ad longinquum; et vidiſti me ſecundum diſpoſitionem hominis excellentiae (excellentis) Domine Deus.

Verſ. 20.

יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־
שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ׃

20) Do-

a בוא b ראה

20) Domine non ſicut tu (eſt ſimilis tibi), nec (eſt) Deus praeter te, iuxta omnes quos audiuimus in auribus noſtris.

Verſ. 21. 22.

וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ
הָאֱלֹהִים a לִפְדּוֹת לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת
b וְנוֹרָאוֹת לְגָרֵשׁ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם
גּוֹיִם: וַתִּתֵּן אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־עוֹלָם
וְאַתָּה יְהוָה c הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים:

21) Et quis (eſt) ſicut populus tuus Iſrael gens vna in terra (ad) quam perrexit Deus, ad redimendum (vt redimeret) ſibi populum, ad ponendum (vt poneres) tibi nomen, magnitudines, et terribilia, ad expellendum a faciebus (vt expelleres a facie) populi tui quem redemiſti ex Aegypto, gentes. 22) Et dediſti (poſuiſti) populum tuum Iſrael tibi in populum vſque in ſeculum. Et tu Domine fuiſti eis in Deum.

Verſ. 26. 27.

וְעַתָּה יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־
עַבְדְּךָ הַטּוֹבָה הַזֹּאת: וְעַתָּה d הוֹאַלְתָּ לְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה יְהוָה
בֵּרַכְתָּ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם:

26) Et nunc Domine tu ipſe (es) Deus: et locutus es ſuper ſeruo tuo bonum hoc. 17) Et nunc coepiſti benedicere domui ſerui tui, ad

a פרה b ירא c היה d יאל

existendum (vt sit) in seculum ad facies tuas (coram te). Quia tu Domine benedixisti, et benedicta (erit) in seculum.

CAPVT XXII. alias XXI. v. 1.

וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל a וַיָּסֶת אֶת־דָּוִיד
b לִמְנוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

1) Et stetit Satan (aduersarius) contra Israel, et incitauit Dauid ad numerandum (vt numeraret) Israel.

Vers. 13.

וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד c צַר־לִי מְאֹד d אֶפְּלָה־נָּא בְיַד־
יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפֹּלָה׃

13) Et dixit Dauid ad Ghad: Angustia (est) mihi valde (vehemens) incidam quaeso in manum Domini, quia multae miserationes eius valde, et in manum hominis (hominum) ne incidam.

CAPVT XXIX. alias XXIIX. v. 9.

וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי e דַּע אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ
בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ
יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחְשָׁבוֹת מֵבִין אִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא
לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יִזְנַח־לָךְ׃

9) Et tu Selomoh fili mi scito Deum patris tui, et serui ei in corde perfecto, et in anima voluntaria (animo voluntario). Etenim omnia cor-

a סות b מנה c צור d נפל e ירע

corda inquirens (ſcrutatur) Dominus, et omne figmentum (omnem imaginationem) cogitationum intelligens (intelligit). Si quaeſieris eum, inuenietur tibi, et ſi dereliqueris eum, execrabitur (proiiciet) te in aeternum.

CAPVT XXX. alias XXIX. v. 11. 12. 13.

לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ
וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל
וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ a מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ
וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃

11) Tibi Domine magnificentia, et potentia, et gloria, et victoria, et decor (honor): quia cuncta (quae) in coelis (ſunt), et in terra (tua ſunt), tibi (tuum eſt) Domine regnum, et exaltatus ad omne caput (exaltatio ſuper omnem principem). 12) Et opulentia (diuitiae), et gloria a faciebus tuis (facie tua), et tu dominans in omnes (dominaris omnibus). Et in manu (poteſtate) tua (eſt) magnificare et confortare omnia. 13) Et nunc Deus noſter confitentes nos (confitemur) tibi, et laudantes (laudamus) nomen gloriae tuae.

a יהוה

Verſ. 15.

כִּי־ a גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ b וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־
אֲבוֹתֵינוּ c כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוָה׃

15) Nam peregrini nos ad facies tuas (ſumus coram te), et aduenae ſicut omnes patres noſtri: ſicut vmbra dies noſtri ſuper terram, et non (eſt) expectatio.

Verſ. 17.

וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹחֵן לֵבָב וּמִישָׁרִים תִּרְצֶה

17) Et noui Deus mi, quod tu probans (probas) cor, et rectitudines voles.

EX II. PARALIPOM.

CAPVT VI. v. 14.

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ
בְּכָל־לִבָּם׃

14) Domine Deus Iſrael, non (eſt) ſicut tu Deus in coelis, et in terra: cuſtodiens pactum, et miſericordiam ſeruis tuis ambulantibus ad facies tuas (coram te), in toto corde ſuo.

Verſ. 18.

כִּי d הַאָמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עַל־
הארץ

a גור b ישב c צלל d אמן

הָאָרֶץ הִנֵּה שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא a יְכַלְכְּלוּךָ
אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר b בָּנִיתִי׃

18) Nam nunquid (ſed num) vere habitabit Deus cum homine ſuper terram? Ecce coeli et coeli coelorum non ſuſtinebunt (capiunt) te, etiam quia (quando minus) domus haec quam aedificaui?

Verſ. 28. 29. 30.

רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן וְיֵרָקוֹן
אַרְבֶּה וָחָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי c יָצַר־לוֹ אֹיְבָיו בְּאֶרֶץ
שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה׃ כָּל־ d תְּפִלָּה כָּל־ e תְּחִנָּה
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־הָאָדָם וּלְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יֵדְעוּ אִישׁ נִגְעוֹ וּמַכְאֹבוֹ וּפָרַשׂ f כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת
הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם g מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר h תֵּדַע אֶת־
לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־לְבַב בְּנֵי הָאָדָם׃

28) Fames cum (ſi) fuerit in terra, peſtis cum (ſi) fuerit, percuſſio ſegetum (ariditas), et rubigo, locuſta; et bruchus cum fuerit: cum anguſtiam dederit ei (obſederit eum) inimicus eius in terra portarum ſuarum (intra portas ſuas); omnis plaga, omnisque infirmitas: 29) Omnem orationem, omnem deprecationem, quae fuerit omni homini, et omni populo tuo Iſrael, cum (quod ſi) cognouerint vnusquisque plagam ſuam, et dolorem ſuum, et expanderit

a כלל b בנה c צור d כלל e חנן f כפף g כון h ירע

volas ſuas ad domum iſtam: 30) Et tu exaudies de coelis, loco parato (habitaculo) ſeſſionis tuae, et parces, et dabis vnicuique iuxta omnes vias ſuas, quia noſces (noſti) cor eius, nam tu ſolus tu noſti cor filiorum hominum.

Verſ. 41. 42.

וְעַתָּה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן
עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ a תִּשּׁוּעָה b
וַחֲסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַטּוּב׃ יְהוָה אֱלֹהִים אַל־ c תָּשֵׁב
פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לַחֲסָדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ׃

14) Et nunc ſurge Domine Deus in requiem tuam, tu et arca fortitudinis tuae. Sacerdotes tui Domine Deus induantur ſalute, et pii (ſancti) laetentur in bono. 42) Domine Deus ne auertas facies (faciem) Chriſti tui, memento miſericordiarum Dauid ſerui tui.

CAPVT VII. v. 13. 14.

הֵן אֶעְצֹר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהִן־אֲצַוֶּה
עַל־הָאָרְבֶּה לֶאֱכוֹל הָאָרֶץ וְאִם־אֲשַׁלַּח דֶּבֶר בְּעַמִּי׃
וְיִכָּנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ
וְיבַקְשׁוּ פָּנַי d וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם e הָרָעִים וַאֲנִי
אֶשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא
אֶת־אַרְצָם׃

13) En cohibuero coelos (ſi clauſero coelos), et non fuit pluuia, et en praecipiam ſuper

a עז b ישע c שוב d שוב e רוע

per locuſta, ad comedendum (ſi praecepero locuſtae vt deuoret) terram: et ſi miſero peſtilentiam in populum meum. 14) Et humiliauerint ſe populus meus (ſuper) quos inuocatum eſt nomen meum ſuper eos, et orauerint, et exquiſiuerint facies meas (faciem meam), et conuerſi fuerint, a viis ſuis malis: et ego exaudiam de coelis, et parcam peccato eorum, et ſanabo terram eorum.

Verſ. 15. 16.

עַתָּה עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי קַשָּׁבוֹת a לִתְפִלַּת
הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־
הַבַּיִת הַזֶּה לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי
וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים:

15) Nunc oculi mei erunt aperti, et aures meae intentae ad orationem loci huius. 16) Et nunc elegi, et ſanctificaui domum hanc ad exiſtendum (vt ſit) nomen meum ibi vſque in ſeculum. Et erunt oculi mei, et cor meum ibi cunctis diebus.

CAPVT XIV. v. 11.

יְהוָה אֵין־עִמְּךָ לַעְזוֹר בֵּין b רַב לְאֵין c כֹּחַ עָזְרֵנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־עָלֶיךָ נִשְׁעַנּוּ וּבְשִׁמְךָ d בָּאנוּ עַל־
e הֶהָמוֹן הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה אַל־יַעְצֹר עִמָּךְ
אֱנוֹשׁ:

H 5 11) Do-

a פלל b רנב c בוח d בוא e המה

11) Domine, non tecum ad auxiliandum inter multum, non fortitudinis (est opus apud Te vt auxilieris cum multis ei cui non est fortitudo), adiuua nos Domine Deus noster, nam super te (tibi enim) innitimur, et in nomine tuo venimus super turbam (contra multitudinem) hanc. Dominus Deus noster (es) tu, non dominetur tecum mortalis (praeualeat contra te homo).

CAPVT XV. v. 2.

יְהוָה עִמָּכֶם a בִּהְיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ
יִמָּצֵא לָכֶם וְאִם־תַּעַזְבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם׃

2) Dominus vobiscum, in existendo vos (eo quod fuistis) cum eo. Et si quaesieritis eum, inuenietur vobis: et si deriliqueritis eum, derelinquet vos.

Vers. 7.

וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל־b יִרְפּוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר
לִפְעֻלַּתְכֶם

7) Et vos confortamini, et ne remittantur (debilitentur) manus vestrae: quia est merces operi vestro.

CAPVT XVI. v. 9.

יְהוָה עֵינָיו מְשׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק
עִם־לְבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו

9) Do-

a היה b רפה

9) Domini oculi eius perluſtrantes per (luſtrant) totam terram, ad roborandum ſe cum corde ſuo (vt roborent ſe qui ſunt corde) perfecto erga eum.

CAPVT XIX. v. 6. 7.

וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים a רְאוּ מָה־אַתֶּם b עֹשִׂים
כִּי לֹא לָאָדָם תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם בִּדְבַר
מִשְׁפָּט: וְעַתָּה יְהִי פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ
כִּי־אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ c עַוְלָה d וּמַשָּׂא פָּנִים
וּמַקַּח־שֹׁחַד:

6) Et dixit ad iudices: Videte quid vos facientes, (facitis) quia non homini iudicabitis, ſed domino: et (vt) vobiſcum in verbo (ſit ſecundum rem) iudicii. 7) Et nunc ſit pauor Domini ſuper vos; cuſtodite, et facite, quia non (eſt) cum Domine Deo noſtro iniquitas, et aſſumptio facierum (acceptio perſonarum), et acceptio muneris.

Verſ. 11.

חִזְקוּ e וַעֲשׂוּ וְיִהְיֶ יְהוָה עִם־הַטּוֹב:

11) Confortamini, et facite, et erit Dominus cum bono.

CAPVT XX. v. 6.

יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ הֲלֹא אַתָּה־הוּא אֱלֹהִים
בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וּבְיָדְךָ
f כֹּחַ וּגְבוּרָה וְאֵין עִמְּךָ לְהִתְיַצֵּב:

6) Do-

a ראה b עשה c עול d נשא e עשה f כוח

6) Domine Deus patrum noſtrorum, nonne tu ipſte (es) Deus in coelis: et tu dominans (dominaris) in cuncta regna (cunctis regnis) gentium, et in manu tua fortitudo, et potentia, et non tecum ad conſiſtendum? (eſt qui tibi poſſit reſiſtere);

Verſ. 12.

אֱלֹהֵינוּ הֲלֹא תִשְׁפֹּט־בָּם כִּי אֵין בָּנוּ a כֹּחַ לִפְנֵי
הֶהָמוֹן b הָרָב הַזֶּה c הַבָּא עָלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא d נֵדַע
מַה־נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃

12) Deus noſter, nonne iudicabis in eos? nam non (eſt) in nobis fortitudo ad facies turbae multae huius, venientis (coram multitudine magna hac, quae venit) contra nos. Et nos neſcimus quid faciamus, ſed in te (ſunt) oculi noſtri.

Verſ. 15.

אַתֶּם אַל־ d תִּירְאוּ וְאַל־ e תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן
הָרָב הַזֶּה כִּי לֹא לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃

15) Vos ne timeatis, et ne conſternemini a faciebus turbae multae (paueatis a facie multitudinis magnae) huius, quia non vobis (eſt) bellum, ſed Deo.

Verſ. 17.

לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם בָּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ וּרְאוּ אֶת־
ישועת

a כוח b רבב c בוא d ידע e ירא f חתת

יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר a צְאוּ לִפְנֵיהֶם וַיהוָה עִמָּכֶם׃

17) Non vobis ad pugnandum (eſt) in hoc: Conſiſtite (ſtate), et ſtate, et videte ſalutem Domini vobiſcum Iehudah, et Ieruſalaim, ne timeatis et ne conſternemini (paueatis). Cras egredimini ad facies eorum (contra eos), et Dominus (erit) vobiſcum.

Verſ. 20.

הַאֲמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְתֵאָמֵנוּ הַאֲמִינוּ בִנְבִיאָיו
וְהַצְלִיחוּ׃

20) Credite in Dominum Deum veſtrum, et fideles eſtote (roborabimi): credite in prophetis eius, et proſperemini (proſperabimini).

CAPVT XXV. v. 8.

כִּי אִם־בָּא אַתָּה עֲשֵׂה חָזָק לַמִּלְחָמָה יַכְשִׁילְךָ
הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים לַעְזוֹר
וּלְהַכְשִׁיל׃

8) Quinimo (cum) ingredere tu, fac, roborare ad bellum: faciet corruere (cadere) te Deus ad facies inimici (coram inimico), nam eſt fortitudo in Deo ad iuuandum, et corruere (cadere) faciendum.

CAPVT XXVI. v. 5.

b וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת־יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים׃

5) Et

a יצא b יום

5) Et in diebus quaerere eum (quibus quaesiuit) Dominum, fecit prosperitari eum Deus.

CAPVT XXX. v. 9.

חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־a יָסִיר פָּנִים
מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃

9) Gratiosus (clemens), et misericors Dominus Deus vester, et non remouebit facies (faciem) a vobis, si fueritis reuersi ad eum.

Vers. 18. 19.

יְהוָה הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד׃ כָּל־לְבָבוֹ b הֵכִין לְדָרוֹשׁ
הָאֱלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ׃

18) Dominus bonus expiabit propter (eum) 19) (Quia) omne cor suum parauit ad quaerendum Deum, Dominum Deum patrum suorum; (quanquam) et non secundum purificationem sanctitatis.

CAPVT XXXI. v. 20. 21.

וַיַּעַשׂ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר c וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהָיו׃ וּבְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר־d הֵחֵל בַּעֲבוֹדַת בֵּית־
הָאֱלֹהִים e וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לִדְרֹשׁ לֵאלֹהָיו בְּכָל־
לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ׃

20) Et fecit bonum, et rectum, et veritatem ad facies Domini Dei sui (verum coram Domino Deo suo). 21) Et in omni opere, quod

---

a סור b כון c אמן d חלל e יורה

quod coepit in ſeruitio (miniſterio) domus Dei, et in lege et in praecepto, ad quaerendum (vt quaereret) Deum ſuum, in toto corde ſuo fecit, et proſperatus eſt.

CAPVT XXXII. v. 7. 8.

חִזְקוּ וְאִמְּצוּ אַל־a תִּירְאוּ וְאַל־b תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי
מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל־הֲהָמוֹן אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי־עִמָּנוּ
רַב מֵעִמּוֹ׃ עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְעָזְרֵנוּ וְלְהִלָּחֵם מִלְחֲמֹתֵינוּ

7) Confortamini, et roboremini, ne timeatis, et ne conſternemini a faciebus (paueatis a facie) regis Aſſur, et a faciebus (facie) vniuerſae turbae (multitudinis), quae (eſt) cum eo, quia nobiſcum multa prae (plures ſunt quam) cum illo. 8) Cum ipſo (eſt) brachium carnis, et nobiſcum Dominus Deus noſter, ad iuuandum (vt adiuuet) nos, et ad pugnandum, (vt pugnet) bella noſtra.

CAP. XXXVI. v. 15. 16.

וַיְשַׁלַּח יְהוָה׀ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם בְּיַד־מַלְאָכָיו
הַשְׁכֵּם וְשָׁלוֹחַ כִּי־חָמַל עַל־עַמּוֹ וְעַל־c מְעוֹנוֹ׃
וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים׀ בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים d וּבוֹזִים דְּבָרָיו
e וּמִתַּעֲתְּעִים בִּנְבִיאָיו עַד f עֲלוֹת חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ
עַד־לְאֵין מַרְפֵּא׃

15) Et miſit Dominus Deus patrum eorum ad

a ירא b חתת c עון d בוז e תעה f עלה

ad eos per manum nunciorum ſuorum manicando (mane ſurgendo), et mittendo: quia pepercit ſuper populo ſuo, et ſuper habitaculo ſuo. 18) Et fuerunt ſubſannantes in (ſubſannabant) nuncios Dei, et ſpernentes (parui pendebant) verba eius, et illudentes (errabant) in prophetis eius, vſque ad aſcendere excandeſcentiam (donec aſcenderet furor) Domini in populum eius vſque ad non curationem (donec non eſſet curatio).

EX LIBRO ESRAE.

CAPVT VII. v. 10.

עֶזְרָא a הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל b חֹק וּמִשְׁפָּט׃

10) Hezra parauit cor ſuum ad quaerendum (vt quaereret) legem Domini, et ad faciendum, et ad docendum in (vt faceret et doceret) Iſrael ſtatutum (praeceptum) et iudicium.

CAPVT VIII. v. 22.

יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה c וְעֻזּוֹ
d וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֲזְבָיו׃

22) Manus Dei noſtri ſuper omnes quaerentes eum in bonitate, et fortitudo eius, et naſus (furor) eius ſuper omnes derelinquentes eum.

CAP.

a כון b חקק c עזו d אנף

CAPVT IX. v. 6.

וָאֹמְרָה אֱלֹהַי a בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי b לְהָרִים אֱלֹהָי
פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי c עֲוֹנֹתֵינוּ רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ
וְאַשְׁמָתֵנוּ גָּדְלָה עַד לַשָּׁמָיִם

6) Et dixi, Deus mi erubui, et pudefactus ſum (pudore affectus ſum, erubui) eleuare Deus mi facies meas (faciem meam) ad te; quoniam iniquitates noſtrae multiplicatae ſunt ſupra caput, et delictum noſtrum granduit (creauit) vſque ad coelos.

Verſ. 15.

יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּנוּ לְפָנֶיךָ בַּאֲשָׁמֹתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃

15) Domine Deus Iſrael iuſtus (es) tu, quoniam reſidui ſumus (et) euaſio ſecundum diem hanc. Ecce nos (ſumus) ad facies tuas (coram te) in delictis noſtris. Nam non (eſt) ſtare ad facies tuas ſuper (coram te propter) hoc.

EX NEHEMIA.

CAPVT I. v. 5.

אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל d וְהַנּוֹרָא
שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי e מִצְוֹתָיו׃

I 5) Quaeſo

a בוש b רום c עוה d ירא e צוה

5) Quaeso Domine Deus coeli fortis magne et terribilis, custodiens pactum, et misericordiam diligentibus eum (te) et custodientibus mandata eius (tua).

Vers. 6.

תִּהְיֶינָא אָזְנְךָ־קַשֻּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמַע אֶל־
תְּפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם
וָלַיְלָה עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ a וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטָּאוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃

6) Sit quaeso auris tua intendens et oculi tui aperti, ad audiendum (vt audias) ad orationem serui tui, quam ego orans ad facies tuas (oro coram te) hodie die ac nocte super (pro) filiis Israel seruis tuis. Et confitens super peccatis (confiteor pro peccato) filiorum Israel, quae (quod) peccauimus tibi; et ego, et domus patris mei peccauimus.

CAPVT IV. v. 14.

אַל־תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת־אֲדֹנָי הַגָּדוֹל b וְהַנּוֹרָא
וְלֹחֲמוּ עַל־אֲחֵיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם נְשֵׁיכֶם
וּבָתֵּיכֶם׃

14) Ne timeatis a faciebus (facie) eorum: Domini magni, et terribilis mementote, et pugnare pro fratribus vestris, filiis vestris, et filiabus vestris, vxoribus vestris et domibus vestris.

CAP.

a יהה b ורא

CAPVT VIII. v. 10.

a לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים b וּשְׁתוּ מַמְתַּקִּים וְשִׁלְחוּ
c מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־
תֵּעָצֵבוּ כִּי־ d חֶדְוַת יְהוָה הִיא e מָעֻזְּכֶם׃

10) Ite, comedite pinguia, et bibite dulcia, et mittite partes ei (qui) non paratum eſt (parauit) ſibi, quia ſanctus dies Domino noſtro: et ne doleatis (contriſtemini), quia gaudium Domini ipſum (eſt) fortitudo veſtra.

CAPVT IX. v. 5.

קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־
הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה
וּתְהִלָּה׃

5) Surgite, benedicite Domino Deo veſtro, a ſeculo vſque in ſeculum, et benedicant nomini gloriae tuae; et exaltatum (excelſo) ſuper omnem benedictionem, et laudem.

Verſ. 6.

אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּ עָשִׂיתָ אֶת־
הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־
אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה
אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ f מִשְׁתַּחֲוִים׃

6) Tu ipſe Domine ſolus tu, tu feciſti coelum coelos (coelum) coelorum, et omnem ex-

 erci-

a ילך b שתה c מנה d חרה e עזז f שחה

ercitum eorum; terram, et vniuerſa quae ſuper (ſunt in) ea; maria, et vniuerſa quae (ſunt) in eis; et tu viuificans (viuificas) haec omnia: et exercitus coelorum tibi incuruantes (incuruant) ſe.

CAPVT XIII. v. 31.

זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה

31) Recordare mei Deus meus in bonum.

EX LIBRO ESTHERAE.

CAPVT VIII. v. 16.

לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃

16) Iehudaeis fuit lux, et laetitia; et gaudium, et honor.

EX LIBRO IOBI.

CAPVT I. v. 21.

עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה
יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃ ס

21) Nudus egreſſus ſum ex vtero matris meae, et nudus reuertar illuc: Dominus dedit, et Dominus cepit (abſtulit): ſit nomen Domini benedictum.

CAP.

CAPVT II. v. 10.

גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע
לֹא נְקַבֵּל

10) Etiam (et) bonum ſuſcipiemus (ſuſcepimus) a Deo; et malum non ſuſcepimus?

CAPVT IV. v. 7. 8. 9.

זָכַר־נָא מִי הוּא a נָקִי אָבָד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ׃
כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יְקֻצְרֻהוּ׃
מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ b יִכָּלוּ׃

7) Recordare nunc (obſecro) quis ille (fuerit) innocens periit (qui perierit) et vbi recti occiſi fuerint. Quemadmodum vidi arantes iniquitatem, et ſeminantes laborem, (peruerſitatem) metent illum (illam). A mente (flatu) Dei peribunt; et a ſpiritu naris (furoris) eius conſumentur (deficient).

Verſ. 17. 18. 19.

הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם־מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר׃
הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו c יָשִׂים d תְּהִלָּה׃
אַף שֹׁכְנֵי e בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם וְיִדַּכְּאוּם
לִפְנֵי־ f עָשׁ׃

17) Numquid homo prae Deo iuſtificabitur? an prae (iuſtior erit? num) factore ſuo mundabitur (mundior erit) vir? 18) Ecce in ſeruis ſuis non credet; (nec) et in angelis ſuis ponet glo-

a נקה b כלה c שום d הלל e בית f עשש

gloriationem (lumen). 19) Etiam (quanto magis) habitantes domos luti (luteas) quorum (est) in puluere fundamentum eorum; conterent eos ad facies tineae.

CAPVT V. v. 7.

אָדָם לַעֲמָל a יוּלָּד וּבְנֵי רֶשֶׁף b יַגְבִּיהוּ עוּף׃

7) Homo ad laborem natus est: et filii prunae scintillae) eleuabunt volatum.

Vers. 12.

מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת c עֲרוּמִּים וְלֹא־תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם d תּוּשִׁיָּה׃

12) Faciens irritas (qui dissipat) cogitationes callidorum; et non facient manus eorum consistentiam (quicquam).

Vers. 13. 14. 15. 16.

לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם e וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃
יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְּׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
f וַיֹּשַׁע מֵחָרֶב g מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק h אֶבְיוֹן׃ i וַתְּהִי
לַדַּל תִּקְוָה וְעַוְלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃

13) Capientem (qui apprehendit) sapientes calliditate eorum; et consilium prauorum praecipitatur (infatuatum est). 14) Interdiu occurrent obscuritati (per diem occurrent in tenebras); et veluti (in) nocte palpabunt in meridie.

---

a ולר b גבה c פור d ישה e יעץ f ישע g פה
h אבה i דלל

ridie. 15) Et ſeruauit (humiles) a gladio, ab ore eorum; et de manu fortis indigum (pauperem). 16) Et fuit tenui (pauperi) ſpes; et iniquitas compeſcuit (clauſit) os ſuum.

Verſ. 17. 18.

הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ a יוֹכִיחֶנּוּ אֱלוֹהַּ b ומוּסַר שַׁדַּי
אַל־תִּמְאָס׃ כִּי הוּא יַכְאִיב וְיַחֲבֹשׁ יִמְחַץ וְיָדָיו
c תִּרְפֶּינָה׃

18) Ecce beatitudines hominis (beatus homo quem), increpauerit eum Deus: et correctionem Saddai (omnipotentis) ne reprobes (ſpernas). 18) Quia ipſe dolore faciet, et faſciabit: transfiget (alligabit: percutiet) et manus eius ſanabunt.

Verſ. 19.

בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃

19) In ſex anguſtiis eruet te: et in ſeptima non tanget in te malum.

Verſ. 20.

בָּרָעָב d פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִיְּדֵי חָרֶב׃

20) In fame redimet te a morte, et in bello, e manibus gladii.

Verſ. 26.

תָּבוֹא בְכֹלַח אֱלִי־קָבֶר e כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ f בְּעִתּוֹ׃

a יכח b יסר c רפה d פרה e עלה f עתת

26) Ingredieris in maturitate (senectute) in sepulcrum: sicut ascendere aceruum tritici (ascendit aceruus in aream) in tempore suo.

CAPVT VI. v. 14.

a לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃

14) (Viro flagellis) dissoluto a socio (ab amico) suo (consentaneum est, vt impendatur), misericordia et (alioqui) timorem Saddai derelinquet (Omnipotentis derelinquit).

Vers. 16.

הַקֹּדְרִים מִמֵּנּוּ־קֶרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג׃

16) Nigrescentes prae gelu, super (qui torrentes denigrantur propter glaciem in) eis, occultabitur (occultatur) nix.

CAPVT VII. v. 1. 2. 3.

הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עֲלֵי־אָרֶץ b וּכְיָמֵי שָׂכִיר יָמָיו׃
כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־c צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ׃ כֵּן הֻנְחַלְתִּי
לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃

1) Nonne militia (est tempus determinatum) homini super terram; et sicut dies mercenarii (sunt) dies eius? 2) Sicut seruus anhelabit (respicit) vmbram, et sicut mercenarius expectabit opus suum (praestolatur mercedem operis sui). 3) Sic haereditate accepi mihi menses vani-

a יסס b יום c צלל

vanitatis (mendaces): et noctes aerumnae numerarunt (laboriosas constituerunt) mihi.

Vers. 6.

יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֹג וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה׃

6) Dies mei fuerunt veloces prae (velociores) radio (textoris): et defecerunt in fine expectationis (absque spe).

Vers. 7.

זְכֹר כִּי־רוּחַ a חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃

7) Memento quod (sicut) ventus vitae meae (est vita mea): non reuertetur oculus meus ad videndum (vt videat) bonum.

Vers. 17. 18.

מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־b תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃
וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרִגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃

17) Quid (est) homo, quod magnifices eum, et quod ponas ad (super) eum cor tuum? 18) Et visites eum in matutinis? ad momenta probabis eum.

Vers. 20. 21.

חָטָאתִי מָה אֶפְעַל־לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה c שַׂמְתַּנִי
לְמִפְגָּע לָךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא׃ וּמֶה־ d לֹא־תִשָּׂא
פִּשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־e עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב
וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי׃

I 5 20) Pec-

a חיה b שות c שום d נשא e עוה

20) Peccaui, quid operabor tibi custos hominis (hominum)? et quid posuisti me in occursum tibi, et fui super me in onus (mihi oneri)? 21) Et cur non tolles praeuaricationem meam (parcis praeuaricationi meae), et transire facies iniquitatem meam? quia nunc in puluere accumbam, et quaeres me mane, et non ego (sum).

CAPVT VIII. v. 9.

תְּמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע a כִּי b צֵל c יָמֵינוּ
עָלֵי־אָרֶץ׃

9) Heri nos (fuimus), et nescimus, quia (velut) vmbra dies nostri super terram.

Vers. 13. 14.

וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד׃ אֲשֶׁר־יָקוֹט כַּסְלוֹ וּבְטַח
עַכָּבִישׁ מִבְטָחוֹ׃

13) Spes hypocritae (impii) peribit. 14) Quem abominabitur (cuius succidetur) spes eius; et domus araneae fiducia eius.

CAPVT IX. v. 2. 3.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי־כֵן וּמַה־יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃
אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אָלֶף׃

2) Vere noui quod ita (est); et quid (quomodo) iustificabit se homo cum Deo? 3) Si voluc-

---

a ירע b צלל c יום

voluerit contendere cum eo; non reſpondebit ei vnum ex mille.

Verſ. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

חַכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ מִי־הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃
הַמַּעְתִּיק הָרִים וְלֹא יְדָעוּ אֲשֶׁר הָפַךְ a בְּאַפּוֹ׃
הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃ הָאֹמֵר
לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃ נֹטֶה־
שָׁמַיִם b לְבַדּוֹ וְרֹכֵב עַל־c בָּמֳתֵי־יָם׃ עֹשֶׂה
d עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וַחֲדְרֵי תֵמָן׃ עֹשֶׂה גְדֹלוֹת
עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃

4) (Deus) ſapiens corde (eſt), et fortis robore: quis indurauit ad eum (cor ſuum ei), et pacem habuit? 5) Transferens (qui transfert) montes, et non cognouerunt (homines); qui ſubuertit eos in naſo (furore) ſuo. 6) Tremefaciens (qui commouet) terram e loco ſuo; et columnae eius contremiſcent. 7) Dicens (qui dicit) ſoli (vt non oriatur), et non orietur; et ſupra (adhuc) ſtellas (ne luceant) ſignabit. 8) Extendens (qui extendit) coelos ſolus, et calcans (ambulat) ſuper excelſa maris. 9) Faciens Has, Cheſil, et Chima, et penetralia auſtri (qui facit Arcturum, Oriona, et hyadas, et plagas auſtrales). 10) Faciens (qui facit) magna, donec non inueſtigatio (absque inueſtigatione); et mirabilia, donec non numerus (absque numero).

Verſ.

a אנף b ברד c במה d עוש

Verſ. 13.

אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּו שָׁחֲחוּ
עֹזְרֵי רָהַב׃

13) Deus non auertet naſum ſuum (reuocabit furorem); ſub eo incuruauerunt ſe adiutores ſuperbiae (freti ſuperbia).

Verſ. 15.

אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי לֹא אֶעֱנֶה לִמְשֹׁפְטִי אֶתְחַנָּן

15) Qui ſi iuſtus fuero, non reſpondebo; ad facientem iudicare me (eum qui me iudicare facis), deprecabor (orabo).

Verſ. 23.

אִם־שׁוֹט a יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת b נְקִיִּים יִלְעָג׃

23) Si flagellum (eſt ab eo), occidat ſubito (impium), ad tentationem (qui poenas) innocentium ſubſannabit (ſubſannat).

Verſ. 25.

וְיָמַי c קָלוּ מִנִּי־ d רָץ בָּרְחוּ לֹא־ e רָאוּ טוֹבָה׃

25) Et dies mei leues (leuiores) fuerunt prae curſore: fugerunt, non viderunt bonum.

Verſ. 30. 31.

אִם־הִתְרָחַצְתִּי f בְּמֵו־שָׁלֶג g וַהֲזִכּוֹתִי
בְּבוֹר כַּפָּי׃ אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוּנִי
שַׂלְמוֹתָי׃

30) Si

a מות b וקה c קלל d רוץ e ראה f מים g זכה

30) Si lauero me in aquis niuis (niualibus), et mundauero in puritate volas (pure manus) meas: 31) Tunc in foueam demerges me, et abominabuntur me veſtimenta mea.

CAPVT X. v. 8.

יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃

8) Manus tuae elaborauerunt (figurauerunt) me, et fecerunt (diſpoſuerunt) me pariter circum (per circuitum), et degluties (et diſperdes) me?

Verſ. 9.

זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר a עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר b תְּשִׁיבֵנִי׃

9) Memento quaeſo, quod ſicut lutum feceris me; et in puluerem redire facies me.

Verſ. 10. 11. 12.

הֲלֹא כֶחָלָב c תַּתִּיכֵנִי d וְכַגְּבִינָה תַּקְפִּיאֵנִי׃ עוֹר
וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבְעַצָמוֹת וְגִידִים תְּשֻׂכְּכֵנִי׃ חַיִּים
וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי׃

10) Nonne ſicut lac fundes (fudiſti) me, et ſicut caſeum coagulabis (coagulaſti) me? 11) Pelle et carne veſties (veſtiſti) me, et in oſſibus et neruis cooperies (cooperuiſti) me. 12) Vitas (vitam) et miſericordiam feciſti mecum; et viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritum meum.

Verſ.

---

a עשה b שוב c נתך d גבה

Verſ. 13.

וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִּלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃

13) Et haec abſcondiſti in corde tuo: noui quod hoc tecum (eſt)

Verſ. 14.

אִם־חָטָאתִי וְשָׁמַרְתָּנִי וּמֵעֲוֹנִי לֹא a תְנַקֵּנִי׃

14) Si peccaui, et obſeruabis (in cuſtodiam ponas) me: et ab iniquitate mea non mundes me.

Verſ. 15.

אִם־רָשַׁעְתִּי אַלַּי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־b אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שָׂבַע c קָלוֹן וּרְאֵה d עָנְיִי׃

15) Si impie egi (egero), veh mihi; et iuſtus fui (ſi iuſtus fuero), non eleuabo caput meum. Saturus (ſum) igiuominia, et vide (videte) afflictionem meam.

CAPVT XI. v. 20.

עֵינֵי רְשָׁעִים e תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מֵהֶם
f וְתִקְוָתָם g מַפַּח־נָפֶשׁ׃

20) Oculi impiorum deficient, et refugium peribit ab eis: et ſpes eorum exhalatio (dolor) animae.

CAPVT XII. v. 4. 5.

שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֵאלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק
קִיּוּץ

---

a נקה b נשא c קלה d ענה e כלה f קוה g נפת

צַדִּיק תָּמִים׃ לַפִּיד בּוּז a לְעַשְׁתּוֹרֹת שַׁאֲנַן בָּטוּחַ
b לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃

4) (Sicut vir qui eſt) irriſio ſocio (amico) ſuo, ero (ſic ſum); clamanti (clamat) ad Deum, (qui proſperatur), et reſpondit illi: Irriſio (eſt) iuſtus perfectus. 5) (Vt) lampas contempta eſt cogiationi pacati; (opulenti qui etiam) paratus ad nutationes pedis.

CAPVT XIII. v. 15.

הֵן־יִקְטְלֵנִי לֹא אֲיַחֵל אַךְ־דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו
c אוֹכִיחַ׃

15) Ecce occidet me, non ſperabo, verumtamen vias meas ad facies (in conſpectu) eius arguam.

(e.)

Verſ. 16.

גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא׃

16) Etiam ipſe (erit) mihi in ſalutem, quia non ad facies (in conſpectum) eius hypocrita (impius) intrabit.

Verſ. 25.

הֶעָלֶה d נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־e קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃

25) Nonne folium propulſatum confringes (conteris) et ſtipulam ſiccam perſequeris?

CAP.

---

a עשת b יער c יכח d נדף e קשש

CAPVT XIV. v. 1. 2. 5.

אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃ כְּצִיץ
יֵצֵא a וַיִּמָּל וַיִּבְרַח b כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמֹד׃ אַף־
עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶיךָ וְאֹתִי הֲבֵאתָ בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃
מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃

1) Homo natus mulieris, breuis dierum (e muliere breues habens dies), et ſaturus tremore (ira). 2) Sicut flos egreſſus eſt, et ſucciſus eſt; et fugit velut vmbra, et non ſtabit. 5) Si definiti (ſunt) dies eius numerus menſium eius tecum (eſt); ſtatuta (terminos) eius feciſti, et non praeteribit.

Verſ. 4.

מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃

4) Quis dabit mundum ex immundo? non (nec) vnus (quidem dabitur).

Verſ. 11. 12.

אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃ וְאִישׁ
שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בְּלִתִּי שָׁמַיִם לֹא c יָקִיצוּ וְלֹא
d יֵעֹרוּ e מִשְׁנָתָם׃

11) Abierunt aquae de mari: et fluuius exiccabitur, et areſcet. 12) Et vir iacuit (dormiuit), et (ſecundum naturam) non reſurget, vſque ad non coelos (donec non erit coelum) non expergiſcentur: et non ſuſcitabuntur a ſomno ſuo.

Verſ.

---

a מול b צלל c קוץ d צור e ישן

Vers. 16.

כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃

16) Quia nunc gressus meos numerabis (numerasti); non obseruabis super peccatum meum (differas punitionem meam).

Vers. 22.

אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

22) Veruntamen caro eius super (in) eo dolebit; et anima eius super se (in semetipsa) lugebit.

CAP. XV. v. 14. 15. 16.

מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי יִצְדַּק a יְלוּד אִשָּׁה׃ הֵן
בְּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־b זַכּוּ בְעֵינָיו׃ אַף
כִּי־נִתְעָב וְנֶאְלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃

14) Quid (est) homo quod mundus sit; et quod iustificet se natus mulieris (e muliere)? 15) Ecce in sanctis suis non credet; et coeli non mundi fuerunt (sunt) in oculis eius. 16) Etiam quia (quanto magis) abominabilis et graueolens (contemptibilis): vir bibens sicut aquam iniquitatem?

CAPVT XVII. v. 9.

וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וְטָהֳרֵי־יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃

9) Et tenebit iustus viam suam, et mundus manibus addet fortitudinem.

a ילד b זכך

CAP. XIIX. v. 5. vsque ad 20.

5 גַּם נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְלֹא־a יִזְהַר שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃
6 אוֹר חָשַׁךְ בְּאָהֳלוֹ b וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃ 7 c יֵצְרוּ
צַעֲדֵי אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ d עֲצָתוֹ׃ 8 כִּי־שָׁלַח בְּרֶשֶׁת
בַּרַגְלָיו וְעַל־שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃ 9 יֹאחֲזוֹ בָעָקֵב e פַּח
יַחֲזֵק עָלָיו f צַמִּים׃ 10 טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכָּדְתּוֹ
עָלֵי נָתִיב׃ 11 סְבִיב בִּעָתָהוּ g בַלָּהוֹת h וְהֵפִיצָהוּ
לְרַגְלָיו׃ 12 יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד i נָכוֹן לְצַלְעוֹ׃ 13 יֹאכַל
k בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת׃ 14 יִבָּתֵק
מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִידֵהוּ לְמֶלֶךְ בַּלָּהוֹת׃ 15 תִּשְׁכֹּן
בְּאָהֳלוֹ מִבְלִי־לוֹ יְוֹרֶה עַל־נָוֵהוּ גָּפְרִית׃ 16 מִתַּחַת
שָׁרָשָׁיו l יִבָּשׁוּ וּמִמַּעַל m יִמַּל קְצִירוֹ׃ 17 זִכְרוֹ־
אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־חוּץ׃ 18 n יֶהְדָּפֵהוּ
מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ o וּמִתֵּבֵל p יְנַדֶּהוּ׃ 19 לֹא q נִין
לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בְּמָגוּרָיו׃ 20 עַל־
יוֹמוֹ r נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׂעַר׃

5) Etiam lux impiorum extinguetur; et non ſplendebit ſcintilla ignis eius. 6) Lux tenebreſcit (obſcurabitur) in tabernaculo eius; et lucerna eius ſuper eum extinguetur. 7) Arctabuntur greſſus potentiae eius; et proiiciet eum conſilium ſuum. 8) Quia miſſum eſt in rete in pedibus eius; et ſuper retinaculum (rete) ambulabit. 9) Apprehendet in calcaneum laqueus; robo-

---

a נגה b נור c יצר d יעץ e פוה f צמם g בהל
h פוץ i כון k בדר l יבש m נמל n הרף o תבל
p נדר q נין r שמם

roborabit ſuper (contra) eum ſitibundos (Deus praedones). 10) Abſconditus (abſcondita eſt) in terra funis (pedica) eius; et decipula eius ſuper ſemitam. 11) Vndique terrebunt eum terrores; et diſpergunt eum (fugientem huc et illuc) in pedibus ſuis. 12) Erit famelicum robur (ſemen) eius; et exitium (euentus malus) paratum coſtae (parabitur lateri eius). 13) Comedet ramos (membra) cutis eius; comedet ramos (membra) eius primogenitus mortis. 14) Euelletur e tabernaculo eius fiducia eius; et incedere faciet eum (eius conſilium) ad regem terrorum. 15) Habitabit (habitatrix) in tabernaculo eius, propter non ei (non exiſtente in eo); ſpargetur ſuper habitaculum eius ſulphur. 16) Deorſum radices eius ſiccabuntur; et deſurſum excidetur meſſis (ramus) eius. 17) Memoria eius peribit e terra; et non (erit) nomen ei, ſuper faciebus plateae, (in platea). 18) Expellent eum de luce ad tenebras; et de orbe amouebunt (proiicient) eum. 19) Non (erit)filius ei, et non (erit) nepos in populo eius; et non (erit) ſuperſtes in habitationibus eius. 20) Super diem eius obſtupuerunt (obſtupeſcent) nouiſſimi; et priſci apprehenderunt horrorem (antiquos adprehendit pauor).

CAPVT XIX. v. 25. 26. 27.

וְאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי a חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם׃

a חיה

וְאַחַר עוֹרִי נִקְפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃ אֲשֶׁר
אֲנִי אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי a רָאוּ וְלֹא־b זָר

25) Et ego noui redemptorem meum viuum, et nouissimo super puluerem (terram) staturum. 26) Et postquam pellem meam contriuerint hanc: et de carne mea videbo Deum, 27) Quem ego visurus sum mihi, et oculi mei viderunt (videbunt), et non alienus.

CAPVT XX. v. 5.

כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע׃

5) (Videlicet) quod laus impiorum (est) de propinquo: et laetitia hypocritae (impii) ad momentum (erit).

CAPVT XXI. a v. 7. vsque ad 16. inclus.

7 מַדּוּעַ רְשָׁעִים c יְחָיוּ עָתְקוּ גַּם־גָּבְרוּ חָיִל׃
8 זַרְעָם d נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם e וְצֶאֱצָאֵיהֶם לְעֵינֵיהֶם׃
9 f בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃
10 שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יָגֵעַל תְּפַלֵּט g פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃
11 יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן h עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יְרַקְּדוּן׃
12 יִשְׂאוּ i בְתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃
13 k יְבַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּרְגַע שְׁאוֹל l יֵרֵדוּ׃
14 וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ m וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא
חָפָצְנוּ׃ 15 מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־n נּוֹעִיל
בּוֹ

a ראה b זור c חיה d כון e יצא f בית g פרה
h עול i תפף k כלה l נחת m ידע n יעל

כִּי נִפְגַּר־בּוֹ׃ 16 הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם b עֲצַת
רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃

7) Cur impii vixerunt, ſenuerunt, etiam (et) roborati ſunt robore (ſubſtantia)? 8) Semen eorum ſtabile (fuit) ad facies eorum (coram eis) cum eis: et germina eorum in oculis eorum. 9) Domus eorum pax a pauore (in pace a timore fuerunt), et non (eſt) virga Dei ſuper eos. 10) Bos eius grauidauit, et non proiecit ſemen extra: ſaluabit (peperit) vacca eius, et non ſterileſcet (abortiuit). 11) Emittent (emiſerunt) velut pecus (pecudes) paruulos ſuos: et nati eorum ſubſilient (ſaltauerunt). 12) Eleuabunt (vocem) in tympano, et cithara: et laetabuntur ad vocem (ſonum) organi. 13) Terent vetuſtate (conſument) in bono dies ſuos, et in momento (quiete ad) ſepulchrum deſcendent. 14) Et dixerunt Deo; Recede a nobis; et ſcientiam viarum tuarum non volumus (nolumus). 15) Quid Saddai (eſt omnipotens) quod ſeruiamus ei? et quid vtilitatis capiemus (prodeſt), quod occurrerimus in eo (oremus eum)? 16) En non (eſt) in manu eorum bonum eorum: Conſilium impiorum longe fuit a me.

Verſ. 17. 18. 19.

כַּמָּה נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ b וְיָבֹא עָלֵימוֹ אֵידָם
חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃ יִהְיוּ כְתֶבֶן לִפְנֵי רוּחַ וְכָמֹץ

a יצץ b בוא

גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃ אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם
אֵלָיו וְיֵדָע׃

17) Quoties lucerna impiorum extinguetur, et veniet ſuper eos exitium (contritio) eorum: dolores partietur in naſo (diuidet eis Deus in furore) ſuo. 18) Erunt ſicut palea ad facies venti (coram vento); et ſicut gluma furatus eſt eam (quam rapuit) turbo. 19) Deus abdet (reſeruabit) filiis eius robur (dolorem) eius: reddet ad eum (ei), et ſciet.

Verſ. 30.

לְיוֹם אֵיד יֵחָשֵׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃

30) In die exitii (contritionis) prohibebitur malus; (ne attingat eum contritio); in die furorum (irarum), inducentur ad quem ducentur alii, ipſe prohibebitur.

CAPVT XXII. v. 29.

כִּי־הֻשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוֶה a וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁיעַ׃

29) Cum humiliauerint ſe (impii), et dices exaltatio: (excellens ſum): et demiſſum (et humilem) oculis ſaluabit (Deus).

CAPVT XXVI. v. 7. 8. 9. 10.

נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה׃
צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃ מְאַחֵז
פְּנֵי

a שחח

פְּנֵי־כִסֵּה פַּרְשֵׂז עָלָיו עֲנָנוֹ׃ a חָק b חָג עַל־פְּנֵי־
מָיִם עַד־ c תַּכְלִית אוֹר עִם־חֹשֶׁךְ׃

7) Extendens Aquilonem ſuper vacuum: ſuſpendens terram ſuper nihilum. 8) Ligans aquas in nubibus ſuis: et non ſciſſa eſt nubes ſub eis. 9) Tenens facies (vultum) ſolii: expandit ſuper illud nubem ſuam. 10) Statutum circino deſcripſit ſuper facies (terminum circumdedit ſuperficiei) aquarum: vſque ad perfectionem lucis cum obſcuritate (tenebris).

CAPVT XXVII. v. 6.

בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּה לֹא־יְחָרֵף לִבָּבִי
מִיָּמָי׃

6) In iuſtitia mea (iuſtitiam meam) tenui, et non dimittam eam: non probris afficiet cor meum a diebus meis.

CAPVT XXIIX. v. 12. vſque ad 27.

12 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
13 לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃
15 לֹא־ d יִתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ׃
16 לֹא תֵסָלֶה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃
17 לֹא־יַעַרְכֻנָהּ זָהָב וּזְכוּכִית e וְתְמוּרָתָהּ כְּלִי־ f פָז׃
18 g רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמָשְׁךְ חָכְמָה h מִפְּנִינִים׃
19 לֹא־

a חקק b חוג c כלה d נתן e מור f פוז g רום h פנן

19 לֹא־יַעַרְכֶנָּה פְּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר לֹא a תְסֻלֶּה׃
20 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
21 וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃
22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃
23 אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃
24 כִּי־הוּא b לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם
יִרְאֶה׃ 25 לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם c תִּכֵּן d בְּמִדָּה׃
26 בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר e חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז f קוֹלוֹת׃
27 אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ g הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ׃

12) Sapientia vnde inuenietur? Et vbi hic (eſt) locus intelligentiae? 13) Neſciuit homo ordinem (pretium) eius: et non inuenietur in terra viuentium. 14) Vorago dixit, non in me ipſa (eſt): et mare dixit, non apud me (eſt mecum). 15) Non dabitur aurum purum pro ea: et non ponderabitur argento pretium eius. 16) Non aeſtimabitur cum auro Ophir: cum Onyche pretioſo, et Sapphiro. 17) Non adaequabit eam aurum, et cryſtallus, (adamas): nec permutatio eius vas obrizi (erit cum vaſe aureo). 18) Coralia, et vnio (ghabis pretioſus lapis) non commemorabitur: et attractio ſapientiae prae (pretioſior eſt ſapientia) magaritis. 19) Non adaequabit eam Smaragdus Aethiopiae: cum auro mundo non aeſtimabitur. 20) Et ſapientia vnde veniet? et vbi hic (eſt) locus intelligentiae: 21) Et abſcondit ſe ab oculis omnis

a סלה b קצה c תכן d מדד e חקק f קול g בון

omnis viuentis: et a volucri coeli occultata eſt. 22) Perditio et mors dixerunt: in auribus noſtris audiuimus auditum (famam) eius. 23) Deus intellexit viam eius: et ipſe cognouit locum eius. 24) Quia ipſe ad fines terrae aſpiciet: ſub omni coelo videbit. 25) Ad faciendum (vt faciat) vento pondus: et aquas appendebat in menſura. 26) In faciendo ipſum (dum faciat ipſe) pluuiae ſtatutum: et viam coruſcationi tonitruorum (et tonitruis). 27) Tunc vidit eam, et narrauit (ſcripſit) eam, et etiam inueſtigauit eam.

Verſ. 28.

הֵן a יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה׃

28) Ecce timor Domini, ipſa (eſt) ſapientia: et recedere a malo, intelligentia.

CAPVT XXIX. v. 14.

צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כְּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃

12) Iuſtitiam induebam, et induebat me, tanquam pallium, et cidarim iudicium meum.

Verſ. 15.

עֵינַיִם הָיִיתִי לָעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי׃

15) Oculi (pro oculis) eram coeco: et pedes (loco pedum) claudo ego (eram).

CAPVT XXX. v. 21.

תֵּהָפֵךְ לַאכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִּשְׂטְמֵנִי׃

21) Vertes (vertiſti) te in crudelem mihi. In

fortitudine manus tuae minitaberis mihi (odio habuisti me).

CAPVT XXXIII. v. 4.

רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי a תְּחַיֵּנִי׃

4) Spiritus Dei fecit me, et spiraculum omnipotentis viuificabit (viuificauit) me.

Vers. 14.

כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל b וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃

14) Quia in vno loquetur (modo loquitur) Deus, et in duobus (ei qui) non intuebitur (videt) eum.

CAPVT XXXIV. v. 10. 11.

לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע
וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח
אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃

10) Ideo viri cordis audite me. Absit a Deo ab improbitate, et omnipotens ab iniquitate (impietas, et ab omnipotente iniquitas)
11) Quia opus hominis reddet ei: et iuxta viam viri (vniuscuiusque) inuenire faciet ei.

Vers. 12.

אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא־יְעַוֵּת מִשְׁפָּט׃

12) Insuper vere Deus non impie faciet: et omnipotens non peruertet iudicium.

Vers.

---

a היה b שנה

Verſ. 19.

אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא' פְּנֵי a שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־שׁוּעַ לִפְנֵי־
b דַּל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃

19)) Qui non accepit facies (accipiet faciem) principum, et non agnitus eſt clamor ad facies tenuis (ei diues coram paupere): quia opus manuum eius omnes ipſi (ſunt).

Verſ. 20. vſque ad 27. incluſ.

20 רֶגַע' c יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לַיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם
וְיַעֲבֹרוּ d וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃ 21 כִּי־עֵינָיו עַל־
דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃ 22 אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין
צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ 23 כִּי לֹא עַל־
אִישׁ יָשִׂים עֹוד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל בַּמִּשְׁפָּט׃ 24 e יָרַעַ
כַּבִּירִים לְאֵ־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃ 25 לָכֵן
f יַכִּיר מַעֲבָדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדָּכְאוּ׃ 26 תַּחַת־
רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם g רֹאִים׃ 27 אֲשֶׁר עַל־כֵּן
h סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא הִשְׂכִּילוּ׃

20) Subito morientur, et medietatibus noctis (tempore noctem in partes aequales diuidente) commouebuntur populus (populi): et tranſibunt; et remouebunt fortem non in manu (vi, ſed Dei voluntate). 21) Quia oculi eius (ſunt) ſuper vias viri; et omnes greſſus eius videbit (videt). 22) Non obſcuritas (ſunt tenebrae), nec vmbra mortis, ad latitandum (vt lateant) ibi operantes iniquitatem. 23) Quia non

a שור b דלל c מות d סור e רעע f נכר g ראה h סור

non ſuper virum imponet (neceſſitatem) amplius ad eundum (vt vadat) ad Deum in iudicium. 24) Conteret inſignes (fortes quorum) non (eſt) inueſtigatio: et ſtare faciet alios pro eis. 25) Ideo cognoſcere faciet opera eorum, et conuertet (diem in) noctem, et conterentur. 26) Pro improbis (loco ipſorum impios) percuſſit eos in loco videntium. 27) Quod ideo (eis vſu venit, quia) receſſerunt a poſt eum (ab eo); et omnes vias eius non intellexerunt.

CAPVT XXXV. v. 14. 15.

אַף כִּי־תֹאמַר לֹא a תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו b וְתְחוֹלֶל
לוֹ: וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד c אַפּוֹ וְלֹא־יָדַע d בַּפַּשׁ מְאֹד:

14) Etiam quod dixeris, non videbis eum: fac iudicium ad facies eius; et expectabis eum (coram eo, et ſpera in eo) 15) Et nunc quia nihil (paululum) viſitauit naſus (eum ira) eius, et non cognouit in copia (multitudinem) valde (peccatorum ſuorum).

CAPVT XXXVI. v. 15.

יְחַלֵּץ עָנִי e בְּעָנְיוֹ f וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם:

15) Eruet afflictum (pauperem) in afflictione (a paupertate) ſua: et reuelabit in oppreſſione aurem eorum.

Verſ.

---

a שור b חול c אנף d פוש e ענה f גלה

Verſ. 22. vſque ad 30.

22 הֶן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ a מוֹרֶה׃
23 מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃
24 זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָּעֳלוֹ אֲשֶׁר b שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
25 כָּל־אָדָם c חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃ 26 הֶן־
אֵל שַׂגִּיא וְלֹא d נֵדָע מִסְפַּר e שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃
27 כִּי יְגָרַע נִטְפֵּי־מָיִם f יָזֹקּוּ מָטָר g לְאֵדוֹ׃
28 אֲשֶׁר־h יִזְּלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב׃
29 אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׁאוֹת i סֻכָּתוֹ׃
30 הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃

22) Ecce Deus extollet (eruet hominem) in potentia ſua; quis ſicut ipſe docens? 23) Quis viſitauit (conſtitutus eſt) ſuper illam (vt doceat eum) viam eius (ſuam)? Et quis dixit, operatus es iniquitatem? 24) Memento vt magnifices opus eius: quod intuiti ſunt homines. 25) Omnes homines viderunt illud: homo intuebitur a longe. 26) Ecce Deus magnus, et (eum) non ſciemus. Numeri annorum eius et non inquiſitio (eſt inueſtigatio). 27) Quia minuet (prohibebit) ſtillas aquarum: ſtillabunt (nubes cum voluerit) pluuiam ad vaporem eius. 28) Quam ſtillabunt nubes, ſtillabunt ſuper hominem multum (homines affluenter). 29) Inſuper ſi (nunquid) intelliget expanſiones nubis: fremitus (differentias nubium, tonitrua) tabernaculi ſui.

a ירה b שור c חזה d ירע e שנה f זקק g איד
h נסל i סכך

sui. 30) Ecce extendit super ipsum (nubes) lumen suum, et radices maris operuit.

CAPVT XXXVII. v. 5. vsque ad 12.

5 יַרְעֵם אֱל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת וְלֹא a נֵדָע׃
6 כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא־אָרְצָה וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם
מִטְּרוֹת b עֻזּוֹ׃ 7 בְּיַד־כָּל־אָדָם יַחְתֹּם לְרַבַּת
כָּל־אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ׃ 8 ℭ וַתָּבוֹא חַיָּה בְּמוֹ־אָרֵב
d וּבְמְעוֹנוֹתֶיהָ תִּשְׁכֹּן׃ 9 מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים
קָרָה׃ 10 מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֵּן־קָרַח וְרַחַב מַיִם
e בְּמוּצָק׃ 11 אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב f יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃
12 וְהוּא g מְסִבּוֹת' מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָיו לְפָעֳלָם
כָּל אֲשֶׁר־ h יְצַוֶּם׳ עַל־פְּנֵי תֵבֵל אַרְצָה׃

5) Tonabit Deus in voce sua mirabilia; faciens magnalia, et nesciemus. 6) Quia niui dicet. Esto (super) terram, et imbri pluuiae, et imbri (scilicet) pluuiarum (dicet vt sit pluuiae) fortitudinis suae. 7) In manu (vehementia) omnes homines obsignabit: ad sciendum (claudet, vt sciant) omnes homines opus ipsius. 8) Et ingredietur bestia in ipsum latibulum, et in habitaculis suis habitabit. 9) De penetrali (a meridie), veniet turbo, et a dispergentibus (ventis aquilonaribus qui dispergunt nubes veniet) frigus. 10) A flatu (voluntate) Dei dabit (dabitur) gelu: et latitudo aquarum in angusto (loco)

a ירא b עוז c בוא d צון e יצק f פוץ g סבב
h צוח

(loco). 11) Etiam ſerenitas (propter irrigationem) defatigabit (Deus) nubem: ſpargere faciet nubem luminis ſui (pluuiam ſuam). 12) Et ipſa circuitibus voluens (in circuitu voluit) ſe in conſiliis eius, ad operandum eos (vt operetur) omnia quae praecipiet (praecipit) eis ſuper facies (faciem) orbis in terra.

CAPVT XXXIIX. v. 4. 7.

אֵיפֹה הָיִיתָה a בְּרָן־נַחַר נְוֹכְבֵי בֹקֶר b וַיָּרִיעוּ
כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃

4. 7) Vbi fuiſti in cantando (cum laudarent) pariter ſtellae matutinae, et iubilarent omnes filii Dei.

CAPVT XL. v. 2.

הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר d מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה׃ c

3ς) Nunquid contendere cum omnipotente (eſt) eruditio? arguens Deum (diſputans cum Deo), reſpondeat ei.

CAPVT XLI. v. 2.

מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם לִי־הוּא׃

2) Quis praeceſſit me; et perficiam: (quod eſt) ſub omni coelo, mihi ipſum (meum eſt).

CAPVT XLII. v. 2.

יָדַעְתָּ כִּי־כֹל e תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ f מְזִמָּה׃

2 No-

a רנן b רוע c רוב d יכח e יכל f ומם

2) Noui quod omnia poteris (potes), et non prohibebitur a te cogitatio.

Verſ. 6.

עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃

6) Idcirco reprobabo (quod male dixi), et reſipiſcam, in puluere, et cinere.

EX PSALMIS.

Pſ. I. v. 1. 2. 3.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ a בַּעֲצַת רְשָׁעִים
וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד b וּבְמוֹשַׁב c לֵצִים לֹא
יָשָׁב׃ כִּי אִם d בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה
יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־פַּלְגֵי־
מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא־e יִבּוֹל וְכֹל
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃

1) Beatitudines viri (beatus vir) qui non ambulauit in conſilium impiorum, et in via peccatorum non ſtetit, et in conſeſſu (eathedra) deriſorum non ſedit. 2) Quinimo (ſed) in lege Domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. 3) Et erit ſicut lignum plantatum (arbor plantata) ſuper (ſecus) riuos aquarum, quod (quae) fructum dabit in tempore ſuo,

---

a יעץ b ישב c לוץ d ירה e נבל

ſuo, et folium eius non decidet: et omne quod faciet, proſperare faciet.

Verſ. 6.

כִּי־יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

6) Quoniam ſciens (ſcit) Dominus viam iuſtorum: et via impiorum peribit.

PSALM. II. v. 6. 7.

וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל־צִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי׃ אֲסַפְּרָה
אֶל־a חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם
יְלִדְתִּיךָ׃

6) Et ego conſtitui regem meum, ſuper Sion, montem ſanctitatis meae (ſanctum meum)
7) Narrabo ipſum ſtatutum (decretum), Dominus dixit ad me. Filius meus (es) tu. Ego hodie genui te.

Verſ. 11.

עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה b וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃

11) Seruite Domino in timore, et exultate in tremore.

PSALM. III. v. 4.

וְאַתָּה יְהוָה c מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי d וּמֵרִים רֹאשִׁי׃

4) Et tu Domine clypeus (es) pro me: gloria mea, et exaltans (exaltas) caput meum.

a חקק b גול c גנן d רום

Verſ. 6. 7.

אֲנִי שָׁכַבְתִּי a וָאִישָׁנָה b הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה
יִסְמְכֵנִי : לֹא־c אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב
d שָׁתוּ עָלָי :

6) Ego accubui, et dormiui, (et) euigilaui: quia Dominus fulciet (ſuſtentauit) me. 7) Non timebo a decem millibus populi (populis): qui circumquaque poſuerunt ſe contra (pugnauerunt aduerſum) me.

Verſ. 9.

לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה :

9) Domini (eſt) ſalus: ſuper populum tuum benedictio tua. Selah.

PSALM. IV. v. 4.

e וּדְעוּ כִּי הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ

4) Et ſcitote quod ſegregauit Dominus pium ſibi.

Verſ. 9.

בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה f וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה
לְבָדָד לָבֶטַח g תּוֹשִׁיבֵנִי :

9) In pace pariter accubabo, et dormiam, quia tu Dominus ſolus, in fiducia (confidenter) facies habitare me.

PSALM. V. v. 5.

כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה לֹא h יְגֻרְךָ רָע :

5) Quia

a ישן b קוץ c ירא d שות e ירע f ישן g ושב h גור

5) Quia non Deus volens impietatem tu (es): non habitabit (iuxta) te malus.

Verſ. 7.

תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃

7) Perdes loquentes mendacium, virum ſanguinum et doli (ſanguinolentum et fraudulentum) abominabitur Dominus.

Verſ. 13.

אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה a כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעֲטְרֶנּוּ׃

13) Tu benedices iuſto Domine: vt ſcuto voluntate coronabis eum.

PSALM. VI. v. 6.

אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃

6) Non (eſt) in morte memoria tui: in ſepulchro quis confitebitur tibi?

Verſ. 9. 10.

סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל
בִּכְיִי׃ שָׁמַע b יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי c יִקָּח׃

9) Recedite a me omnes operantes iniquitatem, quoniam audiuit Dominus vocem fletus mei. 10) Audiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam accipiet (ſuſcepit).

a צנן b בכה c לקח

PSALM. VII. v. 10.

בֹּחֵן לִבּוֹת a וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק׃

10) Probans (tu qui probas) corda, et renes Deus iuſtus (iuſte).

Verſ. 11.

מָגִנִּי עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב׃ b

11) Clypeus meus ſuper Deum, ſeruantem (eſt Deus qui ſeruat) rectos corde.

Verſ. 12. 13. 14.

אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם׃ אִם־
לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלָּטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ c וַיְכוֹנְנָהּ׃
וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יְפָעֵל׃ d

12) Deus iudex iuſtus (iudicat iuſtum), et Deus indignans in (iraſcitur impio) omni die. 13) Si non conuerſus fuerit, gladium ſuum acuet (acuit): arcum ſuum tetendit, et parauit illum. 14) Et ei parare fecit vaſa mortis: ſagittas ſuas in ardentes operabitur (perſequentibus operatus eſt).

PSALM. IIX. v. 3.

מִפִּי עוֹלְלִים e וְיוֹנְקִים f יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃

3) Ex ore paruulorum, et ſugentium (lactentium) fundaſti fortitudinem propter anguſtiatores

---

a בלה b גגן c כון d חצץ e פה f יסר

tores (inimicos) tuos: ad ceſſare faciendum (compeſcendum) inimicum, et vlciſcentem ſe, (vlrorem).

Verſ. 5.

מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃

5) Quid (eſt) homo, quod recorderis eius: et filius hominis, quod viſites eum?

Verſ. 6.

וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּמַעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃

6) Et deficere facies (feciſti) eum paululum a Deo (ab angelis): et gloria, et decore es redimiturus (coronaturus) eum.

Verſ. 7. 8. 9.

תַּמְשִׁילֵהוּ a בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל b שַׁתָּה תַּחַת־
רַגְלָיו׃ c צֹאנָה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
צִפּוֹר שָׁמַיִם d וְדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃

7) Dominari facies eum in operibus manuum tuarum: omnia poſuiſti ſub pedibus eius. 8) Pecus, et armenta (pecudes et boues) vniuerſa ipſa: et etiam animalia campi (beſtias agreſtes). 9) Volatile coelorum (volucres coeli), et piſces maris: tranſeuntem ſemitas marium.

PSALM. IX. v. 10. 11.

וַיְהִי e יְהוָה מִשְׂגָּב f לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת
בצרה׃

a עשה b שות c צאן d רגה e היה f רכך

a בַּצָּרָה׃ וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ
דֹרְשֶׁיךָ יְהוָה׃

10) Et erit Dominus exaltatio tenui (pauperi): exaltatio temporibus in anguſtia. 11) Et ſperabunt in te ſcientes nomen tuum: quia non dereliquiſti quaerentes te Domine.

Verſ. 13.

דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנָיִים׃

13) Quaerens ſanguines eorum (ſanguinem eius) recordatus eſt: non oblitus eſt clamoris afflictorum (pauperum).

PSALM. X. v. 14.

b רָאִתָה כִּי־אַתָּה׳ עָמָל וָכַעַס׳ c תַּבִּיט d לָתֵת
בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֵכָה יָתוֹם אַתָּה׳ e הָיִיתָ עוֹזֵר׃

14) Vidiſti quippe tu laborem, et iram reſpicies, ad dandum in manu tua, ſuper te relinquet (ſed tu vidiſti peruerſitatem, et iram aſpexiſti, et quia dedit ſeipſum in manu tua, tibi relinquit cauſam ſuam) pauper: pupillo tu fuiſti adiutor.

Verſ. 17. 18.

f תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה g תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב
אָזְנֶךָ׃ לִשְׁפֹּט יָתוֹם h וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ
אֱנוֹשׁ מִן־הָאָרֶץ׃

17) De-

a צור b ראה c נבט d נתן e היה f אוה g כון h דבך

17) Desiderium mansuetorum (humilium) audies Domine: parare facies cor eorum, intendere facies aurem tuam. 18) Ad iudicandum pupillum, et tenuem, (vt iudices pupillo, et pauperi) ne addat vltra ad conterendum (impius, vt conterat) hominem de terra.

PSALM. XI. v. 3.

כִּי a הֲרָסוּן יְסֹדוֹת צַדִּיק מַה־פָּעָל׃

3) Quoniam fundamenta (retia) destruentur: iustus quid operatus est?

Vers. 6.

יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים b פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זִלְעָפוֹת c מְנָת כּוֹסָם׃

6) Pluet super impios laqueos, ignem, et sulphur, et spiritum terrorum (procellarum) partem calicis eorum.

PSALM. XII. v. 7.

אִמְרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃

7) Eloquia Domini, eloquia munda, argentum conflatum in clibano in terram, fusum septies, (a domino terrae, defaecatum septempliciter).

PSALM. XIII. v. 6.

וַאֲנִי בְחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי d יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
e אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי׃

a שות b פוח c מנה d גול e שור

6) Et ego in misericordia tua speraui, exultabit (exultauit) cor meum in salute tua, cantabo Domino: quoniam retribuit super me (mihi).

PSALM. XIV. v. 7.

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה
שְׁבוּת a עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

7) Quis dabit ex Siion salutem Israel? in conuertendo (quando conuertet) Dominus captiuitatem populi sui: exultabit Iahacob, laetabitur Israel.

PSALM. XVI. v. 10.

לְאֹ־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לְאֹ־תִתֵּן חֲסִידְךָ
לִרְאוֹת b שָׁחַת c׃

10) Non relinques animam meam in sepulchro: non dabis (permittes) misericordem tuum videre foueam (vt videat corruptionem).

Vers. 11.

תּוֹדִיעֵנִי d אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ
נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

11) Scire facies me semitam vitarum (vitae); saturitas laetitiarum cum faciebus tuis (est cum vultu tuo): iucunditates (sunt) in dextera tua perpetuo (in seculum).

PSALM. XVII. v. 8.

שָׁמְרֵנִי e כְּאִישׁוֹן בַּת־עָיִן f בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃

8) Cu-

a שבה b ראה c שחת d ירע e איש f צלל

8) Custodi me vt nigredinem filiae (pupillam) oculi, in vmbra alarum tuarum abscondes (absconde) me.

Vers. 15.

אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה a בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ׃

15) Ego in iustitia videbo facies tuas (faciem tuam): satiabor in euigilando imaginem tuam (cum expergefacta fuerit imago tua).

PSALM. XIIX. v. 2. 3.

אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃ יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי
וּמַפַּלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ b מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃

2) Diligam te Domine fortitudo mea. 3) Dominus petra mea, et arx mea, et erutor meus, Deus meus, petra mea sperabo in eo: scutum meum, et cornu salutis meae, eleuatio mea.

Vers. 7.

c בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי d אֲשַׁוֵּעַ
יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבֹא בְאָזְנָיו׃

7) In angustia mihi (mea) inuocabo Dominum, et ad Deum meum clamabo: audiet de templo suo vocem meam: et clamor meus ad facies eius (coram eo) introibit in aures eius.

a קוץ b גנן c צור d שוע

Verſ. 26. 27.

עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבֶּר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
עִם־נָבָר תִּתָּבָרָ וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃

26) Cum miſericorde miſericors eris, (et) cum viro perfecto perfectus eris. 27) Cum mundo mundus eris, et cum peruerſo peruerſum reddes te (peruerſus videberis).

Verſ. 29.

כִּי־אַתָּה a תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי b יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃

29) Tu illuminabis lucernam meam Domine, Deus meus illuminabit tenebroſitatem meam, (tenebras meas).

Verſ. 31.

הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
לְכֹל c הַחוֹסִים בּוֹ׃

31) Dei perfecta (eſt) via eius, eloquium Domini conflatum; clypeus ipſe (eſt) omnibus ſperantibus in eo.

PSALM. XIX. v. 8. 9. 10. 11.

d תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה e מְשִׁיבַת נָפֶשׁ f עֵדוּת
יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת g פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְהוָה
יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב h מִצְוַת יְהוָה בָּרָה i מְאִירַת
עֵינָיִם׃ יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יהוה

b אור b נגה c חסה c ירה d שוב e עור f פתה g
h צוה i אור

יְהוָה a אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃ הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב b וּמִפָּז
רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃

8) Lex Domini perfecta, conuertens animam; teſtimonium Domini fidele, ſapientem efficiens ſimplicem (paruulum). 9) Praecepta Domini recta, laetificantia cor: praeceptum Domini purum, illuminans oculos. 10) Timor Domini mundus, permanens in perpetuum (ſeculum), iudicia Domini veritas; iuſtificata ſunt pariter. 11) Deſiderabilia prae auro, et prae obrizo multo, et dulcia prae (magis quam aurum, et aurum multum; et dulciora) melle et liquore fauorum (fauo placentis melle confectis).

Verſ. 13.

שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת c נַקֵּנִי׃

13) Errores quis intelliget? ab occultis munda me.

PSALM. XX. v. 8.

אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃

8) Hi in curru, et hi in equis; et nos in nomine (nomen) Domini Dei noſtri memorabimus.

PSALM. XXII. v. 7. 8. 9.

וְאָנֹכִי d תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם c וּבְזוּי
עם

---

a אמן b פז c נקה d תלע e בזה

עָם׃ כָּל־a רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה b יָנִיעוּ רֹאשׁ׃
c גֹּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ d יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃

7) Et ego (ſum vt) vermis, et non vir: opprobrium hominum, et contemptus populi. 8) Omnes videntes me ſubſannabunt me: emittent in labio (per labium) mouebunt caput. (dicendo): 9) Volue (deuoluit ſe) ad Dominum, eruat eum: eripiat eum, quoniam complacuit in eo.

Verſ. 10. 11.

אַתָּה e גֹחִי מִבֶּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי אִמִּי׃ עָלֶיךָ
הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃

10) Tu (es) eductor meus ab vtero; confidere faciens me ſuper vbera matris meae. 11) Super te proiectus ſum ex vulua: de ventre matris meae Deus meus (es) tu.

Verſ. 17. 18. 19.

סְבָבוּנִי כְּלָבִים f עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי
יָדַי וְרַגְלָי׃ אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה g יַבִּיטוּ יִרְאוּ־
בִי׃ יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי h יַפִּילוּ גוֹרָל׃

17) Circumdederunt me canes, coetus (congregatio) malignantium circumdederunt me: quaſi leo (foderunt) manus meas, et pedes meos. 18) Numerabo omnia oſſa mea: ipſi aſpicient; inſpicient in me. 19) Diuident veſtimenta mea ſibiipſis; et ſuper veſtem meam proiicient ſortem.

Verſ.

---

a ראה b בוע c גלל d נצל e גוח f יער g נבט h נפל

Verſ. 27.

יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו a יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד׃

27) Edent pauperes, et ſaturabuntur; laudabunt Dominum quaerentes eum: viuet cor veſtrum in ſeculum.

Verſ. 29. 30. 31.

לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ אָכְלוּ b וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה׃ זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לָאֲדֹנָי לַדּוֹר׃

29) Domini (eſt) regnum; et dominans in gentes (dominabitnr gentibus) 30) Comederunt, et incuruauerunt ſe (adorauerunt) omnes pingues terrae: ad facies eius (ante ipſum) incuruabunt ſe omnes deſcendentes in puluerem; et (qui) animam ſuam non viuificabit. 31) Semen ſeruiet ei: narrabitur Domino in generationem.

PSALM. XXIII. v. 1.

יְהוָה c רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃

1) Dominus paſcens (paſcit) me, non deficiam.

Verſ. 4.

גַּם כִּי־ d אֵלֵךְ בְּגֵיא e צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא f רָע כִּי־ אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃

4) Et-

a חיה b שחה c רעה d ילך e צלמות f רוע

4) Etiam cum ambulauero in (per) vallem vmbrae mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum: virga tua, et fulcrum tuum (baculus tuus), ipſa conſolabuntur me.

PSALM. XXIV. v. 3. 4.

מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
a נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי
וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃

3) Quis aſcendet in montem Domini? et quis ſtabit in loco ſanctitatis eius? Mundus volis, et purus (manibus, et mundus) corde, qui non accepit in vanum animam meam (ſuam); nec iurauit in dolo (doloſe).

Verſ. 9. 10.

a שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְשֶׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה
צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

9) Eleuate portae capita veſtra, et eleuate vos fores ſeculi; (portae perpetuae), et introibit rex gloriae. 10) Quis (eſt) ipſe rex gloriae? Dominus exercituum, ipſe (eſt) rex gloriae, Selah.

PSALM. XXV. v. 7.

חַטֹּאות b נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־
לִי־אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃

7) Pec-

a נקה b נשא c נער

7) Peccatorum pueritiarum mearum, (adoleſcentiae meae), et praeuaricationum mearum ne memineris, ſecundum miſericordiam tuam memento mei tu; propter bonitatem tuam Domine.

Verſ. 21.

תֹּם־וְיֹשֶׁר a יִצְּרֻנִי b כִּי־קִוִּיתִיךָ׃

21) Integritas, (perfectio), et rectitudo cuſtodient me: quoniam expectaui te.

PSALM. XXVI. v. 8.

יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃

8) Domine dilexi habitaculum domus tuae, et locum tabernaculi gloriae tuae.

PSALM. XXVII. v. 4.

אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ c שִׁבְתִּי
בְּבֵית־יְהוָה כָּל־d יְמֵי חַיַּי e לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־
יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃

4) Vnam (vnum) petii a Domino; hanc (hoc) quaeram, ſedere me (vt inhabitem) in domo Domini omnibus diebus vitarum mearum, ad videndum in amoenitate (vitae meae, vt videam pulchritudinem) Domini: et ad viſitandum (quaeram) in templo eius.

Verſ. 8.

לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃

8) Tibi

a תמם b נצר c ישב d יום e חוה

8) Tibi dixit cor meum: quaerite facies meas (faciem meam); facies tuas (faciem tuam) Domine quaeram.

Verſ. 10.

אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃

10) Pater meus et mater mea dereliquerunt me: et Dominus colliget me.

Verſ. 13.

לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי a לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים׃

13) Niſi crederem videre in bonitatem Domini in terra viuentium.

Verſ. 14.

קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃

14) Expecta ad Dominum: robora te, et roborabit (Deus) cor tuum; et expecta ad Dominum.

PSALM. XXIIX. v. 7.

יְהוָה עָזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזַרְתִּי וַיַּעֲלֹז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ׃

7) Dominus fortitudo mea, et ſcutum meum, in ipſo ſperabit cor meum, et adiutus ſum, et exultauit cor meum: et de cantico meo confitebor ei.

Verſ.

Verſ. 9.

a הוֹשִׁיעָה׀ אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃

9) Serua populum tuum, et benedic haereditati tuae: et paſce eos, et extolle eos vſque in ſeculum.

PSALM. XXX. v. 6.

רֶגַע׀ בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב b יָלִין c בֶּכִי וְלַבֹּקֶר d רִנָּה׃

6) Momentum (eſt) in naſo (furore) eius, vitae (vita) in voluntate eius: in veſpera (veſperi) pernoctabit fletus, et in mane iubilatio (laetitia).

Verſ. 12.

הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה׃

12) Vertiſti planctum meum in chorum mihi; ſoluiſti ſaccum meum, et accinxiſti me laetitia.

PSALM. XXXI. v. 6.

בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי e פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃

6) In manu tua commendabo ſpiritum meum, redemiſti me Domine Deus veritatis.

Verſ. 19.

תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז׃

M 19) Ob-

a ישע b לין c בכה d רנן e פדה

19) Obmutescent labia falsitatis, loquentia super (mendacia, quae loquuntur aduersus) iustum, durum in (dura) superbia, et contemtu.

Vers. 20.

מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ
a לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃

20) Quam multum (est) bonum tuum, quod abscondisti timentibus te, (et quod) operatus es sperantibus in te: (est) coram filiis hominum!

Vers. 25.

חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃

25) Roborate vos, et roborabit (Deus) cor vestrum; omnes sperantes in Domino.

PSALM. XXXII. v. 3. 4.

כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי b בָּלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃
כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃

3) Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea: in rugitu meo omni die. 4) Quoniam die ac nocte aggrauabitur super me manus (percussio) tua: versus est humor (viror) meus in siccitates aestatis, Selah.

Vers. 5.

אֲמַרְתִּי אוֹדֶה עָלַי פְּשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ
עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה׃

5) Di-

a חסה b בלה

5) Dixi, confitebor ſuper (aduerſum me) praeuaricationes meas Domino: et tu abſtuliſti (dimiſiſti) iniquitatem peccati mei, Selah.

Verſ. 9.

אַל־a תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן
b עֶדְיָו לִבְלוֹם בַּל קָרוֹב אֵלֶיךָ׃

9) Ne ſitis ſicut equus, (et) ſicut mulus, (quibus) non (eſt) intelligere. In lupato (Camo), et freno maxillam eius ad epiſtomio ſtringendum, ne propinquare ad te (os eius obtura, ne appropinquet tibi).

Verſ. 10.

c רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד
יְסוֹבְבֶנּוּ׃

10) Multi dolores (erunt) impio, (ſed) et ſperantem in Domino, miſericordia circumdabit eum.

Verſ. 11.

שִׂמְחוּ בַיהוָה d וְגִילוּ צַדִּיקִים e וְהַרְנִינוּ כָּל־
יִשְׁרֵי־לֵב׃

11) Laetamini in Domino, et exultate iuſti; et iubilate omnes recti corde.

PSALM. XXXIII. v. 4.

יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ f בֶּאֱמוּנָה׃

a היה b עזה c רבב d גול e רנן f אמן

4) Rectum (est) verbum Domini; et omne opus eius in fide.

Vers. 6.

בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ a פִּיו כָּל־צְבָאָם׃

6) In verbo Domini coeli facti sunt; et in spiritu oris eius omnis exercitus eorum.

Vers. 9.

הוּא אָמַר b וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃

9) Ipse dixit, et fuit; ipse praecepit et stetit.

Vers. 11.

עֲצַת c יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃

11) Consilium Domini in seculum stabit: cogitationes cordis eius in generatione et generationem.

Vers. 18. 19.

הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם e וּלְחַיּוֹתָם d בָּרָעָב׃

18) Ecce oculus Domini ad (super) timentes eum: sperantes in misericordia eius. 19) Ad eruendum (vt eruat) a morte animam (animas) eorum; et ad viuificandum (vt viuificet) eos in fame.

Vers. 22.

יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

22) Sit

a פה b היה c יצץ d נצל e חיה

22) Sit misericordia tua Domine super nos; quemadmodum expectauimus (sperauimus in) te.

PSALM. XXXIV. v. 6.

a הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃

6) Aspexerunt ad eum, et illuminati sunt; et facies eorum non pudore affectae sunt.

Vers. 8.

חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב b לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃

8) Castrametans (castrametatur) angelus Domini circum timentes eum, et eripit eos.

Vers. 9.

טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃

9) Gustate, et videte, quoniam bonus (est) Dominus: beatitudines viri (beatus vir qui) sperabit in eo.

Vers. 12. 13. 14. 15.

c לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב־יָמִים d לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ e מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ סוּר
מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃

Vers. 16. 17.

12) Agite (venite) filii, obedite mihi; timorem Domini docebo vos. 13) Quis vir volens

a נבט b ירא c ילך d ראה e רוע

lens vitas, diligens (qui vult vitam, diligit) dies ad videndum (vt videat) bonum? 14) Custodi linguam tuam a malo; et labia tua a loquendo dolum. 15) Declina a malo et fac bonum; quaere pacem, et sequere eam.

Vers. 16. 17.

עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־a שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְהוָה b בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃

16) Oculi Domini ad (super) iustos: et aures eius ad clamorem eorum. 17) Facies (irae) Domini in (sunt contra) facientes malum: ad succidendum (vt succidat) e terra memoriam eorum.

Vers. 19.

קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃

19) Propinquus (est) Dominus contritis corde: et attritos spiritu seruabit.

Vers. 20. 21.

רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃ c שֹׁמֵר
כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃

20) Multa (sunt) mala iusti: et a cunctis ipsis eruet eum Dominus. 21) Custodiens omnia ossa eius: vnum ex eis non contritum est.

PSALM. XXXVI. v. 6. 7.

יְהוָה בַּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים׃
צִדְקָתְךָ

a שוע b עשה c רבב

צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם a רַבָּה אָדָם
וּבְהֵמָה b תּוֹשִׁיעַ יְהוָה׃

6) Domine in coelis misericordia tua; veritas tua vsque ad aethera (coelos). 7) Iustitia tua sicut montes Dei (fortissimi), iudicia tua abyssus multa: hominem et animal seruabis Domine.

Vers. 8. 9. 10.

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם c בְּצֵל כְּנָפֶיךָ
d יֶחֱסָיוּן׃ e יְרְוְיָן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ
f תַשְׁקֵם׃ כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃

8) Quam pretiosa (est) misericordia tua Deus: et filii hominum in vmbra alarum tuarum sperabunt. 9) Inebriabuntur a pinguedine domus tuae; et torrente deliciarum tuarum potum dabis eis. 10) Quoniam tecum (est) vena vitarum (vitae): in lumine tuo videbimus lumen.

PSALM. XXXVII. v. 3. 4. 5.

בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃
וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבֶּךָ׃
גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה׃

3) Spera in Domino, et fac bonum: habita terram, et pasce veritatem. 4) Et delecta te super (in) Domino; et dabit tibi petitiones cordis tui. 5) Deuolue super (ad) Dominum viam tuam: et spera super (in) eo, et ipse faciet.

a רבב b ישע c צלל d חסה e רוה f שקה

Verſ. 16.

טוֹב־מְעַט לַצַּדִּיק a מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃

16) Bonum (melius eſt) paululum iuſto prae copia (quam diuitiae) impiorum magnorum (multae).

Verſ. 21.

לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃

21) Mutuum accipiens (accipit) impius, et non reddet (reddit); et (ſed) iuſtus miſereſcens, et dans (donat, et dat).

Verſ. 25.

נַעַר b הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא c רָאִיתִי צַדִּיק
נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃

25) Puer fui, etiam ſenui, et non vidi iuſtum derelictum: (nec) et ſemen eius quaerens panem.

Verſ. 37.

שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לָאִישׁ שָׁלוֹם׃

37) Cuſtodi integrum (perfectum), et vide rectum; quia nouiſſimum viro (merces vnicuique) pax.

PSALM. XXXVIII. v. 5.

עֲוֹנֹתַי d עָבְרוּ רֹאשִׁי e כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃

5) Iniquitates meae pertranſierunt caput meum; ſicut onus graue graues (grauiores) fuerunt prae me.

Verſ.

a המה b היה c ראה d עוה e נשא

Verſ. 10.

אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־נִסְתָּרָה׃

10) Domine coram te omne deſiderium meum; et ſuſpirium meum a te non eſt abſconditum.

PSALM. XXXIX. v. 6. 7.

a הוֹדִיעֵנִי יְהוָה b קִצִּי c וּמִדַּת יָמַי מַה־הִיא
אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃ הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמָי
וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב סֶלָה׃

6) Fac ſcire me Domine ſinem meum, et menſuram dierum meorum quae ipſa (ſit); noſcam quanti aeui ego (ſcio quod temporalis ſum). 7) Ecce palmos dediſti (vt palmi menſuram poſuiſti) dies meos, et tempus meum tanquam nihil coram te: vtique vniuerſa vanitas omnis homo ſtans, Selah.

Verſ. 9.

וְעַתָּה מַה־ d קִוִּיתִי אֲדֹנָי e תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא׃

9) Et nunc quid expectaui Domine? expectatio (ſpes) mea in te ipſa (eſt).

Verſ. 13.

f בֻּתֻּכָחוֹת עַל־ g עָוֹן h יִסַּרְתָּ אִישׁ i וַתֶּמֶס כָּעָשׁ
חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה׃

a ירע b קצץ c מדה d קוה e יחל f ובח g עות
h יסר i מסס׃

13) In increpationibus ſuper (propter) iniquitatem corripuiſti virum, et liqueſcere feciſti vt timeam deſiderium eius: veruntamen vanitas omnis homo, Selah.

Verſ. 14.

שִׁמְעָה־ a תְפִלָּתִי־יְהוָה b וְשַׁוְעָתִי c הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי d גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ e תּוֹשָׁב
כְּכָל־אֲבוֹתָי׃

14) Audi orationem meam Domine, et clamorem meum auribus percipe: ad lacrymam meam ne taceas (ſurdum te exhibeas), quia peregrinus ego tecum (ſum apud te): incola vt omnes patres mei.

PSALM. XL. v. 6.

f רַבּוֹת g עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ h אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה
עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃

6) Multa feciſti tu Domine Deus meus mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos non ordinare (eſt qui ordinet) apud te: annunciabo et loquar: fortia fuere prae narrare (plura ſunt quam vt narrentur).

Verſ. 8. 9.

הִנֵּה־ i בָאתִי k בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת־
רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי l וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃

8) Ecce

a פלל b שוע c אזן d גוד e ישב f רבב g עשה
h נגד i בוא k גלל l ירה

8) Ecce veni: in volumine libri ſcriptum eſt ſuper me. 9) Ad faciendum (vt facerem) voluntatem tuam Deus mi volui: et lex tua in medio viſcerum meorum.

PSALM. XLI. v. 2. 3. 4.

אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־a דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃
יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ b וְיְחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ c בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃ יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־
עֶרֶשׂ d דְּוִי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ e בְחָלְיוֹ׃

2) Beatitudines intelligentis ad tenuem (beatus vir qui intelligit ſuper pauperem): in die mala liberabit eum Dominus. 3) Dominus cuſtodiet eum, et viuificet eum; beatificetur in terra, et ne trades eum in anima (voluntati) inimicorum eius. 4) Dominus fulciat eum ſuper lectum languoris (doloris eius): omne cubile eius verſaſti in infirmitate eius.

Verſ. 10.

גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי
הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃

10) Etiam vir pacis meae, cui fidebam in eo, comedens (qui comedebat) panem meum, magnificauit ſuper (aduerſum) me calcaneum.

PSALM. XLII. v. 2. 3

כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג
אליך

a דלל b חיה c נתן d רוה e חלה

אֱלֹהֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל a חָי
מָתַי b אָבוֹא וְאֵרָאֶה c פְּנֵי אֱלֹהִים׃

2) Quemadmodum ceruus anhelabit ſuper decurſus (cerua deſiderat ad torrentes) aquarum, ita anima mea anhelabit (deſiderat) ad te Deus. 3) Sitiuit anima mea ad Deum, ad Deum viuum, quando veniam, et videbor faciebus Dei (coram Deo)?

Verſ. 12.

מַה־d תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־e תֶּהֱמִי עָלָי f הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד g אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

12) Cur deprimes (humiliaſti) te anima mea, et cur tumultuaberis ſuper (perſonuiſti in) me? expecta Deum, quia adhuc confitebor ei; (qui eſt) ſalutes facierum mearum (vultus mei), et Deus meus.

PSALM. XLIV. v. 7.

בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס h קָמֵינוּ׃

6) In te hoſtes noſtros cornupetemus; in nomine tuo conculcabimus obſiſtentes nobis (inimicos noſtros).

Verſ. 23.

כִּי־עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל־הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃

23) Quo-

a חיה b בוא c פנה d שחח e המה f יחל
g ידה h קום

23) Quoniam ſuper (propter) te occidimur tota die: aeſtimati fuimus vt pecus mactationis (pecudes ad iugulandum paratae).

PSALM. XLV. v. 3.

a יָפְיְפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם b הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ
עַל־כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃

3) Pulcher fuiſti prae filiis hominum; diffuſa eſt gratia in labiis tuis: propterea benedixit tibi Deus in ſeculum.

Verſ. 7. 8.

כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט c מִישׁוֹר שֵׁבֶט
מַלְכוּתֶךָ׃ אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן d שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ׃

7) Solium tuum (ſedes tua) Deus aeternum, et perpetuum (in ſeculum, et vltra): virga rectitudinis (aequitatis eſt) virga regni tui. 8) Dilexiſti iuſtitiam, et odiſti impietatem, propterea vnxit te Dominus Deus tuus oleo laetitiae prae ſodalibus (participibus) tuis.

Verſ. 14.

כָּל־כְּבוּדָה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ׃

14) Tota inclyta (eſt) filia regis intrinſecus: ex ocellaturis auri veſtimentum eius (polymitis aureis induta).

PSALM.

---

a יפה b יצק c ישר d שוש

PSALM. XLVI. v. 2. 3. 4. 5. 6.

אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה a וָעֹז עֻזָּה b בְּצָרוֹת נִמְצָא
מְאֹד : עַל־כֵּן לֹא־c נִירָא בְּהָמִיר אֶרֶץ וּבְמוֹט
הָרִים בְּלֵב יַמִּים : d יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ e מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־
הָרִים f בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה : נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־
אֱלֹהִים קְדֹשׁ מִשְׁכְּנֵי g עֶלְיוֹן : אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ
בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים h לְפָנֶות בֹּקֶר :

2) Deus nobis ſpes, et fortitudo: auxilium in anguſtiis inuentum valde (inuenimus validum). 3) Propterea non timebimus in mutando (cum mutabit) terram: et in motando (cum mouerit) montes in cor marium (maris). 4) Sonabunt, turbabuntur aquae eius: contremiſcent montes in ſublimitate (propter ſublimitatem) eius, Selah. 5) Fluminis riui eius laetificabunt ciuitatem Dei: ſanctum (locum) habitaculorum altiſſimi. 6) Deus in interiori (medio) eius, non commouebitur: adiuuabit eam Deus, reſpiciendo (reſpiciente) mane.

Verſ. 9. 10.

i לְכוּ k חֲזוּ מִפְעָלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־l שָׂם m שַׁמּוֹת
בָּאָרֶץ : מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת
יְשַׁבֵּר וְקֵצַץ n חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ :

9) Ite (venite), videte opera Domini; quae poſuit, ſolitudines in terra. 10) Faciens (facit)

---

a עוז b צור c ירא d המה e מים f גאה g עלה
h פנה i ילך k חוה l שום m שמם n חנה

cit) ceſſare bella vſque ad extremum terrae, arcum conteret, et concidet haſtam: plauſtra comburet in igne.

PSALM. XLVII. v. 6. 7.

עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר: זַמְּרוּ
אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ:

6) Aſcendit Deus in iubilo: Dominus in voce tubae. 7) Cantate Deo cantate: cantate regi noſtro cantate.

PSALM. XLVIII. v. 10.

a דָּמִינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ:

10) Cogitauimus Deus miſericordiam tuam, in interiori (medio) templi tui.

Verſ. 11.

כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן b תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק
מָלְאָה יְמִינֶךָ:

11) Secundum nomen tuum Deus, ſic laus tua ſuper (vſque ad) fines terrae: iuſtitia plena eſt dextera tua.

PSALM. XLIX. v. 8. 9.

אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ:
c וְיִקַר d פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם:

8) Fratrem non redimendo redimet vir (quiſpiam);

a דמה b הלל c יקר d פדה

piam); nec dabit Deo propitiationem ſuam. 9) Et pretioſa erit redemptio animae eorum, et deſinet (vt quieſcat quis) in ſeculum.

PSALM. L. v. 14. 15.

וְזַבַּח לֵאלֹהִים a תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ׃
וְקָרְאֵנִי בְיוֹם b צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדָנְנִי׃

14) Immola Deo confeſſionem (laudem): et redde altiſſimo vota tua. 15) Et inuoca me in die anguſtiae: eruam te, et honorificabis me.

Verſ. 23.

וְזֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת
אֱלֹהִים׃

23) Sacrificans (qui ſacrificauerit) confeſſionem, honorificabit me, et ponenti viam, videre faciam eum in (Dei coram ſe, oſtendam) ſalutem Dei.

PSALM. LI. v. 12. 13. 14.

לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ
בְּקִרְבִּי׃ אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־
c תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ d הָשִׁיבָה לִי e שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ
נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃

12) Cor mundum crea mihi Deus; et ſpiritum rectum innoua in interiori meo (viſceribus meis). 13) Ne proiicias me a faciebus tuis (facie tua): et ſpiritum ſanctitatis tuae ne capias

a ורה b צור c לקח d שוב e שוש

pias a me. 14) Redde mihi gaudium salutis tuae; et spiritu voluntario fulcies (confirma) me.

Vers. 19.

זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה
אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃

19) Sacrificia Dei spiritus contritus: cor contritum, et confractum (haec) Deus non despicies.

PSALM. LII. v. 9.

וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד
אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃

9) Et ego sicut olea frondosa (viridis) in domo Dei: speraui in misericordia Dei (in) seculum et perpetuum (vltra).

PSALM. LIII. v. 7.

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים
a שְׁבוּת עַמּוֹ b יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

7) Quis dabit ex Siion salutes Israel? in conuertendo Deum (conuertente Deo) captiuitatem populi sui; exultabit Iahacob, laetabitur Israel.

PSALM. LV. v. 18.

עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמָה c וַיִּשְׁמַע
קוֹלִי׃

a שבה b גול c שוח

18) Veſpere, et mane, et meridie meditabor (loquar), et tumultuabor: et exaudiet vocem meam.

Verſ. 23.

הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבֶךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־יִתֵּן
לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃

23) Proiice ſuper Dominum donum (pondus) tuum, et ipſe educabit (feret) te; non dabit in ſeculum nutationem iuſto.

Verſ. 24.

וְאַתָּה אֱלֹהִים a תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים
וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ b יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

24) Et tu Deus deſcendere facies eos in puteum foueae: viri ſanguinum (ſanguinolenti), et doli (doloſi) non dimidiabunt dies ſuos: et ego confidam in te (fido tibi).

PSALM. LVI. v. 9.

c נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה d שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ
הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ׃

9) Motionem meam (migrationes meas) numeraſti, tu pone lachrymam meam (lachrymas meas) in vtre tuo: nonne in libro tuo (ſunt)?

PSALM. LVII. v. 8. 9.

e נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה׃
עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃

8) Pa-

---

a ירד b יום c נוד d שום e שור

8) Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, et canam. 9) Exurge gloria mea, exurge nebel, et cithara, exurgam diluculo.

Verſ. 11.

גָּדֹל עַד־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים a אֲמִתֶּךָ׃

11) Magna (eſt) vſque ad coelos miſericordia tua: et vſque ad aethera (coelos) veritas tua.

PSALM. LX. v. 13.

הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא c תְּשׁוּעַת אָדָם׃ b

13) Da nobis auxilium ab anguſtia: (nam) et mendacium ſalus hominis.

Verſ. 14.

בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

14) In Deo faciemus fortitudinem: et ipſe conculcabit anguſtiatores (inimicos) noſtros.

PSALM. LXII. v. 2. 3.

אַךְ־אֶל אֱלֹהִים d דֻּמִּיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃
אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשְׁעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט רַבָּה׃

2) Tantum ad Deum ſilens (Deo ſilet) auima mea; ab ipſo ſalus mea. 3) Tantum ipſe petra mea (eſt Deus meus), et ſalus mea: eleuatio mea, non labeſcam multum (declinabo multa declinatione).

a אמן b יהב c ישע d רמה

Verſ. 9.

בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לִבַּכֶם
אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָנוּ סֶלָה׃

9) Sperate in eo in omni tempore populus (populi), effundite ad facies eius (coram illo) cor veſtrum: Deus ſpes nobis (noſtra), Sehlah.

Verſ. 10.

אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי־אִישׁ a בְּמאֹזְנַיִם
לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃

10) Tantum vanitas (ſunt) filii hominum, mendacium filii viri, in bilances aſcendendo; ipſi a (ſtateras ſi aſcendant: omnes leuiores ſunt) vanitate pariter.

Verſ. 12.

אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז
לֵאלֹהִים׃

12) Semel locutus eſt Deus, bis hoc audiui; quia fortitudo (eſt) Deo.

PSALM. LXIII. v. 4.

טוֹב חַסְדְּךָ b מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנָךְ׃

4) Bona (melior eſt) miſericordia tua prae vitis (quam vita); labia mea celebrabunt (laudabunt) te.

Verſ.

a און b חיה

Verſ. 6.

כְּמוֹ חֵלֶב וְדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל־פִּי׃

6) Sicut adipe, et pinguedine ſaturabitur (ſaturatur) anima mea: et labiis praeconiorum laudabit (laudationum laudat) os meum.

PSALM. LXV. v. 3.

שֹׁמֵעַ a תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר b יָבֹאוּ׃

3) Audiens (tu audis) orationem; vſque ad te omnis caro venient (veniet).

Verſ. 12.

עִטַּרְתָּ c שְׁנַת טוּבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃

12) Coronaſti annum bono tuo: et orbitae tuae ſtillabunt (coeli tui ſtillauerunt) pinguedinem.

PSALM. LXIIX. v. 10.

גֶּשֶׁם נְדָבוֹת d תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה
אַתָּה e כוֹנַנְתָּהּ׃

10) Pluuiam munificentiarum (voluntariam) eleuare feciſti Deus; (propter) haereditatem tuam, et labore confectam (ſi laborauit) tu confirmaſti eam.

Verſ. 12.

אֲדֹנָי יִתֵּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃

a פלל b בוא c שנה d נוף e כון

12) Dominus dabit sermonem: annunciatricum (earum quae annunciant) exercitus multus (magnus erat).

Vers. 18.

רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי a שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָּם
סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃

18) Currus Dei duae myriades (viginti millia) millia duplicata (angelorum): Dominus in (cum) eis, Sinai in sanctitate.

Vers. 19.

עָלִיתָ לַמָּרוֹם b שָׁבִיתָ שֶׁבִי c לָקַחְתָּ d מַתָּנוֹת
בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לְשָׁכֵן יָהּ אֱלֹהִים׃

19) Ascendisti in altitudinem, duxisti captiuam captiuitatem, accepisti dona in homine (hominibus): et etiam rebelles, ad inhabitandum Iah (vt inhabitarent Dominum) Deum.

Vers. 20. 21.

בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
סֶלָה׃ הָאֵל לָנוּ אֵל e לְמוֹשָׁעוֹת וַלַיהוִה אֲדֹנָי
לַמָּוֶת f תּוֹצָאוֹת׃

20) Benedictus Dominus die die, imponet in onus (quotidie, afferet) nobis Deus salutem nostram, Sehlah. 21) Deus nobis (est) Deus ad salutes, et Domino Adonai (Deo) ad mortem (sunt) exitus.

PSALM.

a שנה b עלה c שבה d נתן e ישע f יצא

PSALM. LXIX. v. 11.

קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ עָלָי׃

11) Zelus domus tuae comedit me; et probra exprobrantium tibi (eorum qui probris afficiunt te) ceciderunt super me.

Verſ. 22.

חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי׃

22) Probrum contriuit cor meum, et anxius fui (dolui), et expectaui ad condolendum (qui condoleret) et non (fuit): et conſolantes, et non inueni.

Verſ. 23.

וַיִּתְּנוּ a בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ׃

23) Et dederunt in eſcam meam fel: et in ſiti mea propinauerunt mihi acetum.

PSALM. LXXI. v. 18.

וְגַם־ עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי
עַד־ b אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃

18) Et etiam vſque ad ſenium, et canitiem: (tu) Deus ne derelinquas me, donec annunciem brachium tuum generationi; omni (qui) venturus eſt fortitudinem tuam.

a ברה b נגד

Verſ. 20.

אֲשֶׁר a הֶרְאִיתַנִוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב b תַּעֲלֵנוּ׃ ס

20) Qui oſtendiſti mihi anguſtias multas, et malas, reuerteris viuificabis (conuerſus viuificabas) me: et ex voraginibus terrae reuerteris (conuerſus) aſcendere facies (faciebas) me.

PSALM. LXXII. v. 6.

יֵרֵד כַּמָּטָר עַל־גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף אָרֶץ׃

6) Deſcendet (Meſſias) ſicut pluuia ſuper vellus, ſicut imbres ſtillicidium terrae (ſtillantes ſuper terram).

Verſ. 7.

יִפְרַח־בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד־בְּלִי יָרֵחַ׃

7) Florebit in diebus eius iuſtus: et multitudo pacis, vſque ad (donec) non lunam (ſit luna).

Verſ. 9. 10. 11.

לְפָנָיו יִכְרְעוּ c צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃ מַלְכֵי
תַרְשִׁישׁ d וְאִיִּים מִנְחָה e יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וְסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ f וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל מְלָכִים
כָּל־גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃

9) Ad facies eius incuruabunt ſe ſolitudinicolae (coram illo procident habitatores deſerti), et inimici eius puluerem (terram) lingent.

10) Re-

a ראה b עלה c ציה d אי e שוב f שחה

10) Reges Tharſis (maris) et inſularum munus reddent: reges Scheba (Seba Arabicae), et Seba honorarium (Aethiopicae munus) offerent. 11) Et incuruabunt ſe ei omnes reges: omnes gentes ſeruient ei.

Verſ. 17.

יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ a יִנּוֹן שְׁמוֹ
וְיִתְבָּרְכוּ־בוֹ כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ׃

17) Erit nomen eius in ſeculum: ad facies ſolis filiabitur (ante ſolem propagabitur) nomen eius, et benedicentur in eo omnes gentes (et) beatificabunt eum.

Verſ. 18. 19.

בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ
אֶת־כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן

18) Benedictus Dominus Deus Deus Iſrael: faciens (quia fecit) mirabilia ſolus ipſe. 19) Et benedictum nomen gloriae eius in ſeculum, et replebitur gloria eius omnis terra, Amen et amen (verum, et verum ſit).

PSALM. LXXIII. v. 1.

אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים b לְבָרֵי לֵבָב׃

1) Profecto bonus (eſt) Iſraeli Deus (ſed) mundis corde.

a נין b ברר

Verſ. 13.

אַךְ־רִיק a זִכִּיתִי לִבָּבִי וָאֶרְחַץ b בְּנִקָּיוֹן c כַּפָּי׃

13) Vere fruſtra mundaui cor meum: et laui in munditia (innocentia) volas (manus) meas.

Verſ. 24.

d בַּעֲצָתְךָ e תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד f תִּקָּחֵנִי׃

24) In conſilio tuo duces me: et poſtea (ad) gloriam accipies me.

Verſ. 25. 26.

מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃ כָּלָה
שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבָּבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם׃

25) Quis mihi (eſt) in coelo? et tecum nolui (quippiam) in terra. 26) Defecit caro mea, et cor meum rupes (robur) cordis mei, et pars mea (eſt) Deus in ſeculum.

Verſ. 28.

וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי־טוֹב g שַׁתִּי בַאדֹנָי
יְהוִה h מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־מַלְאַכוֹתֶיךָ׃

28) Et ego appropinquatio (noui, quod acceſſus) Dei mihi bona (ad Deum mihi eſt bonus): poſui in Domino Domino (Deo) ſpem meam: ad narrandum (vt narrem) omnia opera tua.

PSALM.

---

a וכה b נקה c בפף d יעץ e טוה f לקח g שות
h חסה

PSALM. LXXIV. v. 12. 13. 14. 15.

וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
אַתָּה a פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־
הַמָּיִם׃ אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל
לָעָם b לְצִיִּים׃ אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה
c הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן׃

12) Et Deus rex meus (eſt) ab initio: operans ſalutes in interiori (medio) terrae. 13) Tu contriuiſti in fortitudine tua mare: confregiſti capita cetorum ſuper (in) aquis. 14) Tu confregiſti capita Leuiathan: dabis (dediſti) eum eſcam populo ſolitudinicolis (deſerta incolenti). 15) Tu rupiſti (dirupiſti) fontem, et torrentem: tu ficcaſti fluuios fortitudinis (fortes).

PSALM. LXXV. v. 8. 9.

אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃ כִּי כוֹס
בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ d וַיַּגֵּר מְזֶה אַךְ־
שְׁמָרֶיהָ e יִמְצוּ f יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃

8) Deus iudicans: hunc humiliabit, et hunc exaltabit. 9) Quia calix in manu Domini, et vinum rubuit, plenus (eſt) mixto, et effudit ex hoc. Veruntamen faeces eius (quas) exprimunt, bibent omnes impii terrae.

PSALM. LXXVI. v. 7.

מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס׃

7) Ab

a פור b ציה c יבש d נגר e מצה f שתה

7) Ab increpatione tua (propter increpationem tuam) Deus Iahacob: somno sopitus est, et currus, et equus.

Vers. 11.

כִּי־חֲמַת אָדָם a תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֲמֹת תַּחְגֹּר׃

11) Quoniam feruor (ira) hominis confitebitur tibi: residuum irarum accinges.

PSALM. LXXVII. v. 4.

אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים b וְאֶהֱמָיָה c אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה׃

4) Recordabor Dei, et tumultuabor (inquietus ero): meditabor, et inuoluetur, (loquar et deficiet) spiritus meus, Sehlah.

Vers. 11.

וָאֹמַר d חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃

11) Et dixi infirmari meum ipsum anni (cogitaui occidere me propter annos) dexterae excelsi.

Vers. 14.

אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃

14) Deus in sanctitate via tua. Quis Deus magnus, sicut Deus?

PSALM. LXXIIX. v. 39. 40.

וְהוּא רַחוּם יְכַפֶּר e עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית f וְהִרְבָּה להשיב

---

a ידה b המה c שוח d חלה e עוה f רבה

וַיָּשֶׁב a לְהָשִׁיב b אַפּוֹ וְלֹא־c יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ : וַיִּזְכֹּר
כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ d הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב :

39) Et ipſe miſericors propitiabitur (propitiatus eſt) iniquitati, et non diſperdet: et multiplicabit, ad auertendum naſum ſuum (vt auerteret iram ſuam), et non ſuſcitabit omnem iram ſuam. 40) Et recordatus eſt, quod caro ipſi (ſunt): Spiritus vadens (vadit), et non redibit (reuertitur).

PSALM. LXXIX. v. 6.

עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ e וְהַצִּילֵנוּ
וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ :

9) Adiuua nos Deus ſalutis noſtrae ſuper verbum gloriae (propter gloriam) nominis tui: et erue nos, et propitiare ſuper peccatis noſtris propter nomen tuum.

PSALM. LXXX. v. 4.

אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ f וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה :

4) Deus conuerte nos: et illuſtra facies tuas (faciem tuam), et ſeruabimur.

PSALM. LXXXI. v. 14. 15.

לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ : כִּמְעַט
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי :

14) Vtinam populus meus audiens (obtempe-

a שוב b אנף c צור d ילך e נצל f אור

perasset) mihi: Israel in viis meis ambulassent (ambulasset). 15) Quasi parum (breui tempore) inimicos eorum humiliassem: et super (contra) hostes eorum vertissem manum meam.

PSALM. LXXXII. v. 3. 4.

שִׁפְטוּ־ a דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְטוּ־
דַל b וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ:

3) Iudicate tenui (pauperi), et pupillo; afflictum, et pauperem (pauperem, et egenum) iustificate. 4) Eripite exhaustum (pauperem), et egenum: de manu impiorum eruite.

Vers. 8.

c קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל
בְּכָל־הַגּוֹיִם:

8) Surge Deus, iudica terram: quoniam tu haereditabis in omnes gentes.

PSALM. LXXXIV. v. 2. 3 4.

מַה־ d יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת: נִכְסְפָה
וְגַם־ e כָלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי
יְרַנְּנוּ אֶל־אֵל חָי: גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר
קֵן לָהּ אֲשֶׁר־ f שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֵת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ
יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי:

2) Quam dilecta tabernacula tua Domine exercituum. 3) Concupiuit, et etiam desiderauit

---

a דלל b אבה c קום d דוד e כלה f שות

uit anima mea ad atria Domini: cor meum, et caro mea, exultabunt ad Deum viuum. 4) Etiam passer inuenit domum, et hirundo nidum sibi (in) quo poneret pullos suos: altaria tua Domine exercituum, rex mi, et Deus mi.

Vers. 11.

טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי a הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית
אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע׃

11) Bonus dies in atriis tuis prae (melior est) mille, elegi esse in limine in domo Dei mei, prae (quam) habitare in tabernaculis impietatis.

Vers. 12.

שֶׁמֶשׁ b וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן
יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃

12) Quia Sol et scutum (est) Dominus Deus, gratiam et gloriam dabit Dominus: non prohibebit bonum ambulantibus in integritate (perfecte).

PSALM. LXXXV. v. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם
אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה׃ אַךְ קָרוֹב
לִירֵאָיו יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃ חֶסֶד־c וֶאֱמֶת
נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח
וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃ גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב
וארצנו

a ספף b גגן c אמן

וַאֲרָצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם
לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

9) Audiam quid loquetur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem ad populum ſuum, et ad miſericordes ſuos: et non conuertentur ad ſtultitiam. 10) Vere propinqua (prope eſt) timentibus eum ſalus eius: ad habitandum (vt habitet) gloriam (gloria) in terra noſtra. 11) Miſericordia et veritas obuiauerunt ſibi: iuſtitia et pax oſculatae ſunt. 12) Veritas e terra germinabit (orietur): et iuſtitia e coelis (coelo) proſpexit. 13) Etiam Dominus dabit bonum: et terra noſtra dabit germen (fructum) ſuum. 14) Iuſtitia ad facies eius (ante eum) ambulabit: et ponet in via pedes ſuos.

PSALM. LXXXVI. v. 11.

a הוֹרֵנִי יְהוָה׀ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ b בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד
לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃

11) Doce me Domine viam tuam, ambulabo in veritate tua: vni cor meum ad timendum (vt timeat) nomen tuum.

PSALM. LXXXIX. v. 3.

אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם׀ תָּכִן אֱמוּנָתְךָ
בָּהֶם׃

3) Dixi (in) ſeculum miſericordia aedificabitur: (in) coelis firmabis veritatem tuam in eis.

Verſ.

---

a יהה b אמן

Vers. 15.

צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָּנֶיךָ׃

15) Iustitia et iudicium locus paratus (habitaculum) solii tui: misericordia et veritas praecedent facies tuas (faciem tuam).

PSALM. XC. v. 2.

בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם
עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃

2) Priusquam montes nascerentur, et formares terram, et orbem: et a seculo vsque ad seculum tu (es) Deus.

Vers. 11.

יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרוֹת
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי־a גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה׃ b

11) Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni, et si in fortitudinibus octoginta anni, et fastus (fortitudo) eorum labor (peruersitas), et iniquitas: quia resecatur (quoniam recessit) cito, et auolauimus.

Vers. 13.

לִמְנוֹת c יָמֵינוּ כֵּן d הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חָכְמָה׃

13) Ad numerandum (vt numeremus) dies nostros, sic scire fac: et adducemus cor (in) sapientiam.

a גזו b עוף c מנה d ירע

PSALM. XCI. v. 15.

יִקְרָאֵנִי a וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ׃

15) Inuocabit (inuocauit) me, et exaudiam eum: cum ipso ego (sum) in angustia: eruam eum, et glorificabo eum.

PSALM. XCII. v. 2.

טוֹב b לְהוֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃

2) Bonum (est) confiteri Domino: et psallere nomini tuo altissime.

Vers. 13.

צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃

13) Iustus vt palma florebit; sicut cedrus in Libanon multiplicabitur.

PSALM. XCIV. v. 9. 10. 11.

הַנֹּטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יוֹצֵר עַיִן הֲלֹא c יַבִּיט׃
הַיֹּסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃ יְהוָה
יוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃

9) Nonne plantans aurem non audiet: an formans oculum non aspiciet? 10) Nonne corripiens gentes nonne arguet? ipse docens (qui docet) homines scientiam? 11) Dominus sciens (cognoscit) cogitationes hominis: quoniam ipsae (sunt) vanitas.

Vers.

---

a יהוה b אנה c נבט

Verſ. 15.

עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

15) Vſque ad iuſtitiam reuertetur iudicium et poſt illud omnes recti corde.

Verſ. 19.

בְּרֹב שַׂרְעַפַּי a בְּקִרְבִּי b תַּנְחוּמֶיךָ c יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי׃

19) In multitudine cogitationum mearum in intimo meo: conſolationes tuae delectabunt (laetificabunt) animam meam.

PSALM. XCV. v. 6. 7.

בֹּאוּ d נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְהוָה
עֹשֵׂנוּ׃ e כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם f מַרְעִיתוֹ
וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃

6) Venite adoremus, et incuruemus nos: genuflectamus ad facies Domini factoris noſtri (coram Domino factore noſtro). 7) Quia ipſe (eſt) Deus noſter, et nos populus paſcuae eius, et pecus manus eius: hodie ſi in voce (voci) eius audieritis (obtemperaueritis).

Verſ. 8.

אַל־ g תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם h כִּמְרִיבָה כְּיוֹם i מַסָּה
בַּמִּדְבָּר׃

8) Ne obturetis cor veſtrum ſicut Meribah

a רבב b נחה c שעה d שחה e עשה f רעה
g קשה h רוב i נסה

(in contradictione): ſicut (in) die Maſſah (tentationis) in deſerto.

PSALM. XCVII. v. 1.2.3.4.5.

יְהוָה מָלָךְ a תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ b אִיִּים רַבִּים׃
עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ
לְפָנָיו c תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב d צָרָיו׃ e הֵאִירוּ בְרָקָיו
תֵּבֵל רָאֲתָה f וַתָּחֶל הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג g נָמַסּוּ
מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃

1) Dominus regnauit, exultet terra; laetentur inſulae multae. 2) Nubes, et caligo circuitus (in circuitu) eius: iuſtitia et iudicium locus paratus (habitaculum) ſolii eius. 3) Ignis ad facies eius (coram eo) ibit: et exuret circum (in circuitu) hoſtes eius. 4) Illuminauerunt fulgura eius orbem: vidit, et contremuit terra. 5) Montes ſicut cera diſſoluti ſunt a faciebus (facie) Domini: a faciebus (facie) Domini omnis terrae (terra).

Verſ. 11.

אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃

11) Lux ſata eſt iuſto: et rectis corde laetitia.

PSALM. XCIX. v. 4.

h וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה i כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה k עָשִׂיתָ׃

4) Et

---

a גול b אי c ילך d צור e אור f חול g מסס
h עוז i כון k עשה

4) Et fortitudo regis iudicium dilexit: tu paraſti rectitudines (rectitudinem): iudicium et iuſtitiam in Iahacob tu feciſti.

PSALM. C. v. 2.

עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה a בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃

2) Seruite Domino in laetitia: ingredimini ad facies eius (coram eo) in ouatione (cum cantico).

PSALM. CII. v. 25. 26. 27. 28.

אֹמַר אֵלִי אַל־ b תַּעֲלֵנִי c בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים
שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃
הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד d יִבְלוּ
כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ
לֹא e יִתַּמּוּ׃

25) Dicam (dicebam), Deus mi, ne aſcendere facias (ſuccidas) me in dimidio dierum meorum: in generationem generationum (ſunt) anni tui. 26) Antea terram fundaſti: et opus manuum tuarum (ſunt) coeli. 27) Ipſi peribunt, et tu ſtabis, et omnes ipſi ſicut veſtis veteraſcent: ſicut veſtimentum (pallium) mutabis eos et mutabuntur. 28) Et tu (autem idem) ipſe (es) et anni tui non conſumentur.

PSALM. CIII. v. 2. 3. 4. 5.

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו׃

a בוא b עלה c חצה d בלה e תמם

הַסֹּלֵחַ לְכָל־ a עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי׃ הַגּוֹאֵל
מִשַּׁחַת b חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃ הַמַּשְׂבִּיעַ
בַּטּוֹב c עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנָּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃

2) Benedic anima mea Domino: et ne obliuiscaris omnium retributionum eius. 3) Parcens (qui propitiatur) omni iniquitati tuae: sanans (qui sanat) omnes iniquitates tuas. 4) Redimens (qui redimit) de fouea vitam tuam: redimens (qui coronat) te misericordia, et miserationibus. 5) Saturans in bono os tuum: renouabitur vt aquilae adolescentia tua.

Vers. 10.

לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃

10) Non secundum peccata nostra fecit nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuit super nobis.

Vers. 13.

כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃

13) Secundum misereri patrem super filiis (quomodo misereretur pater filiorum); misertus est Dominus super timentibus (timentium) ipsum.

Vers. 15: 16.

אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן d יָצִיץ׃ כִּי
רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־ e יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃

15) Ho-

a עוה b חיה e עדה d ציץ e נכר

15) Hominis ſicut herba dies eius (ſumus): ſicut flos agri ſic florebit. 16) Quoniam ventus tranſiuit in (tranſibit ſuper) eum, et non ipſe (erit): et non cognoſcet eum amplius locus eius.

PSALM. CIV. v. 1. 2. 3. 4.

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד
הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם
כַּיְרִיעָה: a הַמְקָרֶה בַמַּיִם b עֲלִיּוֹתָיו c הַשָּׂם עָבִים
רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת
מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט:

1) Benedic anima mea Domino; Domine Deus mi magnificatus es vehementer: gloriam et decorem indutus es. 2) Amiciens te (amictus) lumine ſicut veſtimento: extendens coelos (coelum) ſicut cortinam. 3) Contignans (qui contignat) in aquis coenacula ſua, (ſuperiora eius) ponens (qui ponit) nubes currum ſuum: ambulans (qui ambulat) ſuper alas (extremitates) venti. 4) Faciens (qui facit) angelos ſuos ſpiritus: miniſtros ſuos ignem flagrantem (vrentem).

Verſ. 14. 15.

מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ
לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד:

14) Germinare faciens (qui germinare facit) her-

a קרה b עלה c שום

herbam iumento (pro iumentis), et herbam ad obsequium hominum: ad educendum (vt educat) panem de terra. 15) Et vinum exhilarabit (quod laetificat) cor hominis, ad nitere faciendum facies (vt illustret faciem) ab oleo: et panem (qui) cor hominis sustentabit (fulcit).

Vers. 16. 17.

יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ אֲשֶׁר־
שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ הָרִים
הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃

16) Saturabuntur ligna (arbores excelsae) Domini: cedri Lebanon, quas plantauit. 17) Vt ibi aues nidificent: ciconia (miluo) abietes domus eius (sunt). 18) Montes excelsi ibicibus: petrae refugium cuniculis (hospitium leporibus).

Vers. 24.

מָה־ a רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה b עָשִׂיתָ
מָלְאָה הָאָרֶץ c קִנְיָנֶךָ׃

24) Quam multiplicata sunt opera tua Domine, omnia ipsa in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

PSALM. CV. v. 1. 2. 3. 4. 5.

d הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃
הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
דרשו

a רבב b עשה c קנה d ידה

דִּרְשׁוּ יְהוָה a וְעָזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו
אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־ b פִיהוּ׃

1) Confitemini Domino, inuocate in nomen eius: nota facite in populis ſtudia (opera) eius. 2) Cantate ei, pſallite ei: loquimini in (de) vniuerſis mirabilibus eius: 3) Laudate vos in nomine ſanctitatis (ſancto) eius: laetetur cor quaerentium Dominum. 4) Quaerite Dominum et fortitudinem eius: quaerite facies (faciem) eius ſemper. 5) Mementote mirabilium eius quae fecit; prodigiorum eius, et iudiciorum oris eius.

Verſ. 15.

אַל־ c תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃

15) Ne attingatis in vnctos (Chriſtos) meos: et Prophetis meis ne malefaciatis.

PSALM. CVI. v. 6.

חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ d הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃

6) Peccauimus cum patribus noſtris, praua fecimus, impia fecimus.

PSALM. CIIX. v. 5.

גָּדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים e אֲמִתֶּךָ׃

5) Magna deſuper (eſt ſuper) coelos miſericordia tua; et vſque ad aethera (coelos) veritas tua.

a עזו b פה c נגע d עוה e אמן

Verſ. 13.

הָבָה־לָּנוּ עֶזְרַת a מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃

13) Da nobis auxilium ab anguſtia: et mendacium (mendax enim) ſalus hominis.

PSALM. CX. v. 1.

נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי b שֵׁב לִימִינִי עַד־ c אָשִׁית
אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃

1) Dixit Dominus domino meo, ſede ad dexteram meam: donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedibus tuis.

Verſ. 3.

עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בַּהֲדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר
לְךָ טַל יַלְדֻתֶךָ׃

3) Populus tuus deuotionum (ſponte veniet) in die fortitudinis tuae in decoribns (pulchritudinibus) ſanctitatis a vulua (ex vtero) ab aurora: (fuit) tibi ros natiuitatis tuae.

Verſ. 4.

אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃

4) Tu (es) Sacerdos in ſeculum: ſuper verbum meum (ſecundum morem) Malchi Zedek.

PSALM. CXI. v. 1. 2.

הַלְלוּ יָהּ d אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃ e גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃

2) Lau-

---

a צור b ישב c שות d יה e יע

1) (Laudate Dominum) Halleluiah. Confitebor Domino in toto corde: in ſecreto rectorum et coetu (congregatione). 2) Magna opera Domini: quaeſita omnibus volentibus ea.

Verſ. 10.

רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
עֹשֵׂיהֶם a תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

10) Principium ſapientiae timor Domini, intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius ſtans in perpetuum (permanet in ſeculum).

PSALM. CXIII. v. 5. 6.

מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי b לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי
לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃

5) Quis ſicut Dominus Deus noſter: ſuſtollens ſe (qui ſe eleuat) ad habitandum: 6) Humilians (qui humiliat) ſe ad videndum in coelis (coelo) et in terra.

PSALM. CXV. v. 1.

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא־לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ c תֵּן כָּבוֹד עַל־
חַסְדְּךָ עַל־ d אֲמִתֶּךָ׃

1) Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam: propter miſericordiam tuam, propter veritatem tuam.

Verſ. 14.

יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃

14) Ad-

a הלל b ישב c נתן d אמת

14) Adiiciat Dominus ſuper vos; ſuper vos, et ſuper filios veſtros:

PSALM. CXVI. v. 7. 8. 9.

שׁוּבִי נַפְשִׁי a לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־הַדִּמְעָה אֶת־
רַגְלִי b מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃

7) Reuertere anima mea ad requiem tuam: quia Dominus retribuit ſuper te (mihi) 8) Quia eripuiſti animam meam a morte; oculum meum a lachryma: pedem meum ab impulſu (expulſione mei). 9) Ambulabo ad facies Domini (coram Domino), in terris viuentium.

Verſ. 15.

יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃

15) Pretioſa in oculis Domini, mors miſericordium eius.

PSALM. CXVII. v. 1. 2.

הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃

1) Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. 2) Quoniam roborata eſt ſuper nos miſericordia eius, et veritas Domini in ſeculum. Halleluiah.

PSALM. CXIIX. v. 8.

טוֹב c לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃

8) Me-

a נוח b דחה c חסה

8) Melius fidere (eſt ſperare) in Domino: quam ſperare in homine.

Verſ. 22. 23.

אֶבֶן מָאֲסוּ a הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ b פִּנָּה׃
מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃

22) Lapidem (lapis quem) reprobauerunt aedificantes; fuit in caput anguli. 23) A Domino fuit iſtud: ipſum (et eſt) mirabile in oculis noſtris.

Verſ. 25. 26.

אָנָּא יְהוָה c הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא׃
בָּרוּךְ d הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְהוָה׃

25) Obſecro Domine ſaluifica nunc: obſecro Domine; proſperare fac nunc. 26) Benedictus veniens (qui venit) in nomine Domini: benediximus vobis de domo Domini.

PSALM. CXIX. v. 9.

בַּמֶּה יְזַכֶּה־נַּעַר אֶת־אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃

9) In quo mundabit adoleſcens ſemitam ſuam: ad cuſtodiendum iuxta verbum tuum.

Verſ. 71.

טוֹב־לִי כִּי־ e עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃

71) Bonum (fuit) mihi quod afflictus fui: vt diſcam ſtatuta tua.

Verſ.

---

a בנה b פנן c ישע d בוא e ענה

Verſ. 72.

טוֹב־לִי תוֹרַת־a פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃

72) Melior (eſt) mihi lex oris tui, quam millia auri et argenti.

Verſ. 89.

לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃

89) In ſeculum Domine verbum tuum ſtans (permanet) in coelis.

Verſ. 92.

לוּלֵי תוֹרָתְךָ b שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃

92) Niſi lex tua deliciae (delectationes) meae (fuiſſent): tunc periiſſem in afflictione mea.

Verſ. 105.

נֵר־לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃

105) Lucerna pedi meo verbum tuum, et lumen ſemitae meae.

Verſ. 137.

צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃

137) Iuſtus tu (es) Domine: et rectum iudicia tua (iudicium tuum).

PSALM. CXX. v. 4. 5.

חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ c אוֹיָה־
לִי כִּי־ d גָרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃

4) Lin-

a פה b שעע c חצץ d גור

4) (Lingua dolosa) Sagittae potentis acutae: cum carbonibus geniſtarum (iuniperorum). 5) Heu mihi, quia peregrinatus ſum (in) Melech: habitaui cum tentoriis (tabernaculis) Chedar.

PSALM. CXXI. v. 4.

הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל׃

4) Ecce non dormitabit neque dormiet cuſtodiens (qui cuſtodit) Iſrael.

Verſ. 8.

יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

8) Dominus cuſtodiet egredi (exitum) tuum, et intrare (introitum) tuum: ex nunc (hoc tempore) et vſque in ſeculum.

PSALM. CXXII. v. 6. 7.

שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם a יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃ יְהִי־
שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃

6) Poſtulate pacem Ieruſalem: quieti erunt (proſperabuntur) diligentes te. 7) Sit pax in antemurali tuo; tranquillitas in palatiis (ante muralibus tuis; proſperitas in domibus) tuis.

PSALM. CXXIII. v. 2. 3. 4.

הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה
אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד
שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־b רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃

רבת

a שלה b רבב

רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃ a

2) Ecce ſicut oculi ſeruorum ad manum Dominorum ſuorum, ſicut oculi ancillae ad manum herae (Dominae) ſuae; ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum: donec miſereatur noſtri. 3) Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri: quia multum ſatiati ſumus deſpectione. 4) Multum ſatiata eſt ſibi anima noſtra ſubſannatione pacatorum (abundantium): (et) deſpectione ſuperborum.

PSALM. CXXIV. v. 8.

עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

8) Adiutorium noſtrum in nomine Domini: facientis (qui fecit) coelum et terram.

PSALM. CXXV. v. 1.

הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לָעוֹלָם יֵשֵׁב׃ b

1) Confidentes (qui confidunt) in Domino: (erunt) ſicut mons Siion, (qui) non commcuebitur, (ſed) in ſeculum manebit.

PSALM. CXXVI. v. 5. 6.

הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃ הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מְשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

5) Se-

a גאה b ושב

5) Seminantes in lachryma: in praeconio (qui seminant cum lachrymis, cum laude) metent. 6) Eundo ibit, et flendo portans tractionem seminis (pretiosum semen) veniendo veniet in praeconio (cum laude), portans manipulos suos.

PSALM. CXXVII. v. 4.

כַּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃

4) Sicut sagittae in manu potentis: ita filii iuuentutum.

PSALM. CXXX. v. 3. 4.

אִם־a עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן b תִּוָּרֵא׃

3) Si iniquitates obseruaueris Iah, (Domine) Domine quis stabit? 4) Quia tecum venia (siquidem apud te est remissio): ideo timeberis.

PSALM. CXXXIII. v. 1.

הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים c שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד׃

1) Ecce quam bonum et quam iucundum, habitare fratres etiam pariter.

PSALM. CXXXVI. v. 1.

d הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

1) Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

a עוה b ירא c ישב d יוה

PSALM. CXXXIX. v. 7. 8. 9. 10.

אָנָה a אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ אִם־
אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה c וַאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ׃ d אֶשָּׂא
כַנְפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃ גַּם־שָׁם יָדְךָ
e תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃

7) Quo ibo a ſpiritu tuo: et quo a faciebus tuis (facie tua) fugiam? 8) Si aſcendero coelos ibi tu (es): et (ſi) ſtratum fecero infernum (in inferno), ecce tu (es). 9) (Si) aſſumpſero pennas aurorae (luciferi): habitauero in nouiſſimo maris (occidentis): 10) Etiam ibi manus tua ducet me, et tenebit me dextera tua.

Verſ. 14.

אוֹדְךָ עַל כִּי f נוֹרָאוֹת g נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ
וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃

14) Confitebor tibi ſuper (eo) quod terribilibus (multis) mirificatus ſum mirabilibus operibus tuis: et anima mea cognoſcens (cognoſcit) valde.

PSALM. CXL. v. 12.

אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־ h יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס i רָעָ֫ה יְצוּדֶנּוּ
לְמַדְחֵפוֹת׃

12) Vir linguae non firmabitur in terra, (nec) vir rapinae malus: venabitur ipſum ad impulſiones (haec res ad praecipitia).

PSALM.

---

a ילך b נסך c יצע d נשא e נחה f ירא
g פלא h כון i רוע

PSALM. CXLI. v. 5.

יַהֲלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד a וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנֵי
רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם׃

5) Percutiat malleo me iuſtus (in) miſericordia, et increpet me, oleum capitis (praecipuum) ne frangat caput meum: quoniam adhuc, et oratio mea (eſt, vt eruat mea) in malis eorum.

PSALM. CXLIII. v. 2.

וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־יִצְדַּק לְפָנֶיךָ
כָּל־חָי׃

2) Et ne venias in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtus erit ad facies tuas (ſe iuſtificabit in conſpectu tuo) omnis viuens.

Verſ. 11.

לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא מִצָּרָה
נַפְשִׁי׃

11) Propter nomen tuum Domine viuificabis me: in iuſtitia tua (propter iuſtitiam tuam) educes de anguſtia animam meam.

PSALM. CXLV. v. 15. 16.

עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם
בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי c רָצוֹן׃

15) Oculi omnium ad (in) te ſperabunt (ſperant), et tu dans (das) eis eſcam eorum in tempore

a יכח b נוא c רצה

pore ſuo. 16) Aperiens (aperis) manum tuam, et ſaturans (ſaturare facis) omne viuens voluntate (ad voluntatem).

Verſ. 18. 19.

קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ a בֶּאֱמֶת׃
רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃

18) Propinquus (eſt) Dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus qui inuocauerint eum in veritate. 19) Voluntatem timentium ſe faciet: et clamorem eorum audiet, et ſeruare faciet eos.

PSALM. CXLVI. v. 3. 4.

אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה׃
b תֵּצֵא רוּחוֹ c יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ d עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃

3) Ne fidatis in munificis (principibus) in filio hominis cui non ei (eſt) Salus. 4) Egredietur (emigrabit) ſpiritus eius, (et) reuertetur (ipſe) in terram ſuam: in die illa peribunt cogitationes eius.

PSALM. CXLVII. v. 3.

הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃

3) Sanans (qui ſanat) contritos corde: et alligans (alligat) dolores eorum.

Verſ.

a אמן b יצא c שוב d עשת

Verſ. 9. 10. 11.

נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא
בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה
יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃

9) Dans (qui dat) iumento panem ſuum (eſcam ſuam): filiis corui (coruorum), quum clamauerint. 10) Non in fortitudine equi volet: non in coxendicibus (complacebit; neque tibias) viri volet. 11) Volens (vult) Dominus timentes eum; exſpectantes (ſperantes) in miſericordia eius.

Verſ. 16. 17. 18.

הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ
a כְּפִתִּים לִפְנֵי b קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ
c וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ־מָיִם׃

16) (Deus) dans (qui dat) niuem ſicut lanam: pruinam ſicut cinerem ſparget (ſpargit): 17) Proiiciens (qui proiicit) glaciem ſuam ſicut buccellas: ad facies frigoris (coram frigore) eius quis ſtabit? 18) Mittet verbum ſuum, et liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius, (et) fluent aquae.

PSALM. CXLVIII. v. 7. 8. 9. 10.

הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃
אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃

P 3 7) Lau-

a פתח b קור c מסה

7) Laudate Dominum de terra dracones, et omnes voragines. 8) Ignis, et grando, nix, et vapor: ventus turbinis faciens verbum eius. 9) Montes, et omnes colles: lignum fructus (arbor fructifera), et omnes cedri. 10) Bestia, et omne iumentum: reptile et auis pennae (alata).

PSALM. CL.

1. הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ׃ a 2. הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ b כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
3. הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
4. הַלְלוּהוּ c בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃
5. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃
6. כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ־יָהּ׃

1) Hallelu-Iah. Laudate Deum in sanctitate eius: laudate eum in expansione (firmamento) fortitudinis eius. 2) Laudate eum in fortitudinibus eius: laudate eum secundum multitudinem (in multitudine) magnitudinis eius. 3) Laudate eum in clangore buccinae: laudate eum in Nebel, et cithara. 4) Laudate eum in tympano, et choro: laudate eum in chordis, et organo. 5) Laudate eum in cymbalis auditus (sonoris): laudate eum in cymbalis ouationis (alte sonantibus). 6) Omnis halitus laudabit Iah (spiritus laudet Dominum), Hallelu-Iah.

EX

a עזו b רבב c תפף

EX PROVERBIIS SALOMONIS.

CAPVT I. v. 5.

יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃

5) Audiet ſapiens, et addet doctrinam: et intelligens conſilia ſolertia poſſidebit.

Verſ. 7.

יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית a דַּעַת חָכְמָה b וּמוּסָר אֱוִילִים c בָּזוּ׃

7) Timor Domini principium (eſt) ſcientiae: ſapientiam, et eruditionem ſtulti deſpexerunt.

Verſ. 8.

שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל־d תִּטֹּשׁ e תּוֹרַת אִמֶּךָ׃

8) Audi fili mi eruditionem patris tui; et ne dimittas legem matris tuae.

CAPVT II. v. 6. 7. 8.

כִּי יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה f מִפִּיו g דַּעַת וְתְבוּנָה׃
וְצָפַן לַיְשָׁרִים h תּוּשִׁיָּה i מָגֵן לַהֹלְכֵי תֹם׃
לָנְצֹר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָו יִשְׁמֹר׃

a ירע b יסר c בוה d נטש e ירה f פה
g ירע h ישה i גנן

6) Dominus dabit (dat) ſapientiam: ex ore eius (eſt) ſcientia, et intelligentia. 7) Et abſcondet rectis eſſentiam; clypeus ambulantibus perfecte (et proteget ambulantes ſimpliciter). 8) Ad cuſtodiendum ſemitas judicii: et viam miſericordium eius cuſtodiet.

Verſ. 21. 22.

וְיָשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃ וּרְשָׁעִים
מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים a יִסָּחוּ מִמֶּנָּהּ׃

21) Recti inhabitabunt terram; et integerrimi (immaculati) remanebunt in ea. 22) Et impii de terra ſuccidentur; praeuaricatores eradentur (deſtruentur) ex ea.

CAPVT III. v. 5. 6.

בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃
בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃

5) Fide ad Dominum in toto corde tuo; et ad intelligentiam tuam (intelligentiae tuae) ne innitaris. 6) In omnibus viis tuis ſcito eum; et ipſe diriget ſemitas tuas.

Verſ. 9. 10.

כַּבֵּד אֶת־יְהוָה b מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־c תְּבוּאָתֶךָ׃
וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃

9) Honora Dominum e ſubſtantia tua (diuitiis tuis); et a principio omnis prouentus tui (et pri-

a נסח b הון c בוא

primitiis omnium frugum tuarum). 10) Et implebuntur horrea tua ſaturitate; et vino nouo torcularia tua rumpent ſe.

Verſ. 11. 12.

a מוסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־b תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
כִּי אֶת אֲשֶׁר־יְאַהֵב יְהוָה c יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן
יִרְצֶה׃

11) Correctionem Domini fili mi ne reprobes (abiicias); et ne faſtidias in increpatione (taedio afficiaris propter increpationem) eius. 12) Quippe quem diliget (diligit) Dominus arguet (increpat): et veluti pater filium volet (in filio complacebit).

Verſ. 19. 20.

יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם d בִּתְבוּנָה׃
בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃

19) Dominus in ſapientia fundauit terram; ſtabiliuit coelos in intelligentia. 20) In ſcientia eius abyſſi ruptae ſunt; et aetheres (coeli) ſtillabunt rorem.

Verſ. 27.

אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת׃

27) Ne prohibeas bonum a patrono ſuo: in exiſtendo facultati manus tuae (ab eo qui debet illud habere; cum fuerit facultas manui tuae) ad faciendum.

a יסר b קוץ c יכח d בון

CAPVT IV. v. 18.

וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד־נָכוֹן
הַיּוֹם׃

18) Et semita iustorum veluti lux splendens, vadens, et illuminans (splendet, vadit, et illuminat) vsque ad paratum diem.

Vers. 26.

פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃

26) Pondera orbitam pedis tui (semitam pedum tuorum); et omnes viae tuae stabilientur.

CAPVT V. v. 3. 4. 5.

כִּי נֹפֶת a תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן b חִכָּהּ׃
וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה c חַדָּה כְּחֶרֶב d פִּיּוֹת׃ בָּגְלָיָה
יוֹרְדֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃

3) Stillationem stillabunt (fauum stillant) labia extraneae, et lene prae (lenius est) oleo palatum eius. 4) Et nouissimum eius amarum sicut absinthium: acutum veluti gladius acierum (biceps). 5) Pedes eius descendentes (descendent ad) mortem: infernum gressus eius sustentabunt (tenebunt).

Vers. 21.

נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃

21) Coram oculis Domini (sunt) viae viri: et omnes orbitas (semitas) eius ponderans (ponderat).

CA-

a נטף b חכך c חדד d פה

CAPVT VI. v. 6. 7. 8.

a לֵךְ אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃ אֲשֶׁר
אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃ b תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ
אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃

6) Vade ad formicam (o) piger: vide vias eius, et ſapiens eſto (eris). 7) Cui non ei gubernator (eſt dux), praefectus, (nec) et Dominus. 8) Parabit (tamen) in aeſtate panem (cibum) ſuum: congregat in meſſe eſcam ſuam.

Verſ. 12. 13. 14.

אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃ סתומה
קֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלָיו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
תַּהְפֻּכוֹתִי בְלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת c מְדָנִים
יְשַׁלֵּחַ׃

12) Homo Beliiahal (impius) vir iniquitatis; ambulans (iniquus; ambulat in) peruerſitate oris. 13) Annuens (annuit) in oculis ſuis, loquens (loquitur) in pedibus ſuis: docens (docet) in digitis ſuis. 14) Peruerſitates (ſunt) in corde eius, fabricans (cogitat) malum in omni tempore; contentiones mittet (inter fratres).

Verſ. 16. 17. 18. 19.

שֵׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ׃ עֵינַיִם
d רָמוֹת לָשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־c נָקִי׃ לֵב
חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה׃

a יפיח

---

a ילך b כון c רון d רום e נקה

a יְפִיחַ כְּזָבִים b עֵד שֶׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃

16) Sex illa (ſunt quae) odiuit Dominus: et ſeptem abominatio (ſunt abominationes) animae eius. 17) Oculos ſublimes, linguam fallacem (mendacem); et manus effundentes ſanguinem innocentis. 18) Cor fabricans (cogitans) cogitationes iniquitatis (iniquas): pedes feſtinantes currere ad malum. 19) Efflabit (eum, qui loquitur) mendacia teſtis falſitatis: et mittens diſſidia (teſtem mendacem): et mittentem iurgia inter fratres.

CAPVT VIII. v. 11.

טוֹבָה חָכְמָה c מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא d יְשֻׁוּוָ־בָהּ׃

11) Bona (melior eſt) ſapientia prae margaritis; et omnes voluntates (omnia deſiderabilia) non aequabuntur in ea (ei).

Verſ. 13. 14. 15. 16.

יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת רַע גֵּאָה וָגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי׃ לִי־e עֵצָה f וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה׃ בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחוֹקְקוּ צֶדֶק׃ בִּי g שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל־שָׁפְטֵי אָרֶץ׃

13) Timor Domini (eſt) odio habere malum: ſuperbiam, et elationem, (ſuperbum) et viam malam,

---

a פוח b עור c פנן d שוה e יעץ f ישה g שור

malam, et os peruerſitatum (loquens peruerſitates) odiui. 14) Mihi (Meum eſt) conſilium, et eſſentia (lex): ego (ſum) intelligentia, mihi (mea eſt) fortitudo. 15) In (per) me reges regnabunt, et conſules principes decernent juſtitiam. 16) In (per) me principes habebunt principatum; et magnifici (principes) omnes iudices terrae (iudicant terram).

Verſ. 22. vſque ad 30.

22. יְהוָה a קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז׃
23. מֵעוֹלָם נְסַכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־אָרֶץ׃ 24. בְּאֵין־
תְּהוֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין b מַעְיָנוֹת נִכְבְּדֵי־מָיִם׃
25. בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃
26. עַד־לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃
27. בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי c בְּחָקּוֹ חוּג עַל־פְּנֵי
תְהוֹם׃ 28. בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל בַּעֲזוֹז עִינוֹת
תְּהוֹם׃ 29. בְּשׂוּמוֹ לַיָּם d חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ־
פִיו בְּחוּקּוֹ d מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ 30. וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן
וָאֶהְיֶה e שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם׀ יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל־
עֵת׃

22) Dominus acquiſiuit (poſſedit) me, principium viae ſuae: ante opera ſua ex tunc (eo tempore). 23) A ſeculo principatum habui, a capite ab initiis terrae (principio ante terram). 24) In non (adhuc non erant) voragines, (quando) formata ſum; in non (adhuc non erant) fontes

a קנה b עין c חקק d יסר e שעה

tes loca aggrauata (aggrauati) aquis. 25) Antequam montes defixi (fundati) essent; ad facies collium (ante colles) formata sum. 26) Adhuc non fecerat (antequam faceret) terram, et plateas; et caput puluerum (praecipias terras) orbis. 27) In parando ipsum (quando praeparabat) coelos, ibi ego: in describendo eum circulum super faciebus (eram: quando describebat circino superficiem) voraginis. 28) In roborando ipsum aethera (quando firmabat coelos) desuper: in fortificando (quando roborabat) fontes voraginis. 29) In ponendo ipsum (quando ponebat) mari statutum suum, (vt) et aquae non transirent os (littus) suum: in constituendo ipsum (quando describebat) fundamenta terrae. 30) Et eram apud eum (veluti) nutritius, et eram delitiae, die die: ludens (in laetitiis, quotidie: et ludebam) coram eo in omni tempore.

CAPVT IX. v. 7.

וְסֵרִי a לֵץ לֹקֵחַ לָו b קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לָרָשָׁע מוּמוֹ׃

7) Corripiens derisorem, accipiens sibi (accipit sibi ipsi) ignominiam: et increpans impium, (accipit) maculam eius.

Vers. 10.

תְּחִלַּת c חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת קְדֹשִׁים בִּינָה׃

10) Principium sapientiae (est) timor Domini; et scientia sanctorum intelligentia.

CAP.

a לוץ b קלה c חלל

CAPVT X. v. 4.

רָאשׁ עָשָׂה כַּף־רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃

4) Pauperem faciens vola idoli (facit manus fraudulenta); et manus (mercatorum) ſolicitorum ditabit (eos).

Verſ. 19.

בְּרַב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃

19) In multitudine verborum non ceſſabit (deerit) praeuaricatio: et prohibens labia ſua, intelligens (eſt).

Verſ. 22.

בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ׃

22) Benedictio Domini ipſa ditabit (ditat hominem); et non adiiciet (adferet) dolorem ſecum.

Verſ. 21.

כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק b וְיסוֹד עוֹלָם׃

21) Sicut tranſire turbinis, (ſic) et non (erit) impius: et iuſtus (eſt ut) fundamentum ſeculi (perpetuum).

CAPVT XI. v. 1.

מֹאזְנֵי מִרְמָה c תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃

1) Bilances doli (ſtatera doloſa eſt) abominatio Domini: et lapis perfectus (pondus perfectum) voluntas eius.

Verſ.

---

a רמה b יסר c תעב

Verſ. 2.

בָּא a זָדוֹן וַיָּבֹא b קָלוֹן וְאֶת־פָּנוּעִים חָכְמָה׃

2) Venit ſuperbia, et venit ignominia; et cum modeſtis (humilibus eſt) ſapientia.

Verſ. 27.

שָׁחֵר טוֹב יְבַקֶּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ׃

27) Quaerens mane (qui quaerit) bonum, quaeret (quaerit quod eſt) placitum (Deo): et quaerens (qui quaerit) malum, veniet ei.

CAPVT XII. v. 1.

אֹהֵב c מוּסָר אֹהֵב d דָּעַת וְשׂוֹנֵא e תוֹכֵחַת בָּעַר׃

1) Diligens (qui diligit) correctionem, diligens (diligit) ſcientiam; et odiens (qui odio habet) increpationem, inſipiens (eſt).

Verſ. 10.

יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃

10) Cognoſcens (cognoſcit) iuſtus animam (appetitum) iumenti ſui: et miſerationes impiorum crudelis (crudeles).

Verſ. 19.

שְׂפַת־f אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד־אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר׃

19) Labium veritatis (veracis) firmum erit in perpetuum: et perpetuo quieſcere faciam linguam falſitatis (ad momentum lingua mendacis).

Verſ.

---

a זור b קלה c יסר d ירע e יכח f אמן

Verſ. 24.

יַד־חָרוּצִים תִּמְשֹׁול a וּרְמִיָּה תִּהְיֶה b לָמַס׃

24) Manus ſolicitorum dominabitur; et doloſa erit in tributum (tributaria).

CAPVT XIII. v. 3.

נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשֹׁו פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו c מְחִתָּה־לֹּו׃

3) Cuſtodiens (qui cuſtodit) os ſuum, ſeruans (cuſtodit) animam ſuam: aperienti labia ſua, (erit) contritio ei.

CAPVT XIV. v. 26.

בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־d עֹז וּלְבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה׃

26) In timore Domini (eſt) fiducia fortitudinis: et filiis eius erit tutela (ſpes).

Verſ. 32.

בְּרָעָתֹו יִדְחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְּמֹותֹו צַדִּיק׃

32) In malitia ſua (propter malitiam ſuam) expelletur impius (e mundo): et ſperans (ſperat autem) in morte ſua iuſtus.

CAPVT XV. v. 3.

בַּכָּל־מָקֹום עֵינֵי יְהוָה e צֹופֹות רָעִים וְטוֹבִים׃

3) In omni loco oculi Domini ſpeculantes (contemplantur) malos, et bonos.

a רמה b מסס c חתת d עוז e צפה

Vers. 8.

זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃

8) Sacrificium impiorum (est) abominatio Domini: et oratio rectorum voluntas eius.

CAPVT XVI. v. 1.

לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃

1) Hominis dispositiones (sunt praeparationes) cordis: et a Domino est responsio linguae.

Vers. 3.

a גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ b וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃

3) Volue ad Dominum opera tua: et firmabuntur cogitationes tuae.

Vers. 7.

c בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃

7) In volendo Dominum vias (cum placuerint Domino viae) viri; etiam inimicos eius pacificabit (pacabit) cum eo.

Vers. 8.

טוֹב מְעַט בִּצְדָקָה מֵרֹב d תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃

8) Bonum (melius est) parum in (cum) iustitia; prae multitudine prouentuum (quam multitudo frugum) absque iudicio.

Vers. 31.

עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃

31) Dia-

a גלל b כון c רוצה d בוא

31) Diadema (corona) gloriae (eſt) canicies: in via iuſtitiae inuenietur.

Verſ. 32.

טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר׃

32) Bonus longus naribus prae forti; et dominans in ſpiritum ſuum, prae capiente (melior eſt tardus ad iram, quam fortis; et qui dominatur ſpiritui ſuo, quam is qui capit) vrbem.

CAPVT XVII. v. 5.

לוֹעֵג a לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה׃

5) Subſannans (qui ſubſannat) pauperem, probris affecit factorem eius: laetans (qui laetatur) in contritione, non erit impunis.

Verſ. 13.

b מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ׃

13) Reddens malum pro bono: non recedet malum de domo eius.

Verſ. 15.

מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃

15) Iuſtificans impium, et iniquum faciens iuſtum; abominatio domini (ſunt) etiam ambo ipſi.

a קוש b שוב

CAPVT XIIX. v. 10.

מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃

10) (Vt) turris fortitudinis (fortis) nomen Domini: in (ad) ipsam curret iustus, et exaltabitur.

Vers. 12.

לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד aעֲנָוָה׃

12) Ante contritionem eleuabitur cor viri: et ante gloriam mansuetudo (erit humilitas).

Vers. 21.

מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ bפִּרְיָהּ׃

21) Mors et vitae (vita) in manu linguae; et diligens (qui diligit) eam comedet fructum eius.

Vers. 22.

מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב cוַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃

22) (Qui) inuenit vxorem (bonam), inuenit bonum: et educet beneuolentiam a Domino.

CAPVT XIX. v. 11.

שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע׃

11) Intellectus hominis prolongauit narem suam (est prolongare furorem suum): et gloria eius transire super (est pertransire) praeuaricationem.

Vers. 12.

נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃

12)

---

a ענה b פרה c פוק

12) Rugitus veluti catuli saeuitia (leonis est ira) regis: et sicut ros super herbam beneuolentia eius.

Vers. 14.

בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת׃

14) Domus, et copia (diuitiae) haereditas patrum: et a Domino (est) mulier intelligens.

Vers. 17.

מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן a דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃

17) Mutuans (mutuat) Domino, miserescens tenuis (qui largitur pauperi): et retributionem eius reddet ei.

CAPVT XX. v. 9.

מִי־יֹאמַר b זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃

9) Quis dicet (potest dicere), mundaui cor meum? mundus sum a peccato meo.

Vers. 17.

עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃

17) Suauis est viro panis falsitatis (mendax): et postea implebitur os eius calculo.

Vers. 20.

מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ׃

29) Maledicentis patrem suum, et matrem

a דלל b וכה

ſuam, extinguetur lucerna eius in nigrore tenebroſitatis (obſcuritate tenebrarum).

CAPVT XXI. v. 1.

פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ a יַטֶּנּוּ׃

1) Pelagi (vt riuuli) aquarum (eſt) cor regis in manu Domini: ſuper (ad) omne quod voluerit, inclinabit illud.

Verſ. 3.

עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃

3) Facere iuſtitiam, et iudicium: (magis eſt) electum Domino prae ſacrificio (quam ſacrificium).

verſ. 13.

אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא
יֵעָנֶה׃

13) Obturans (qui obturat) aurem ſuam a clamore tenuis (pauperis): etiam ipſe clamabit, et non exaudietur.

Verſ. 30. 31.

אֵין חָכְמָה וְאֵין b תְּבוּנָה וְאֵין c עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
סוּס מְוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

30) Non (eſt) ſapientia, neque intelligentia; nec conſilium contra Dominum. 31) Equus paratus (eſt) ad diem belli: (ſed) et Domini (eſt) ſalus.

CAP.

a נטה b בון c יעץ

CAPVT XXII. v. 2.

עָשִׁיר a וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָֹה׃

2) Diues et pauper obuiauerunt ſibi: faciens omnes ipſos Dominus.

Verſ. 22. 23.

אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר׃
כִּי־יְהוָֹה b יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ׃

22) Ne diripias tenuem (pauperem), quia tenuis ipſe (pauper eſt); et ne conteras afflictum (egenum) in porta. 23) Quia Dominus litigabit litem (iudicabit cauſam) eorum: et configet configentium eorum (rapiet a rapientibus eos) animam.

CAPVT XXIII. v. 29. 30.

לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי c מִדְיָנִים, לְמִי־d שִׂיחַ לְמִי
פְּצָעִים e חִנָּם לְמִי חַכְלִילוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים
עַל־הַיָּיִן f לַבָּאִים לַחְקוֹר מִמְסָךְ׃

29) Cui (eſt) vae, cui egeſtas (anxietas), cui rixae, cui murmur (loquacitas), cui vulnera gratis (fruſtra)? cui rubor oculorum (erit)? 30) Morantibus ſuper (in) vino: ingredientibus (euntibus) ad quaerendum mixturam (mixtum vinum).

Verſ. 31. 32. 33. 34.

אַל־g תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי־יִתֵּן בַּכֹּס
עינו

a רוש b רוב c רון d שוח e חנן f בוא
g ראה

עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃ אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ a יִשָּׁךְ
וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר
תַּהְפֻּכוֹת׃ b וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֶב־יָם וּכְשֹׁכֵב
בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃

31) Ne intuearis vinum cum rubuerit (quando rubescit) cum dederit in calice oculum (colorem) suum, ibit in rectitudinibus (ingredieturque directe). 32) (In) nouissimo suo sicut serpens mordebit; et velut regulus punget (dolore afficiet). 33) Oculi tui videbunt (visiones) extraneas; et cor tuum loquetur (cogitabit) peruersa. 34) Et eris veluti iacens (dormiens) in corde maris; et sicut iacens (dormiens) in capite rudentis (mali nauis).

CAPVT XXIV. v. 16.

כִּי שֶׁבַע c יִפּוֹל צַדִּיק d וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ
e בְּרָעָה׃

16) Quia septies cadet iustus, et surget; et impii corruent in malum.

CAPVT XXV. v. 18.

מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עֹנֶה בְּרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃

18) Dispergens, (vt malleus) et gladius, et sagitta acuta: vir respondens in socium (qui testificatur contra proximum) suum testimonium falsitatis (falsum).

Vers.

---

a נשך b היה c נפל d קום e רוע

verſ. 21. 22.

אִם־רָעֵב שׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ
מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה
יְשַׁלֶּם־לָךְ׃

21) Si eſuruerit odio habens te, ciba illum pane: et ſi ſitiuerit, propina ei aquam. 22) Quia prunas tu capiens (accipis) ſuper caput eius; et (etiam) Dominus reddet tibi,

CAPVT XXVI. v. 4. 5.

אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה׃
עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃

4) Ne reſpondeas ſtulto ſecundum ſtultitiam eius: ne forte adaequeris ei etiam tu. 5) Reſponde ſtulto ſecundum ſtultitiam eius: ne forte ſit ſapiens in oculis ſuis.

CAPVT XXVII. v. 2.

יְהַלֶּלְךָ [b]זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃

2) Laudet te alienus, et non os tuum: extraneus, et non labia tua.

Verſ. 10.

[c]רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־ בֵּית
תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃

11) Amicum tuum, et amicum patris tui ne derelinquas, et domum fratris tui ne ingredia-

a עגה b זור c רעה

ris in die exitii tui (contritionis tuae): bonus (melior eſt enim) vicinus propinquus, quam frater longinquus.

CAPVT XXIIX. v. 2.

בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים aשָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ כֵּן יַאֲרִיךְ׃

2) In praeuaricatione (propter praeuaricationem) terrae (ſunt) multi principes eius: et in homine intelligente ſciente ſic prolongabit (propter hominem intelligentem et ſcientem prolongabitur regnum).

Verſ. 8.

מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יְכַבְּצֶנּוּ׃

8) Multiplicans copiam ſuam in (qui multiplicat diuitias ſuas) vſura, et augmento: ad miſereſcendum tenuium, (ad largiendum pauperibus) congregabit eam (eas).

Verſ. 13.

מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ bוּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם׃

13) Tegens praeuaricationes ſuas (qui tegit ſcelera ſua) non proſperabitur: et confitens (confitentis), et relinquens miſericordiam conſequetur (relinquentis miſerebitur).

CAP.

---

a שור b ידה

CAPVT XXIX. v. 18.

בְּאֵין a חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃

18) In non visione, feriabitur (cum non fuerit visio, rebellis erit) populus: et custodiens legem, beatus ipse (erit).

Vers. 25.

חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן b מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃

25) Tremor (timor) hominis dabit (ponet) laqueum: et fidens in (qui fidit) Domino eleuabitur.

CAPVT XXX. v. 5.

כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃

5) Omnis sermo Dei purgatus: clypeus ipse fidentibus (est sperantibus) in eo.

Vers. 7. 8. 9.

שְׁתַּיִם c שָׁאָלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם
אָמוּת׃ שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וְעֹשֶׁר
אַל־d תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם e חֻקִּי׃ פֶּן אֶשְׂבַּע
וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־f אִוָּרֵשׁ וְגָנַבְתִּי
וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃

7) Duo postulaui a te, ne prohibeas a me, antequam moriar. 8) Vanitatem, et verbum mendax (verbum otiosum et verba mendacia) elonga a me: paupertatem, et opulentiam (diuitias) ne dederis mihi: praedam da mihi panem sta-

---

a חזה b יקש c שנה d נתן e חקק f ירש

ſtatuti mei (ale me cibo qui conuenit). 9) Ne forte ſatier, et mentiar (negem) et dicam: quis (eſt) Dominus? et ne forte pauper efficiar, et furer, et apprehendam (aſſumam in vanum) nomen Dei mei.

Verſ. 17.

עַיִן תִּלְעַג לְאָב a וְתָבֻז לִיקְהַת־אֵם b יִקְּרוּהָ עׇרְבֵי־
נָחַל וְיֹאכְלוּהָ בְּנֵי־נָשֶׁר׃

17) Oculum (qui) ſubſannauerit patrem, et contempſerit ad obedientiam matris, effodiant eum corui torrentis: et comedant eum filii aquilae.

CAPVT XXXI. v. 10. vſque ad 28.

10. אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מׇכְרָהּ׃
11. בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃ 12. גְּמָלַתְהוּ
טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃ 13. דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים
וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ c כַּפֶּיהָ׃ 14. הָיְתָה כַּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר
מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃ d 15. וַתָּקָם בְּעוֹד
לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחׇק לְנַעֲרוֹתֶיהָ׃
16. זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַּפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם׃ 17. חָגְרָה
בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעוֹתֶיהָ׃ 18. טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה
בַּלַּיְלָה נֵרָהּ׃ 19. יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַּכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ
תָּמְכוּ פָלֶךְ׃ 20. כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שָׁלְחָה לָאֶבְיוֹן׃
21. לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג

כִּי

a בוז b נקר c כנף d קום

כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ a שָׁנִים׃ 22. מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־
לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃ 23. נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים
בַּעְלָהּ b בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ׃ 24. סָדִין עָשְׂתָה
וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃ 25. עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ
וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃ 26. פִּיהָ c פָּתְחָה בְחָכְמָה
וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ׃ 27. צוֹפִיָּה d הֲלִיכוֹת
בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃ 28. קָמוּ e בָנֶיהָ
וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃

10) Mulierem virtutis (fortem) quis inueniet? et diſtans a margaritis merces (eſt pretium) eius. 11) Confidit in ea cor mariti (viri) ſui: et ſpolio (ſpoliis) non indigebit. 12) Retribuit ei bonum et non malum: omnibus diebus vitarum ſuarum (vitae ſuae). 13) Quaeſiuit lanam, et lina (linum): et fecit in voluntate volarum ſuarum (ſecundum voluntatem manibus ſuis). 14) Fuit velut naues circumeuntis (mercatoris: quae) de longe adducet panem ſuum. 15) Et ſurrexit in (exiſtente) adhuc nocte, deditque praedam domui (cibum familiae) ſuae: et ſtatutum (quod conueniebat) puellis ſuis. 16) Cogitauit agrum, et accepit eum: de fructu volarum (manuum) ſuarum plantauit vineam. 17) Accinxit in fortitudine lumbos ſuos, et roborauit brachia ſua. 18) Guſtauit quod bona circuitio (negotiatio eſt) eius: non extinguetur in nocte lucerna eius. 19) Manus ſuas miſit ad vertibulum: et volae (manus) eius apprehenderunt colum.

a שנה b ישב c פה d צפה e קום

lum. 20) Volam (manum) ſuam extendit ad afflictum (pauperem): et manus ſuas miſit (extendit) ad egenum. 21) Non timebit domui (familiae) ſuae a niue: quia omnis domus (familia) eius veſtita coccinis (eſt duplicibus). 22) Tapetia (torques) fecit ſibi: byſſus, et purpura indumentum eius. 23) Notus in portis maritus eius: in ſedendo ipſum (vir eius: cum ſederit ipſe) cum ſenioribus terrae. 24) Sindonem (linteum) fecit, et vendidit: et cingulum tradidit negociatori. 25) Fortitudo, et decor indumentum eius: et ridebit in die nouiſſimo. 26) Os ſuum aperuit in ſapientia (ſapienter): et lex miſericordiae ſuper (clementia fuit in) lingua eius. 27) Speculans (ſpeculata eſt) vias domus ſuae: et panem pigritiae non edet (comedit). 28) Surrexerunt filii eius, et beatificarunt (beatam dixerunt) eam: maritus (vir) eius, et laudauit eam.

Verſ. 30.

שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא
תִתְהַלָּל׃

30) Falſitas (fallax eſt) gratia, et vanitas (vana) pulchritudo: mulier (cui eſt) timor Domini, ipſa laudabitur.

EX

EX ECCLESIASTE.

CAPVT I. v. 2.

הֲבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֶל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃

2) Vanitas Vanitatum, dixit Chohelet (concionans): vanitas vanitatum omnia vanitas.

Verſ. 8.

כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־a יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן b לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃

8) Omnia verba laborioſa (cunctae res laborioſae) non poterit (poteſt) vir eloqui: non ſatiabitur (ſatiatur) oculus videndo, nec implebitur (impletur) auris ab audiendo.

Verſ. 18.

כִּי בְּרֹב חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב׃

18) Quia in multitudine ſapientiae multa ira: et addet (qui addit) ſcientiam, addet (addit) dolorem.

CAPVT II. v. 13. 14.

וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֶּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ׃

13) Et

a יגל b ראה

Vers. 14.

יָדַעְתִּי כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה
לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים
עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃

14) Noui quod omne quod faciet Deus, ipsum erit in seculum (perpetuum), super illud non (est) addendum, et ab eo non diminuendum: et Deus fecit, vt timeant a faciebus (facie) eius.

CAPVT IV. v. 1.

וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם
מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃

1) Et conuersus sum ego, et vidi omnes oppressos qui (oppressiones quae) fiunt sub sole, et ecce lachryma (lachrymae) oppressorum, et non (erat) eis consolator, et de manu opprimentium eos potentiis (viribus), et non (erat) eis consolatur.

Vers. 6.

טוֹב מָלֵא a בַּף b נָחַת מִמָּלֵא חָפְנַיִם עָמָל וּרְעוּת
רוּחַ׃

6) Bona (melior est) plenitudo volae (cum) requie, quam plenitudo pugillorum (volarum cum) labore, et pastione (cogitatione) spiritus.

Vers. 17.

שְׁמֹר רַגְלֶיךָ כַּאֲשֶׁר c תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
וקרוב

a כפף b נוח c ליך

וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ a מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים
לַעֲשׂוֹת b רָע׃

17) Cuſtodi pedem tuum, quando ibis (vadis) ad domum Dei: et propinquus (quia propinquior eſt te) ad audiendum prae dare ſtultos (quam quod dant ſtulti) ſacrificium: quia non ipſi ſcientes ſe facere malum (neſciunt facere voluntatem eius).

CAPVT V. v. 1.

אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר c לְהוֹצִיא דָבָר
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ
עַל־כֵּן d יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃

1) Ne feſtines ſuper ore tuo, et cor tuum ne acceleret proferre verbum ad facies Dei (ante Deum): quia Deus (eſt) in coelis, et tu ſuper terram: idcirco ſint verba tua pauca.

Verſ. 4.

טוֹב אֲשֶׁר לֹא־e תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃

4) Melius (eſt) quod non voueas, quam quod voueas, et non raddas.

Verſ. 9.

אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב f בָּהָמוֹן לֹא
תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃

9) Diligens (qui diligit) argentum non ſatiabitur argento, et qui diligens in multitudine

a נתן b רוע c יצא d היה e נדר f המה

non fructus (amat habere multitudinem eſt ſine fructu): etiam hoc (eſt) vanitas.

Verſ. 10.

בְּרֻבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־בִּשְׁרוֹן לְבַעֲלֶיהָ כִּי אִם־רְאוֹת עֵינָיו׃

10) In multiplicando bonum, multiplicati ſunt (quando multiplicantur bona, multiplicantur) comedentes illud: et quid rectum (illa: et quod bonum eſt) dominis ſuis, quinimo videre oculorum eius (niſi vt videat oculis ſuis)?

Verſ. 18.

גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ a וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ
בַּעֲמָלוֹ זֶה b מַתַּת אֱלֹהִים הִוא׃

18) Etiam omnis homo, cui dedit ei Deus opulentiam, et opes (Dominus diuitias, et ſubſtantias), et facultatem dedit ei, ad edendum ex eo (vt comedat ex eis), et ad tollendum (vt ſumat) partem ſuam, et ad laetandum in (vt laetetur de) labore ſuo: hoc donum Dei iſtud (eſt).

CAPVT VI. v. 1. 2.

יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר c רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא
עַל־הָאָדָם׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר
וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה
וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי
יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל d וְחֳלִי רָע הוּא׃

1) Eſt

a נשא b נתן c ראה d חלה

1) Eſt malum quod vidi ſub ſole, et multum ipſum ſuper hominem (frequens homini). 2) Vir cui dedit ei Deus opulentiam, et opes (diuitias, et ſubſtantias), et gloriam, et non ipſe deficiens (deficit) animae eius ex omnibus quae deſiderabit (deſiderat): et non dabit (dedit) poteſtatem ei Deus comedendi ex eo (eis), ſed vir extraneus comedet illud (ea): hoc vanitas (eſt), et infirmitas mala ipſum (eſt).

Verſ. 9.

טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלַךְ־נָפֶשׁ

9) Bona (melior eſt) viſio oculorum prae ire animam (quam quod eat anima)

CAPVT VII. v. 2.

טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ ב

2) Melius (eſt) nomen (bonum) quam oleum (vnguentum) bonum: et dies mortis, quam dies naſci eius (quo natus eſt).

Verſ. 3. 4.

טוֹב a הָלֹךְ אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ׃ טוֹב b כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב לֵב׃

3) Bonum (melius eſt) ire ad domum luctus, quam ire ad domum conuiuii: in eo quod ipſum (eſt) finis omnis hominis: et viuens dabit ad (ponet

a ילך b יטב

net ibi ſuper) cor ſuum. 4) Bona (melior eſt) ira prae riſu, quia in triſtitia facierum (per triſtitiam vultus) iucundum erit cor.

Verſ. 9.

טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃

9) Melius nouiſſimum verbi (melior eſt finis rei), quam principium eius: melior longus (eſt longanimis) ſpiritu, quam elatus ſpiritu.

Verſ. 10.

אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעֹס כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃

10) Ne feſtines in ſpiritu tuo ad iraſcendum: quia ira in ſinu ſtultorum requieſcet.

Verſ. 15.

בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בַּטּוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה וְגַם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃

15) In die bono eſto in bono et in die mala vide. Etiam hoc contra hoc fecit Deus, ſuper verbum quod (vt) non inueniret homo poſt eum quicquam.

Verſ. 17.

אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃

17) Ne ſis iuſtus multum, et ne ſis ſapiens abundanter (nimium), vt quid deſolaberis?

Verſ.

Verſ. 21.

אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃

21) Homo non (eſt) iuſtus in terra: qui faciat bonum, et non peccet.

CAPVT VIII. v. 1.

חָכְמַת אָדָם a תָּאִיר פָּנָיו b וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃

1) Sapientia hominis lucere faciet facies (vultum) eius: et fortitudo facierum (faciei) eius mutabitur.

Verſ. 11.

אֲשֶׁר׳ אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה עַל־כֵּן
מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃

11) Quia non fit ſententia facti mali (de opere malo) cito: Ideo plenum eſt cor filiorum hominis in eis ad faciendum malum.

CAPVT IX. v. 7.

לֵךְ c אֱכָל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב־טוֹב יֵינֶךָ
כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־d מַעֲשֶׂיךָ׃

7) Vade, comede in gaudio panem tuum, et bibe in corde bono (iucundo) vinum tuum: quia iam voluit (complacet) Deus opera tua (tuis operibus).

Verſ. 10.

כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין
מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן e וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה
הֹלֵךְ שָׁמָּה׃

a אור b עוז c ילך d עשה e ידע

10) Omne quod inuenerit manus tua ad faciendum in virtute tua (ſecundum vires tuas) fac: quia non (eſt) opus, et computatio (nec cogitatio), et (nec) ſcientia, et (nec) ſapientia in ſepulchro quo tu vadens illuc (vadis).

Verſ. 11.

שַׁבְתִּי וְרָאָה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ
וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם
לֹא a לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיְדְעִים b חֵן כִּי־עֵת
וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃

11) Conuerſus ſum, et videre (vidi) ſub ſole, quod non (eſt) leuium curſus, nec (eſt) fortium bellum, et etiam non (eſt) ſapientium panis, et etiam non prudentium opulentia (ſunt rectorum diuitiae) et etiam non (eſt) ſcientium gratia: ſed tempus et occurſus accidet (caſus accidit) omnibus ipſis.

Verſ. 12.

כִּי גַם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים
בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת c בַּפָּח כָּהֶם
יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה d בְּשֶׁתִּפֹּל עֲלֵיהֶם
פִּתְאֹם׃

12) Quia etiam non ſciet (neſcit) homo tempus ſuum, ſicut piſces qui capiuntur in reti malo, et ſicut aues captae (quae capiuntur) in laqueo; ſicut ipſe irretiti (ſic capiuntur) filii hominum

a בון b חנן c פוח d נפל

minum in tempore malo, ſecundum quod (cum) ceciderit ſuper eos repente.

CAPVT X. v. 17.

אַשְׁרֶיךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרֶיךָ בָּעֵת
יֹאכֵלוּ בִגְבוּרָה וְלֹא a בַשְׁתִּי׃

17) Beatitudines tuae (beata tu) terra, quod (cum) rex tuus filius heroum (eſt nobilium): et principes tui in tempore comedent in fortitudine (comedunt propter fortitudinem), et non in potatione (propter potationem).

CAPVT XI. v. 1. 2.

שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בָרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃
b תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא c תֵדַע מַה־
יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃

1) Mitte panem tuum (etiam ignotis ac ſi proiiceres) ſuper facies (faciem) aquarum: quia in multitudine dierum inuenies illum. 2) Da partem (panis) ſeptem (indigentibus), et etiam octo; quia non ſcies (non ſcis) quid erit mali ſuper terram.

Verſ. 3.

וְאִם־יִפֹּל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל
הָעֵץ שָׁם יִהְיֶה׃

3) Et ſi ceciderit lignum in (ad) auſtrum, et ſi in aquilone in (ad aquilonem) loco (in) quo ceciderit lignum, ibi erit.

a שתה b נתן c ירע

Vers. 9.

שַׂמֵּחַ בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ a וְיִטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ
וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבֶּךָ וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ b וְדַע כִּי עַל־
כָּל־אֵלֶּה c יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃

9) Laetare iuuenis in adoleſcentia tua, et bonum ſit tibi cor tuum in diebus electionum tuarum (iuuentutis tuae), et ambula in viis cordis tui, et in aſpectu (ſecundum aſpectum) oculorum tuorum. (Sed) et ſcito quod propter omnia haec adducet te Deus in iudicium.

CAPVT XII. v. 1. vſque ad 6.

1. וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־
יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה d וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־
לִי בָהֶם חֵפֶץ׃ 2. עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ
וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים e וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃
3. בַּיּוֹם f שָׁיָזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל
וּבָטְלָוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבוֹת׃
4. וְסָגְרוּ דַלְתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטְּחֲנָה וְיָקוּם
לְקוֹל הַצִּפּוֹר g וְיָשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ 5. גַּם
מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ וְחִתִּתִים בַּדָּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל
הֶחָגָב h וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית
עֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסּוֹפְדִים׃ 6. עַד אֲשֶׁר
לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף i וְתָרֻץ k גֻּלַּת הַזָּהָב
וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃

1) Et

a יטב b ירץ c בוא d נגע e שוב f זוע g שחח h פור
i גלל k רצץ

1) Et memento creatoris tui in diebus electionum tuarum: vsque quo non (iuuentutis tuae, antequam) veniant dies mali, et attingant anni (de) quibus dices: Non (eſt) mihi in eis voluntas. 2) Donec non (antequam) obtenebreſcat ſol, et lux, et luna, et ſtellae; et reuertantur nubes poſt pluuiam. 3) In die qua commouebunt ſe cuſtodes domus, et peruertentur viri virtutis: (incuruabunt ſe homines robuſti,) et ceſſabunt molares, quia diminuerunt, et tenebreſcent videntes in feneſtris (per feneſtras). 4) Et claudentur fores (oſtia) in platea, in humilitate vocis (ſonitus) molae: et conſurget ad vocem volucris, et incuruabuntur (humiliabuntur) omnes filiae cantici. 5) Etiam de excelſo timebunt, et conſternati (pauebunt) in via, et florebit amygdalus, et oneri erit locuſta, (reprobabitur coitus, et onerabitur dorſum) et diſſipabit auiditas (diſſipabitur concupiſcentia): quoniam vadens (vadit) homo ad domum ſeculi ſui, et circuibunt in platea plangentes. 6) Donec non (antequam) elongetur funis argenteus, et confringatur lenticula aurea: et conteratur hydria ſuper ſcaturiginem (fontem), et confringatur rota ad ciſternam.

Verſ. 7.

וְיָשָׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב
אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

7) Et (tunc) reuertetur puluis ſuper (in) terram ſicut quod (quemadmodum) fuit: et

et ſpiritus reuertetur ad Deum, qui dedit eum.

Verſ. 11.

דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי
אֲסִפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃

11) Verba ſapientum (ſunt) tanquam ſtimuli, et tanquam claui plantati; auctores collectionum (congregationum; qui) dati ſunt a paſtore vno.

Verſ. 13. 14.

סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־
מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃ כִּי אֶת־כָּל־
מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים a יָבִא בְמִשְׁפָּט עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־
טוֹב וְאִם־b רָע׃

13) Finis verbi omnis auditus eſt: Deum time, et mandata eius cuſtodi, quia hoc (eſt) omnis homo. 14) Quia omne opus Deus adducet in iudicium ſuper omne occultum: ſiue bonum, ſiue malum (ſit).

EX CANTICO CANT.

CAPVT I. v. 2.

c יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃

2) Oſculetur me (ille) ex oſculis oris ſui: quia boni (meliores ſunt) amores tui prae vino.

Verſ.

a בוא b רוע c נשק

Verſ. 4.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה

4) Trahe me, poſt te curremus.

Verſ. 13.

צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי a יָלִין׃

13) Faſciculus myrrhae dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.

CAPVT II. v. 1.

אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים

1) Ego roſa Saron (campi, et) lilium conuallium.

Verſ. 2.

כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃

2) Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.

Verſ. 3.

כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים׃ b בְּצִלּוֹ
חִמַּדְתִּי וְיָשָׁבְתִּי c וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃

3) Sicut malus in lignis (inter ligna) ſiluae, ſic dilectus meus inter filios: in vmbra eius concupiui, et ſedi; et fructus eius dulcis palato meo.

Verſ. 4.

d הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃

4) Introduxit me ad (in) domum vini, et vexillum eius ſuper me amor.

Verſ.

a לון b צלל c פרה d בוא

Verſ. 9.

דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד
אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃

9) Similis eſt dilectus meus capreae, vel hinnulo ceruorum: en iſte ſtans (ſtat) poſt parietem noſtrum, proſpiciens e feneſtris, prodens ſeſe (proſpiciens) e cancellis.

Verſ. 10. vſque ad 14.

10. עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי a וְיָפָתִי
וּלְכִי־לָךְ׃ b 11. כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף
הָלַךְ לוֹ׃ 12. הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר
c הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ 13. הַתְּאֵנָה
חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי
רַעְיָתִי יְפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ 14. יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע
בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה d הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־
קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃

10) Reſpondit (locutus eſt) dilectus meus, et dixit mihi, ſurge tibi ſocia (amica) mea ſpecioſa mea, et abi (veni) tibi. 11) Quia ecce hyems tranſiit; imber pertranſiuit, abiit ſibi. 12) Flores viſi ſunt (apparuerunt) in terra, tempus cantus pertigit (putationis aduenit): et vox turturis audita eſt in terra noſtra). 13) Ficus protruſit (dulceſcere fecit) groſſos ſuos, et vites vuae minutae dederunt odorem: ſurge tibi amica mea, formoſa mea, et abi (veni) tibi. 14) Columba mea

a יפה b ילך c נגע d ראה

mea in sciſſuris petrae in abſcondito gradus: oſtende mihi aſpectum tuum, fac audire me vocem tuam: quia vox tua dulcis, et aſpectus tuus decorus (deſiderabilis).

Verſ. 16.

דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

16) Dilectus meus mihi (meus eſt), et ego illi paſcens in liliis (ſum illius qui paſcit inter lilia).

CAPVT III. v. 1.

עַל־מִשְׁכָּבִי בַלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃

1) Super (in) cubili meo in noctibus quaeſiui quem dilexit (diligit) anima mea: quaeſiui eum, et non inueni eum.

Verſ. 6.

מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃

6) Quae (eſt) iſta aſcendens (quae aſcendit) e deſerto ſicut columnae fumi; ſuffita myrrha, et thure, ex omni puluere pigmentarii

Verſ. 11.

צְאֶינָה a וּרְאֶינָה b בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה
שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

11) Egredimini, et videte filiae Siion in regem Selomoh in diademate quo (cum corona, qua

a יצא b ראה

qua) coronauit eum mater eius in die desponsationis suae, et in die laetitiae cordis eius.

CAPVT IV. v. 6.

a אֵלֵךְ לִי אֶל־הַר הַמֹּור וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃

6) Ibo mihi ad montem myrrhae, et ad collem thuris.

verſ. 9.

לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃

9) Abstuliſti cor meum ſoror mea ſponſa: abſtuliſti cor meum in vno ex oculis tuis: in vna torque de ceruicibus tuis (colli tui).

verſ. 12. 13. 14.

גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מָעְיָן חָתוּם׃ שְׁלָחַיִךְ
פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם b פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם נְרָדִים׃
נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃

12) Hortus obſeratus (offirmatus) ſoror mea ſponſa: fons obſeratus (offirmatus), fons ſignatus. 13) Propagines (plantationes) tuae paradiſus malorum punicorum, cum fructu dulcedinum (fructibus dulcedibus): cyperi cum nardis. 14) Nardus, et crocus, canna (calamus odoratus), et cinnamomum cum omnibus lignis thuris (caeteris arboribus thuriferis), myrrha, et aloes, cum

a ילך b פרה

cum omnibus capitibus aromatum (praecipuis aromatibus).

Verſ. 16.

עוּרִי צָפוֹן a וּבוֹאִי תֵימָן b הָפִיחִי גַנִּי c יִזְּלוּ בְשָׂמָיו
יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃

16) Excitare (ſurge) Aquilo, et veni Auſter perfla hortum meum, fluant aromata illius: veniat dilectus meus ad hortum ſuum, et comedat fructum dulcedinum ſuarum (pomorum delicatorum ſuorum).

CAPVT V. v. 2.

אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר

2) Ego dormiens (dormio), et cor meum vigil (vigilat).

Verſ. 10. vſque ad 15.

10. דּוֹדִי d צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ 11. רֹאשׁוֹ
כֶּתֶם e פָּז קְוֻצּוֹתָיו f תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃
12. עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב
יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃ 13. לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת
מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃ 14. יָדָיו
גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת
סַפִּירִים׃ 15. שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז
מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃

10) Dilectus meus candidus, et rubicundus, vexillatus a (inſignis prae) decem millibus. 11) Caput eius maſſa auri obrizi (vt aurum obrizum);

S cin-

a בוא b פוח c נזל d צחח e פזז f תלל

cincinni eius crispi nigri veluti coruus. 12) Oculi eius sicut columbae super torrentes (iuxta effusiones) aquarum lauantes se in lacte, manentes super (iuxta) plenitudinem. 13) Maxillae eius sicut linea sulci aromatis, (vt) flores aromatum: labia eius (vt) lilia distillantia myrrham transeuntem. 14) Manus eius (vt) circuli auri (aurei), pleni in tharsis: viscera (lapidibus pretiosis instar hyacinthi: venter) eius, nitor eboris, obtectus (vt candidum ebur, obductum) saphiris. 15) Coxae (crura) eius (vt) columnae marmoris (marmoreae) fundatae super bases auri obrizi: aspectus eius vt Lebanon, electus vt larices (cedri).

CAPVT VI. v. 4.

הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי

4) Auerte oculos tuos e regione mei (ne sint coram me), quia ipsi reddiderunt efferum (fortiores fuerunt) me:

Vers. 12.

שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ

12) Reuertere, reuertere (o perfecta) Sulamith: reuertere, reuertere, et intuebimur in te.

CAPVT VII. v. 6.

מַה־a יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃

6) Quam pulchruisti, et quam iucunda fuisti amor (dulcuisti o dilecta) deliciis!

Vers.

a יפה

Verſ. 10.

אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

10) Ego dilecti mei (ſum), et ſuper (ad) me (eſt) deſiderium eius.

CAPVT VIII. v. 1.

מִי a יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
b אֶשָּׁקֶךָּ גַּם לֹא־d יָבֻזוּ לִי׃

1) Quis det te vt fratrem mihi, ſugentem vbera matris meae? inueniam te in platea (foris) oſculer te, etiam (atque) non contemnant (proter) me.

Verſ. 6. 7.

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־
e עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ
רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְ־יָהּ׃ מַיִם f רַבִּים לָא יוּכְלוּ
g לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לָא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן
אִישׁ אֶת־כָּל־הׇוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃

6) Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum, quia fortis (eſt) vt mors dilectio, dura ſicut infernus Zelotypia (aemulatio): prunae eius prunae ignis, flammae Domini (ignitae, flammae vehementiſſimae). 7) Aquae multae non potuerunt extinguere dilectionem, et flumina non inundabunt illam; ſi dederit vir omnem ſubſtantiam domus ſuae in (pro) dilectione, contemnendo contemnent eum (eam).

a נתן b נשק c שוו d שום e עזז f רבב g כבה

EX IESAIA.

CAPVT I. v. 2.

שִׁמְעוּ שָׁמַיִם a וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֶּר בָּנִים
גִּדַּלְתִּי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי׃

2) Audite coeli, et auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est: Filios magnificaui (enutriui), et exaltaui, et ipsi praeuaricati sunt contra me.

Vers. 3.

יָדַע שׁוֹר קֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא
יָדַע עַמִּי לֹא b הִתְבּוֹנָן׃

3) Cognouit bos possessorem suum, et asinus praesepe Domini sui: Israel (autem) non cognouit, populus meus non intellexit.

Vers. 5. 6.

כָּל־רֹאשׁ c לָחֳלִי וְכָל־לֵבָב d דַּוָי׃ מִכַּף־רֶגֶל וְעַד־
רֹאשׁ אֵין־בּוֹ e מְתֹם פֶּצַע וְחַבּוּרָה f וּמַכָּה g טְרִיָּה
לֹא־h זוֹרוּ וְלֹא חֻבָּשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַּשָּׁמֶן׃

5) Omne caput ad aegritudinem (languorem), et omne cor infirmum, 6) A planta pedis et vsque ad caput (verticem) non (est) in eo integritas (perfectio), (sed) vulnus, et liuor, et plaga recens (sanioſa): non (haec) compressa sunt, nec circumligata, nec mollita (linita) in oleo.

Vers.

---

a און b בין c חלה d רוה e תמם f נכה g טרה h זור

Verſ. 8.

a וְנוֹתְרָה בַת־צִיּוֹן b כְּסֻכָּה בְמָלוֹנָה c כִּמְלוּנָה
בְמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה׃

8) Et derelinquetur filia Siion ſicut vmbraculum in vinea, ſicut diuerſorium (tugurium) in cucumerario, ſicut ciuitas obſeſſa (deſolata).

Verſ. 9.

לוּלֵי יְהוָה צְבָאוֹת d הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כִּמְעָט כִּסְדֹם
e הָיִינוּ לַעֲמֹרָה f דָּמִינוּ׃

9) Niſi Dominus exercituum reliquiſſet nobis ſuperſtitem vt parum (ſuperſtites paucos), ſicut Sedom fuiſſemus, ipſi Hamorah aſſimilati fuiſſemus.

Verſ. 15.

וּבְפָרִשְׂכֶם g כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי־h תַרְבּוּ
תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ׃

15) Et in expandendo vos volas (quando extendetis manus) veſtras, occultabo oculos meos a vobis: etiam quando multiplicabitis orationem, non ego audiens (audiam): manus (enim) veſtrae ſanguinibus (ſanguine) plenae ſunt.

Verſ. 16. 17. 18.

רַחֲצוּ i וְהִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ
הָרֵעַ׃ לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ
יָתוֹם k רִיבוּ אַלְמָנָה׃ l לְכוּ־נָא m וְנִוָּכְחָה יֹאמַר

a יתר b סכך c לון d יתר e היה f דמה g כפף
h רבה i וכה k ריב l ילך m יכח

יְהוָה אִם־יִהְיוּ חַטֹּאֵיכֶם a כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם־
יַאְדִּימוּ b כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃

16) Lauate (igitur) vos, mundi eſtote, remouete malum ſtudiorum (operum) veſtrorum de conſpectu oculorum meorum: deſinite malefacere. 17) Diſcite benefacere, quaerite iudicium, dirigite affectum iniuria (oppreſſum), iudicate pupillo, litigate (iudicate) viduae. 18) Adeſte (venite) nunc, et increpemus nos, dicet (dicit) Dominus. Si fuerint peccata veſtra tanquam coccina (coccinum), veluti nix albeſcent: ſi fuerint rubra tanquam vermiculus, velut lana (alba) erunt.

Verſ. 19. 20.

אִם־c תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ׃ וְאִם־
d תְּמָאֲנוּ e וּמְרִיתֶם חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר׃

19) Si acquieueritis (volueritis), et audieritis, bonum terrae comedetis. 20) Et ſi renueritis, et rebelles fueritis (irritaueritis), gladio deuorabimini: quia os domini locutum eſt.

CAPVT II. v. 2. 3.

וְהָיָה f בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית־יְהוָה
בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל־
הַגּוֹיִם׃ וְהָלְכוּ g עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ h לְכוּ
וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה אֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו
יהוה

a שנה b תלע c אבה d מאן e מרה f רבב g ילך h ורה

וְנִבְלָה בְּאַרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן a תֵּצֵא תּוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלִָם׃

2) Et erit, in nouiſſimo dierum (nouiſſimis) praeparatus erit mons domus Domini in capite (vertice) montium, et eleuabit ſe prae collibus: et confluent ad eum omnes gentes. 3) Et ibunt populi multi, et dicent: Agite, (venite), et aſcendamus ad montem Domini, ad domum Dei Iahacob: et docebit nos de viis ſuis (vias ſuas), et ambulabimus in ſemitis eius: quia de Siion exibit lex, et verbum Domini de Ieruſalaim.

verſ. 10.

בֹּוא בַצּוּר וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר b גְּאוֹנוֹ׃

10) Ingredere in petram, et abſconde te in puluere; a faciebus (facie) formidinis Domini, et a decore excellentiae (altitudinis) eius.

Verſ. 22.

חִדְלוּ לָכֶם מִן־הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה c בְאַפּוֹ כִּי־בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא׃

22) Deſinite vobis ab homine, cuius flatus in naſo eius; nam in quo reputatur (anima in naribus eſt; quid enim reputationis eſt) ipſe?

CAPVT III. v. 10. 11.

אִמְרוּ צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃ אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי־גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ׃

a יצא b גאה c אנף

10) Dicite iusto cum (fuerit) bonus, quod fructum studiorum (operum) suorum comedent. 11) Vae impio (in) malum: nam retributio manuum eius fiet ei.

verſ. 16. vsque ad 24.

16. וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן כִּי גָּבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וַתֵּלַכְנָה
a נְטוּיוֹת גָּרוֹן וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינַיִם הָלוֹךְ וְטָפוֹף תֵּלַכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶם תְּצַעֲדְנָה׃ 17. וְשִׂפַּח אֲדֹנָי
קָרְקָר בְּנוֹת צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְהֶן יְעָרֶנָּה׃ 18. בַּיּוֹם
הַהוּא b יָסִיר אֲדֹנָי אֶת תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים וְהַשְּׁבִיסִים
וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃ 19. הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת וְהָרְעָלוֹת׃
20. הַפְּאֵרִים וְהָצְעָדוֹת וְהַקִּשֻּׁרִים וּבָתֵּי הַנֶּפֶשׁ
וְהַלְּחָשִׁים׃ 21. הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף׃ 22. הַמַּחֲלָצוֹת
וְהַמַּעֲטָפוֹת וְהַחֲמִטְפָּחוֹת וְהַחֲרִיטִים׃ 23. הַגִּלְיֹנִים
c וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת וְהָרְדִידִים׃ 24. וְהָיָה תַּחַת
בֹּשֶׂם d מַק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה וְתַחַת
מַעֲשֶׂה מְקֻשָּׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֶרֶת e שָׂק
כְּוִי־תַחַת f יְפִי׃

16) Et dixit dominus: pro eo quod superbierunt (eleuatae sunt) filiae Siion, et ambulauerunt extentae (extento) gutture, et fallentes oculis (nutibus oculorum), ambulando, et plaudendo (tripudiando) ibant, et in pedibus suis tinniebant (calceamenta habebant cum crepitaculis). 17) Et scabie inficiet (decaluauit) Dominus verticem filiarum Siion, et Dominus puden-

a נטה b סור c גלה d מקק e שקק f יפה

dendum (nates) earum deteget. 18) In die illa recedere faciet Dominus gloriam crepidarum (ornamentorum pedum), et reticula (vittas inſtar retis), et lunulas. 19) Collaria (torques), et armillas, et velamina (mitras). 20) Tiaras (pileos), et periſcelides, et vittas, et domus animi (murenulas, et pectoralia) et inaures. 21) Annulos et circulos naris. 22) Mutatorias veſtes (mutatoria), et operimenta (vela), et pepla (linteamina) et crumenas. 23) Specula, et ſindones, et calyptras (vittas), et palliola (theriſtra). 24) Et erit, pro aromate mucus (foetor) erit, et pro cingulo exciſio, et pro opere calamiſtri (crinium diſpoſitione aequali) caluitium, et pro pectorali faſcia cingulum ſacci: quia pro pulchritudine.

CAPVT IV. v. 2.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי
הָאָרֶץ לְגָאוֹן וְלִתְפָאֶרֶת לְפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃

2) In die illa erit germen Domini in decore et gloria: et fructus terrae in ſublimitate, et in decore euaſioni (iis qui euaſerint) Iſrael.

CAPVT V. v. 7.

כֶּרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ יְהוּדָה
נְטַע שַׁעֲשׁוּעָיו וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה מִשְׂפָּח לִצְדָקָה
וְהִנֵּה צְעָקָה׃

7) Vinea Domini exercituum domus Iſrael (eſt), et vir Iehudah plantatio deliciarum (lae-

titiarum) eius: Et expectauit ad (Deus vt facerent) iudicium, et ecce vulnus (plaga): iustitiam, et ecce clamor.

Verſ. 8.

הוי a מַגִּיעֵי בַּיִת בְּבַיִת שָׂדֶה בְשָׂדֶה יַקְרִיבוּ עַד
אֶפֶס מָקוֹם b וְהוּשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

8) Vae pertingere facientibus (iis qui coniungunt) domum in domum (domui), agrum in agrum (agro), appropinquare facient, vsque ad defectum loci, et conſtituamini (faciunt, adeo vt non ſit locus aliis, num habitabitis) ſoli vos in interiori (medio) terrae.

Verſ. 11. 12.

הוי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ מְאַחֲרֵי בַּנֶּשֶׁף יַיִן
יַדְלִיקֵם׃ וְהָיְתָה כִנּוֹר וָנֵבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן מִשְׁתֵּיהֶם
וְאֶת פֹּעַל יְהוָה לֹא c יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא d רָאוּ׃

11) Vae maturantibus in (iis qui ſurgunt) mane, Sechar ſequentur: morantibus in (vt ebrietatem ſectentur, qui morantur vsque ad) crepuſculum (donec) vinum incendet (aſtuare faciat) eos. 12) Et erit cithara, et nebel, tympanum, et tibia, et vinum (in) conuiuiis eorum: et opus Domini non reſpicient (reſpexerunt), et opus manuum eius non viderunt.

Verſ.

---

a נגע b ישב c נבט d ראה

Verſ. 18.

הוֹי מְמָשְׁכֵי a הֶעָוֹן בַּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה׃

18) Vae trahentibus (iis qui trahunt) iniquitatem in funibus mendacii, et veluti funibus plauſtri (trahunt) peccatum:

Verſ. 20.

הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים חֹשֶׁךְ לָאוֹר וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ שָׂמִים b מַר לְמָתוֹק וּמָתוֹק לְמָר׃

20) Vae dicentibus malum bonum, et bonum malum: ponentes tenebroſitatem in (qui ponunt tenebras) lucem, et lucem in tenebroſitatem (tenebras): ponentes amarum in dulce, et dulce in amarum.

Verſ. 22.

הוֹי גִּבֹּרִים c לִשְׁתּוֹת יָיִן וַאֲנְשֵׁי־חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃

22) Vae potentibus (iis qui ſunt potentes) ad bibendum vinum, et hominibus virtutis (robuſtis) ad miſcendum Sechar (inebriatiua).

CAPVT VI. v. 3.

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

3) Et clamabit hic ad illum (alter ad alterum), et dicebat: Sanctus, ſanctus, ſanctus, Dominus exercituum: plenitudo totius terrae (plena eſt omnis terra) gloria eius.

CAP.

a עוה b מור c שתה

CAPVT VII. v. 9.

אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא תֵאָמֵנוּ׃

9) Si non credatis (verbis meis): quia non eritis fideles (ſtabiles).

verſ. 14. 15.

לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה
וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃ חֶמְאָה וּדְבַשׁ
יֹאכֵל a לְדַעְתּוֹ מָאוֹס b בָּרָע וּבָחוֹר בַּטּוֹב׃

14) Ideo dabit Dominus ipſe vobis ſignum: Ecce virgo praegnans, et pariens filium, et vocabis (tu mater) nomen eius Himmanu-el (nobiſcum Deus). 15) Butyrum et mel comedet, ad ſciendum ipſum (vt ſciat) reprobare in malo (malum), et eligere in bono (bonum).

CAPVT VIII. v. 10.

עֲצוּ c עֵצָה וְתֻפָר d דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי
עִמָּנוּאֵל׃

10) Conſiliamini conſilium, et diſſipabitur: loquimini verbum; et non ſtabit, quia Himmanu-el (nobiſcum Deus).

Verſ. 13.

אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ וְהוּא e מוֹרַאֲכֶם
וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם׃

13) Dominum exercituum ipſum ſanctificabitis, et ipſe (ſit) timor veſter, et ipſe pauor veſter.

Verſ.

---

a ירע b רוע c עוץ d יעץ e יראי

Verſ. 19. 20.

הֲלֹא־עַם אֶל־אֱלֹהָיו יִדְרֹשׁ בְּעַד a הַחַיִּים אֶל־
b הַמֵּתִים : c לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם־לֹא יֹאמְרוּ
כַּדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין־לוֹ שָׁחַר :

19) Nonne (itane) populus ad Deos ſuos (Deum ſuum) requiret, (requirendo) pro viuis ad mortuos? 20) Ad (per) legem (ipſam), et ad conteſtationem (teſtificationem Deum teſtor), ſi non dicturi ſunt iuxta verbum hoc (de requirendis mortuis, in) quo non ei aurora (tamen nec tantillum eſt lucis).

CAPVT IX. v. 2.

הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ d רָאוּ אוֹר גָּדוֹל וְיֹשְׁבֵי
בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם :

2) Populus ambulantes in tenebroſitate, viderunt (qui ambulat in tenebris, vidit) lucem magnam: habitantibus in terra vmbrae mortis, lux ſplenduit ſuper eos.

Verſ. 3.

e הִרְבֵּיתָ הַגּוֹי לֹא הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה שָׂמְחוּ
לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר כַּאֲשֶׁר f יָגִילוּ בְּחַלְּקָם
שָׁלָל :

3) Multiplicaſti gentem, non (ei) magnificaſti laetitiam: laetati ſunt ad facies tuas (coram te) ſecundum laetiam (quae) in meſſe, quemadmo-

a חיה b מות c ירה d ראה e רבה f גול

admodum exultabunt in diuidendo ipſos ſpolium (exultant, qui diuidunt ſpolia).

Verſ. 6. 7.

כִּי־יֶלֶד יָלַד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־
שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד
a שַׂר־שָׁלוֹם: לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וְלִשְׁלוֹם אֵין־b קֵץ
עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ c לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ
בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה
צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת:

6) Quia gnatus (paruulus enim) natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, et erit principatus ſuper humerum eius, et vocabitur nomen eius, Admirabilis, conſiliarius, Deus, fortis, pater aeternitatis (ſeculi), princeps pacis. 7) Ad multiplicandum principatum, et ad pacem (pacis) non (erit) finis ſuper ſolium Dauid, et ſuper regnum eius, ad parandum (vt confirmet) illud, et ad fulciendum illud (corroboret) in iudicio, et in iuſtitia, ex tunc (hoc tempore) et vsque in ſeculum. Zelus Domini exercituum faciet hoc.

CAPVT XI. v. 1. vſque ad 5.

1. וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה:
2. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ
d עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ e דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה: 3. f וְהֵרִיחוֹ
בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע
אזניו

a שור b קצץ c כון d יעץ e יוע f ריח

אָגְנָיו יוֹכֵיחַ׃ 4. וְשָׁפַט בְּצֶדֶק a דַּלִּים וְהוֹכִיחַ b בְּמִישׁוֹר
c לְעַנְוֵי־אָרֶץ d וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט e פִּיו וּבְרוּחַ
שְׂפָתָיו f יָמִית רָשָׁע׃ 5. וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו
וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃

1) Et egredietur virga de ſtirpe Iſai, et ſurculus (germen) de radicibus eius creſcet. 2) Et requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiae et intelligentiae, ſpiritus conſilii et fortitudinis, ſpiritus ſcientiae et timoris Domini. 3) Et odorari eius (faciet eum) in timore Domini: nec ad (ſecundum) viſionem oculorum ſuorum iudicabit, neque ad (ſecundum) auditum aurium ſuarum arguet. 4) Et (ſed) iudicabit in iuſtitia tenues (pauperes), et arguet in rectitudine (pro) manſuetis terrae: et percutiet terram in virga oris ſui, et in ſpiritu labiorum ſuorum interficiet impium. 5) Et erit iuſtitia cingulum lumborum eius: et fides cingulum renum eius.

Verſ. 10.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד g לְנֵס
עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה h מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד׃

10) Et erit in die illa, radix Iſai, quae ſtans in (ſtabit vt) vexillum populorum, ad illam gentes quaerent: et erit requies eius (in) gloria.

CAP.

---

a דלל b ישר c ענה d נכה e פה f מות g נסס h נוח

CAPVT XII. v. 1.

אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי׃ a

1) Confitebor tibi Domine, quia acerbatus fuisti in me, auertetur nasus (quanquam iratus fuisti contra me, auersus est furor) tuus, et consolaberis (consolatus es) me,

Vers. 3.

וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם b בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃

3) Et haurietis aquas in gaudio, de fontibus salutis.

Vers. 4.

הוֹדוּ לַיהוָה׳ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ c הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃

4) Confitemini Domino, inuocate in nomen eius: scire facite in populis studia (opera) eius: mementote quoniam excelsum est nomen eius.

CAPVT XIII. v. 6.

הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃

6) Vlulate, quia propinquus (prope est) dies Domini: velut praeda ab omnipotente veniet.

Vers. 9.

הִנֵּה יוֹם־יְהוָה׳ בָּא אַכְזָרִי וְעֵבְרָה d וַחֲרוֹן אָף
לָשׂוּם הָאָרֶץ׳ לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה׃

9) Ecce dies Domini veniens (venit) crudelis, et excandescentia (indignatio), et ira naris ad

---

a אורה b שות c ידע d חרה

ad ponendum (furoris vt ponat) terram in solitudinem; et peccatores eius disperdat ex ea.

CAPVT XIV. v. 12.

אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ לָאָרֶץ
חוֹלֵשׁ עַל־גּוֹיִם׃

12) Quomodo cecidisti de coelo Lucifer fili aurorae? resectus (prostratus) es ad terram, debilitans super (qui debilitabas) gentes.

Vers. 27.

כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת יָעָץ וּמִי a יָפֵר וְיָדוֹ b הַנְּטוּיָה
וּמִי c יְשִׁיבֶנָּה׃

27) Nam Dominus exercituum consuluit (decreuit), et quis irritabit? et manus eius extenta et quis redire faciet eam?

Vers. 32.

וְיהוָה יָסַד צִיּוֹן וּבָהּ d יֶחֱסוּ e עֲנִיֵּי עַמּוֹ׃

33) Dominus fundauit Siion, et in ea confident (sperabunt) afflicti (pauperes) populi eius.

CAPVT XVI. v. 5.

f וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו g בֶּאֱמֶת בְּאֹהֶל
דָּוִד שֹׁפֵט וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמְהַר צֶדֶק׃

5) Et praeparabitur in misericordia solium, et sedebit super illud in veritate in tentorio (tabernaculo) Dauid, iudicans et quaerens iudicium, et festinans (ad) iustitiam.

a פור b גטה c שוב d חסה e ענה f כון g אמן

CAPVT XVII. v. 7.

בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה הָאָדָם עַל־עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל־
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל a תִּרְאֶינָה׃

7) In die illa aſpiciet homo ad factorem ſuum, et oculi eius ad Sanctum Iſrael reſpicient.

Verſ. 10.

כִּי שָׁכַחְתְּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵךְ וְצוּר מָעֻזֵּךְ לֹא זָכָרְתְּ עַל־
כֵּן b תִּטְּעִי נִטְעֵי נַעֲמָנִים וְזֶמֹרַת זָר תִּזְרָעֶנּוּ׃

10) Quia oblita es Dei ſalutis tuae, et petrae fortitudinis tuae, non recordata es: propterea plantabis plantationes iucundas (pulchras) et putamen (germen) alieni ſeminabis illud.

CAPVT XXIV. v. 23.

וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־מָלַךְ יְהוָה
צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד׃

23) Et erubeſcet luna, et pudore afficietur Sol: quia regnauit Dominus exercituum in monte Siion et in Ieruſalaim, et coram ſenibus ſuis gloria.

CAPVT XXV. v. 1.

יְהוָה אֱלֹהַי אַתָּה c אֲרוֹמִמְךָ d אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי
עָשִׂיתָ פֶּלֶא e עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אָמֵן׃

1) Domine Deus meus (es) tu exaltabo te, confitebor nomini tuo; quoniam feciſti mirabile (mi-

---

a ראה b נטע c רום d ירה e יעץ

(mirabilia) consilia (quae dixisti) a longe veritas, firmitas (firma, firma sunt).

Vers. 4.

כִּי הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז a לָאֶבְיוֹן b בַּצַר־לוֹ מַחְסֶה
מִזֶּרֶם c צֵל מֵחֹרֶב כִּי רוּחַ עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃

4) Fuisti fortitudo tenui (pauperi) fortitudo egeno in angustia ei: protectio ab inundatione (tribulatione eius); vmbraculum ab aestu: (tegmen a turbine) nam spiritus formidabilium (robustorum), sicut inundatio parietatis (ruere faciens parietem).

Vers. 6. 7. 8.

וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים בָּהָר הַזֶּה מִשְׁתֵּה
שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים d מְמֻחָיִם שְׁמָרִים
מְזֻקָּקִים׃ וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט הַלּוֹט עַל־
כָּל־הָעַמִּים e וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃ בִּלַּע
הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יְהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־
פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ f יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי יְהוָה
דִּבֶּר׃

6) Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc, conuiuium pinguium, conuiuium fecium (defecatorum), pinguium medullatorum, fecium colararum (defecatorum purgatorum). 7) Et absorbebit (perdet) in monte hoc facies operimenti operti super omnes populos, et velamen obtectum (tegmen opertum)

a אבה b צור c צלל d מוח e נסך f סור

ſuper omnes gentes. 8) Abſorbebit (perdet) mortem in ſempiternum, et delebit Dominus Dominus (Deus) lachrymam deſuper omnibus faciebus (ab omni facie): et opprobrium populi ſui auferet deſuper (ab) vniuerſa terra, quia Dominus locutus eſt.

Verſ. 9.

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה a קִוִּינוּ לוֹ
וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ b נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה
בִּישׁוּעָתוֹ׃

9) Et dices in die illa, ecce Deus noſter iſte: expectauimus eum, et ſeruabit nos. Iſte Dominus expectauimus eum, exultabimus, et laetabimur in ſalute eius.

CAPVT XXVI. v. 2.

פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גּוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃

2) Aperite portas, et ingrediatur gens iuſta cuſtodiens veritates.

Verſ. 4.

בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר
עוֹלָמִים׃

4) Fidite in Domino vsque in perpetuum (ſeculum): quia in Ia Domino petra (eſt fortitudo) ſeculorum.

Verſ.

---

a קוה b גול

Verſ. 7. 8. 9.

אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס׃
אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה a קִוִּינוּךָ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ
תַּאֲוַת־נָפֶשׁ׃ נַפְשִׁי b אִוִּיתִיךָ בַלַּיְלָה אַף־רוּחִי
בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ
יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃

7) Semita (eſt) iuſto rectitudines: (recta, o Deus) recte, orbitam (callem) iuſti librabis. 8) Etiam via iudiciorum tuorum Domine expectauimus te; et ſuſtinuimus te, (eo quod) nomen tuum, et memoriam (memoria) tui (eſt) deſiderium animae (noſtrae). 9) Animo meo deſideui te in nocte, etiam ſpiritu meo in interiori mei (medio mei) quaeram mane te, nam quando iudicia tua (fuerunt) in terra, iuſtitiam didicerunt habitatores orbis.

Verſ. 16.

יְהוָה c בַּצַּר פָּקָדוּךָ d צָקוֹן לַחַשׁ e מוּסָרְךָ לָמוֹ׃

16) Domine in anguſtia viſitauerunt te, effuderunt muſſitationem, (orationem, quando) correctio tua (fuit) eis.

Verſ. 19.

יִחְיוּ f מֵתֶיךָ g נְבֵלָתִי יְקוּמוּן h הָקִיצוּ i וְרַנְּנוּ
שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אורות טַלֶּךָ וָאֶרֶץ רְפָאִים
תַּפִּיל k׃

a קוה b אוה c צור d יצק e יסר f חיה g מות
h קוץ i דנן k נפל

19) Viuent mortui tui (ſicut) cadauer meum reſurgent. Expergiſcimini et praeconia dicite (laudate) habitatores pulueris, quia (vt) ros olerum ros tuus, et terra manes (mortuos) proiiciet.

Verſ. 20.

לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וְסָגֹר דֶּלְתְּךָ בַּעֲדֶךָ a
חֲבִי כִמְעַט־רֶגַע עַד־יַעֲבָר־זָעַם׃ b

20) Vade populo mi, ingredere in conclauia (cubicula) tua, et claude ianuam tuam (oſtium tuum) ſuper te. Abſconde te velut paululum, (ad) momentum, donec tranſeat ira.

CAPVT XXIIX. v. 15.

אֲמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת וְעִם־ c
שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חֹזֶה שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי־יַעֲבֹר
לֹא יְבוֹאֵנוּ כִּי d שַׂמְנוּ כָזָב מַחְסֵנוּ וּבַשֶּׁקֶר
נִסְתָּרְנוּ׃

15) Dixiſtis: percuſſimus foedus cum morte, et cum ſepulchro fecimus viſionem (pactum prophetae): flagellum inundans cum tranſierit non veniet nobis; qui poſuimus mendacium ſpem noſtram, et in falſitate (mendacio) occultati ſumus (erimus).

Verſ. 16.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן
בֹּחַן e פִּנַּת יְקָרַת f מוֹסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ׃

16)

---

a ילך b חבה c עשה d שום e פנן f יסד

16) Idcirco ſic dixit Dominus Dominus: (Deus): Ecce ego fundator (fundo) in Siion lapidis, lapidis arcis (lapidem, lapidem munitionis), anguli pretii (pretioſi), fundamenti fundati. Credens, (qui credit) non feſtinabit (feſtinet, vt videat hoc).

Verſ. 19.

וְהָיָה רַק־זְוָעָה הָבִין שְׁמוּעָה׃

19) Et erit tantum commotio (pauor) intelligere auditum (famam eorum quae vobis contingent).

Verſ. 29.

הִפְלִא a עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃

29) Mirificauit conſilium, magnificauit eſſentiam (ſapientiam).

CAPVT XXIX. v. 13. 14.

וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי b מִצְוַת אֲנָשִׁים מִלְמָדָה׃ לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת־הָעָם־הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת הֲכָמָיו c וּבִינַת נְבֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃

13) Et dixit Dominus, pro eo quod approquinquauit populus iſte in ore ſuo, et in labiis ſuis honorauerunt me, et cor eius elongauit ſe a me: et fuit timor eorum (quo timuerunt) me, (ſicut) mandatum virorum (hominum) edoctum,

a יעץ b צוה c בון

14) Ideo ecce ego addens ad mirificandum cum (addo vt mira faciam in) populo isto mirabile, (vt mira faciam) et miraculum: peribit sapientia sapientium eius, et intelligentia intelligentium eius abscondet se.

Vers. 15. 16.

הוֹי הַמַּעֲמִיקִים מֵיְהוָה לַסְתִּר a עֵצָה וְהָיָה בַּמַּחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יְדָעֵנוּ׃ הֲפִכְכֶם אִם־כְּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי־יֹאמַר מַעֲשֶׂה b לְעֹשֵׂהוּ לֹא עָשָׂנִי וְיֵצֶר אָמַר לְיוֹצְרוֹ לֹא הֵבִין׃

15) Vae profundantibus (iis qui profundi sunt) a Domino ad abscondendum (vt abscondant) consilium: et sunt in tenebrositate (tenebris) opera eorum, et dixerunt: Quis videns (videt) nos, et quis cognoscens (cognoscit) nos? 16) Subuersio vestra si (vere) sicut lutum figuli reputabitur. Quia (num) dicet opus factori suo: Non fecit me? et figmentum dixit (dicet) fictori suo: Non intellexit?

CAPVT XXX. v. 15.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם c וְלֹא d אָבִיתֶם׃

15) Sic dixit Dominus Dominus (Deus) sanctus Israel: In quiete et requie salui eritis. In quie-

---

a יעץ b עשה c ישע d אבה

quieſcendo (quiete), et in ſpe erit fortitudo veſtra. Et noluiſtis.

Verſ. 20. 21.

וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם a צַר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד b מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ c רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃ וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ d לְכוּ בּוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃

20) Et dabit vobis Dominus panem anguſtiae, et aquam oppreſſionis: at non auolabit (elongabitur) vltra doctores tui (doctor tuus). Et erunt oculi tui videntes doctores tuos (doctorem tuum). 21) Et aures tuae audient verbum a tergo tuo (eius qui eſt poſt te), dicendo: Haec via, ambulate in ea cum dexteraueritis, et cum ſiniſtraueritis (quando declinabitis ad texteram, vel ad ſiniſtram).

CAPVT XXXI. v. 5.

כְּצִפֳּרִים e עָפוֹת כֵּן f יָגֵן יְהוָה צְבָאוֹת עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם גָּנוֹן g וְהַצֵּיל פָּסוֹחַ וְהִמְלִיט׃

5) Sicut aues volantes, ſic proteget Dominus exercituum ſuper Ieruſalaim, protegendo et liberando, tranſilendo et ſeruando.

Verſ. 6.

שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

6) Conuertimini ad quem profundauerunt de-

a צור b יורה c ראה d ילך e עוף f גנן g נצל

fectionem (id a quo admodum declinaſtis) filii Iſrael.

CAPVT XXXII. v. 8.

וְנָדִיב נְדִבוֹת יָעָץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃

8) Et liberalis liberalia conſuluit: et ipſe propter liberalia ſtabit.

Verſ. 17. 18.

וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט
וָבֶטַח עַד־עוֹלָם׃ וְיָשַׁב עַמִּי בְּנְוֵה שָׁלוֹם
וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים וּבְמְנוּחוֹת שַׁאֲנַנוֹת׃

17) Et erit opus iuſtitiae pax, et cultus (opus) iuſtitiae requieſcere (requies) et fiducia vsque in ſeculum. 18) Et habitabit populus meus in habitaculo (tabernaculo) pacis, et in tabernaculis fiduciarum, et in requiebus tranquillis (opulentis).

CAPVT XXXIII. v. 15. 16.

הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשַׁקּוֹת
נֹעֵר a בַּפָּיו מְתֶמֹךְ בַּשֹּׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְׁמַע דָּמִים
וְעֹצֵם עֵינָיו b מֵרְאוֹת בָּרָע׃ הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן
מְצָדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃

15) Perambulans iuſtitias, et loquens (qui ambulat in iuſtitiis, et loquitur) aequitates: reprobans in auiditatem (qui reprobat auaritiam) oppreſſionum, excutiens volas (qui excutit manus)

a כפף b ראה

nus) ſuas, a fulciendo in munere: obturans (ne ſuſcipiat munera; qui obturat) aurem ſuam ab audiendo ſanguines (ne audiat ſanguinem), et claudens (claudit) oculos ſuos a videndo in (ne videat) malum. 16) Ipſe excelſa (in excelſis) habitabit, munimenta ſaxorum ſublimitas eius: panis eius datus eſt, aquae eius fideles (ſtabiles).

Verſ. 22.

יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא
a יוֹשִׁיעֵנוּ׃

22) Dominus iudex noſter, Dominus legifer noſter. Dominus rex noſter, ipſe ſeruabit nos.

CAPVT XXXIV. v. 16.

דִּרְשׁוּ מֵעַל־סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא
נֶעֱדָרָה אִשָּׁה רֵעוּתָהּ לֹא פָּקָדוּ כִּי־פִי הוּא צִוָּה
וְרוּחוֹ הִוא קִבָּצָן׃

16) Requirite deſuper (in) libro Domini, et legite: vnum ex eis non defuit, vnumquodque (cum) ſocio ſuo non deſiderata ſunt (defuit): quia os meum ipſum praecepit (ea), et ſpiritus eius ipſe congregauit ea.

CAPVT XXXV. v. 3. 4. 5. 6.

חַזְּקוּ יָדַיִם b רָפוּת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ׃ אִמְרוּ
לִנְמְהַרֵי־לֵב חִזְקוּ אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא
גמול

a ישע b רפה

גְּמוֹל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיוֹשִׁיעֲכֶם׃ אָז תִּפָּקַחְנָה
עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה׃ אָז יְדַלֵּג
כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם
וְנְחָלִים בָּעֲרָבָה׃

3) Confortate manus remiſſas: et genua labantia (debilia) roborate. 4) Dicite inquietis (ſtultis) corde, confortamini, ne timeatis: ecce Deus veſter vltio (cum vltione) veniet; retributio (et videbitis retributionem) Dei: ipſe veniet, et ſaluos faciet vos. 5) Tunc aperientur oculi coecorum: et aures ſurdorum patebunt. 6) Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus, et dicet praeconia (laudabit) lingua muti: quia ſciſſae ſunt in deſerto aquae, et flumina in ſolitudine.

Verſ. 10.

וּפְדוּיֵי יְהוָה a יְשֻׁבוּן b וּבָאוּ צִיּוֹן c בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת
עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה׃ d יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ e יָגוֹן
וַאֲנָחָה׃

10) Et redempti Domini reuertentur, et venient (in) Siion in praeconio (cum laude), et laetitia ſeculi (erit) ſuper caput eorum: gaudium, et laetitiam apprehendent, et fugient moeror (dolor), et gemitus.

CAPVT XXXVII. v. 16. 17.

יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אַתָּה־
הוּא הָאֱלֹהִים׃ לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה
עשׂית

a שוב b בוא c רנן d נשג e יגה

עָשִׂית אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ a הַטֵּה יְהוָה
אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ וּרְאֵה

16) Domine exercituum Deus Iſrael: ſedens (ſuper) Cherubim, tu ipſe (es) Deus ſolus tu omnium regnorum terrae: tu feciſti coelos, et terram: 17) Inclina Domine aurem tuam, et audi, aperi Domine oculos tuos, et vide.

CAPVT XXXVIII. v. 1. et 5.

vid. 2 Reg. 20. v. 1. et 5.

Verſ. 12.

דּוֹרִי נִסַּע וְנִגְלָה מִנִּי כְּאֹהֶל b רֹעִי קִפַּדְתִּי כָאֹרֵג
חַיַּי c מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃

12) Incolatus meus profectus eſt (receſſit) et migrauit a me veluti tentorium (tabernaculum) paſtoris: praecidi velut texens vitas meas, ab attenuatione (vitam meam, aegritudine Deus) concidet me: a die vsque ad noctem conſumes me.

Verſ. 14.

כָּסוּס עָגוּר כֵּן d אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה e הָלֹל עֵינַי
לַמָּרוֹם יְהוָה עָשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי׃

14) Sicut grus (et) hirundo, ſic garriebam; gemebam (garriebam) vt columba: eleuati erant oculi mei ad (in) excelſum, Domine (infirmitas) vim fecit mihi, ſponde mihi (quieſcere fac me).

Verſ.

---

a נטה b רעה c דלל d צפף e הלה

Verſ. 16.

אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וַתְּחַלִּימֵנִי
וְהַחֲיֵנִי׃

16) Domine ſuper (vltra) eos viuent: et omnibus (quod) in eis vitae (eſt vita) ſpiritus mei, et ſanabis me, et viuificabis me.

Verſ. 17.

הִנֵּה לְשָׁלוֹם a מַר־לִי מָר וְאַתָּה חָשַׂקְתָּ נַפְשִׁי
מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי־הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי b גֵוְךָ כָּל־חַטָּאָי׃

17) Ecce (dum eſſem) in pace amaritudo mihi, amaritudo (fuit): Et tu amplexus es amore (et tibi placuit eruere) animam meam a fouea abolitionis (putredinis), quia proieciſti poſt tergum tuum omnia peccata mea.

CAPVT XL. v. 1. 2.

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃ דַּבְּרוּ עַל־לֵב
יְרוּשָׁלַ͏ִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה
c עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְהוָה כִּפְלַיִם בְּכָל־חַטֹּאתֶיהָ׃

1) Conſolamini, conſolamini populum meum: dicet Deus veſter. 2) Loquimini ad cor Ieruſalaim, et clamate ad eam, quod completa eſt militia eius, quia placabilis facta eſt iniquitas eius: nam ſuſcepit de manu Domini duplicia in (pro) omnibus peccatis ſuis.

Verſ.

a מר b גוה c עוה

Verſ. 3. 4. 5.

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר a פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה יַשְּׁרוּ בָעֲרָבָה
מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ׃ כָּל־גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה
יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃
וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְהוָה
דִּבֵּר׃

3) Vox clamantis in deſerto, complanate (expurgate) viam Domini: rectam facite in ſolitudine ſemitam ſtratam (viam) Dei noſtri. 4) Omnis vallis exaltabit ſe, et omnis mons, et collis humiliabunt ſe: et erit prauum in directionem, et praerupta (altitudines) in planitiem. 5) Et reuelabit ſe gloria Domini: et videbunt (videbit) omnis caro pariter quod os Domini locutum eſt.

verſ. 6. et 8.

קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר מָה אֶקְרָא כָּל־הַבָּשָׂר חָצִיר
וְכָל־חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה׃ יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר
אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם׃

6) Vox dicentis, clama: et dixit, quid elamabo? omnis caro (vt) herba: et omnis pietas eius tanquam flos agri. 8) Aruit herba, cecidit flos: et verbum Dei noſtri ſtabit in ſeculum.

Verſ. 10. 11.

הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה
שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃ כְּרֹעֵה עֶדְרוֹ יִרְעֶה
בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ c יִשָּׂא d עָלוֹת יְנַהֵל׃

10)

a פנה b סלל c נשא d עול

10) Ecce Dominus Deus cum forti veniet, et brachium eius Dominans (dominium dabit) ei: ecce merces eius cum eo, et opus eius ad facies eius (coram illo). 11) Sicut paſtor gregem ſuum paſcet, in brachio ſuo congregabit agnellos (agnos), et in ſinu ſuo portabit: (et) foetus (ſuauiter) ducet.

Verſ. 12.

מִי־מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְכָל
בַּשְּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפְּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת
בְּמאֹזְנָיִם׃

12) Quis menſus eſt in pugillo ſuo aquas, et coelos in palmo direxit, et continuit (menſurauit, et ponderauit) in menſura ternaria puluerem terrae? et appendit in ſtatera (librauit in regula) montes, et colles in bilancibus (ſtatera)?

verſ. 28. 29.

הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם יְהוָה
בּוֹרֵא a קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִיעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר
b לִתְבוּנָתוֹ׃ נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וְלָאֵין אוֹנִים עָצְמָה
יַרְבֶּה׃

28) Nonne noſti, an non audiſti? Deus ſeculi (aeternus) Dominus creans extremitates (qui creat terminos) terrae, non fatigabitur (deficiet), nec laborabit: non (eſt) inueſtigatio intelligentiae eius. 29) Dans (qui dat) laſſo fortitudinem:

a קצה b בון

nem: et cui non (ſunt) vires, robur multiplicabit (multiplicat).

Verſ. 31.

וְקוֵי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ b יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים
יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃

31) At ſperantes (in) Domino, mutabunt robur, aſcendent ala ſicut aquilae: current, et non laborabunt; ibunt (progredientur), et non laſſabuntur.

CAPVT XLI. v. 4.

מִי־פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא c הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָה
רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרוֹנִים אֲנִי־הוּא׃

4) Quis operatus eſt, et fecit, vocans generationes a capite (ab exordio)? Ego Dominus primus, et cum nouiſſimis ego ipſe.

Verſ. 10.

אַל־תִּירָא כִּי־עִמְּךָ אָנִי אַל־d תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ
אִמַּצְתִּיךָ אַף עֲזַרְתִּיךָ אַף־תָּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי׃

10) Ne (igitur) timeas, quia tecum ego (ſum), ne molleſcas (terrearis), quia ego Deus tuus: roboraui te, inſuper auxiliatus ſum tibi, inſuper ſuſtentaui te in dextera iuſtitiae meae.

verſ. 14.

אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקוֹב e מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
עֲזַרְתִּיךָ נְאֻם־יְהוָה וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

a קוה b עלה c דור d שעה e מתה

14) Ne formides vermis Iahacob, viri pauci (exiguitas) Iſrael: ego auxiliatus ſum tibi, dixit Dominus, et redemtor tuus ſanctus Iſrael.

Verſ. 27.

רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַ‍ִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃

27) Primus ad Sion (dicet), ecce, ecce ipſi: et ipſi Ieruſalaim Euangeliſtam (eum) dabo.

CAPVT XLII. v. 1. 2. 3. 4.

הֵן עַבְדִּי a אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי b רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃ לֹא יִצְעַק וְלֹא c יִשָּׂא וְלֹא־יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵּהָה לֹא יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃ לֹא יִכְהֶה וְלֹא d יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט e וְלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃

1) Ecce ſeruus meus, innitar in eo (ei): electus meus, voluit anima mea (complacuit animae meae): dedi ſpiritum meum ſuper eum, iudicium gentibus exire faciet (in lucem). 2) Non clamabit, et non eleuabit; neque audire faciet in platea (foris) vocem ſuam. 3) Calamum (fere) quaſſatum non conteret, et linum caligans (fere extinctum) non extinguet ipſum: ad veritatem educet iudicium. 4) Non caligabit, nec frangetur, donec ponat in terra (habitatoribus terrae) iudicium: et ad legem eius inſulae (inſulares) expectabunt.

Verſ.

---

a תמך b רצה c נשא d רוץ e ורה

Verſ. 6. 7.

אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחֲזִק בְּיָדֶךָ a וְאֶצָּרְךָ
וָאֶתְּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם: לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת
b לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ:

6) Ego Dominus vocaui te in iuſtitia, et apprehendam in manum tuam: et cuſtodiam te, et dabo te in foedus populi, in lucem gentium (gentibus). 7) Ad aperiendum (vt aperias) oculos coecos, ad educendum (vt educas) e clauſura (carcere) vinctum, e domo carceris ſedentes tenebroſitate (in tenebris).

Verſ. 8.

אֲנִי יְהוָה הֵוא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לַאֲחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי
לַפְּסִילִים:

8) Ego Dominus; hoc (eſt) nomen meum: et gloriam meam alteri non dabo; et laudem meam ſculptilibus.

CAPVT XLIII. v. 1. 2. 3.

אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ לִי־אָתָּה:
כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא יְשִׁטְפוּךָ
כִּי־c תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר־
בָּךְ: כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ

1) Ne timeas, quia redemi te, vocaui in nomen tuum: mihi (meus es) tu. 2) Cum tranſieris per aquas, tecum ego (ero); et per flu-

a נצר b יצא c ילך

mina, non inundabunt (operient) te: cum ambulaueris per ignem, non adureris (combureris), et flamma non ardebit in te. 3) Quia ego Dominus Deus tuus ſanctus Iſrael ſeruator tuus.

Verſ. 10. 11.

אֲנִי הוּא לְפָנַי לֹא־aנִוצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא־יִהְיֶה׃
אָנֹכִי אָנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃

10) Ego ipſe (ſum), ante me (quem) non eſt formatus Deus, et poſt me non erit. 11) Ego ego Dominus: et non (eſt) praeter me ſeruator.

Verſ. 13.

גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין מְיָדִי bמַצִּיל אֶפְעַל וּמִי
יְשִׁיבֶנָּה׃

13) Etiam a die (antequam eſſet dies) ego ipſe (ſum), et non de manu mea eruens (eſt qui eruat): operabor, et quis auertet id?

Verſ. 24. 25.

הֶעֱבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃ אָנֹכִי
אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃

24) Seruire feciſti me in peccatis tuis (propter peccata tua), laborare feciſti me in iniquitatibus tuis (propter iniquitates tuas. 25) Ego, ego ipſe delens (ſum qui deleo) praeuaricationes tuas propter me: et peccatorum tuorum non recordabor.

CAP.

---

a יצר b נצל

CAPVT XLIV. v. 3.

a אֶצָק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנוֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה אֶצָק
רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־b צֶאֱצָאֶיךָ׃

3) Effundam aqnas ſuper ſitientem, et fluenta ſuper aridam: effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, et benedictionem meam ſuper germina tua.

Verſ. 6.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת
אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים׃

6) Sic dixit Dominus rex Iſrael, et redemtor eius Dominus exercituum: ego primus, et ego nouiſſimus, et praeter me non (eſt) Deus.

Verſ. 22.

מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי
גְאַלְתִּיךָ׃

22) Deleui vt nubem praeuaricationes tuas (praeuaricationem tuam), et veluti nubem peccata tua: reuertere ad me, quia redemi te.

Verſ. 24.

כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ מִבָּטֶן אֲנֹכִי יְהוָה
עֹשֶׂה כֹּל נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ
מִי־אִתִּי׃

24) Sic dixit Dominus redemtor tuus, et plaſmator tuus ex vtero: ego Dominus faciens omnia,

a יצק b יצא

omnia, extendens coelos ſolus ego, expandens terram a mecum (mea potentia).

CAPVT XLV. v. 7.

יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל־אֵלֶּה׃

7) Formans lucem, et creans tenebroſitatem (tenebras); faciens pacem, et creans malum. Ego Dominus faciens omnia haec.

Verſ. 8.

הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים a יִזְּלוּ־צֶדֶק תִּפְתַּח־ אֶרֶץ וְיִפְרוּ־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃

8) Stillate coeli deſuper, et aetheres (coeli) ſtillent iuſtitiam. Aperiat ſe terra, et fructificent ſalus et iuſtitia, (quas) germinare faciet (terra) ſimul: ego Dominus creaui eum.

Verſ. 9.

הוֹי b רָב אֶת־יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׁי אֲדָמָה הַיֹּאמַר חֹמֶר לְיוֹצְרוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה וּפָעָלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ׃

9) Vae contendenti cum plaſmatore ſuo, teſtae cum teſtis humi (terrae). Numquid dicet lutum figulo ſuo: quid facies (facis)? et operi tuo non (ſunt) manus ei.

Verſ. 15.

אָבֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃

15)

a גול b רוב

15) Vere tu Deus abſcondens te, Deus Iſrael ſaluator.

Verſ. 22.

a פְּנוּ־אֵלַי b וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין עוֹד׃

22) Reſpicite (conuertimini) ad me, et ſaluamini (ſalui eritis) omnes fines terrae: quia ego Deus, et non (eſt) amplius.

Verſ. 23. 24.

בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צְדָקָה דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי־ לִי תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ אַךְ בַּיהוָה לִי אָמַר צְדָקוֹת c וָעֹז

23) Per me iuraui: exiit (egreſſum eſt) de ore meo iuſtitia (iuſtitiae) vetbum, et non reuertetur: quod mihi curuabitur omne genu, iurabit omnis lingua. 24) Vtique in Domino (eſt) mihi, dixit, iuſtitiae (inquiet iuſtitia), et fortitudo.

Verſ. 25.

בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

25) In Domino iuſtificabuntur (iuſti erunt), et iactabunt ſe omne (glorificabunt ſe omnes qui ſunt) ſemen Iſrael.

CAPVT XLVI. v. 3. 4.

הַעֲמָסִים מִבֶּטֶן הַנְּשׂאִים מִנִּי־רָחַם׃ וְעַד־זִקְנָה

a פנה b ישע c עוז

אֲנִי הוּא וְעַד־שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי
a אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃

3) Onerati (qui portamini) ab vtero, portati (et qui geſtamini) a vulua. 4) Et vsque ad ſenectam ego ipſe, et vsque ad caniciem ego baiulabo (portabo). Ego feci, et ego ſeram, et ego baiulabo (portabo), et eruam.

Verſ. 11. 10.

b עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃ אַף־דִּבַּרְתִּי
אַף־c אֲבִיאֶנָּא יְצַרְתִּי אַף אֶעֱשֶׂנָּה׃

10) Conſilium meum ſtabit, vt omnem voluntatem meam faciam. 11) Etiam locutus ſum, etiam adducam illud: formaui, etiam faciam illud.

CAPVT XLVII. v. 3. 4.

נָקָם d אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם׃ גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

3) Vltionem capiam, et non occurram homo (tibi ſicut homines alii). 4) Redemtor noſter Dominus exercituum nomen eius, ſanctus Iſrael.

CAPVT XLVIII. v. 9. 10. 11.

לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי e וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם־לָךְ
לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָּ׃ הִנֵּה צְרַפְתִּיךָ וְלֹא בְכֶסֶף בְּחַרְתִּיךָ
בְּכוּר עֹנִי׃ לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּי־אֵיךְ f יֵחָל וְכָבוֹדִי
לְאַחֵר לֹא־g אֶתֵּן׃

9) Pro-

---

a נשא b יצץ c בוא d לקח e הלל f חלל g נתן

9) Propter nomen meum prolongabo furorem meum, et laude mea iniiciam frenum (propter laudem meam prolongabo iram meam) tibi: ad (vt) non ſuccidendum (ſuccidere faciam) te. 10) Ecce purgaui, et non in argento (tanquam argentum): elegi te in camino afflictionis. 11) Propter me, propter me faciam, nam quomodo profanabitur? (alioqui eſſet pollutum nomen meum): et gloriam meam alteri non dabo.

Verſ. 17.

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ a לְהוֹעִיל מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ
b תֵּלֵךְ׃

17) Ego Dominus Deus tuus docens te, ad proficiendum (vt proſim tibi), faciens ambulare te in via (per quam) ambulabis.

Verſ. 18. 19.

לוּא הִקְשַׁבְתָּ c לְמִצְוֹתָי וַיְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ
d כְּגַלֵּי הַיָּם׃ וַיְהִי כַחוֹל זַרְעֶךָ e וְצֶאֱצָאֵי f מֵעֶיךָ
כְּמְעוֹתָיו לֹא־יִכָּרֵת וְלֹא־יִשָּׁמֵד שְׁמוֹ מִלְּפָנָי׃

18) Vtinam attendiſſes ad mandata mea: et fuiſſet ſicut flumen pax tua: et iuſtitia tua ſicut fluctus maris. 19) Et fuiſſet veluti arena ſemen tuum, et germina viſcerum tuorum, (filii vteri tui) ſicut viſcera (lapilli) eius: non excideretur; et non deleretur (diſſiparetur) nomen eius a faciebus meis (facie mea).

a יעל b ילך c צוה d גלל e יצא f מעה

CAPVT XLIX. v. 6.

נָקֵל a מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד b לְהָקִים אֶת־שִׁבְטֵי
יַעֲקֹב וּנְצִירֵי יִשְׂרָאֵל c לְהָשִׁיב d וְנָתַתִּיךָ לָאוֹר
גּוֹיִם לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃

6) Leue eſt ab eſſe te (vt ſis) mihi ſeruum (ſeruus) ad ſuſcitandum tribus Iahacob, et ſeruatos (deſolatos) Iſrael ad conuertendum: et dedi te in lucem gentium, ad exiſtendum ſalutem meam (vt ſis ſalus mea) vſque ad extremum terrae.

Verſ. 8.

כֹּה אָמַר יְהוָה בְּעֵת e רָצוֹן f עֲנִיתִיךָ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה
עֲזַרְתִּיךָ

8) Sic dixit Dominus, in tempore voluntatis (placito) exaudiui te, et in die ſalutis auxiliatus ſum tibi.

Verſ. 10.

לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא־g יַכֵּם שָׁרָב וְשָׁמֶשׁ
כִּי־מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם וְעַל־מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם׃

10) Non eſurient, neque ſitient, et non percutiet eos aeſtus, nec ſol: quia miſerator eorum deducet eos, et ad ſcaturigines (fontes) aquarum ducet eos.

verſ. 14. 15. 16.

וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי׃ הֲתִשְׁכַּח
אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם בֶּן־בִּטְנָהּ גַּם־אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה
וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ׃ הֵן עַל־h כַּפַּיִם i חַקּוֹתִיךְ

14)

---

a היה b קום c שוב d נתן e רצה f ענה g נכה h כף i חקק

14) Dixitque Siion, dereliquit me Dominus, et Dominus oblitus eſt mei. 15) Nunquid obliuiſcetur mulier lactentis ſui, a miſerendo (infantis ſui, vt non miſereatur) filii vteri ſui? etiam (ſi) iſtae obliuiſcantur (obliuiſcerentur), at ego non obliuiſcar tui. 16) Ecce ſuper volis exaraui (in manibus deſcripſi) te:

Verſ. 23.

וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנֶיךָ a וְשָׂרוֹתֵיהֶם b מֵינִיקֹתָיִךְ וְיָדַעַתְּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־c יֵבֹשׁוּ קֹוָי׃

23) Et erunt reges nutricii tui, et dominae (reginae) eorum lactatrices (nutrices) tuae. Et ſcies quod ego (ſum) Dominus, (et) quod non pudore afficientur expectantes (ſperantes in) me.

CAPVT L. v. 4.

אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת d לָעוּת
אֶת־יֵעֵף דָּבָר

4) Dominus Deus dedit mihi linguam eruditorum, ad ſciendum loqui opportune laſſo (vt ſciam dicere tempore ſuo ſitibundo) verbum.

Verſ. 6.

גְּוִי נָתַתִּי e לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים פָּנַי לֹא
הָסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת f וָרֹק׃

6) Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas decapillantibus; facies meas (vellentibus:

---

a שור b ינק c בוש cum יבש d עתת e נכה f יר

bus: faciem meam) non abſcondi ab ignominiis, et ſputo.

CAPVT LI. v. 6.

a שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל־הָאָרֶץ מִתַּחַת
כִּי־שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ
כְּמוֹ־כֵן יְמוּתֻן וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא
b תֵחָת׃

6) Leuate in coelos oculos veſtros, et aſpicite ac (videte) terram deorſum. Nam coeli ſicut fumus conſumti ſunt (deficient), et terra ſicut veſtimentum veteraſcet, et habitatores eius ſimiliter morientur (interibunt): et ſalus mea in ſeculum (ſempiternum) erit, et iuſtitia mea non conteretur.

Verſ. 11.

c וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן d בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת־
עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן e נָסוּ f יָגוֹן
וַאֲנָחָה׃

11) Et redemti Domini reuertentur, et venient (in) Siion cum praeconio (laude), et laetitia ſeculi (ſempiterna erit) ſuper caput eorum. Gaudium et laetitiam aſſequentur (tenebunt), fugient moeror (dolor), et gemitus.

Verſ. 12.

אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם מִי־אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ
יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃

12)

---

a נשא b תחתת c פרה d רנן e נעם f יגה

12) Ego, ego ipſe conſolans (conſolor) vos. Quae (es) tu (Siion vt) et timeas ab homine (qui) morietur? et a filio hominis, (qui ſicut) herba dabitur?

Verſ. 15.

וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם a וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

15) Et ego (ſum) Dominus Deus tuus findens (qui diuiſi) mare, et perſonuerunt fluctus eius. Dominus exercituum nomen eius.

CAPVT LII. v. 7.

מַה־נָּאוּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃

7) Quam decori (pulchri) ſunt ſuper montes pedes euangelizantis, audire facientis pacem, euangelizantis bonum, audire facientis ſalutem: dicentis ad Sion, regnauit Deus tuus?

verſ. 13. 14. 15. et CAP. LIII. tot.

13. הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם c וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃
14. כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן־מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹאָרוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃ 15. כֵּן d יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו יִקְפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ e הִתְבּוֹנָנוּ׃

CAP. LIII.

1. מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי f נִגְלָתָה׃

d 2.

a המה b נאה c נשא d נזה e בון f גלה

2. a וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה לֹא־תֹאַר
לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ׃ 3. נִבְזֶה
וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וַיֹּדֵעַ b חֹלִי וּכְמַסְתֵּר
פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא חָשַׁבְנֵהוּ׃ 4. אָכֵן חֳלָיֵנוּ
הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֵהוּ נָגוּעַ
c מֻכֵּה אֱלֹהִים d וּמְעֻנֶּה׃ 5. וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ
מְדֻכָּא e מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־
לָנוּ׃ 6. כָּלָנוּ כַּצֹּאן f תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ וַיהוָה
הִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת עֲוֹן כֻּלָּנוּ׃ 7. נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא
יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל וְכָרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ
נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃ 8. מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח
וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי g יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע
עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃ 9. וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־
עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃
10. וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ
יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃
11. מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׂבָּע h בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק
עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃ 12. לָכֵן אַחֲלֵק־לוֹ
בָרַבִּים וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה
לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא־רַבִּים
נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

13) Ecce prudenter aget ſeruus meus: exaltabitur et eleuabitur, et ſublimis erit valde. 14) Quemadmodum obſtupuerunt (admirati ſunt) ſuper

---

a עלה b חלה c נגה d ענה e עוה f תעה g שוח
h ידע

ſuper te multi, ſic corruprus (eſt) prae viro aſpectus eius: et forma eius prae filiis hominum. 15) Sic (rumor) aſperget gentes multas: ſuper eum compriment (claudent) reges os ſuum: quia (eo) quod non narratum fuerat eis viderint, et quod non audierant, intellexerint. CAP. LIII. 1) Quis credidit auditui noſtro; et brachium Domini ſuper quem (cui) reuelatum eſt? 2) Et aſcendit vt tener ramus (ſicut virgultum) coram eo, et ſicut ramus de terra ſiccitatatis (deſerti), non (eſt) forma ei, neque decor: et vidimus eum. 3) Deſpectus eſt, et deſiiit viris (abiectus inter viros) vir dolorum, et notus aegritudine (expertus infirmitatem): et quaſi abſcondens facies (abſcondebamus faciem) ab eo, deſpectus erat, et nihili reputauimus eum. 4) Vere languores noſtros ipſe tulit, et dolores noſtros baiulauit eos (portauit): et nos reputauimus eum plagatum, percuſſum Dei (a Deo) et humiliatum. 5) Et ipſe vulneratus a praeuaricationibus noſtris (eſt propter praeuaricationes noſtras); attritus ab iniquitatibus noſtris (propter iniquitates noſtras): caſtigatio pacificationum noſtrarum (pro pace noſtra) ſuper eum, et in liuore eius medicatum eſt (liuor eius ſanitas fuit) nobis. 6) Omnes nos tanquam ouis errauimus; vnusquisque ad viam ſuam conuerſi ſumus: et Dominus fecit occurrere in (peruenire ad) eum iniquitatem (poenam) omnium noſtrum. 7) Oppreſſus eſt, et ipſe afflictus eſt, et non aperiet os ſuum, ſicut agnus ad occiſionem ducetur, et ſicut ouis

coram

coram tondentibus eam obmutuit: et non aperiet os ſuum. 8) De clauſura, et de iudicio ſublatus eſt, et generationem eius quis eloquetur (enarrabit)? quoniam abſciſſus eſt de terra viuentium; propter praeuaricationem populi mei, plaga (fuit) ei. 9) Et dedit cum impiis ſepulturam eius, et cum diuite in mortibus eius: ſuper (inter mortuos ſuos: eo quod) non iniuriam (iniquitatem) fecerit, nec dolus (fuerit) in ore eius. 10) Et Dominus voluit contundere (conterere) eum, aegrotare fecit; ſi poſuerit delictum (ſe ipſam pro delicto) anima ſua, videbit ſemen; prolongabit dies: et voluntas Domini per manum eius proſperabitur. 11) Propter laborem animae ſuae videbit, (et) ſaturabitur. In ſcientia ſua iuſtificabit iuſtus ſeruus meus multos, et iniquitates ipſorum ipſe baiulauit (portabit). 12) Ideo partem dabo ei in (cum) multis, et cum fortibus partietur ſpolium (diuidet ſpolia), pro eo quod effudit in mortem animam ſuam, et cum praeuaricatoribus numeratus eſt: et ipſe peccatum multorum tulit, et (pro) praeuaricatoribus intercedet (orabit).

CAPVT LIV. v. 7. 8. 10.

בְּרֻגַּע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃ בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃ כִּי הָהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃

7) In

7) In momento paruo dereliqui te: et in miſerationibus magnis congregabo te. 8) In modico (momento) irae abſcondi facies meas (faciem meam) (in) momento a te, et in miſericordia ſeculi (ſempiterna) miſertus ſum tui; dixit redemtor tuus Dominus. 10) Nam montes recedent (mouebunt ſe), et colles nutabunt: et miſericordia mea a te non recedet, et foedus pacis meae non mouebit ſe, dixit miſerator tuus Dominus.

CAPVT LV. v. 1.

הֹוי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כָּסֶף לְכוּ
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְלוא־כֶסֶף וּבְלוא מְחִיר
יַיִן וְחָלָב׃

1) O omnis ſitiens ite (vos omnes ſitientes, venite) ad aquas, et cui non ei argentum: ite, (etiam qui non habet pecuniam: venite), emite, et comedite, et ite (venite inquam), emite absque argento, et absque pretio vinum, et lac.

Verſ. 6. 7.

דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ a בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ יַעֲזֹב
רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשָׁב אֶל־יְהוָה
וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

6) Quaerite Dominum in inueniri ipſum (dum inuenitur): inuocate eum in exiſtendo ipſum propinquum (dum eſt propinquus). 7) Derelinquat

a היה

linquat impius viam ſuam, et vir iniquitatis (iniquus) cogitationes ſuas: et reuertatur ad Dominum, et miſerebitur eius, et ad Deum noſtrum, quoniam multiplicabit ad parcendum (vt parcat).

verſ. 8. 9.

לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃ כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבוֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃

8) Non cogitationes meae cogitationes veſtrae, nec viae veſtrae, viae meae, dixit Domius. 9) Quia (ſicut) altiores ſunt coeli quam terra: ſic altiores ſunt viae meae quam viae veſtrae, et cogitationes meae quam cogitationes veſtrae

Verſ. 10. 11.

כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ a וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לַזּוֹרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא b מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי c רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃

10) Quoniam quemadmodum deſcendet (deſcendit) imber, et nix de coelis, et illuc non reuertetur, quinimo inebriauit (reuertitur, ſed inebriat) terram et generare fecit (facit) eam, et germinare fecit (facit) eam, et dabit ſemen ſerenti, et panem comedendi. 11) Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo, non reuer-

a ילד b פוה c ריק

reuertetur ad me vacuum: quinimo (ſed) faciet, quod volui, et proſperabitur quo (in iis ad quae) miſi illud.

CAPVT LVI. v. 7.

בֵּיתִי בֵּית־a תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים׃

7) Domus mea domus orationis vocabitur omnibus populis.

CAPVT LVII. v. 1. 2.

הַצַּדִּיק אָבָד וְאֵין אִישׁ b שָׂם עַל־לֵב וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד
נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי c הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק׃
יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃

1) Iuſtus periit, et non (eſt) quisquam ponens (qui ponat) ſuper cor: et viri miſericordiae collecti in non intelligente (miſericordes congregantur, et non eſt qui intelligat), quia a facie-bus mali colligitur (propter malum mundo venturum congregatur) iuſtus. 2) Ingredietur pace (in pace), requieſcent in cubiculis ſuis: ambulans (qui ambulauerit) coram eo.

Verſ. 15. 16.

כֹּה אָמַר d רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם
וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֶת־e דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ f לְהַחֲיוֹת רוּחַ
שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים׃ כִּי לֹא לָעוֹלָם g אָרִיב
וְלֹא לָנֶצַח אֶקְצוֹף כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת
אֲנִי עָשִׂיתִי׃

a פלל b שום c רוע d רום e דכא f חיה g רוב

15) Sic dixit excelſus, et ſublimis habitans perpetuo (in ſeculum), et ſanctum nomen eius: (in) excelſo, et ſancto habitabo: et cum contrito, et humili ſpiritu, ad viuificandum (vt viuificem) ſpiritum humilium, et ad viuificandum (vt viuificem) cor contritorum. 16) Quia non in ſeculum (ſempiternum) litigabo, nec in finem (ſeculum) iraſcar: quia ſpiritu a faciebus meis inuoluet ſe, (qui eſt a facie mea induet corpus), et animas ego feci.

CAPVT LIIX. v. 1.

קְרָא בַגָּרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר a הָרֵם קוֹלֶךָ b וְהַגֵּד
לַעֲמִי פִּשְׁעָם וְלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם׃

1) Clama in gutture, ne prohibeas (clamorem), tanquam tuba exalta vocem tuam: et indica (annuncia) populo meo praeuaricationem eorum, et domui Iahacob peccata eorum.

Verſ. 6. 7. 8.

הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר
c אֲגֻדּוֹת d מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים וְכָל־מוֹטָה
תְּנַתֵּקוּ׃ הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים
תָּבִיא בָיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא
תִתְעַלָּם׃ אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה
תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃

6) Nonne hoc (eſt) ieiunium (quod) elegi illud? ſoluere (vt ſoluas) colligationes impieta-

tis,

a רום b נגר c נתר d מוט

tis, ſoluere (vt ſoluas) faſciculos iugi, et dimittere (dimittas) contritos liberos, et omne iugum diſrumpatis. 7) Nonne frangere (vt frangas) eſurienti panem tuum, et afflictos (pauperes) vagos introducas domum? cum videris nudum, et operies (operi) eum, et a carne tua non abſcondas te. 8) Tunc erumpet veluti aurora lumen tuum, et medela (ſanitas) tua cito germinabit: et ibit coram te iuſtitia tua: gloria Domini colliget te.

CAPVT LIX. v. 1. 2.

הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה a מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־כָבְדָה
אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ׃ כִּי אִם־b עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים
בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָּנִים
מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ׃

1) Ecce non abbreuiata eſt manus Domini a ſaluando (vt non ſeruare poſſit): nec aggrauauit ſe auris eius ab audiendo (vt non audiat). 2) Quinimo (ſed) iniquitates veſtrae fuerunt diuidentes (diuiſerunt) inter vos ad (et) inter Deum veſtrum peccata veſtra abſcondere fecerunt facies (faciem) a vobis, ab audiendo (vt non audiat).

Verſ. 20. 21.

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃
וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ
וּדְבָרַי אֲשֶׁר־c שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי

a ישע b עוה c שום

זַרְעֲךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם׃

20) Et veniet ad Siion redemtor, et ad redeuntes praeuaricatione (ab iniquitate) in Iahacob, dixit Dominus. 21) Et ego hoc pactum meum (quod pangam) cum eis, dixit Dominus. Spiritus meus qui (eſt) in te, et verba mea quae poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo et de ore ſeminis tui, et de ore ſeminis ſeminis tui, dixit Dominus, ex nunc (hoc tempore), et vſque in ſeculum.

CAPVT LX. v. 1. 2. 3.

קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח׃
כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח
יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה׃ וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ
וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃

1) Surge illuminare, quia venit lumen tuum: et gloria Domini ſuper te orta eſt. 2) Quia ecce tenebroſitas operiet (tenebrae operient) terram, et caligo populos. Et ſuper te orietur Dominus, et gloria eius ſuper te videbitur. 3) Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in ſplendore ortus tui.

Verſ. 20.

לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וְיָרֵחַךְ לֹא יֵאָסֵף כִּי יְהוָה
יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ a יְמֵי אֶבְלֵךְ׃

20)

a יסה

20) Non occidet vltra ſol tuus, et luna tua non colligetur (deficiet): quia Dominus erit tibi in lucem ſeculi (ſempiternam), et finientur dies luctus tui.

CAPVT LXI. v. 1. 2.

רוּחַ אֲדֹנָי יְהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר
a עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב לִקְרֹא b לִשְׁבוּיִם
דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ׃ לִקְרֹא c שְׁנַת־d רָצוֹן
לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים׃

1) Spiritus Domini Domini (Dei) ſuper me: ea propter vnxit Dominus me ad euangelizandum (annunciandum) manſuetis: miſit me ad ligandum faſcia (vt oblinirem) contritos corde, ad praedicandum captiuis libertatem, et vinctis apertionem carceris. 2) Ad praedicandum (vt praedicarem) annum voluntati Domino, et diem vltionis Deo noſtro; ad conſolandum (vt conſolarer) ommnes lugentes.

Verſ. 10.

שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה e תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי
הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה f יְעָטָנִי כֶּחָתָן
יְכַהֵן פְּאֵר g וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ׃

10) Gaudendo gaudebo in Domino, exultabit anima mea in Deo meo: quia inducere me fecit veſtimentis ſalutis, pallio iuſtitiae inuoluit (induere fecit) me: tanquam ſponſum conſecra-

a ענה b שבה c שנה d רצה e גול f יעט g כלל

bit gloria (magnificabit gloriam), et tanquam ſponſam ornabit vaſis ſuis (vaſa ſua).

CAPVT LXII. v. 11.

הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ לְבַת־
צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעֵךְ בָּא הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃

11) Ecce Dominus audire (facit) ad extremum terras, dicite filiae Siion, ecce ſalus tua veniens (venit): ecce merces eius cum eo, et opus eius ad facies eius (coram illo).

CAPVT LXIII. v. 1. 2. 3. 4.

מִי־זֶה a בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה
הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב b כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצְדָקָה
רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ
בְּגַת׃ פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי
וָאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וָאֲרֹמְסֵם בַּחֲמָתִי c וַיִּזַּ נִצְחָם עַל־
בִּגְדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אָגְאָלְתִּי׃ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת
גְּאוּלַי בָּאָה׃

1) Quis (eſt) iſte veniens (qui venit) de Edom, rubefactus (rubeas habens) veſtes de Boſrah? iſte decoratus (formoſus) in ſtola ſua, feſtinus in multitudine potentiae ſuae: ego loquens in iuſtitia, magnus ad ſeruandum. 2) Quare rubrum veſtimento tuo (eſt veſtimentum tuum), et veſtimenta tua ſicut calcantis in torculari? 3) Torcular calcaui ſolus ego, et de populis non vir

a בוא b כבוד c נזה

vir (eſt quisquam) mecum: et calcabo eos in naſo (furore) meo, et conculcabo eos in ira mea: et ſpargetur victoria (aſperſi ſanguinem) eorum ſuper veſtimenta mea, et omnia indumenta mea inquinaui. 4) Quia dies vltionis in corde meo: et annus redemtorum meorum venit.

Verſ. 16.

כִּי־אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא
יַכִּירֵנוּ אַתָּה יְהוָה אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ׃

16) Nam tu pater noſter: quia Abraham neſciuit nos, et Iſrael non agnouit nos. Tu Domine pater noſter, redemtor noſter: a ſeculo (eſt) nomen tuum.

CAPVT LXIV. v. 1. 2.

לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלוּ׃ כְּקָדַח
אֵשׁ הַמָּסִים מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ לְהוֹדִיעַ שִׁמְךָ לְצָרֶיךָ

1) Vtinam diſrumperes coelos, deſcenderes, a faciebus tuis (et ſicut olim a facie tua) montes defluerent. 2) Secundum ardere ignem liquefactionum, aquas bulliet ignis (inſtar inflammantis ignis efferuentes aquas erat deflagratio ignis tui), ad manifeſtandum nomen tuum hoſtibus tuis.

Verſ. 6.

וְנִהְיֶה כַּטָּמֵא כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עֲדִים כָּל־צְדָקֹתֵינוּ וַנִּבֹּל
כֶּעָלֶה כֻּלָּנוּ a וַעֲוֹנֵנוּ כָּרוּחַ b יִשָּׂאֻנוּ׃

a עוה b שנא

6) Et fuimus vt immundus (at nunc facti sumus vt pollutio) omnes nos, et vt vestimentum centonum (inquinatum) omnes iustitiae nostrae: et decidimus veluti folium omnes nos, et iniquitates nostrae tanquam ventus abstulerunt nos.

Vers. 8.

וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה
יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃

8) Et nunc Domine pater noster (es) tu: nos lutum, et tu fictor noster, et opus manus tuae omnes nos.

CAPVT LXV. v. 1.

נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי אָמַרְתִּי
הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לְא־קֹרָא בִשְׁמִי׃

1) Quaesitus (obuius factus) sum iis (qui) non interrogauerant; inuentus sum (ab) iis (qui) non quaesierant me: dixi: ecce ego, ecce ego, ad gentem (quae) non vocatum est in nomine meo (inuocauerat nomen meum).

Vers. 2. 3.

פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל־הַיּוֹם אֶל־עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ
לֹא־טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃ הָעָם הַמַּכְעִסִים אוֹתִי
עַל־פָּנַי תָּמִיד

2) Expandi manus meas tota die ad populum contumacem, ambulantes via (declinantem, qui gradiuntur per viam) non bona (bonam), post cogitationes suas. 3) Populum irritantes (qui ira-

iraſci faciunt) me ſuper faciebus meis (coram me) ſemper.

Verſ. 17.

כִּי־הִנְנִי בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא
תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא [a]תַּעֲלֶינָה עַל־לֵב׃

17) Quia ecce ego creans (creo) coelos nouos, et terram nouam: et non memorabuntur priores, nec aſcendent ſuper cor.

Verſ. 24.

וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים
וַאֲנִי אֶשְׁמָע׃

24) Et erit, antequam clamant, et ego exaudiam: adhuc ipſis loquentibus, et ego audiam.

CAPVT LXVI. v. 1. 2.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי
אֵי־זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאֵי־זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי׃
וְאֶת־כָּל־אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָל־אֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה
וְאֶל־זֶה אַבִּיט אֶל־[b]עָנִי וּנְכֵה־רוּחַ וְחָרֵד עַל־
דְּבָרִי׃

1) Sic dixit Dominus: coeli (eſt) ſolium meum, et terra ſcabellum pedum meorum: vbi (igitur) iſta domus quam aedificabitis mihi, et vbi ille locus quietis meae? 2) Et omnia haec manus mea fecit, et fuerunt omnia haec, dixit Dominus: et ad illud reſpiciam ad afflictum (cum toto

a עלה b ענה

toto hoc ad afflictum ipſum, ego potius ſpecto), et contritum ſpiritu, et trementem ſuper verbum meum.

Verſ. 13.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם

13) Sicut vir quem mater ſua conſolabitur eum (conſolatur), ſic ego conſolabor vos.

Verſ. 24.

וְיָצְאוּ a וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת b וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר׃

24) Et egredientur, et videbunt cadauera virorum praeuaricantium in me: quia vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur, et erunt nauſea (opprobrium) omni carni.

EX IEREMIA.

CAPVT I. v. 9. 10. 18. 19.

9. וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יָדוֹ c וַיִּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ׃ 10. רְאֵה הִפְקַדְתִּיךָ׀ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד לַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃ 18. וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וְלַעֲמוּד בַּרְזֶל וּלְחוֹמוֹת נחשת

---

a ראה b אש c נגע

נָחֹשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לַמְלָכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ לְכֹהֲנֶיהָ
וְלַעַם הָאָרֶץ׃ 19. וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לָךְ כִּי־
אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהַצִּילֶךָ׃

9) Et misit Dominus manum suam, et tetigit super os meum, et dixit Dominus ad me: ecce dedi verba mea in ore tuo. 10) Vide, legaui (constitui) te die hac super gentes, et super regna, ad euellendum, et ad diruendum, et ad disperdendum, et ad destruendum: ad aedificandum, et ad plantandum (vt euellas, et diruas, et disperdas, et destruas: vtque aedifices, et plantes. 18) Et ego ecce dedi te hodie in ciuitatem munitionis (munitam), et columnam ferream, et in muros aeris (murum aereum) super omnem terram: regibus Iehudah, principibus eius, Sacerdotibus eius, et populo terrae. 19) Et bellabunt contra te, et non praeualebunt tibi: quia tecum ego (sum), ait Dominus ad liberandum (vt liberem) te.

CAPVT II. v. 12. 13.

a שִׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ מְאֹד נְאֻם־
יְהוָה׃ כִּי־b שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עָזְבוּ
מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּארֹת בֹּארֹת נִשְׁבָּרִים
אֲשֶׁר לֹא־c יָכִלוּ הַמָּיִם׃

12) Obstupescite coeli super hoc: et horrescite, desolamini vehementer, dixit Dominus. 13)

a שמם b שנה c כול

13) Nam duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt venam aquarum viuentium, ad excidendum (aquae viuae, vt effoderent) sibi cisternas, cisternas fractas, quae non continebunt continent) aquas.

Vers. 19.

תְּיַסֶּרֵךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבֹתַיִךְ a תוֹכַחְתֵּךְ b וּדְעִי וּרְאִי כִּי־
רַע c וָמָר עָזְבֵךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיִךְ וְלֹא פַחְדָתִי אֵלַיִךְ
נְאֻם־אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת׃

19) Corripiet te malitia tua, et auersiones tuae increpabunt (auersio tua increpabit) te; et scito, et vide, quod malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, et non pauorem (esse timorem) meum in te, dicit Dominus Deus exercituum.

Vers. 27.

פָּנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וּבְעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה
וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

27) Verterunt ad me ceruicem (dorsum), et non facies (faciem): et in tempore mali sui dicent: Surge, et serua nos.

Vers. 32.

הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֶדְיָהּ d כַּלָּה קִשֻּׁרֶיהָ וְצַמִּי שְׁכֵחוּנִי
יָמִים אֵין מִסְפָּר׃

32) Numquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, sponsa collariorum suorum (murenularum sua-

a יכח b ודע c מור d כלל

ſuarum)? et populus meus obliti ſunt mei diebus absque numero.

CAPVT III. v. 12. 13.

שׁוּבָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה לוֹא־aאַפִּיל פָּנַי
בָּכֶם כִּי־חָסִיד אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לֹא bאֶטּוֹר לְעוֹלָם:
אַךְ cדְּעִי dעֲוֹנֵךְ כִּי בַיהוָה אֱלֹהַיִךְ פָּשָׁעַתְּ

12) Reuertere refractaria (rebellis) Iſrael, dixit Dominus: non faciam cadere facies meas (iram meam) in vos: quia benignus ero (miſericors ſum), dixit Dominus: non ſeruabo (iram) in ſeculum. 13) Veruntamen ſcito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum praeuaricata es.

Verſ. 22. 23.

שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם הִנֻּנּוּ
eאָתָנוּ לָךְ כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אָכֵן בַּיהוָה
אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל:

22) Conuertimini filii refractarii (rebelles), ſanabo auerſiones (rebelliones) veſtras: ecce nos venimus ad te, quia tu Dominus Deus noſter. 23) Vere in Domino Deo noſtro (eſt) ſalus Iſrael.

CAPVT IV. v. 1.

אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב

1) Si reuerſus fueris Iſrael, dixit Dominus, ad me reuertere.

Verſ.

---

a נפל b נטר c ידע d עוה e אתה

Verſ. 14.

כַּבְּסִי מֵרָעָה לִבֵּךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לְמַעַן a תִּוָּשֵׁעִי

14) Laua a malitia cor tuum Ieruſalaim, vt ſalua ſis.

Verſ. 22.

חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וְלֵהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃

22) Sapientes illi (ſunt) ad malefaciendum, at bene facere non nouerunt.

CAPVT V. v. 3.

יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה׃

3) Domine oculi tui nonne (ſunt) ad veritatem (res ſtabiles)?

Verſ. 24.

וְלוֹא־אָמְרוּ בִּלְבָבָם נִירָא נָא אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וֹיוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ שָׁבֻעֹת
חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר־לָנוּ׃

24) Et non dixerunt in corde ſuo: metuamus nunc Dominum Deum noſtrum dantem (qui dat) pluuiam et temporaneam, et ſerotinam in tempore ſuo: (qui) ſeptimanas ſtatutorum meſſis cuſtodiet (ſtatutas ad meſſem cuſtodit) nobis.

CAPVT VI. v. 8.

הַוָּסְרִי יְרוּשָׁלַ͏ִם פֶּן־c תֵּקַע נַפְשִׁי מִמֵּךְ פֶּן־d אֲשִׂימֵךְ
שְׁמָמָה אֶרֶץ לֹוא e נוֹשָׁבָה׃

8) Eru-

a ישע b יסר c יקע d שום e ושב

8) Erudi teipſam Ieruſalaim, ne forte auellatur (recedat) anima mea a te: ne forte ponam te deſertam terram non habitatam (habitabilem).

Verſ. 16.

כֹּה־אָמַר יְהוָה עִמְדוּ עַל־דְּרָכִים a וּרְאוּ וְשַׁאֲלוּ
לִנְתִיבוֹת עוֹלָם אֵי־זֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב b וְלֵכוּ־בָהּ וּמְצָאוּ
מַרְגּוֹעַ לְנַפְשֹׁתֵיכֶם

16) Sic dixit Dominus, ſtate ſuper vias, et videte, et interrogate in (de) ſemitis ſeculi, vbi ipſa (antiquis quae ſit) via bona, et ambulate in ea; et inuenietis requiem animae veſtrae.

CAPVT VII. v. 3. 4.

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל c הֵיטִיבוּ
דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וַאֲשַׁכְּנָה אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
אַל־תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל יְהוָה
הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵמָּה׃

3) Sic dixit Dominus exercituum, Deus Iſrael: Bonas facite vias veſtras, et ſtudia (opera) veſtra, et habitare faciam vos in loco iſto. 4) Ne fidatis vobis in verbis mendacii, dicendo: Templum Domini, templum Domini, templum Domini, ipſi (ſunt).

CAPVT VIII. v. 6.

הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמָע לוֹא־כֵן יְרַבֵּרוּ אֵין אִישׁ
נִחַם עַל־רָעָתוֹ לֵאמֹר מֶה e עָשִׂיתִי כָּלָּה f שָׁב
בְּמֵרֻצָתָם כְּסוּס שוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃ g

Y 6) At-

a ראה b ילך c ישב d רוץ e עשה f שוב g רוץ

6) Attendi, et audiui, non rectum loquentur, non vir poenituit super malo suo (est quisquam, quem poeniteat mali sui), dicendo: quid feci? Omnis ipse conuersus est in cursum suum, tanquam equus exundans (impetu vadens) in praelium.

Vers. 7.

גַּם־חֲסִידָה בַשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֹר וְסוּס
וְעָגוּר שָׁמְרוּ אֵת־עֵת בֹּאָנָה וְעַמִּי לֹא יָדְעוּ
אֵת מִשְׁפַּט יְהוָה׃

7) Etiam ciconia in coelo cognouit tempora statuta sua (tempus suum); et turtur, et grus, et hirundo custodierunt tempus aduentus sui: et populus meus non nouerunt (cognouit) iudicium Domini.

Vers. 9.

הִנֵּה בִדְבַר־יְהוָה מָאָסוּ וְחָכְמַת־מֶה לָהֶם׃

9) Ecce in verbo (verbum) Domini reprobauerunt, et sapientia quid (est) eis?

CAPVT IX. v. 1.

מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה
יוֹמָם וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַת־עַמִּי׃

1) Quis det (vt) caput meum aquas (sit aqua), et oculus meus vena lacrimae (lacrimarum): et flebo die ac nocte saucios (interfectos) filiae populi mei.

Vers.

Verſ. 21.

עָלָה מָוֶת בְּחַלוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בַּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת׃

21) Aſcendit mors in (per) feneſtras noſtras, intrauit in palatia noſtra, ad ſuccidendum (vt diſperdat) paruulum de platea, iuuenes de plateis.

Verſ. 23. 24.

כֹּה׀ אָמַר יְהוָה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃ כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

23) Sic dixit Dominus: ne laudet ſe ſapiens in ſapientia ſua, neque laudet ſe potens in potentia ſua: neque laudet ſe diues in opulentia ſua (diuitiis ſuis). 24) Quinimo (ſed) in hoc laudet ſe laudans ſe intelligendo, et ſciendo (qui laudat ſe, quod intelligit, et cognoſcit) me: quia ego Dominus faciens (facio) miſericordiam, iudicium, et iuſtitiam in terra: quia in illis volui (haec enim volo), dixit Dominus.

CAPVT X. v. 6.

מֵאֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃

6) A non (eſt) ſicut tu Domine. Magnus tu (es), et magnum nomen tuum in fortitudine.

Verſ. 11. 12.

כֹּה תֹאמְרוּן לָהֶם אֱלֹהַיָּא דִּי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא
לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃
עֹשֵׂה אֶרֶץ a בְּכֹחוֹ b מֵכִין תֵּבֵל בָּחָכְמָתוֹ c וּבִתְבוּנָתוֹ
נָטָה שָׁמָיִם׃

11) Secundum hoc (ſic) dicetis eis: dii, qui coelos (coelum) et terram non fecerunt, pereant e terra, et de (ſub) coelo hi. 12) Faciens (Dominus Deus eſt, qui fecit) terram in potentia ſua, ſtabiliens (qui ſtabiliuit) orbem in ſapientia ſua, et in prudentia ſua extendit coelos.

Verſ. 23.

יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא־לְאִישׁ הוֹלֵךְ
d וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ׃

23) Noui Domine, quod non (eſt) hominis via eius: nec (eſt) viri ambulantis, et praeparare (via eius, nec eius eſt, vt praeparet) greſſum ſuum.

Verſ. 24. 25.

יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל־בְּאַפְּךָ פֶּן־תַּמְעִטֵנִי׃
שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מִשְׁפָּחוֹת
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לָא קָרָאוּ

24) Corripe me Domine, veruntamen in iudicio, non in naſo (furore) tuo, ne forte diminuere facias me. 25) Effunde excandeſcentiam (indignationem) tuam ſuper gentes, quae non

a בוח b בון c בון d בון

non cognouerunt te, et ſuper familias (gentes), quae in nomine tuo (nomen tuum) non inuocauerunt.

CAPVT XI. v. 20.

וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן a כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה
נְקָמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ b גָּלִיתִי אֶת־c רִיבִי׃

20) Et (ſed) Domine exercituum iudicans (qui iudicas) iuſtitiam, probans (qui probas) renes et cor, videam vltionem tuam de eis: quia ad te (tibi) reuelaui litem (cauſam) meam.

CAPVT XII. v. 1. 2. 3.

מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלֵחָה d שָׁלְוֵי כָּל־בֹּגְדֵי בָגֹד׃
נְטַעְתָּם גַּם־שָׁרָשׁוּ יֵלְכוּ גַּם־עָשׂוּ e פֶּרִי קָרוֹב אַתָּה
בְּפִיהֶם וְרָחוֹק f מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתָּנִי
תִרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ g הַתֵּקֵם כַּצֹּאן לְטִבְחָה
וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃

1) Quare via impiorum proſperata eſt, ſecuri fuerunt (pacem habuerunt) omnes praeuaricantes praeuaricationem? 2) Plantaſti eos, etiam radicati ſunt, iuerunt (profecerunt), etiam fecerunt fructum: propinquus tu in ore (prope fuiſti ori) eorum, et longinquus (longe) a renibus eorum. 3) Et tu Domine noſti me, vidiſti me, et probaſti cor meum tecum: euelle eos ſicut pecus (oues) ad iugulationem: et ſanctifica (praepara) eos ad diem occiſionis.

a כלה b גלה c רוב d שלה e פרה f בלה g נתק

CAPVT XIII. v. 23.

הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ וְנָמֵר חַבַּרְבֻּרֹתָיו גַּם־אַתֶּם
תּוּכָלוּ לְהֵיטִיב לִמְדֵי a הָרֵעַ׃

23) Numquid vertet Aethiops pellem ſuam? et pardus maculas ſuas? etiam vos poteritis benefacere docti (aſſueti) malefacere?

CAPVT XIV. v. 7. 8. 9.

אִם־b עֲוֹנֹתֵינוּ c עָנוּ בָּנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ
כִּי־d רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ׃ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל
e מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה f כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאֹרֵחַ
נָטָה לָלוּן׃ לָמָּה תִּהְיֶה כְּאִישׁ נִרְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־
יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְקִרְבֵּנוּ יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ
נִקְרָא אַל־g תַּנִּיחֵנוּ׃

7) Si iniquitates noſtrae teſtificatae ſunt contra nos, Domine, fac propter nomen tuum: quia multiplicatae ſunt auerſiones (multae ſunt rebelliones) noſtrae, tibi peccauimus. 8) Expectatio Iſrael ſeruator eius in tempore afflictionis, quare eris veluti peregrinus in terra, et tanquam viator declinauit (qui declinat) ad pernoctandum? 9) Quare futurus es veluti vir attonitus tanquam fortis (qui) non poterit (poteſt) ſaluum facere? et tu in interiori noſtro (medio noſtri es) Domine, et nomen tuum ſuper nos inuocatum eſt, ne dimittas (derelinquas) nos.

Verſ.

---

a רוע b עוה c ענה d רבב e ישע f גור g ינח

Verſ. 20. 21.

יָדַעְנוּ יְהוָה רִשְׁעֵנוּ a עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי חָטָאנוּ לָךְ׃
אַל־תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל־תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ

20) Cognouimus Domine impietatem noſtram, iniquitatem patrum noſtrorum, quia peccauimus tibi. 21) Ne reprobes propter nomen tuum, ne deiicias ſolium gloriae tuae.

CAPVT XV. v. 16.

נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי דְבָרְךָ לִי b לְשָׂשׂוֹן
וּלְשִׂמְחַת לִבִּי כִּי־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלַי יְהוָה אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת׃

16) Inuenti ſunt ſermones tui, et comedi eos, et fuit verbum tuum mihi in gaudium, et in laetitiam cordis mei: quia inuocatum eſt nomen tuum ſuper me, Domine Deus exercituum.

CAPVT XVII. v. 5. 7.

כֹּה אָמַר יְהוָה אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם
c וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ וּמִן־יְהוָה יָסוּר לִבּוֹ׃ בָּרוּךְ
הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְטַחוֹ׃

5) Sic dixit Dominus: Maledictus vir, qui confidet in homine (fidit homini), et ponens (ponit) carnem brachium ſuum, et a Domino recedet (recedit) cor eius. 7) Benedictus vir, qui fidet (fidit) in Domino, et erit (eſt) Dominus fiducia eius.

a עוה b שוש c שום

Verſ. 9.

עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא מִי יֵדָעֶנּוּ׃

9) Supplantatiuum (eſt) cor prae omnibus, et anxium ipſum (peruerſum eſt), quis cognoſcet illud?

Verſ. 10.

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן a כְּלָיוֹת b וְלָתֵת לָאִישׁ
כִּדְרָכָיו כִּפְרִי מַעֲלָלָיו׃

10) Ego Dominus ſcrutans cor, probans renes, et ad dandum (vt dem) vnicuique iuxta viam ſuam, iuxta fructum ſtudiorum (operum) ſuorum.

Verſ. 11.

קֹרֵא דָגַר וְלֹא יָלָד עֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי
יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל׃

11) (Vt) perdix collegit (colligit oua), et non peperit, faciens opulentiam (parit, ſic qui facit diuitias), et non in iudicio: in dimidio dierum ſuorum derelinquet eam (eas), et in nouiſſimo ſuo erit inſipiens.

Verſ. 14.

רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי c וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי
אָתָּה׃

14) Sana me Domine, et ſanabor: ſaluum fac me, et ſaluus ero: quoniam laus mea tu (es).

Verſ.

---

a כלה b נתן c ישע

Vers. 27.

וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
וּלְבִלְתִּי a שְׂאֵת מַשָּׂא וּבָא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת b וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּשַׁעֲרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת
יְרוּשָׁלַם וְלֹא תִכְבֶּה׃

27) Et si non audieritis ad me ad sanctificandum (obedieritis mihi, vt sanctificetis) diem Sabbati, et ad non portandum (portetis) onus, et ingrediendum (nec inferatis) per portas Ierusalaim in die Sabbati, et succendere faciam ignem in portis eius, et deuorabit palatia Ierusalaim, et non extinguetur.

CAPVT XIIX. v. 7. 8. 9. 10.

רָגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ
וּלְהַאֲבִיד׃ c וְשָׁב הַגּוֹי הַהוּא d מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת
לוֹ׃ וְרֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנוֹת
וְלִנְטוֹעַ׃ וְעָשָׂה הָרַע בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שָׁמְעַ
בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי
לְהֵיטִיב אוֹתוֹ׃

7) Repente loquar aduersus gentem, et aduersus regnum, ad euellendum, et ad demoliendum, et ad disperdendum (vt euellam, et confringam, et perdam). 8) Et conuertetur gens ipsa a malo suo (contra) quod locutus sum super illud: et poenitebit me super malo, quod

a נשא b יצת c שוב d רוע

cogitaui facere ei. 9) Et repente loquar ſuper (aduerſus) gentem, et ſuper (aduerſus) regnum, ad aedificandum, et ad plantandum (vt aedificem et plantem). 10) Et faciet malum in oculis meis ad non audiendum in voce mea (vt non audiat vocem meam), et poenitebit me ſuper bono, quod dixi ad benefaciendum (vt benefacerem) ei.

Verſ. 11.

כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב
עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃

11) Sic dixit Dominus: ecce ego fingens ſuper (fingo contra) vos malum, et cogitans ſuper (cogito contra) vos cogitationem. Reuertimini nunc vnusquisque a via ſua mala, et bonas facite vias veſtras, et conatus veſtros (opera veſtra).

CAPVT XX. v. 11.

וַיהוָה אוֹתִי כְּגִבּוֹר עָרִיץ עַל־כֵּן רֹדְפַי יִכָּשְׁלוּ וְלֹא
יוּכָלוּ a בֹּשׁוּ מְאֹד כִּי־לֹא הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם
לֹא תִשָּׁכֵחַ׃

11) Et Dominus mecum (eſt) tanquam potens tremendus (fortis): idcirco perſequentes me impingent, et non praeualebunt: pudore affecti ſunt (afficientur) vehementer: quia non prudenter egerunt; (proſperabuntur), ignominia ſeculi (perpetua erit illis quae) non obliuioni tradetur.

CAP.

a בוא

CAPVT XXII. v. 3. 4. 5.

כֹּה׀ אָמַר יְהוָה a עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה b וְהַצִּילוּ
גָּזוּל מִיַּד עָשֹׁק c וְגֵר יָתוֹם וְאַלְמָנָה אַל־d תּוֹנוּ אַל־
תַּחְמֹסוּ וְדָם e נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ כִּי
אִם־עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה f וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת
הַזֶּה מְלָכִים יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל־כִּסְאוֹ רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים
הוּא וַעֲבָדָו וְעַמּוֹ׃ וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְחָרְבָּה יִהְיֶה
הַבַּיִת הַזֶּה׃

3) Sic dixit Dominus: facite iudicium et iuſtitiam; et liberate direptum (oppreſſum) de manu opprimentis: et peregrinum (aduenam) pupillum, viduam ne fraudetis (opprimatis), ne rapiatis, et ſanguinem innocentem ne effundatis in loco iſto. 4) Nam ſi facierit (feceritis) verbum hoc, et ingredientur in (per) portas domus huius reges ſedentes ipſi (pro) Dauid ſuper ſolium eius, equitantes in curru, et in equis, ipſe, et ſerui eius, et populus eius. 5) Et ſi non audieritis verba haec, in (per) me iuraui, dixit Dominus: quia in ſolitudinem erit domus haec.

verſ. 13.

הַוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא־צֶדֶק g וַעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט
בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפָעֳלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ׃

13) Vae aedificanti domum ſuam in non iuſtitia (iniuſtitia), et coenacula ſua in non (ſine) iudicio

---

a עשה b נצל c גזר d ינה e נקה f בוא g עלה

dicio: in ſocio (amico) ſuo ſeruiet gratis, et opus (mercedem operis) eius non dabit ei.

Verſ. 29.

אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ שְׁמֹעַ דְּבַר־יְהוָה׃

29) Terra, terra, terra, audi verbum Domini.

CAPVT XXIII. v. 5. 6.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִימוֹתִי לְדָוִד צֶמַח
צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
בָּאָרֶץ׃ בְּיָמָיו a תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח
וְזֶה־שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ יְהוָה׀ צִדְקֵנוּ׃

5) Ecce dies venientes (veniunt); dixit Dominus, et ſuſcitabo ipſi Dauid germen iuſtum, et regnabit rex, et intelligenter aget (proſperabitur), et faciet iudicium et iuſtitiam in terra.
6) In diebus eius ſaluus erit Iehudah, et Iſrael habitabit in fiducia (confidenter), et hoc (eſt) nomen eius, quod vocabunt eum, Dominus iuſtitia noſtra (iuſtus noſter).

Verſ. 23. 24.

הַאֱלֹהֵי מִקָּרוֹב אֲנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃
אִם־יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא־b אֶרְאֶנּוּ נְאֻם־
יְהוָה הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־
יְהוָה׃

23)

a ישע b ראה

23) Nunquid Deus de propinquo ego (ſum), dixit Dominus, et non Deus de longinquo? 24) Num occultabit ſe quiſpiam in occultis, et ego non videbo eum, dixit Dominus? Nonne coelos et terram ego implens (impleo), dixit Dominus?

Verſ. 29.

הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם־יְהוָֹה וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע׃

29) Nonne ſic (eſt) verbum meum tanquam ignis, dixit Dominus, et veluti malleus contritam diſperget (conteret) petram.

CAPVT XXIV. v. 7.

וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב a לָדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָֹה וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ אֵלַ בְּכָל־לִבָּם׃

7) Et dabo eis cor ad ſciendum (vt ſciant) me, quod ego (ſum) Dominus, et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum: quia reuertentur ad me in toto corde ſuo.

CAPVT XXVI. v. 13.

וְעַתָּה b הֵיטִיבוּ דַּרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֵם יְהוָֹה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃

13)

---

a ירע b יטב

13) Et nunc bonas facite vias veſtras, et ſtudia (opera) veſtra, et audite in voce (obaudite voci) Domini Dei veſtri: et poenitebit Dominum ad malum (mali), quod locutus eſt aduerſum vos.

CAPVT XXIX. v. 11. 12. 13. 14.

כִּי׀ אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחְשָׁבֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב
עֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם וְלֹא a לְרָעָה b לָתֵת
לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה׃ וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם
וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלָי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם׃ וּבִקַּשְׁתֶּם אֹתִי
וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל־לְבַבְכֶם׃ וְנִמְצֵאתִי לָכֶם
נְאֻם־יְהוָה

11) Nam ego noui cogitationes, quas ego cogitans (cogito) ſuper vos, dixit Dominus: cogitationes pacis, et non in malum; ad dandum (mali, vt dem) vobis nouiſſimum, et ſpem. 12) Et inuocabitis me, et ibitis, et orabitis ad me: et exaudiam ad vos. 13) Et quaeretis me, et inuenietis, cum quaeſieritis me in toto corde veſtro. 4) Et inueniar vobis, dixit Dominus.

CAPVT XXX. v. 17.

אַעֲלֶה a אַרְכָה לָךְ b וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם־
יְהוָה כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ׃

17) Aſcendere faciam emplaſtrum tibi (curabo ſanitatem tuam), et a plagis tuis ſanabo te, dixit Dominus: quia expulſam (eiectam) vocauerunt

---

a רוע b נשן c ארך d מכה

uerunt te, Siion ipſa (ipſi) (aiunt), quaerens non eam (qui requirat non eſt).

CAPVT XXXI. v. 3.

וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד׃

3) Et (Dominus ait): charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miſericordia.

Verſ. 15.

כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל a בָּרָמָה נִשְׁמָע b נְהִי c בְּכִי
תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־
בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃

15) Sic dixit Dominus: vox in excelſo (colle) audita eſt, querimonia (ploratus), fletus amaritudinum, Rachel plorante ſuper filios ſuos; renuit conſolari ſuper filiis ſuis, quia non ipſe (ſunt).

verſ. 18. 19.

הֲשִׁיבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃ כִּי־
אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי׃

18) Conuerti fac me, et conuertar: quia tu (es) Dominus Deus meus. 19) Nam poſt conuerti me (poſtquam enim conuerſus ſum), poenituit me (peccatorum meorum).

Verſ. 20.

d הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי־

מִדֵּי

---

a רום b נהה c בכה d בנה

מֵהֵי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן a הָמָּה מֵעַי לוֹ
רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃

20) Nonne filius pretioſus (eſt) mihi Ephraim? nonne natus deliciarum (puer delectabilis)? quia ex ſufficientia loquendi me (eo tempore, quo locutus ſum) cum eo, recordando recordabor eius adhuc: idcirco ſonuerunt viſcera mea ei (propter eum), miſerendo miſerebor eius, ait Dominus.

Verſ. 22.

בָּרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר׃

22) Creauit (creabit) Dominus nouum in terra, FEMINA circumdabit virum.

Verſ. 25.

כִּי b הִרְוֵיתִי נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאָבָה מָלֵאתִי׃

25) Quia inebriare feci animam laſſam, et omnem animam dolentem (triſtem) impleui.

verſ. 31. 32. 33.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה׃ לֹא כַבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי בְיָדָם c לְהוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר־הֵמָּה d הֵפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי וָאֲנֹכִי
בָּעַלְתִּי בָּם נְאֻם־יְהוָה׃ כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אִכְרֹת
אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי
את־

---

a המה b רוה c יצא d פור

אֶת־a תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתָּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם
לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃

31) Ecce dies venientes (veniunt), dixit Dominus, et excidam (feriam) cum domo Iſrael, et cum domo Iehudah foedus nouum. 32) Non ſecundum foedus quod excidi (pepigi) cum patribus eorum, in die apprehendere me in (qua apprehendi) manum eorum, ad educendum (vt educerem) eos e terra Aegypti: quia ipſi irritum fecerunt pactum meum, et ego dominatus ſum in eos (eis), dixit Dominus. 33) Sed hoc (erit) foedus quod excidam (feriam) cum domo Iſrael poſt dies iſtos, dixit Dominus: dabo legem meam in interiori (medio) eorum, et ſuper (in) corde eorum ſcribam eam: et ero eis in Deum, et ipſi erunt mihi in populum.

CAPVT XXXII. v. 17. 18. 19.

אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִֹה הִנֵּה׀ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶה־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ b הַנְּטוּיָה לֹא־
יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר׃ עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם
c עֲוֹן אָבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָֹה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ גְּדֹל d הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה
אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם e לָתֵת
לְאִישׁ כִּדְרָכָיו f וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו׃

17) Ahah Domine Deus. Ecce tu feciſti coelos et terram in potentia tua magna, et in bra-

a ירה b נטה c עוה d יעץ e נתן f פרה

chio tuo extento: non mirificabitur a te omne verbum (eſt abſconditum a te quicquam). 18) Faciens (qui facis) miſericordiam in millibus, et retribuens iniquitatem (reddis poenam iniquitatis) patrum in ſinum filiorum eorum poſt eos: Deus magnus, potens, Dominus exercituum nomen eius. 19) Magnus conſilio, et multus adinuentione (opere): quia oculi tui aperti (ſunt) ſuper omnes vias filiorum hominis, ad dandum (hominum, vt des) vnicuique ſecundum vias ſuas, et ſecundum fructum ſtudiorum (operum) ſuorum.

Verſ. 38. 41.

וְהָיוּ לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃
a וְשַׁשְׁתִּי עֲלֵיהֶם b לְהֵיטִיב אוֹתָם

39) Et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum. 41) Et gaudebo ſuper eos benefaciendo eis.

CAPVT XXXIII. v. 6. 8.

הִנֵּנִי מַעֲלֶה־לָּהּ אָרְכָה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִם c וְגִלִּיתִי
לָהֶם עֲתֶרֶת שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃ וְטִהַרְתִּים מִכָּל־עֲוֹנָם
אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־
לִי וַאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי׃

6) Ecce ego aſcendere faciens (curo Ieruſalaim) ei emplaſtrum (ſanitatem), et medicinam, et curabo eos: et reuelabo eis affluentiam (multitu-

a שוש b ויטב c גלה

titudinem) pacis et veritatis. 8) Et emundabo illos ab omni iniquitate sua, qua peccauerunt mihi (contra me), et parcam omnibus iniquitatibus eorum, quibus peccauerunt mihi (contra me), et quibus praeuaricati sunt contra me.

Vers. 15. 16.

a בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִוא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח
צַדָּקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃ בַּיָּמִים הָהֵם
b תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר־
יִקְרָא־לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃

15) In diebus illis, et in tempore illo germinare faciam ipsi Dauid germen iustitiae (et regnabit rex, et prosperabitur), et faciet iudicium, et iustitiam in terra. 16) In diebus ipsis seruabitur Iehudah, et Ierusalaim habitabit in fiducia: (confidenter), et iste qui vocabit eam, (est) Dominus iustitia nostra (iustus noster).

CAPVT XLVII. v. 6.

הוֹי חֶרֶב לַיהוָה עַד־אָנָה לֹא תִשְׁקֹטִי הֵאָסְפִי אֶל־
תַּעְרֵךְ הֲרָגְעִי c וְדֹמִי׃

6) Heu gladie (o mucro) Domini vsque quo non quiescis? collige te ad (in) vaginam tuam, quiesce, et sile.

CAPVT XLVIII. v. 10.

אָרוּר עֹשֵׂה d מְלֶאכֶת יְהוָה e וְמִיָּה וְאָרוּר מֹנֵעַ
חַרְבּוֹ מִדָּם׃

10)

a יום b ישע c רמם d לאך e רמה

10) Execratus faciens (maledictus qui facit) opus Domini fraude, et execratus prohibens (fraudulenter, et maledictus qui prohibet) gladium suum a sanguine.

CAPVT L. v. 34.

גֹּאֲלָם׳ הָזָק יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ a רִיב יָרִיב אֶת־
רִיבָם לְמַעַן הִרְגִּיעַ אֶת־הָאָרֶץ וְהִרְגִּיז לְיֹשְׁבֵי בָבֶל׃

34) Redemtor eorum fortis Dominus exercituum nomen eius, lite litigabit litem (iudicio iudicabit iudicium) eorum: vt quiescere faciat terram, et commouere faciat habitatores Babel.

EX THRENIS IEREMIAE.

CAPVT I. v. 12.

לוּא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי דֶרֶךְ הַבִּיטוּ b וּרְאוּ אִם־יֶשׁ
מַכְאוֹב כְּמַכְאֹבִי אֲשֶׁר עוֹלַל לִי אֲשֶׁר c הוֹגָה יְהוָה
בְּיוֹם d חֲרוֹן e אַפּוֹ׃

12) Haud ad vos (non sit vobis graue), omnes transeuntes (qui transitis per) viam, aspicite, et videte, an sit dolor sicut dolor meus, qui factus est mihi: quoniam moestitia (dolore) affecit (me) Dominus in die irae nasi (furoris) sui.

Vers.

---

a רוב b ראה c יגה d חרה e אנף

Verſ. 18.

צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי־פִיהוּ a מָרִיתִי

18) Iuſtus ipſe (eſt) Dominus, quia ori eius rebellaui.

CAPVT III. v. 22. 23.

חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא־b תָמְנוּ כִּי לֹא־c כָלוּ רַחֲמָיו׃
חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃

22) Miſericordiae Domini (ſunt), quod non ſumus conſumti; quia non defecerunt miſericordiae eius: 23) Nouae matutinis, multa (ſunt quolibet mane miſericordiae, magna eſt) fides tua (quae eſt de re).

Verſ. 24. 25.

חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי עַל־כֵּן d אוֹחִיל לוֹ׃ טוֹב
יְהוָה e לְקַוָּו לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃

24) Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eum. 25) Bonus (eſt) Dominus expectantibus eum, animae (quae) quaeſierit eum.

Verſ. 26. 27.

טוֹב וְיָחִיל f וְדוֹמָם לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃ טוֹב לַגֶּבֶר
כִּי־g יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו׃

26) Bonum (eſt quod) et expectet (homo), et (ſit) ſilens in ſalute Domini. 27) Bonum (eſt) viro, cum portauerit iugum in pueritiis ſuis (adoleſcentia ſua).

a מרה b תמם c כלה d יהל e קוה f ישע g נשא

Verſ. 31. 32. 33.

לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃ כִּי אִם־a הוֹגָה וְרִחַם
כְּרֹב חֲסָדָו׃ כִּי לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיַּגֶּה בְּנֵי־אִישׁ׃

31) Quia non elongabit in ſeculum Dominus. 32) Quia ſi moerore affecit (dolore affecerit), et miſeribitur ſecundum multitudinem miſericordiarum ſuarum. 33) Nam non afflixit de corde ſuo, et moerore (nec dolore) affecit filios viri.

verſ. 39. ad 44.

39. מַה־יִּתְאוֹנֵן אָדָם חַי גֶּבֶר עַל־חַטָּאָו׃
40. נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְהוָה׃
41. נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל־b כַּפָּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם׃ 42. נַחְנוּ
פָּשַׁעְנוּ c וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃ 43. d סַכֹּתָה
e בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ 44. סַכֹּתָה
בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר f תְּפִלָּה׃

39) Cur afflictabit ſe (dolet) homo viuens, vir ſuper peccato ſuo? 40) Scrutemur vias noſtras, et inquiramus, et reuertamur ad Dominum. 41) Leuemus corda noſtra ad volas (cum manibus) ad Deum in coelis. 42) Nos praeuaricati ſumus, et rebelles fuimus, tu non pepercifti. 43) Operuiſti in furore (oppoſuiſti furorem), et perſecutus es nos: occidiſti, non pepercifti. 44) Operuiſti in nube te, a tranſeundo orationem (oppoſuiſti nubem tibi, ne tranſiret oratio).

CAP.

a יגה b כפף c מרה d סכך e אנף f פלל

CAPVT V. v. 7.

אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ אֵינָם אֲנַחְנוּ a עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ׃

7) Patres noſtri peccauerunt, non ipſi (ſunt), et nos iniquitates (poenas iniquitatum) eorum portauimus.

verſ. 15. 16.

שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחוֹלֵנוּ׃ נָפְלָה
עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ׃

18) Ceſſauit gaudium cordis noſtri, verſus eſt in luctum chorus noſter. 19) Cecidit corona capitis noſtri: vae nunc vobis, quia peccauimus.

Verſ. 19. 20.

אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם b תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדֹר׃
לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

19) Tu Domine in ſeculum permanebis; ſolium tuum in generationem et generationem. 20) Ad quid in perpetuum obliuiſceris noſtri, derelinques nos in longitudinem dierum?

---

a עוה b ישב.

EX EZECHIELE.

CAPVT II. v. 4. 5.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה׃ וְהֵמָּה אִם־יִשְׁמְעוּ וְאִם־
יֶחְדָּלוּ כִּי בֵּית a מְרִי הֵמָּה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה
b בְּתוֹכָם׃

4) Sic dixit Dominus Deus. 5) Et ipſi ſi audierint, et ſi ceſſauerint, quia Domus rebellionis ipſi (rebellis eſt), et ſcient quod propheta fuit in medio eorum.

CAPVT III. v. 17. 18. 19.

בֶּן־אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי
דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אוֹתָם מִמֶּנִּי׃ בָּאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת
תָּמוּת וְלֹא הִזְהַרְתּוֹ וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהַזְהִיר רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ
הָרְשָׁעָה c לְחַיֹּתוֹ הוּא רָשָׁע בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְדָמוֹ
מִיָּדְךָ אֲבַקֵּשׁ׃ וְאַתָּה כִּי־הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא־d שָׁב
מֵרִשְׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הָרְשָׁעָה הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה
אֶת־נַפְשְׁךָ e הִצַּלְתָּ׃

17) Fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael: et audies de ore meo verbum, et admonebis eos a me (nomine meo). 18) In dicendo me (quum dixero) impio, moriendo, morieris, et non admonueris eum, nec locutus fueris, ad monendum (vt moneas) impium (vt recedat)

---

a מרה b תיך c חיה d שוב e נצל

cedat) a via ſua impia ad viuificandum eum (vt viuat), ipſe impius in iniquitate ſua (propter iniquitatem ſuam) morietur, et ſanguinem eius de manu tua requiram. 19) Et tu cum (ſi) admoueris impium, et non fuerit conuerſus ab impietate ſua, et a via ſua impia: ipſe in iniquitate ſua (propter iniquitatem ſuam) morietur, ſed tu animam tuam liberaſti.

CAPVT VII. v. 19.

כַּסְפָּם וּזְהָבָם לֹא־יוּכַל a לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה

19) Argentum eorum, et aurum eorum non valebit liberare eos in die indignationis (furoris) Domini.

CAPVT IX. v. 19. 20.

b וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וַהֲסִירֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃
לְמַעַן c בְּחֻקֹּתַי יֵלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם
וְהָיוּ־לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃

19) Et dabo eis cor vnum, et ſpiritum nouum dabo (tribuam) in interiori (viſceribus) eorum: et remouebo cor lapidis (lapideum) de carne eorum, et dabo eis cor carnis (carneum). 20) Vt in ſtatutis meis ambulent, et iudicia mea cuſtodiant, et faciant ea: et ſint mihi in populum, et ego ſim eis in Deum.

a נצל b נתן c חקק

CAPVT XIII. v. 4. 5.

כְּשֻׁעָלִים בָּחֳרָבוֹת נְבִיאֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָיוּ׃ לֹא
a עֲלִיתֶם בַּפְּרָצוֹת וַתִּגְדְּרוּ גָדֵר עַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד
בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָה׃

4) Tanquam vulpes in deſertis, prophetae tui Iſrael fuerunt. 5) Non aſcendiſtis in fracturas, et (neque) ſepiuiſtis ſepem ſuper domum Iſrael; ad ſtandum: (vt ſtaretis) in praelio in die (furoris) Domini.

Verſ. 18. 19.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה הוֹי לִמְתַפְּרוֹת כְּסָתוֹת
עַל כָּל־אַצִּילֵי יָדַי וְעֹשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת עַל־רֹאשׁ כָּל־
קוֹמָה לְצוֹדֵד נְפָשׁוֹת הָנְּפָשׁוֹת תְּצוֹדֵדְנָה לְעַמִּי וּנְפָשׁוֹת
לָכֶנָה תְחַיֶּינָה׃ וַתְּחַלֶּלְנָה אֹתִי אֶל־עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי
שְׂעוֹרִים וּבִפְתוֹתֵי לֶחֶם

18) Sic dixit dominus Deus: vae conſuentibus (iis quae ſuunt) puluinaria ſuper omnibus axillis manuum mearum, et facientibus (faciunt) velamina ſuper caput omnis ſtaturae ad venandum animas. Nunquid animas venabimini populi mei, et animas (quae ſunt) vobis viuificabitis? 19) Et profanaſtis me in populo meo propter pugillos hordei, et in buccellis (propter fragmentum) panis.

CAPVT XIV. v. 13. 14.

בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי לִמְעָל־מַעַל b וְנָטִיתִי
ידי

a עלה b נטה

יָדוֹ עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לֶחֶם וְהִשְׁלַחְתִּי־בָהּ
רָעָב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנִאֵל וְאִיּוֹב הֵמָּה
בְּצִדְקָתָם יְנַצְּלוּ נַפְשָׁם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

13) Fili hominis, terra cum peccauerit mihi, praeuaricando praeuaricationem, et extendam manum meam ſuper eam, et conteram ei virgam panis: et mittam in eam famem: et faciam ſuccidere ex ea hominem et iumentum (homines, et iumenta). 14) Et (ſi) fuerint tres viri iſti in medio eius, Noach, Daniel, et Iiob; ipſi in iuſtitia ſua liberabunt animam ſuam, dixit Dominus Deus.

CAPVT XVI. v. 6.

וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ a וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וָאֹמַר
לָךְ בְּדָמַיִךְ b חֲיִי׃

6) Et tranſiui iuxta te, et vidi te conculcatam in ſanguinibus tuis (ſanguine tuo): et dixi tibi: in ſanguinibus tuis viue (ſanguine tuo viues), et dixi tibi: in ſanguinibus tuis viue (ſanguine tuo viues).

Verſ. 49.

הִנֵּה־זֶה הָיָה c עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ d גְּאוֹן שִׂבְעַת־
לֶחֶם e וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ f וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי
g וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה׃

13)

a ראה b חיה c עוה d גאה e שלה f בנה g אבה

49) Ecce iſta fuit iniquitas Sedom ſororis tuae: ſuperbia, ſaturitas panis, et abundantia otii: (hoc) fuit ei, et filiabus eius; et manum egeni, et mendici (pauperis) non firmauit (tenuit).

Verſ. 60.

וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ a בִּימֵי נְעוּרָיִךְ
b וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם׃

60) Et recordabor ego pacti mei (quod pepigi) tecum in diebus pueritiarum tuarum (adoleſcentiae tuae): et conſirmabo tibi pactum ſeculi (ſempiternum).

CAPVT XVII. v. 22. 23. 24.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אֲנִי מִצַּמֶּרֶת הָאֶרֶז
c הָרָמָה וְנָתָתִי מֵרֹאשׁ יְנִקוֹתָיו d רַךְ אֶקְטֹף וְשָׁתַלְתִּי
אֲנִי עַל הַר־גָּבֹהַּ וְתָלוּל׃ בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל
אֶשְׁתְּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר
וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל־צִפּוֹר כָּל־כָּנָף בְּצֵל e דָּלִיּוֹתָיו
תִּשְׁכֹּנָה׃ וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה כִּי אֲנִי יְהוָה
הִשְׁפַּלְתִּי עֵץ גָּבֹהַּ הִגְבַּהְתִּי עֵץ שָׁפָל f הוֹבַשְׁתִּי עֵץ
לָח g וְהִפְרַחְתִּי עֵץ יָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃

22) Sic dixit Dominus Deus: et ſumam ego de ſummitate cedri ſublimis, et dabo de capite ramorum tenerorum (ponam de vertice nouellarum plantationum) eius, tenerum excindam, et plantabo ego ſuper montem excelſum, et (inſtar

a יום b קום c רום d רכך e דלה f יבש g לחח

ſtar cumuli) eleuatum. 23) In monte ſublimi Iſrael plantabo illud, et eleuabit ramum, et faciet fructum, et erit in cedrum illuſtrem (efficietur cedrus magna). Et habitabunt ſub ea omnes aues, omne alatum in vmbra ramorum eius habitabunt. 24) Et ſcient omnia ligna agri, quod ego Dominus humiliare feci lignum ſublime, ſublimare feci lignum humile: ſic arefeci lignum viride, et florere feci lignum aridum. Ego Dominus locutus ſum, et feci.

CAPVT XVIII. v. 20.

הַנֶּפֶשׁ הַחוֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן לֹא־aיִשָּׂא בַּעֲוֹן
הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן צִדְקַת הַצַּדִּיק
עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה׃

20) Anima peccans (quae peccauerit) ipſa morietur. Filius non portabit in iniquitate (poenam) patris, et pater non portabit in iniquitate (poenam) filii. Iuſtitia iuſti ſuper eum erit, et impietas impii ſuper eum erit.

Verſ. 21. 22.

וְהָרָשָׁע כִּי יָשׁוּב מִכָּל־חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר
אֶת־כָּל־חֻקּוֹתַי וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה
לֹא־יָמוּת׃ כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא יִזָּכְרוּ לוֹ
בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה יִחְיֶה׃

21) At impius cum (ſi) auerſus fuerit ab omnibus peccatis ſuis quae fecit, et cuſtodierit omnia ſtatu-

a נשא

ſtatuta (praecepta) mea, et fecerit iudicium, et iuſtitiam; viuendo viuet, non morietur. 22) Omnes praeuaricationes eius quas fecit, non memorabuntur ei: in iuſtitia ſua (propter iuſtitiam ſuam) quam fecit, viuet.

verſ. 23.

הֲחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה׃

23) Numquid volendo volam mortem impii (volo vt moriatur impius), dixit Dominus Deus? Nonne in auertendo ſe (ſi auerſus fuerit) a viis ſuis et viuet?

Verſ. 24.

וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל a הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה הָרָשָׁע יַעֲשֶׂה b וָחָי כָּל־צִדְקֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה לֹא תִזָּכַרְנָה בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא בָּם יָמוּת׃

24) Et in auertendo ſe iuſtum (ſi autem fuerit auerſus iuſtus) a iuſtitia ſua, fecerit iniquitatem ſecundum omnes abominationes quas fecit impius, faciet (et fecerit) et (num) viuet? Omnes iuſtitiae eius quas fecit, non memorabuntur: in praeuaricatione ſua (propter praeuaricationem ſuam) quam praeuaricatus eſt, et propter peccatum ſuum, quod peccauit, in eis morietur.

Verſ.

---

a תעב b חיה

Vers. 32.

כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת a הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
וַהֲשִׁיבוּ וִחְיוּ׃

32) Quia non volam in morte (nolo mortem) mortui, dixit Dominus Deus: et reuerti facite, et viuetis.

CAPVT XXI. v. 9. 10. 11.

אֱמֹר חֶרֶב חֶרֶב b הוּחָדָה וְגַם־מְרוּטָה׃ לְמַטֶּבַח
טִבְחָה הוּחַדָּה לְמַעַן הֱיוֹת־לָהּ בָּרָק מִרְטָה אוֹ נָשִׂישׂ
שֵׁבֶט בְּנִי מֹאֶסֶת כָּל־עֵץ׃ וַיִּתֵּן אֹתָהּ לְמָרְטָה
לְתָפְשׂ בַּכָּף הָיָא הוּחַדָּה חֶרֶב וְהִיא מֹרָטָא לָתֵת אוֹתָהּ
בְּיַד־הוֹרֵג׃

9) Dic, gladius, gladius exacutus est, et etiam extersus (limatus). 10) Ad iugulandum (vt iugulet) iugulationem exacutus est, vt sit ei fulgor, tersus (splendor vt fulguri, limatus) est. Vel (quomodo) gaudebimus virga filii mei spernente (de hoc gladio tribum filiorum Israel abiiciente, et) omne lignum. 11) Et dedit eum ad tergendum (limandum) ad tenendum in vola (manu): hic exacutus est gladius, et hic tersus (limatus) est, ad dandum eum in manu interficientis.

Vers. 26.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה c הָסֵר הַמִּצְנֶפֶת d וְהָרֵם
הֶעָטָרָה זֹאת לֹא־זֹאת הַשְּׁפָלָה הַגְּבֹהָה וְהַגְּבֹהָה הַשְׁפֵּל׃

26)

---

a מות b חדוד c סור d רום

26) Sic dixit Dominus Deus: remoue cidarim, et leua diadema (tolle coronam): haec non (eſt) haec, humilem ſubleuando, et altum (ſuperbum) humiliando.

CAPVT XXII. v. 30. 31.

וָאֲבַקֵּשׁ מֵהֶם אִישׁ גֹּדֵר־גָּדֵר וְעֹמֵד בַּפֶּרֶץ לְפָנַי בְּעַד הָאָרֶץ לְבִלְתִּי שַׁחֲתָהּ וְלֹא מָצָאתִי׃ וָאֶשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי בְּאֵשׁ עֶבְרָתִי כִּלִּיתִים דַּרְכָּם בְּרֹאשָׁם נָתַתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

30) Et quaeſiui ex eis virum ſepientem ſepem, et ſtantem in fractura ad facies meas (coram me) pro terra ad non corrumpendum (ne diſſiparem) eam: et non inueni. 31) Et effudi ſuper eos indignationem (iram) meam, in igne irae meae conſumſi eos: viam eorum in caput eorum dedi, dixit Dominus Deus.

CAP. XXXIII. v. 7. 8. 9. vid. ſup. C. 3, 17.

Verſ. 11. conf. Cap. 18. v. 31.

אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

11) Dic ad eos: viuens (viuo) ego, dixit Dominus Deus, ſi volam in morte (volo mortem) impii, quinimo in auertendo ſe impium (ſed cum auerſus fuerit impius) a via ſua, et viuet

uet. Conuertimini, conuertimini a viis veſtris malis, et ad (vt) quid moriemini domus Iſrael?

Verſ. 12. 33. vid. Cap. 18. v. 21. 24.

Verſ. 31. 32.

וְיָבֹאוּ אֵלֶיךָ כְּמְבוֹא־עָם וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם לִבָּם הֹלֵךְ׃ וְהִנְּךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים וְיֶפֶה קוֹל a וּמֵטִב נָגֵן וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם אוֹתָם׃

31) Et venient ad te ſecundum ingreſſum populi, et ſedebunt ad facies tuas (coram te quaſi) populus meus, et audient verba tua, et ea non facient: quia ſubſannationes in ore ſuo ipſi facientes (faciunt), poſt appetitionem (auaritiam) ſuam cor eorum ambulans (ambulat). 32) Et ecce tu (es) eis ſicut canticum amantium (ſubſannatorum) pulchrae vocis, et bene ſcientis pulſare canere: et audient verba tua, et facientes non ipſi (ſed non facient) ea.

CAPVT XXXIV. v. 11. 12.

כִּי אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי־אֲנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי וּבִקַּרְתִּים׃ כְּבַקֶּרֶת רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם b הֱיוֹתָו בְּתוֹךְ־צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקֵּר אֶת צֹאנִי

11) Sic dixit Dominus Deus: ecce ego, ego et requiram pecus meum (pecudes meas), et

a ויטב b היה

quaeram eas. 12) Sicut disquisitio pastoris gregis sui (quemadmodum inquirit pastor gregem suum) in die esse eum (qua est) in medio pecudis suae (ouium suarum) dispersarum, sic requiram pecus meum (pecudes meas).

Vers. 15. 16.

אֲנִי אֶרְעֶה צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
אֶת־הָאֹבֶדֶת אֲבַקֵּשׁ וְאֶת־a הַנִּדַּחַת b אָשִׁיב וְלַנִּשְׁבֶּרֶת
אֲחַבֹּשׁ וְאֶת־הַחוֹלָה אֲחַזֵּק וְאֶת־הַשְּׁמֵנָה וְאֶת־
הַחֲזָקָה אַשְׁמִיד c אֶרְעֶנָּה בְּמִשְׁפָּט׃

15) Ego pascam pecus meum (pecudes meas), et ego accubare faciam eas, dixit Dominus Deus, 16) Perditam requiram, et expulsam (abiectam) reducam; et confractam alligabo, et languidam roborabo: et pinguem, et fortem (quae alias opprimit) disperdam, pascam illam (illas) in iudicio.

Vers. 23.

וַהֲקִימֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד d וְרָעָה אֹתָהֶן אֶת
עַבְדִּי דָּוִד הוּא יִרְעֶה אוֹתָם וְהוּא יִהְיֶה לָהֶם לְרֹעֶה׃

20) Et suscitabo super eas pastorem vnum, et pascet eas seruus meus Dauid. Ipse pascet eas, et ipse erit eis in pastorem.

CAPVT XXXVI. v. 25. 26. 27.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־e גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ f וְנָתַתִּי
לכם

a גדח b שוב c רעה d קום e גלל f נתן

לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם a וַהֲסִרֹתִי
אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:
וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־a בְּחֻקַּי
b תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם:

25) Et ſpargam ſuper vos aquas mundas (aquam mundam), et mundabimini: ab omnibus inquinamentis veſtris, et ab vniuerſis idolis veſtris mundabo vos. 26) Et dabo vobis cor nouum, et ſpiritum nouum dabo in interiori veſtro (medio veſtri): et amouebo cor lapidis (lapideum) e carne veſtra, et dabo vobis cor carneum. 27) Et ſpiritum meum dabo in interiori veſtro (medio veſtri); et faciam quod in ſtatutis (praeceptis) meis ambuletis; et iudicia mea cuſtodiatis, et faciatis.

CAPVT XXXVII. v. 12. 14.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם
a וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי b וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם b וְחִיִּיתֶם
c וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אַדְמַתְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה:

12) Sic dixit Dominus Deus, ecce ego aperiens ſepulchra veſtra (aperio tumulos veſtros) et aſcendere faciam vos e ſepulchris (tumulis) veſtris, populo mi: et venire faciam vos ad humum (in terram) Iſrael. 14) Et dabo ſpiritum

a סור b עלה c חיה d נוח

meum in vobis, et vivetis, et requieſcere faciam vos ſuper humum veſtram: et ſcietis quod ego Dominus locutus ſum, et feci, dixit Dominus.

CAPVT XLV. v. 9.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל חָמָס
וְשֹׁד a הָסִירוּ וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲשׂוּ c הָרִימוּ גֵרְשֹׁתֵיכֶם
מֵעַל עַמִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃

9) Sic dixit Dominus Dominus, multum (Deus, ſufficiat) vobis praelati (principes) Iſrael, violentiam (iniquitatem), et vaſtationem amouete (declinate), et iudicium et iuſtitiam facite, tollite exactiones (auferte angarias) veſtras deſuper (a) populo meo, dixit Dominus Dominus (Deus).

CAPVT XLVIII. v. 35.

וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃

35) Et nomen ciuitatis ex (eo) die Dominus ibidem.

EX DANIELE.

CAP. II. v. 20. 21. 22.

עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר d לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי־אֱלָהָא מְבָרַךְ
מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי־לֵהּ
הִיא׃

a שרד b סור c רום d הוה

הֵיא׃ וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמנַיָּא a מְהַעְדֵּה
מַלְכִין b וּמְהָקֵים מַלְכִין יְהַב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין c וּמַנְדְּעָא
לְיָדְעֵי בִינָה׃ הוּא גָּלֵא עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא יָדַע
מָה d בַּחֲשׁוֹכָה e וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרֵא׃

20) Reſpondit (locutus eſt) Daniel, et dixit, ad exiſtendum (vt eſſet) nomen ipſius τῦ Dei benedictum a ſeculo et vſque in ſeculum: quia ſapientia, et fortitudo quae ei ipſa (eius). 21) Et ipſe mutans (mutat) tempora, et opportunitates (aetates); remouens (remouet) reges, et ſtabiliens (ſtare facit) reges: dans (dat) ſapientiam ſapientibus, et ſcientiam ſcientibus intelligentiam 22) Ipſe reuelans profunda (reuelat profundum), et abſtruſa: nouit quid in tenebroſitate (illud quod eſt in tenebris), et lux cum eo manet.

Verſ. 31. 32. 33. 34. 35.

אַנְתָּה מַלְכָּא חֲזֵה f הֲוֵיתָ וַאֲלוּ צֶלֶם חַד שְׁגִיא
צַלְמָא דְּכֵן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר g קָאֵם לָקְבָלָךְ וְרֵוֵהּ
דְּחִיל׃ h הַוָא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־דַהַב טָב i הַדְוֵהִי
וּדְרָעוֹהִי דִּי כָסֶף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ׃ שָׁקוֹהִי
דִּי פַרְזֶל רַגְלוֹהִי מִנְּהוֹן דִּי פַרְזֶל וּמִנְּהוֹן דִּי חֶסֶף׃
חֲזֵה הֲוֵיתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת
לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי דִּי פַרְזְלָא וְחַסְפָּא k וְהַדֲקַת הִמּוֹן׃
בֵּאדַיִן דָּקוּ כַחֲדָה חַסְפָּא נְחָשָׁא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא

a עדה b קום c יוע d השך e נהר f הוא g קום
h חול i חוא k דקק

וַהֲוֹוֹ כְּעוּר מִן־אִדְּרֵי־קַיִט וּנְשָׂא הִמּוֹן רוּחָא וְכָל־
אֲתַר לָא־הִשְׁתְּכַח לְהוֹן וְאַבְנָא׳ דִּי־a מְחָת לְצַלְמָא
הֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל־אַרְעָא׃

31) Tu rex videns fuiſti (videbas), et ecce imago vna grandis, imago haec (quae ſic erat) magna, et ſplendor eius praeſtans ſtans (gloria eius ſublimis ſtabat) contra te: et forma eius terribilis. 32) Huius ſtatuae caput eius de (erat ex) auro bono (optimo), pectus eius, et brachia eius de argento (argentea), viſcera (venter) eius, et femora eius de aere (aerea). 33) Tibiae eius de ferro (ferreae): pedes eius ex eis de ferro, et ex eis de teſta (partim erant ferrei, et partim fictiles). 34) Videns eras vsque quo (videbas donec) abſciſſus eſt lapis, qui non in manibus (abſciſſus erat), et percuſſit ſtatuam ſuper (in) pedibus ſuis de ferro, et teſta, et comminuit ferreis, et fictilibus, et contriuit) eos. 35) In tunc contrita ſunt pariter ferrum, teſta, aes, argentum, et aurum, et fuerunt ſicut palea (quisquiliae) de areis aeſtatis, et tulit ea (quas eleuat) ventus, et omnis locus non inuentus eſt (inuenitur) eis: et lapis qui percuſſit ſtatuam effectus eſt in montem magnum (mons magnus), et impleuit omnem terram.

Verſ. 44.

וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן b יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא
מַלְכוּ דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָהּ לְעַם
אחרן

a מחא b קום

אֲחֲרָן לָא a תִשְׁתְּבִק b תַּדִּק c וְתָסֵף כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא
וְהִיא תְקוּם לְעָלְמַיָּא׃

44) Et in diebus eorum regum ipſorum, ſuſcitabit Deus coelorum regnum, quod in ſecula (aeternum) non corrumpetur, et regnum eius populo alteri non dimittetur: comminuet, et conſumet omnia iſta regna, et ipſum ſtabit in ſecula.

CAPVT III. v. 16. 17. 18.

d עֲנוֹ שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ וְאָמְרִין לְמַלְכָּא
נְבוּכַדְנֶצַּר לָא־חַשְׁחִין אֲנַחְנָא עַל־דְּנָה פִּתְגָּם
e לַהֲתָבוּתָךְ׃ הֵן אִיתַי אֱלָהָנָא דִּי־אֲנַחְנָא פָלְחִין
יָכֵל לְשֵׁיזָבוּתָנָא מִן־אַתּוּן נוּרָא יָקִדְתָּא וּמִן־יְדָךְ
מַלְכָּא יְשֵׁזִיב׃ וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא־לָךְ מַלְכָּא דִּי
לֵאלָהָיךְ לָא־אִיתָנָא פָלְחִין וּלְעֶלֶם דַּהֲבָא דִּי
הֲקֵימְתָּ לָא נִסְגֻּד׃

14) Reſponderunt Sadrach, Meſach et Habednego, et dicentes (dixerunt) regi: Nebuchadneſar, non curantes (oportet) nos ſuper hoc verbo (hac re) reſpondere tibi. 17) Ecce eſt Deus noſter, quem nos colentes (colimus), potens ad liberandum (eſt vt eruat) nos: de fornace ignis ardentis et de manu tua rex eruet. 18) Et ecce non (ſi noluerit eruere nos), notum ad exiſtendum (ſit) tibi rex, quod Deos tuos (Deis tuis) non ſumus nos colentes, et imagini auri

a שבק b דקק c סוף d ענה e תוב

(incuruamus nos, et ſtatuae aureae), quam erigere feciſti, non genuflectemus (genuflectimus).

Verſ. 31. 32. 33.

נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא לְכָל־עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָּׁנַיָּא דִּי־
a דָאְרִין בְּכָל־אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵּא׃ b אָתָיָא
c וְתִמְהַיָּא דִּי עֲבַד עִמִּי אֱלָהָא d עִלָּיָא שְׁפַר
קֳדָמַי e לְהַחֲוָיָה׃ אָתוֹהִי כְּמָה רַבְרְבִין
וְתִמְהוֹהִי כְּמָה תַקִּיפִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם
וְשָׁלְטָנֵהּ עִם־דָּר וְדָר׃

31) Nebuchadneſar rex omnibus populis, nationibus (tribubus), et linguis, qui habitantes (habitant) in vniuerſa terra: pax vobis multiplicetur. 32) Signa, et mirabilia quae facit mecum Deus excelſus, decorum eſt coram me indicare (vt narrem). 33) Signa eius ſecundum quod magna (ſunt), et mirabilia eius ſecundum quod fortia (ſunt). Regnum eius regnum ſeculi (ſempiternum), et poteſtas eius cum generatione, et generatione.

CAPVT IV. v. 14.

בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין
שְׁאֵלְתָּא עַד־דִּבְרַת דִּי־f יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי־שַׁלִּיט
עִלָּיָא בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן־דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ
וּשְׁפַל אֲנָשִׁים g יְקִים עֲלַיהּ׃

14)

a דור b אתא c תמה d עלה e חיא f ידע g קום

14) In decreto vigilum verbum, et in sermone sanctorum petitio: vsque ad verbum quo (vt) cognoscant viuentes, quod dominetur altissimus in regno hominis (hominum), et cui quod voluerit dabit illud, et humilem hominum (inter homines) constituet super illud.

Vers. 24.

לָהֵן מַלְכָּא מִלְכִּי יִשְׁפַּר עֲלָיִךְ a וַחֲטָיָךְ בְּצִדְקָה
פְּרֻק b וַעֲוַיָּתָךְ c בְּמִחַן d עֲנָיִן הֵן תֶּהֱוֵה אַרְכָּה
e לִשְׁלֵוְתָךְ׃

24) Quamobrem rex, consilium meum pulchrum sit super te (placeat tibi), et peccata tua in iustitia redime, et iniquitates tuas in miserando afflictorum (misericordia pauperum): ecce erit (si forte sit) prolongatio paci tuae.

Vers. 27. 28.

עָנֵה מַלְכָּא וְאָמַר הֲלָא דָא־הִיא בָּבֶל רַבְּתָא דִּי־
אֲנָה בְּנַיְתָהּ לְבֵית מַלְכּוּ בִּתְקָף חִסְנִי וְלִיקַר הַדְרִי׃
עוֹד f מִלְּתָא בְּפֻם מַלְכָּא קָל מִן־שְׁמַיָּא נְפַל לָךְ
אָמְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא מַלְכוּתָא עֲדָת מִנָּךְ׃

27) Respondit (locutus est) rex, et ait: nonne haec ipsa (est) Babel magna: quam ego aedificaui eam in domum regni, in robore fortitudinis meae, et in gloriam decoris mei? 28) Adhuc sermo (sermone existente) in ore regis, vox coelis delapsa est (ruit). Tibi dicentes (dicunt), Nebuchadnesar rex, regnum transiuit a te.

a חטא b עוה c חנן d ענה e שלה f מלל

Verſ. 34.

כְּעַן אֲנָה נְבֻכַדְנֶצַּר מְשַׁבַּח a וּמְרוֹמֵם b וּמְהַדַּר
לְמַלְכָּא שְׁמַיָּא דִּי כָל־מַעֲבָדוֹהִי קְשׁוֹט וְאׇרְחָתֵה דִּינִן
וְדִי מַהְלְכִין בְּגֵוָה יָכֵל לְהַשְׁפָּלָה׃

34) Nunc ego Nebuchadneſar laudans, er exaltans, et glorificans (laudo, et magnifico, et glorifico) regem coelorum, quia omnia opera eius veritas, et ſemitae eius iudicium: et (eos) qui ambulantes (gradiuntur) in ſuperbia valens (poteſt) humiliare.

CAPVT V. v. 24. 25. 26. 27. 28.

בֵּאדַיִן מִן־קֳדָמוֹהִי שְׁלִיַח c פַּסָּא דִּי־יְדָא וּכְתָבָא
דְנָה רְשִׁים׃ וּדְנָה כְתָבָא דִּי רְשִׁים מְנֵא מְנֵא תְּקֵל
וּפַרְסִין׃ דְּנָה פִּשַׁר d מִלְּתָא מְנֵא מְנָה־אֱלָהָא
מַלְכוּתָךְ · וְהַשְׁלְמָהּ׃ תְּקֵל תְּקִילְתָא בְּמאֹזְנַיָּא
וְהִשְׁתְּכַחְתְּ חַסִּיר׃ פְּרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ וְיהִיבַת
לְמָדַי וּפָרְסָ׃

24) Tunc a facie eius miſſa eſt palma τῆς manus, et ſcriptura haec deſignata (exarata) eſt. 25) Et haec (eſt) ſcriptura quae deſignata eſt (exarata eſt): Mene, Mene, Teckel, Vpharſin. 26) Haec (numera, numera, appende, et diuidentes Perſaeue) interpretatio ſermonis: Mene; numerauit Deus regnum tuum, et compleuit illud. 27) Techel, appenſus es in bilancibus (ſtatera), et inuentus es imminutus (deficiens).

---

a רום b הדר c פסס d מלל

ciens). 28) Peres, diuiſum eſt regnum tuum, et datum eſt Madai (Medis) et Paras (Perſis).

CAPVT VI. v. 22. 23.

אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם־מַלְכָּא מַלֵּל מַלְכָּא לְעָלְמִין a חֱיִי׃
אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵהּ וּסְגַר פֻּם אַרְיְוָתָא וְלָא חַבָּלוּנִי
כָּל־קֳבֵל דִּי קָדָמוֹהִי זְכוּ הִשְׁתְּכַחַת לִי וְאַף קָדָמָיְךָ
מַלְכָּא חֲבוּלָה לָא עַבֶדֶת׃

22) Tunc Daniel cum rege locutus eſt, Rex in ſecula (in aeternum) viue. 23) Deus meus miſit angelum ſuum, et concluſit os leonum, et non corrupere (perdiderunt) me, omni reſpectu quod (quia) coram eo puritas (iuſtitia) inuenta eſt mihi, et etiam coram (te) rex corruptelam non feci.

Verſ. 27. 28.

הוּאי אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא
תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ עַד־סוֹפָא׃ מְשֵׁיזָב b וּמַצִּיל וְעָבֵד
c אָתִין d וְתִמְהִין בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא

27) Ipſe (eſt) Deus viuens, et permanens in ſecula, et regnum eius quod non corrumpetur; et poteſtas eius vsque ad finem. 28) Eruens, et liberans, et faciens ſigna, et mirabilia in coelo, et in terra:

CAPVT VII. v. 1. vſque ad 14.

1. בְּשְׁנַת חֲדָה לְבֵלְאשַׁצַּר מַלְכָּא בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֶלֶם
חֶזְוָה וְחֶזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל־מִשְׁכְּבֵהּ בֵּאדַיִן חֶלְמָא כְּתַב
ראש

a חיא b נצל c אתה d תמה

רֵאשׁ a מִלִּין אֲמַר׃ 2. עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר חָזֵה הֲוֵית
בְּחֶזְוִי עִם־לֵילְיָא וַאֲרוּ אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן
לַיַּמָּא רַבָּא׃ 3. וְאַרְבַּע b חֵיוָן רַבְרְבָן סָלְקָן מִן־יַמָּא
שָׁנְיָן c הָא מִן־הָא׃ 4. קַדְמָיְתָא כְּאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי־נְשֶׁר
לָהּ חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי־מְרִיטוּ גַפַּיָּהּ וּנְטִילַת מִן־
אַרְעָא וְעַל־רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ d הֻקִימַת וְלֵב אֱנָשׁ יְהִיב
לָהּ׃ 5. וַאֲרוּ חֵיוָה אָחֳרִי תִנְיָנָה e דָּמְיָה לְרִב
וְלִשְׂטַר־חַד חֻקִימַת וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמָּהּ בֵּין שִׁנַּיָּהּ
וְכֵן אָמְרִין לָהּ קוּמִי אֲכֻלִי בְּשַׂר שַׂגִּיא׃ 6. בָּאתַר
דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וַאֲרוּ אָחֳרִי כְּנְמַר וְלָהּ גַּפִּין אַרְבַּע
דִּי־עוֹף עַל־גַּבַּיָּהּ וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא
וְשָׁלְטָן יְהִיב לָהּ׃ 7. בָּאתַר דְּנָהּ חָזֵה הֲוֵית
בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ חֵיוָה רְבִיעָיְאָה דְּחִילָה וְאֻמְתָנִי
וְתַקִּיפָא יַתִּירָה וְשִׁנַּיִן דִּי־פַרְזֶל לָהּ רַבְרְבָן אָכְלָה
a וּמַהְדְּקָה וּשְׁאָרָא בְּרַגְלַיָּהּ דָּפְסָה וְהִיא מְשַׁנְיָה
מִן־כָּל־חֵיוָתָא דִּי קֳדָמָיָהּ וְקַרְנִין עֲשַׂר לָהּ׃
8. מְשְׁתַּכַּל הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן אָחֳרִי זְעִירָה
סְלָקַת בֵּינֵיהֶן וּתְלָת מִן־קַרְנַיָּא קַדְמָיָתָא אֶתְעֲקַרָן
מִן־קֳדָמָיָהּ וַאֲלוּ עֵינִין כְּעֵינֵי אֱנָשָׁא בְּקַרְנָא־
דָא וּפֻם מְמַלֵּל רַבְרְבָן׃ 9. חָזֵה g הֲוֵית עַד
דִּי כָרְסָוָן h רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתֵב לְבוּשֵׁהּ כְּתַלַּג
חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי־
נוּר i גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלֵק׃ 10. נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד

ונפק

---

a מלל b חיא c שנא d קום e דמא f דקק g הוא
h רמה i גלל

וְנָפֵק מִן־קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִים יְשַׁמְשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ
רִבְוָן קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן דִּינָא יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ׃
11. חָזֵה הֲוֵית בֵּאדַיִן מִן־קָל a מִלַּיָּא רַבְרְבָתָא
דִּי קַרְנָא מְמַלְלָא חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי קְטִילַת
חֵיוְתָא b וְהוּבַד גִּשְׁמָהּ וְיְהִיבַת לִיקֹדַת אֶשָׁא׃
12. וּשְׁאָר חֵיָוָתָא c הֶעְדִּיו שָׁלְטָנֵהוֹן וְאַרְכָה d בְּחַיִּין
יְהִיבַת לְהוֹן עַד־זְמַן וְעִדָּן׃ 13. חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי
לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם־עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָא
וַעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָה וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃ 14. וְלֵהּ
יְהַב שָׁלְטָן וְיָקָר וּמַלְכוּ וְכָל עַמְמַיָּא אֻמַּיָּא וְלִשָׁנַיָּא
לֵהּ יִפְלְחוּן שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטַן עָלַם דִּי־לָא יֶעְדֵּה
וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל׃

1) In anno vno (primo) Belſaſar regis Babel, Daniel ſomnium vidit, et viſiones (viſio) capitis eius ſuper (in) cubili eius: tunc ſomnium ſcripſit, caput (ſummam) verborum dixit (ediſſerens). 2) Reſpondit (locutus eſt) Daniel, et dixit, videns fui (videbam) in viſione mea cum (in) nocte, et ecce quatuor venti coeli pugnantes (pugnabant) in mari magno. 3) Et grandes beſtiae grandes aſcendentes (aſcendebant) e mari: variantes illa ab iſta (diuerſae ab inuicem). 4) Prima (erat) ſicut leo, et alae τῆς aquilae (erant) ei: videns eram (videbam) donec euulſae ſunt alae eius, et eleuata eſt a terra, et ſuper pedes tanquam homo ſtetit, et cor hominis datum eſt ei. 5) Et ecce beſtia alia ſecunda ſimilis

a מלל b אבר c עדה d חיא

lis vrſo, et ad latus vnum ſtetit, et tres coſtae (tria latera) in ore eius inter dentes eius: et ſic dicentes (dicebant) ei, ſurge, comede carnem multam (plurimam). 6) Poſt hoc videns eram (videbam), et ecce alia veluti pardus, et ei (erant) alae quatuor τῆς auis ſuper dorſo eius: et quatuor capita (erant) beſtiae, et poteſtas data eſt ei. 7) Poſt hoc videns fui (vidi) in viſionibus (viſione) noctis, et ecce beſtia quarta formidoloſa, et terribilis, et fortis abundanter (valde), et dentes τῦ ferri (ferrei erant) ei magni, comedens, et comminuens (comedebat, et comminuebat), et reſiduum in pedibus ſuis conculcans (conculcabat): et ipſa varia (erat diſtincta) ab omnibus beſtiis, quae (fuerunt) ante eam, et cornua decem (erant) ei. 8) Attentus fui in (conſiderabam) cornua, et ecce cornu aliud paruum aſcendebat inter ea, et tria de cornibus primis euulſa ſunt a facie eius: et ecce oculi tanquam oculi hominis, in cornu iſto, et os loquens grandia. 9) Videns fui (videbam) donec throni elati ſunt, et antiquus dierum ſedit: veſtimentum eius ſicut nix candidum, et pilus capitis eius ſicut lana pura, thronus eius (vt) flammae ignis, rotae eius (vt) ignis ardens. 10) Fluuius ignis trahens, et egrediens (igneus trahebatur, et egrediebatur) a facie eius mille (millia) millium miniſtrabant ei, et myrias myriadum (decies millies centena millia) coram eo ſtabant: iudicium ſedit, et libri aperti ſunt. 11) Videns fui interim a voce (videbam tunc propter

pter vocem) ſermonum grandium quos cornu loquens loquebatur): videns eram (videbam) donec interfecta eſt beſtia, et perditum eſt corpus eius, et traditum eſt ad combuſtionem ignis. 12) Et reſiduo beſtiarum abſtulerant poteſtatem (reliquis beſtiis ablata eſſet poteſtas) earum: et longitudo in vitis (vita) data eſſet eis vſque ad tempus, et tempus. 13) Videns fui (videbam) in viſionibus noctis, et ecce cum nubibus coeli tanquam filius hominis veniens erat (veniebat): et vſque ad antiquum dierum peruenit, et coram eo appropinquare fecerunt eum. 14) Et ei dedit poteſtatem, et gloriam, et regnum, et omnes populi, nationes (tribus) et linguae ei ſeruient: poteſtas eius poteſtas ſeculi (aeterna), quae non auferetur, et regnum eius quod non corrumpetur.

Verſ. 21. 22.

חָזֵה הֲוֵית וְקַרְנָא דְּנָן עָבְדָא קְרָב עִם־קַדִּישִׁין וְיָכְלָה
לְהוֹן׃ עַד דְּי־אֲתָה עַתִּיק יוֹמַיָּא ג וְדִינָא יְהַב
לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְזִמְנָא מְטָה וּמַלְכוּתָא הֶחְסִנוּ
קַדִּישִׁין׃

21) Videns eram (videbam), et cornu quod ſic faciens praelium (ſimiliter faciebat bellum) cum ſanctis: et praeualens (praeualebat) eis. 22) Donec venit antiquus dierum, et iudicium datum eſt ſanctis altiſſimis; et tempus aduenit, et regnum poſſidebant ſancti.

Verſ.

a רין

Verſ. 27.

וּמַלְכוּתָא וְשָׁלְטָנָא וּרְבוּתָא דִּי מַלְכָוָת תְּחוֹת כָּל־
שְׁמַיָּא יְהִיבַת לְעַם קַדִּישֵׁי עִלָּיוֹנִין מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת
עָלַם וְכֹל שָׁלְטָנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן וְיִשְׁתַּמְּעוּן׃

27) Et regnum, et poteſtas, et magnitudo τῶν regnorum (regni) ſubter omne coelum datum eſt (dabitur) populo ſanctorum altiſſimorum: regnum eius regnum ſeculi (aeternum), et omnes poteſtates ei ſeruient, et obedient.

CAPVT IX. v. 4. 5.

אָנָא אֲדֹנָי הָאֵל הַגָּדוֹל a וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית
וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי b מִצְוֹתָיו׃ חָטָאנוּ c וְעָוִינוּ
וְהִרְשַׁעְנוּ וּמָרָדְנוּ וְסוּר מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ׃

4) Obſecro Domine Deus magne, et terribilis, cuſtodiens pactum et miſericordiam diligentibus eum (te), et cuſtodientibus mandata eius (tua). 5) Peccauimus, et peruertimus (iniquitatem fecimus), et impie egimus, et rebellauimus; et recedere (receſſimus) a mandatis tuis, et a iudiciis tuis.

Verſ. 7.

לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ d בֹּשֶׁת הַפָּנִים

7) Tibi Domine iuſtitia, et nobis pudor facierum (faciei).

Verſ.

---

a ירא b צוה c עוה d בוש

verſ. 18. 19.

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וְשִׁמְעָ פְּקַחָה עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל־צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ a מַפִּילִים b תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי

18) Inclina Deus meus aurem tuam, et audi; aperi oculos tuos, et vide deſolationes noſtras, et ciuitatem (ſuper) quam inuocatum eſt nomen tuum ſuper eam; quia non ſuper (in) iuſtitiis noſtris nos cadere facientes (proſternimus) preces noſtras ad facies tuas (coram te), ſed ſuper (in) miſerationibus tuis multis. 19) Domine exaudi, Domine parce, Domine, attende et fac, ne moreris propter temetipſum Deus meus.

verſ. 24. 25. 26. 27.

24. שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ לְכַלֹּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם חַטָּאוֹת c וּלְכַפֵּר עָוֹן וְלַהֲבִיא צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם d חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים: 25. e וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר f לְהָשִׁיב g וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַ֫ם עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק h הָעִתִּים: 26. וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ

a נפל b חנן c עוה d חוה e ירע f שוב g בנה h עתת

נִשְׁחֲתִית עַם נָגִיד הַבָּא a וְקִצּוֹ בַּשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה
נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ 27. וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ
אֶחָד b וַחֲצִי יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף
שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד־כָּלָה וְנֶחֱרָצָה c תִּתַּךְ עַל־שׁוֹמֵם׃

24) Hebdomadae ſeptuaginta deciſa (deciſae ſunt) ſuper populum tuum, et ſuper ciuitatem ſanctitatis tuae (ſanctam tuam), ad conſumendum praeuaricationem, et ad ſigillandum (finiendum) peccata, et ad expiandum iniquitatem, et ad adducendum iuſtitiam ſeculorum; et ad ſigillandum (finiendum) viſionem, et prophetam, et ad vngendum ſanctitatem ſanctitatum. 25) Et ſcies, et intelliges ab exitu ſermonis, ad reuerti faciendum, et ad aedificandum Ieruſalaim vsque ad vnctum (Chriſtum) ducem, hebdomadae ſeptem: et hebdomadae ſexaginta et duae redibit, et aedificabitur platea et foſſa (murus), et in coarctione (anguſtia) temporum. 26) Et poſt hebdomadas ſexaginta et duas excidetur vnctus (Chriſtus), et non (erit) ei: et ciuitatem, et ſanctitatem corrumpet (ſanctuarium diſſipabit) populus ducis venturi, et finis eius; in inundatione, et vsque ad finem belli; deciſa (deciſae ſunt) deſolationes. 27) Et roborauit pactum multis hebdomada vna: et dimidio hebdomadae (dimidia hebdomada) ceſſare faciet ſacrificium, et munus (oblationem), et ſuper alam (extenſionem) abominationum ſtupefaciens (admirari facies), et vſque ad conſummationem, et

a נקצץ b חצה c נתך

et deciſam (deciſionem) effundet ſe ſuper obſtupeſcentem (admirantem).

CAPVT XI. v. 46. 47. al. XII, 1. 2.

וּבָעֵת הַהִוא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל־
בְּנֵי עַמֶּךָ a וְהָיְתָה עֵת b צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה מֵהִיוֹת
גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִוא יִמָּלֵט עַמְּךָ כָּל־
הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃ וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־עָפָר
c יָקִיצוּ אֵלֶּה d לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן
עוֹלָם׃

46) Et in tempore illo ſtabit Michael princeps magnus, ſtans ſuper (qui ſtat pro) filiis populi tui, et erit tempus anguſtiae, quod non factum eſt ab exiſtendo gentem (ex eo tempore quo fuit gens) vsque ad tempus hoc: et in tempore ipſo euadet populus tuus omnis (qui eſt) inuentus ſcriptus in libro. 47) Et multi e dormientibus humi (dormientes in terra) pulueris expergiſcentur; ii ad vitas ſeculi (vitam aeternam): et ii ad opprobria ad contemtum ſeculi (ſempiternum).

Verſ. 48. al. XII. v. 3.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים
כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃

3) Et intelligentes fulgebunt ſicut ſplendo expanſionis (firmamenti); et iuſtificantes multos

tos

a היה b צור c קוץ d חיה

tos ſicut ſtellae in ſeculum, et perpetuum (in aeternum).

Verſ. 49. al. XII. v. 4.

וְאַתָּה דָנִיֵּאל סְתֹם הַדְּבָרִים וַחֲתֹם הַסֵּפֶר עַד־עֵת
קֵץ יְשֹׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת׃

4) Et tu Daniel obſtrue (claude) verba, et ſigna librum vsque ad tempus finis: diſcurrent multi, et multiplicabitur ſcientia.

Verſ. 55. al. XII. v. 10.

יִתְבָּרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים
וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ׃

10) Purificabunt ſe, et dealbabuntur, et conflabunt (probabunt) ſe multi, et impie agent impii, et non intelligent omnes impii; et intelligentes intelligent.

Verſ. 58. al. XII. 13.

וְאַתָּה a לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ b לְקֵץ
הַיָּמִין׃

13) Et tu vade ad finem: et requieſces, et ſtabis in ſorte tua in fine dierum.

EX HOSEA.

CAPVT I. v. 7.

וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם c וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם
ולא

a ילך b לקצץ c ושע

וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בַּקֶּשֶׁת וּבַחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים
וּבְפָרָשִׁים׃

7) Et domui Iehudah miſerebor, et ſaluos faciam eos in Domino Deo ſuo: et non ſeruabo eos in arcu, et in gladio, et in bello, in equis, et in equitibus.

Verſ. 10.

וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל a כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־
b יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יֵאָמֵר לָהֶם לֹא־
עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־c חָי׃

10) Et erit numerus filiorum Iſrael ſicut arena maris, quae non menſurabitur (menſuratur), et non numerabitur (numeratur): et erit in loco (in) quo dicetur eis, non populus meus vos; dicetur eis, filii Dei viuentis.

CAPVT II. v. 8. 9.

הִיא לֹא יָדְעָה כִּי אָנֹכִי d נָתַתִּי לָהּ הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר v. 9. לָכֵן אָשׁוּב וְלָקַחְתִּי דְגָנִי בְּעִתּוֹ וְתִירוֹשִׁי
e בְּמוֹעֲדוֹ וְהִצַּלְתִּי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי f לְכַסּוֹת אֶת־g עֶרְוָתָהּ׃

8) Et haec neſciuit, quia ego dedi ei frumentum, et muſtum (vinum), et oleum: 9) Idcirco conuertar, et ſumam frumentum meum in tempore ſuo, et muſtum (vinum) meum in tempore ſtatuto ſuo: et auferam lanam meam, et linum meum, (quae dedi) ad operiendum nuditatem (ignominiam) eius.

a חול b מרד c חיה d נתן e יצר f כסה g ערה

Verſ. 14.

לָכֵן הִנֵּה אָנֹכִי a מְפַתֶּיהָ וְהֹלַכְתִּיהָ הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ׃

14) Propterea ecce ego ſeducens (ſeduco) eam; et ire faciam eam (in) deſertum; et loquar ſuper (ad) cor eius.

Verſ. 19. 20.

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים׃ וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת־יְהוָה׃

19) Et deſponſabo te mihi in ſeculum: et deſponſabo te mihi in iuſtitia, et in iudicio, et in miſericordia, et in miſerationibus. 20) Et deſponſabo te mihi in fide, et ſcies dominum.

verſ. 23.

וְזָרַעְתִּיהָ לִּי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה וְאָמַרְתִּי לְלֹא־עַמִּי עַמִּי־אָתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃

23) Et ſeminabo eam mihi in terra, et miſerebor Lo-Ruchamah; et dicam ad Lo-Hammi, populus meus, (es) tu: et ipſe dicet, Deus meus (es).

CAPVT III. v. 4. 5.

יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין b שָׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין c מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃ אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִיד

a פתה b שור c יצב

דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה וְאֶל־טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

4) Dies multos manebunt filii Iſrael, non rex, et non princeps, et non ſacrificium, et non ſtatua; et non (abſque rege, et absque principe, et absque ſacrificio, et ſine ſtatua, et ſine) Ephod, et Teraphim. 5) Poſtea reuertentur filii Iſrael, et quaerent Dominum Deum ſuum, et Dauid regem ſuum: et pauebunt ad Dominum, et (reuertentur ad eum, et) ad bonum eius in nouiſſimo dierum.

CAPVT IV. v. 1. 2. 3.

שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי [a]רִיב לַיהוָה עִם־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אֵין־[b]אֱמֶת וְאֵין־חֶסֶד וְאֵין־[c]דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃ אָלָה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים בְּדָמִים נָגָעוּ׃ עַל־כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל כָּל־יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה וּבְעוֹף הַשָּׁמָיִם וְגַם־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃

1) Audite verbum Domini filii Iſrael: quia lis (iudicium) Domino cum habitatoribus terrae: quia non (eſt) veritas, et non (eſt) miſericordia, et non (eſt) ſcientia Dei in terra. 2) Peierare (ſed mentiri), et negare, et occidere, et furari, et adulterari: fregerunt (maceriam), et ſanguines in ſanguinibus tetigerunt (ſanguis cum ſanguine tetigit ſe). 3) Propterea lugebit (deſola-

a רוב b אמן c ידע

ſolabitur) terra, et infirmabitur (deſtruetur) omnis habitans (qui habitat) in ea, in beſtia (cum beſtiis) agri, et in volatili (volucribus) coelorum, et etiam piſces maris colligentur (morientur).

Verſ. 11.

זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ b יִקַּח־לֵב׃ a

11) Fornicatio, et vinum, et muſtum capiet (auferet) cor.

CAPVT VI. v. 1. 2.

c לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל־יְהוָה כִּי הוּא טָרָף וְיִרְפָּאֵנוּ
d יַגֵּף וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃ e יְחַיֵּינוּ מִיֹּמָיִם בַּיּוֹם f הַשְּׁלִישִׁי יְקִימֵנוּ
וְנִחְיֶה לְפָנָיו׃

1) Venite, et reuertamur ad dominum, quia ipſe rapuit, et ſanabit nos; percuſſit, et alligabit faſcia nos. 2) Viuificabit nos a duobus diebus (poſt duos dies); in die tertia ſuſcitabit nos; et viuemus ad facies (in conſpectu) eius.

Verſ. 6.

כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא־זָבַח g וְדַעַת אֱלֹהִים h מֵעֹלוֹת׃

6) Quia miſericordiam volui (volo), et non ſacrificium; et ſcientiam Dei prae aſcenſionibus (holocauſtis).

CAPVT VII. v. 16.

יָשׁוּבוּ לֹא עַל הָיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה

16)

---

a וגה b לקח c ילך d נגה e חיה f קום g ידע h עלה

16) Reuertentur non ſupra (ad altiſſimum), fuerunt tanquam arcus doli (doloſus):

CAPVT IX. v. 12.

גַּם־אוֹי לָהֶם בְּשׁוּרִי מֵהֶם׃

32) Etiam vae eis in recedendo me (cum receſſero) ab eis.

CAPVT X. v. 12.

זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי־חֶסֶד a נִירוּ לָכֶם
נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד־יָבוֹא b וְיוֹרֶה צֶדֶק
לָכֶם׃

12) Seminate vobis ad iuſtitiam, metite ad os miſericordiae (ſecundum miſericordiam), arate vobis arationem; et tempus requirendi Dominum, donec veniat, et doceat iuſtitiam vos.

CAPVT XI. v. 8. 9.

אֵיךְ c אֶתֶּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתֶּנְךָ
כְּאַדְמָה d אֲשִׂימֶךָּ כִּצְבוֹיִם נֶהְפַּךְ עָלַי לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ
נִחוּמָי׃ לֹא אֶעֱשֶׂה e חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחֵת
אֶפְרַיִם כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא־אִישׁ בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ׃

8) Quomodo dabo (ponam) te Ephraim, tradam te Iſrael! quomodo dabo (ponam) te ſicut Adamah, ponam te vt Seboim! conuerſum eſt ſuper (in) me cor meum, pariter commota ſunt (incaluerunt) poenitudines meae. 9) Non fa-

a נור b ורה c נתן d שום e חרה

ciam (ſecundum) iram furoris mei; non conuertar ad corrumpendum (diſperdendum) Ephraim: quoniam Deus ego (ſum), et non vir: in interiori tuo (medio tui) ſanctus.

CAPVT XII. v. 5. 6.

וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה זִכְרוֹ׃ וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ
תָּשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר וְקַוֵּה אֶל־אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד׃

5) Et Dominus Deus exercituum: Dominus memoriale eius. 6) Et tu ad Deum tuum conuerteris (conuertere): miſericordiam et iudicium cuſtodi, et expecta ad Deum tuum (fide Deo tuo) ſemper.

CAPVT XIII. v. 6.

a כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבָּעוּ שָׂבְעוּ b וַיָּרָם לִבָּם עַל־כֵּן
שְׁכֵחוּנִי׃

6) Iuxta paſcuum ſuum (paſcua ſua) et ſaturati ſunt, ſaturati ſunt, et eleuatum eſt cor eorum; idcirco obliti ſunt mei.

Verſ. 9.

שִׁחֲתָה יִשְׂרָאֵל כִּי־בִי בְּעֶזְרֶךָ׃

9) Corruptela tua (vituli quos feciſti, fuerunt cauſa perditionis tuae) Iſrael, quia (ſed) in me in auxilio tuo (auxilium tuum).

Verſ. 14.

מִיַּד שְׁאוֹל c אֶפְדֵּם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָרֶיךָ
מָוֶת אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל

14)

---

a נרעה b רום c פנה

14) E manu (poteſtate) inferni redimam eos, a morte redimam eos: ero peſtis (mors) tua (o) mors, ero exciſio tua (morſus tuus) inferne.

CAPVT XIV. v. 2. 3.

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ a בַּעֲוֹנֶךָ׃
b קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אִמְרוּ אֵלָיו
כָּל־c תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח־טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃

2) Reuertere Iſrael vsque ad Dominum Deum tuum: quoniam corruiſti in iniquitate tua (propter iniquitatem tuam). 3) Tollite vobiſcum verba, et conuertimini ad Dominum. Dicite ad eum: omnem (tolles dimitte) iniquitatem, et accipe bonum, et reddemus vitulos labiorum noſtrorum.

Verſ. 6. 7.

אֶהְיֶה כַּטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה d וְיַךְ
שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַּזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ
לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃

6) Ero tanquam ros Iſraeli, germinabit tanquam lilium: et percutiet (percutient) radices eius tanquam Libanus. 7) Ibunt ramuli (ſerpent rami) eius, et erit tanquam olea gloria eius: et odor eius tanquam Libani.

Verſ. 10.

מִי חָכָם e וְיָבֶן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי־יְשָׁרִים
דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

10)

---

a עוה b לקח c נשא d נכה e בין

10) Quis ſapiens, et intelliget iſta? intelligens, et ſciet iſta? quia rectae viae Domini, et iuſti ambulabunt in eis, et praeuaricatores corruent in eis.

EX IOELE.

CAP. I. v. 7. vid. Cap. 2. v. 15. 16. 17.

CAPVT II. v. 12. 13. 14.

וְגַם־עַתָּה נְאֻם־יְהוָה a שֻׁבוּ עָדַי בְּכָל־לְבַבְכֶם
וּבְצוֹם b וּבְבֶכִי וּבְמִסְפֵּד׃ וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל־
בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־c חַנּוּן וְרַחוּם
הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה׃ מִי
יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּרָכָה

12) Et etiam nunc dixit Dominus: conuertimini ad me in toto corde veſtro: et in ieiunio, et in fletu, et in planctu. 13) Et ſcindite cor veſtrum, et non veſtimenta veſtra, et conuertimini ad Dominum Deum veſtrum: quia gratioſus (miſericors), et miſerator ipſe, longus naribus, et multus miſericordia (eſt, longanimis et multae miſericordiae), et poenitens ſuper malum. 14) Quis ſciens (ſcit ſi) conuertatur et poeniteat eum (mali), et relinquat poſt ſe benedictionem.

Verſ.

a שוב b בכה c חנן

Verſ. 15. 16. 17.

a תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה׃
אִסְפוּ־עָם קַדְּשׁוּ קָהָל קִבְּצוּ זְקֵנִים אִסְפוּ עוֹלְלִים
וְיוֹנְקֵי שָׁדָיִם יֵצֵא חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה b מֵחֻפָּתָהּ׃
בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ c יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה
וְיֹאמְרוּ חוּסָה יְהוָה עַל־עַמֶּךָ וְאַל־d תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ
לַחֶרְפָּה לִמְשָׁל־בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה
אֱלֹהֵיהֶם׃

15) Clangite buccina in Sion: ſanctificate ieiunium, vocate retentionem (coetum). 16) Congregate populum, ſanctificate eccleſiam, congregate ſenes, colligite paruulos, et ſugentes vbera: egrediatur ſponſus de cubili ſuo, et ſponſa de thalamo ſuo. 17) Inter veſtibulum et altare plorent ſacerdotes, miniſtri Domini; et dicant: parce Domine ſuper populo tuo, et ne des haereditatem tuam in opprobrium ad dominandum in eos gentes (vt dominentur eis nationes): quare dicturi ſunt in populis: vbi (eſt) Deus eorum?

Verſ. 21.

אַל־e תִּירְאִי אֲדָמָה f גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי־הִגְדִּיל יְהוָה
g לַעֲשׂוֹת׃

21) Ne timeas humus (terra): exulta, et laetare, quia magnificauit Dominus, ad faciendum (vt faceret).

Verſ.

---

a תקע b חפף c בכה d נתן e ירא f גול g עשה

Verſ. 23.

וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־נָתַן לָכֶם
אֶת־a הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה b וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃

23) Et filii Siion exultate, et laetamini in Domino Deo veſtro, quia dedit vobis Doctorem iuſtitiae: et deſcendere faciet vobis imbrem, pluuiam (temporaneam), et ſerotinam, in (menſe) primo.

Verſ. 28. 32.

וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי עַל־כָּל־בָּשָׂר
וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם c וּבְנוֹתֵיכֶם זִקְנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן
בַּחוּרֵיכֶם d חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃ וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר־יִקְרָא
בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט

28) Et erit poſt haec, effundam ſpiritum meum ſuper omnem carnem, et prophetabunt filii veſtri, et filiae veſtrae. Senes veſtri ſomnia ſomniabunt; electi (iuuenes) veſtri viſiones videbunt. 32) Et erit, omnis qui inuocauerit in nomine (nomen) Domini euadet.

CAPVT III. v. 16.

וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַם יִתֵּן קוֹלוֹ וְרָעֲשׁוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַיהוָה מַחֲסֶה לְעַמּוֹ e וּמָעוֹז לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃

16) Et Dominus de Siion rugiet, et de Ieruſalaim dabit vocem ſuam, et contremiſcent coeli

a ירה b ירד c בנה d חזה e עזז

li et terra: et Dominus ſpes populi ſui, et fortituto filiorum Iſrael.

EX AMOS.

CAPVT III. v. 6.

אִם־תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וַיהוָה לֹא עָשָׂה׃

6) Num erit malum in ciuitate, et Dominus non fecerit?

CAPVT IV. v. 12.

כִּי־וָאת אֶעֱשֶׂה־לָּךְ a הָכֵן לִקְרַאת־אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃

12) Quod hoc faciam tibi, praepara te ipſum in occurſum Dei tui Iſrael.

CAPVT V. v. 7.

הַהֲפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לָאָרֶץ b הִנִּיחוּ׃

7) Vertentes (qui verterunt) in abſynthium iudicium; et iuſtitiam in terra reliquerunt.

Verſ. 14.

דִּרְשׁוּ־טוֹב וְאַל־c רָע לְמַעַן תִּחְיוּ וְיִהְיֶה־כֵּן יְהוָה
אֱלֹהֵי־צְבָאוֹת אִתְּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃

14) Quaerite bonum, et non malum, vt viuatis: ſic Dominus Deus exercituum vobiscum, ſicut dixiſtis.

Verſ.

a בנן b ינח c רוע

Vers. 21. 23.

שָׂנֵאתִי מָאַסְתִּי a חַגֵּיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעַצְּרוֹתֵיכֶם׃
הָסֵר מֵעָלַי הֲמוֹן b שִׁירֶיךָ וְזִמְרַת נְבָלֶיךָ לֹא אֶשְׁמָע׃

21) Odiui, reprobaui ſolennitates veſtras: et non odorabo in retentiones veſtras (oblationes coetuum veſtrorum). 23) Remoue deſuper (a) me turbam canticorum (multitudinem carminum) tuorum: et cantum nablorum tuorum (cantica lyrarum tuarum) non audiam.

CAPVT VIII. v. 11. 12.

הִנֵּה c יָמִים d בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁלַחְתִּי
רָעָב בָּאָרֶץ לֹא־רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא־צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם־
לִשְׁמֹעַ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה׃ e וְנָעוּ מַיָּם עַד־יָם וּמִצָּפוֹן
וַעַד־מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־דְּבַר־יְהוָה וְלֹא
יִמְצָאוּ׃

11) Ecce dies venientes (veniunt), dixit Dominus Deus, et mittam famem in terram; non famem panis, neque ſitim aquae, quinimo (ſed) audiendi verba Domini. 12) Et mouebunt ſe a mari vsque ad mare, et ab Aquilone, et vsque ad orientem; diſcurrent (circuibunt), quaerendo verbum Domini, et non inuenient.

CAPVT IX. v. 5.

וַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ f וַתָּמוֹג וְאָבְלוּ
כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ

5) Et

a חגג b שור c יום d בוא e נוע f מוג

7) Et Dominus Deus exercituum tangens in (eſt qui tangit) terram, et liqueſcet (defluet) et lugebunt omnes habitatores in ea.

Verſ. 8.

הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה׃

8) Ecce oculi Domini Dei in regnum peccati, et diſperdere faciam illud deſuper faciebus humi (a ſuperficie terrae), veruntamen non delendo delebo (deſtruendo deſtruere faciam) domum Iahacob, dixit Dominus.

Verſ. 11.

בַּיּוֹם הַהוּא a אָקִים אֶת־b סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת־פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים c וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם׃

11) In die illa erigam tabernaculum Dauid collabens, et ſepiam rupturas earum (aperturas eius), et diruta eius erigam, et aedificabo illud ſicut (in) diebus ſeculi.

EX OBADIA.

CAPVT I. v. 17.

וּבְהַר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְלֵיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ וְיָרְשׁוּ בֵּית d מוֹרָשֵׁיהֶם׃

a קום b סכך c בנה d ירש

17) Et in monte Sion erit euaſio, et erit ſanctitas (ſanctus), et poſſidebunt domus Iahacob poſſeſſiones ſuas.

EX IONA.

CAPVT II. v. 8. 10.

בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא
אֵלֶיךָ a תְּפִלָּתִי אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ וַאֲנִי בְקוֹל b תּוֹדָה
אֶזְבְּחָה־לָּךְ אֲשֶׁר נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃

8) In deficiendo ſuper me animam meam (cum deficeret in me anima mea), Domini recordatus ſum; et venit ad te oratio mea ad templum ſanctitatis tuaee (ſanctum tuum). 10) Et ego in voce confeſſionis immolabo tibi, quod voui reddam, ſalus (eſt) Domini.

CAPVT III. v. 8. 9.

c וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר
d בְּכַפֵּיהֶם׃ מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים c וְשָׁב
e מֵחֲרוֹן f אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃

8) Et conuertantur vir (conuertatur vnusquisque) a via ſua mala, et a rapina (ab iniquitate), quae in volis (eſt in manibus) ſuis: 9) Quis ſciens (ſcit ſi forte) conuertatur et poeniteat Deum, et auertatur a furore naris (irae) ſuae, et non peribimus?

Verſ.

a פלל b ירה c שוב d כפף e חרה f אנף

Verſ. 10.

וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־a שָׁבוּ מִדַּרְכָּם
הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר cלַעֲשׂוֹת־
לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

10) Et vidit Deus opera eorum; quia conuerſi ſunt a via ſua mala: et poenituit Deum ſuper malo (mali), quod locutus fuerat ad faciendum (vt faceret) eis, et non fecit.

CAPVT IV. v. 2.

כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה׃

2) Quia noui quod tu (es) Deus gratioſus (clemens), et miſericors, longus narium, et multus (longanimis et multae) miſericordiae, et poenitens ſuper malo.

EX MICHA.

CAPVT II. v. 1.

הַוֹי חֹשְׁבֵי־אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם בְּאוֹר
הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם׃

1) Vae cogitantibus iniquitatem, et operantibus malum ſuper (in) cubilibus ſuis; in illucendo (cum illuxerit) mane facient illud, quoniam eſt in facultate manus ipſorum (facultas in manu eorum).

a ראה b שוב c עשה

Vers. 7.

הֲלֹוא דְבָרַי a יֵיטִיבוּ עִם הַהֹלֵךְ יָשָׁר׃

7) Nonne verba mea benefacient cum recto eunte (recte ambulanti).

Vers. 11.

לוּ־אִישׁ הֹלֵךְ רוּחַ וְשֶׁקֶר כִּזֵּב b אַטִּיף לְךָ לַיַּיִן
וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם הַזֶּה׃

11) Si (fuerit) quiſpiam perambulans ventum (qui ambulet per viam venti), et mendacium mentitus fuerit, (dicendo) ſtillabo tibi pro vino, et pro Sechar: (hic) erit ſtillans (vates) populo iſti.

Vers. 13.

עָלָה הַפֹּרֵץ לְפָנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעַבְרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בּוֹ
וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃

13) Aſcendit effractor (diſſector) ad facies eorum (ante eos); effregerunt, et tranſierunt portam, et egreſſi ſunt per eam. Et tranſiuit rex eorum ad facies eorum (ante eos), et Dominus in capite eorum.

CAPVT III. v. 8.

וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי c כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט
וּגְבוּרָה d לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃

8) Et vere ego repletus ſum fortitudine Spiritus Domini, et iudicio, et fortitudine, ad indicandum (vt annunciem) Iahacob praeuaricationem ſuam, et Iſrael peccatum ſuum.

CAP.

a יושב b נטף c כוח d נגד

CAPVT IV. v. 1. 2. vid. Es. II. v. 2.

CAPVT V. v. 1.

וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא a לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל
וּמֹצָאוֹתָיו מִקֶּדֶם b מִימֵי עוֹלָם׃

1) Et tu Bethlehem Ephrathah, paruulus (es), ad exiſtendum (vt ſis) in millibus Iehudah. Ex te mihi egredietur, ad exiſtendum dominatorem (vt ſit dominator) in Iſrael; et egreſſiones eius a quondam (ab antiquo) a diebus ſeculi.

CAPVT VI. v. 8.

c הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה־טּוֹב וּמָה־יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ
כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ d לֶכֶת
עִם־אֱלֹהֶיךָ׃

8) Indicat tibi (o) homo quid (ſit) bonum et quid Dominus quaerens (requirit) a te, niſi (vtique facere iudicium, et diligere miſericordiam, et humiliare ſe ambulando cum Deo tuo.

CAPVT VII. v. 2. 3. 4.

אָבַד חָסִיד מִן־הָאָרֶץ וְיָשָׁר בָּאָדָם אָיִן כֻּלָּם לְדָמִים
יָאֹרֵבוּ אִישׁ אֶת־אָחִיהוּ יְצוּדוּ חֵרֶם׃ עַל־הָרַע
כַּפַּיִם לְהֵיטִיב e הַשַּׂר שׁוֹאֵל וְהַשֹּׁפֵט בַּשָּׁלוֹם וְהַגָּדוֹל
דֹּבֶר f הַוַּת נַפְשׁוֹ הוּא וַיְעַבְּתוּהָ׃ טוֹבָם כְּחוֹחַ
יָשָׁר מִמְּסוּכָה

a היה b ימה c נגד d ילך e שוד f הוה

2) Periit misericors de terra, et rectus inter hominem (homines) non (est). Vniuersi ipsi sanguinibus insidiabuntur, vir (sanguini insidiantur, vnusquisque) fratrem suum venabuntur sagena (venatur reti). 3) Pro malefaciendo volis (manibus), pro benefaciendo princeps postulans, et iudicans (postulat, et iudex iudicat) propter retributionem: et magnus loquens contritionem (loquitur: adferte munera, quod ad perditionem) animae suae ipse, et complicarunt eam (eius est, qui audiunt, multiplicant illa). 4) Optimus eorum (est) vt paliurus, rectus prae implicatione (eorum est asperior maceria spinarum).

Vers. 6.

בֵּן מְנַבֵּל אָב בַּת a קָמָה בְאִמָּהּ כַּלָּה בַּחֲמוֹתָהּ
אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃

6) Filius vilipendens (vituperat) patrem, filia surgens (surgit) in matrem suam, nurus in socrum suam: inimici viri, viri domus eius.

Vers. 9.

זַעַף יְהוָה b אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר c יָרִיב
רִיבִי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטִי וְיוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ׃

9) Iram Domini feram, quoniam peccaui ei, donec litiget litem meam (iudicet iudicium meum) et faciat iudicium meum: educet me in lucem, videbo in iustitiam eius,

Vers.

---

a קום b נשא c ריב

verſ. 18. 19. 20.

מִי־אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא a עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית
נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב
וְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל־
חַטֹּאתָם: b תִּתֵּן c אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

18) Quis Deus ſicut tu, tollens iniquitatem (parcens iniquitati), et tranſiens ſuper praeuaricationem reſidui haereditatis ſuae? non tenuit in perpetuum naſum (furorem) ſuum, quoniam voluit (vult) miſericordiam ipſe. 19) Reuertetur, miſerebitur noſtri, ſubiiciet iniquitates noſtras; et proiicies in profunda maris omnia peccata eorum (noſtra). 20) Dabis veritatem Iahacob, miſericordim Abraham, quam iuraſti patribus noſtris a diebus quondam (antiquis).

EX NAHVM.

CAP. I. v. 2. 3. 7.

אֵל קַנָּא וְנֹקֵם יְהוָה נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם
יְהוָה d לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאוֹיְבָיו: יְהוָה אֶרֶךְ
e אַפַּיִם f וּגְדוֹל־כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה יְהוָה בְּסוּפָה
וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו: טוֹב יְהוָה
g לְמָעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיוֹדֵעַ h חֹסֵי בּוֹ:

Cc 4 2) Deus

a עוה b נתן c אמן d צור e אנף f כוח g עוז h חסה

2) Deus Zelotes, et vlciſcens Dominus, vlciſcens Dominus, et compos irae (habens iram), vlciſcens Dominus (de) hoſtibus ſuis, et (iram) reſeruans ipſe inimicis ſuis. 3) Dominus longus narium (longanimis), et magnus virtute (potentia), et mundando non mundabit: (impune iudicando impune non iudicabit impios), Domini, in tempeſtate et in turbine (eſt) via eius; et nubes (velut) puluis pedum eius (erunt). 7) Bonus Dominus, ad robur (fortitudo) in die anguſtiae: et ſciens ſeparantes in eo.

EX HABAKVK.

CAPVT II. v. 3.

כִּי עֹוד חָזֹון לַמֹּועֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב
אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־לֹו כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר׃

3) Quia adhuc viſio in ſtatutum tempus, et efflabit ad finem (quae demum fient, ediſſerit), et non mentietur. Si moram fecerit, expecta eum: quia veniendo veniet, non tardabit.

Verſ. 4.

הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשֹׁו בֹּו וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתֹו
יִחְיֶה׃

4) Ecce elata eſt, (viri ſuperbi) non (eſt) recta anima eius in eo: et iuſtus in fide ſua viuet.

Verſ.

---

a חזה b יער c פוח

Verſ. 6. 9. 12.

6. הוי המרבה לא־לו עד־מתי ומכביד עליו
עבטיט׃ 9. הוי בוצע בצע רע לביתו לשום במרום
a קננו להנצל b מכף c רע׃ 12. הוי בנה עיר בדמים
וכונן קריה בעולה׃

6) Vae multiplicanti non ſibi (ſua): vſque quo et aggrauans (aggrauat) ſuper ſe denſum lutum? 9) Vae concupiſcenti concupiſcentiam (auare ſectanti auaritiam) malam domui ſuae, ad ponendum (vt domum ſuam aedificet, vt ponat) in excelſo nidum ſuum, ad eruendum ſe de vola (vt euadat de manu) mali: 12) Vae aedificanti ciuitatem in ſanguinibus et conſtituenti (ſanguine, et ei qui ſtabiliuit) ciuitatem in iniquitate.

Verſ. 14.

כי תמלא הארץ d לדעת את־כבוד יהוה כמים
e יכסו על־ים׃

14) Nam (certe) replebitur terra ad ſciendum (vt cognoſcat) gloriam Domini, tanquam aquae operient ſuper (quae operiunt) mare.

Verſ. 20.

ויהוה בהיכל קדשו d הס מפניו כל־הארץ׃

20) Et Dominus (eſt) in templo ſanctitatis ſuae: file a faciebus (ſancto ſuo: ſileat a facie eius) omnis terra.

a קנן b כפף c רוע d ירע e כסה f הסה

CAPVT III. v. 2.

בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר׃

In ira misericordiae recordaberis (recordare).

EX ZEPHANIA.

CAPVT III. v. 5.

יְהוָה צַדִּיק בְּקִרְבָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה עַוְלָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר מִשְׁפָּטוֹ יִתֵּן לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא־יוֹדֵעַ עַוֶל a בּוֹשֶׁת׃

5) Dominus iustus in interiori (medio) eius, non faciet iniquitatem, in mane in mane (quotidie) iudicium suum dabit in lucem, non deficit, nec scit iniquus pudorem.

Vers. 9.

כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ אֶל־עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שֶׁכֶם אֶחָד׃

9) Quia tunc conuertam ad populos (populum) labium purum, ad inuocandum omnes ipsos in nomine (electum, vt inuocent nomen) Domini, ad seruiendum ei humero (vt seruiant ei consensu) vno.

Vers. 16. 17.

בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָמֵר לִירוּשָׁלַם אַל־תִּירָאִי צִיּוֹן אַל־יִרְפּוּ יָדָיִךְ׃ יְהוָה אֱלֹהַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ גִּבּוֹר יוֹשִׁיעַ b יָשִׂישׂ עָלַיִךְ בְּשִׂמְחָה יַחֲרִישׁ בְּאַהֲבָתוֹ c יָגִיל עָלַיִךְ בְּרִנָּה d׃

16)

---

a בוש b שוש c גול d רנן

16) In die illa, dicetur Ieruſalaim, ne timeas: (ad) Sion, ne debilitentur manus tuae. 17) Dominus Deus tuus in interiori tuo (medio tui) potens ſeruabit (te), gaudebit ſuper te in laetitia, ſilebit propter dilectionem ſuam, exultare faciet ſuper te cum praeconio (in laude).

EX HAGGAI.

CAPVT I. v. 5. 6.

שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃ a וְרַעְתֶּם b הַרְבֵּה
וְהָבֵא מְעָט אָכוֹל וְאֵין־לְשָׂבְעָה c שָׁתוֹ וְאֵין־לְשָׁכְרָה
לָבוּשׁ וְאֵין־d לְחֻם לוֹ וְהַמְּשַׁתֵּר מְשַׁתֵּר אֶל־צְרוֹר
נָקוּב׃

5) Ponite cor veſtrum ſuper vias veſtras. 6) Seminaſtis multum, et inferre (inferetis) parum: comedere, et non ad ſaturandum; bibere, (comedetis, et non ſaturabimi: bibetis), et non ad inebriandum: induere, et non ad calefiendum ſibi (inebriamini: induetis vos, et non calefacietis vos): et mercede elocans (qui locauerit) ſe, mercede locans ſe (locabit ſe, quae, erit ac ſi poneret eam) in ſacculo pertuſo.

CAPVT II. v. 7. 8. 10.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִוא וַאֲנִי
מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־
החרבה׃

---

a שום b רבה c שתה d חמם

חֶמְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

7) Sic dixit Dominus exercituum: adhuc vnum pusillum ipsum (est), et ego tremere faciens (facio) coelos, et terram, et mare, et aridam. 8) Et tremere faciam omnes gentes, et venient (veniet) desiderium omnium gentium, et implebo domum hanc gloria, dixit Dominus exercituum. 10) Magna (maior) erit gloria domus huius nouissimae quam primae, dixit Dominus exercituum: et in loco isto dabo pacem, dixit Dominus exercituum.

EX ZACHARIA.

CAPVT II. v. 5.

וְאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ׃

5) Et ego ero ei, dixit Dominus. murus ignis circum (igneus in circuitu): et in gloriam ero in medio eius.

Vers. 8.

הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ b בְּבָבַת עֵינוֹ׃

8) Tan-

a בוא b בבה

8) Tangens in (qui tangit) vos, tangens in (tangit) pupillam oculi eius.

Verſ. 10.

a רָנִּי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשָׁכַנְתִּי b בְתוֹכֵךְ נְאֻם־יְהוָה׃

10) Praeconiza (lauda) et laetare filia Siion, quia ecce ego veniens (veniam), et habitabo in medio tui, ait Dominus.

CAPVT III. v. 2.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר יְהוָה בָּךְ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְהוָה בָּךְ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָם

2) Et dixit Dominus ad Satan: increpet Dominus in te Satan, et increpet Dominus in te, eligens in (qui eligit) Ieruſalaim.

CAPVT VI. v. 12. 13.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃ וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־c יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ d וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם׃

12) Sic dixit Dominus exercituum, dicendo: ecce, vir germen nomen eius, et ſubter eum germinabit, et aedificabit templum Domini. 13) Et ipſe exſtruet templum Domini, et ipſe portabit gloriam, et ſedebit et dominabitur ſuper ſolio

a רנן b תוך c נשא d יוץ

ſolio eius: et erit ſacerdos ſuper (coram) ſolio eius, et conſilium pacis erit inter ambos ipſos (vtrumque).

CAPVT VII. v. 9. 10.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר מִשְׁפַּט a אֱמֶת שִׁפְּטוּ
וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עֲשׂוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃ וְאַלְמָנָה וְיָתוֹם
b גֵּר c וְעָנִי אַל־תַּעֲשֹׁקוּ d וְרָעַת אִישׁ אָחִיו אַל־
תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם׃

9) Sic dixit Dominus exercituum, dicendo: iudicium veritatis (verum) iudicate; et miſericordiam, et miſerationes facite vnusquisque cum fratre ſuo. 10) Et viduam, et pupillum, peregrinum, et afflictum (pauperem) ne opprimatis: et malum vnusquisque fratris ſui (de fratre ſuo) ne cogitetis in corde veſtro.

CAPVT VIII. v. 6.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כִּי יִפָּלֵא בְּעֵינֵי שְׁאֵרִית
הָעָם הַזֶּה בַּיָּמִים הָהֵם גַּם־בְּעֵינַי יִפָּלֵא נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת׃

6) Sic dixit Dominus exercituum; ſi mirum (difficile) erit in oculis reſidui populi illius in diebus illis: (nunquid) etiam in oculis meis mirum (difficile) erit, dixit Dominus exercituum?

CAPVT IX. v. 9. 10. 11.

e גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן f הָרִיעִי בַּת־יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה
מַלְכֵךְ

a אמן b גור c ענה d רוע e גול f רוץ

מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק a וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־
חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת: 10. וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם
וְסוּס מִירוּשָׁלִַם וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם
וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ: 11. גַּם־אַתְּ בְּדַם־בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר
אֵין מַיִם בּוֹ:

9) Exulta valde filia Siion, iubila filia Ieruſalaim. Ecce Rex tuus veniet tibi iuſtus, et ſaluator ipſe: humilis, et equitans ſuper aſinum, et ſuper pullum filium aſinarum (vnius ex aſinabus). 10) Et loquetur pacem gentibus: et poteſtas eius a mari vſque ad mare, et a flumine vſque ad fines (terminos) terrae. 11) Etiam tu (Ieruſalaim) in ſanguine foederis tui: emiſi vinctos tuos de ciſterna (in qua) non (erat) aqua in ea.

CAPVT XI. v. 12. 13.

וָאֹמַר אֲלֵיהֶם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם b הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם־
לָא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כָּסֶף: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר
יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם c וָאֶקַּח שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וָאַשְׁלִיךְ
אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר:

12) Et dixi ad eos: ſi bonum (eſt) in oculis veſtris, afferre mercedem meam, et ſi non (ſin autem) ceſſate: et appenderunt mercedem meam triginta argenteis. 13) Et dixit Dominus ad me: proiice illum (illos) ad fictorem (theſaurarium), magnificentiam gloriae, qua (magnificum pre-

a ישע b וחב c לקח

pretium, quo) appretiatus sum desuper (ab) eis: et tuli triginta argenteos et proieci illud (illos) in domum Domini ad fictorem (thesaurarium).

CAPVT XII. v. 10.

וְשָׁפַכְתִּי עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ
חֵן וְתַחֲנוּנִים a וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ

10) Et effundam super domum Dauid et super habitatorem (habitores) Ierusalaim Spiritum gratiae et miserationum et aspicient me, quem transfixerunt.

CAPVT XIII. v. 1.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וּלְיוֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת b וּלְנִדָּה׃

1) In die illa erit vena patens domui Dauid et habitatoribus Ierusalaim in peccatum et in menstruum (pro expiatione peccati et pro aspersione).

Vers. 7.

חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת c הַךְ אֶת־הָרֹעֶה d וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן e וַהֲשִׁבֹתִי
יָדִי עַל־הַצֹּעֲרִים׃

7) O gladie, euigila super pastorem meum et super virum proximum meum, dixit Dominus exercituum. Percute (percutiam) pastorem et dispergentur pecus (oues), et conuertam manum meam super paruulos.

CAP.

---

a נבט b גרה c נכח d פוץ e שוב

CAPVT XIV. v. 9.

וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

9) Et erit Dominus in Regem (Rex) ſuper omnem terram. In die illa erit Dominus vnus, et nomen eius vnum.

EX MALACHIA.

CAPVT I. v. 6.

בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אָנִי אַיֵּה
כְּבוֹדִי וְאִם־אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה a מוֹרָאִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת

6) Filius honorabit (honorat) patrem, et ſeruus Dominum ſuum: et ſi Pater ego, (ſum) vbi (eſt) honor meus: et ſi Dominus ego (ſum) vbi (eſt) timor mei? dixit Dominus exercituum.

CAPVT II. v. 7.

שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־b דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ
כִּי מַלְאַךְ יְהוָה־צְבָאוֹת הוּא׃

7) Nam labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, et legem requirent ex ore eius: quia angelus Domini exercituum ipſe (eſt).

a ירא b ידע

Verſ. 10.

הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ
נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ׃

10) Nonne pater vnus (eſt) omnibus nobis? nonne Deus vnus creauit nos? Cur fraudatur vir in fratre ſuo (ſpernit vnusquisque noſtrum fratrem ſuum), violando pactum patrum noſtrorum.

CAPVT III. v. 1. 2. 3. 4.

הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא
אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית
אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
וּמִי a מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעוֹמֵד b בְּהֵרָאוֹתוֹ
כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים׃ וְיָשַׁב מְצָרֵף
וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת־בְּנֵי־לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב
וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה c מַגִּישֵׁי מִנְחָה בְּצֶדָקָה׃ וְעָרְבָה
לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קַדְמֹנִיּוֹת׃

1) Ecce ego mittens (mitto) angelum meum, et praeparabit (verret) viam ad facies meas (ante faciem meam), et ſtatim veniet ad palatium (templum) ſuum Dominator; quem vos quaerentes (quaeritis), et angelus foederis, quem vos volentes (vultis): ecce venit, dixit Dominus exercituum. 2) Et quis ſuſtinens (ferre poterit) diem veniendi eum (quando veniet)? et quis ſtans in conſpici eum (poterit ſtare cum apparue-

a כול b ראה c נגש

paruerit)? nam ipſe tanquam ignis conflans, et tanquam (ſapo) Borith fullonum. 3) Et ſedebit conflans, et emundans argentum, et purgabit filios Leui, et excoquet (conflabit) eos ſicut aurum, et ſicut argentum: et erunt Domino offerentes (offerent) munus in iuſtitia. 4) Et dulceſcet Domino munus (ſacrificium) Iehudae, et Ieruſalaim, ſecundum dies ſeculi, et ſecundum annos antiquos.

verſ. 10.

a הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר וְיִהְיֶ
טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם b וַהֲרִיקֹתִי
לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי־דָי׃

10) Adferre omnem decimam ad (in) domum theſauri, et ſit praeda (quod rapitis) in domo mea, et probent me nunc in hoc, dixit Dominus exercituum: ſi non aperuero vobis cataractas coelorum, et euacuauero vobis benedictionem, vsque ad non ſufficiens (adeo vt non ſint vobis ſufficientia vaſa).

CAPVT IV. v. 2.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא
בִּכְנָפֶיהָ

2) Et orietur vobis timentibus nomen meum ſol iuſtitiae, et ſanitas (erit) in alis eius:

a בוא b ריק

Verſ. 5. 6.

הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בֹּוא
יֹום יְהוָה הַגָּדֹול a וְהַנֹּורָא: b וְהֵשִׁיב לֵב־אָבֹות עַל־
בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹוא c וְהִכֵּיתִי אֶת־
הָאָרֶץ חֵרֶם:

5) Ecce ego mittens (mitto) vobis Eliiah prophetam, ante venire diem (antequam veniat dies) Domini magnum, et terribilem (magnus et terribilis). 6) Et conuertet cor patrum ſuper (ad) filios, et cor filiorum ſuper (ad) patres eorum, ne forte, veniam, et percutiam terram anathemate (occiſione).

תונש "לביע

a ירא b שוב c נכה

IENAE
EXCVDEBAT FELIX FICKELSCHERR.

INSTITUTO DE HISTORIA ANTIGA E JUDAICA

N.º de Registo 348
Estante 5
Prateleira 3
N.º de Ordem 2

EX LIBRIS

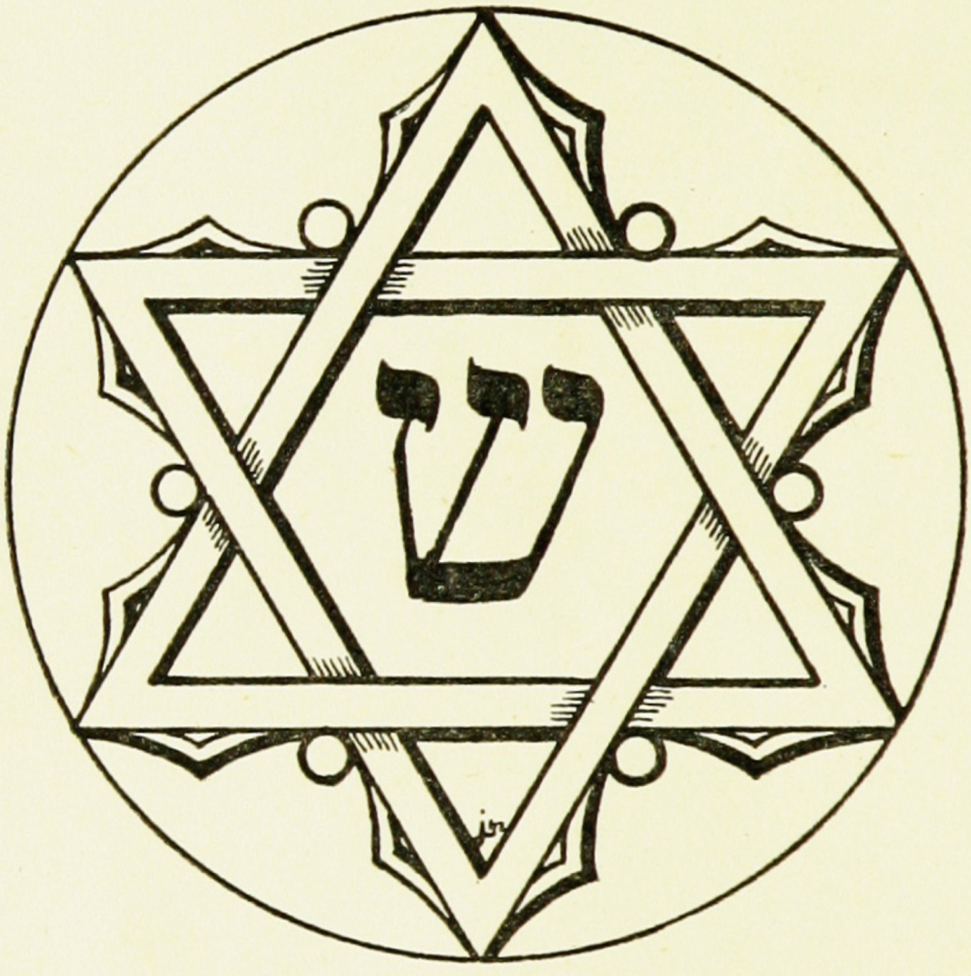

S. SCHWARZ

